

V.P. BOROVIČKA

HITLER

între **MAGIE** și
REALITATE

Procesul clarvăzătorului Hanussen

NICULESCU

Volumul este o reconstituire fidelă a destinului legendarului clarvăzător Erik Jan Hanussen, bazată pe procesele verbale încheiate în timpul procesului în care a fost acuzat și judecat pentru vrăjitorie. Acest proces a intrat în istoria criminalisticii și a parapsihologiei, deoarece inculpatul a fost achitat în urma recunoașterii calităților sale de clarvăzător al lui Hitler.

Subiectul cărții a stat la baza scenariului unuia dintre primele seriale de televiziune cehoslovace, care în anii '70 a fost difuzat în numeroase țări din Europa, precum și în Australia.

ISBN 973-568-442-X

9 789735 684426

V.P.BOROVİČKA

HITLER

între magie și realitate

*

Procesul clarvăzătorului Hanussen

NICULESCU

© 1997 **Smrt Hitlerova jasnovidce**
by V.P. Borovička

Pentru versiunea în limba română:

© Editura NICULESCU SRL, București, 2001

Adresa: 781821 – București, Sector 1

Str. Octav Cocărăscu 79, Tel/Fax: 222.03.72

Tel.: 224.24.80, 223.25.05

E-mail: editura@niculescu.ro

Internet: www.niculescu.ro

Tipărit la

ISBN 973-568-442-X

ČTK - Baruth (Branibory) 8. aprilie

Ieri, muncitorii de la întreținerea drumurilor au găsit, într-un mic luminiș de lângă șoseaua care leagă Baruth de Neuhoř, cadavrul unui bărbat bine îmbrăcat. După eticheta sacoului, s-a stabilit în mod sigur că era al lui Heřman Steinschneider, patronul unei edituri, cunoscut sub numele de clarvăzătorul Erik Jan Hanussen. Această ipoteză a fost astăzi confirmată de către un salariat al editurii lui Steinschneider, care a recunoscut la morgă, fără nici un fel de dubiu, cadavrul fostului său patron. Fusese împușcat cu câteva gloanțe trase de o mână străină. Procuratura de stat a primit sarcina de a ancheta cazul, urmând a fi ajutată de o comisie specială, condusă de comisarul criminalist Albrecht.

Deoarece asupra cadavrului au fost găsite diverse obiecte de valoare, este exclusă comiterea unui omor având ca mobil jaful. Poliția îl caută pe autor în lumea interlopă, cu care Hanussen a întreținut în ultimul timp relații foarte active. Ucigașii l-au omorât, cu siguranță, la Berlin, după care au transportat cadavrul la Baruth și l-au aruncat la marginea pădurii, unde a stat câteva zile, deoarece a fost găsit într-un stadiu avansat de descompunere.

Comisarul criminalist Albrecht a declanșat acțiunea de urmărire. Membrii comisiei pe care o conduce au cercetat împrejurimile locului unde a fost descoperit cadavrul, au interogat persoanele care locuiesc în imediata apropiere, au încercat să strângă cât mai multe informații despre cei cu

care a venit în contact cel ucis și a fost efectuată autopsia. Hanussen avusese numeroase iubite și dușmani, mulți adepți și cunoștințe foarte influente. Comisarul Albrecht a încercat să afle care a fost mobilul crimei și părea că se află foarte aproape de dezlegarea enigmei. Dar s-a oprit exact înainte de a face ultimul pas, reflectând multă vreme dacă e cazul sau nu să divulge secretul.

Luni dimineață – 10 Aprilie

Autopsia a arătat că moartea clarvăzătorului Hanussen a survenit cu 10-14 zile înainte. La întrebarea cât timp a stat cadavrul aruncat în pădure nu s-a putut răspunde nici măcar în urma efectuării autopsiei. Trupul s-a conservat destul de bine, dar, din păcate, fața era mâncată de animale, fiind de nerecunoscut. De asemenea, s-a găsit unul dintre gloanțele ucigașe. Fusesse tras dintr-un pistol de calibru mare, care, probabil, a rămas în haină și a căzut în timpul transportului cadavrului. După părerea poliției, a fost o pură întâmplare găsirea cadavrului după un timp atât de scurt de la comiterea crimei, deoarece ascunzătoarea fusese foarte bine mascată. Nicăieri nu a fost descoperită nici o urmă care să poată conduce la o concluzie. În același timp, poliția a inițiat cercetări în cele 23 de procese în care a fost implicat Hanussen, în speranța de a găsi mobilul crimei.

Comisarul Albrecht nu a avut deloc o muncă ușoară. Imediat însă după ce a aflat adevărul despre viața clarvăzătorului Hanussen, și-a dat seama că nu trebuie să sufle nici un cuvânt despre adevăratul mobil al crimei.

Era membru de partid, avea familie, iar cumnatul lui era proprietarul unei ceasornicării. Dacă nu vorbea, avea în fața lui o carieră promițătoare. De aceea a luat poziția de drepti în fața comisarului de poliție și a procurorului de stat și a semnat o hârtie prin care recunoștea că nu poate să dezlege cazul lui Hanussen, deoarece nu existau urme sau dovezi, iar mobilul crimei rămăsese necunoscut. Între timp,

cortegiului funerar care îl însoțea pe Hanussen pe ultimul drum i s-a alăturat și comisarul Albrecht.

Înmormântarea a avut loc la Cimitirul Stahndorf, pe o vreme urâtă. A bătut clopotul, s-a cântat *Miserere Mei*, în timp ce capelamanul se uita la pământul în care își găsesc toți, până la urmă, odihna. La înmormântare au luat parte câțiva bărbați îmbrăcați în pardesie negre de același fel, alți câțiva care nu purtau haine de doliu, iar în spatele sicriului a mers o femeie. Era slabă, ștearsă și nu semăna deloc cu văduva unui defunct atât de înstărit. Se despărțiseră de multă vreme, deoarece Frizi avea impresia că nu este suficient de rafinată pentru societatea distinsă pe care el o frecventa în ultima vreme și cu siguranță că nu ar fi putut duce o viață strălucitoare alături de clarvăzătorul care știa totul și la care se adunau toți potențaii vremii.

Ea a venit însă la înmormântare, spre deosebire de aceia, care s-au temut. Au mai participat numai câțiva curioși anonimi și unul sau doi salariați ai lui Hanussen. Capelamanul simula tristețea, dar, în realitate, îi urmărea atent pe domnii îmbrăcați în pardesie cu aceeași croială. Chipurile lor trădau orice, în afara unui adevărat sentiment. Această atitudine discretă este caracteristică poliției secrete din întreaga lume. Capelamanul se roagă cu voce tare, dar în sufletul lui s-a cuibărit frica: astăzi îl înmormântează pe clarvăzătorul pe care, cu puțină vreme înainte, îl botezase în cel mai mare secret.

Comisarul Albrecht pășește în urma sicriului și calcă în pas cu dangătul clopotului vestitor de moarte, de parcă ar fi singurul urmaș adevărat al defunctului. El este, poate, singurul care știe că astăzi este înmormântat un vagabond, un actor de mâna a doua, un artist de circ, un escroc, un nabab și un om înzestrat cu calități supranaturale, autor al unor cărți de specialitate, cercetător științific și profesor, ziarist, patron de editură, compozitor de cântece populare,

hoț și prezicător, un aventurier, un șarlatan și un mecena al celui de-al treilea Reich, un om de nimic, dar totodată un om bogat, care are cele mai scumpe automobile și un iaht. Comisarul Albrecht cunoaște deja viața acestui actor care și-a compus singur rolul vieții și l-a regizat zi de zi.

La înmormântarea lui Hanussen ar fi trebuit ca la capul mormintelor să fie aprinse lampioane, iar în loc de orgă, pe Kurfürstendamm să cânte Czardy, lăutarul țiganilor din Czikos, pentru că nu în fiecare zi se întâmpla ca să moară oameni precum clarvăzătorul, care i-a înșelat pe stăpânii celui de-al treilea Reich, dar care s-a înșelat și pe sine însuși.

1.

Wolf Steinschneider a fost un evreu habotnic și poate tocmai de aceea s-a însurat cu Schoendl, fiica lui Koppel Deutsch, șeful comunității evreiești din Prostějov. La rândul său, și Aron, fiul lui Steinschneider, a fost un cetățean onorabil. Numai Siegmund Steinschneider, nepotul bunicii lui Schoendl, a rămas oaia neagră a familiei. I-a plăcut să colinde lumea cu o trupă ambulantă de actori, preferând ca pe afișe, în locul numelui lui, să scrie „Siegmund – prim- amorez”. De asemenea, i-a plăcut să cânte la sabat.

Wolf Steinschneider, Aron Steinschneider și bunica Schoendl rămăseseră niște bătrâni cumsecade, spre deosebire de Siegmund, strănepotul și, respectiv, nepotul lor. Acest renegat, care era un om fără Dumnezeu și un fanfaron, s-a însurat cu Julia Kohn, iar la 2 iulie 1889, a devenit tatăl viitorului clarvăzător.

Hanussen a avut o viață agitată, dar i-a plăcut să-și deformeze unele întâmplări din copilărie. Nu se știe însă dacă toate povestirile lui despre întâmplările care au precedat venirea sa pe lume nu au conținut și o fărâmbă de adevăr. Tatăl lui, actorul Siegmund, trebuie să fi fost un om puternic și cu caracter, care a iubit-o cu adevărat pe Julia Kohl. Iar atunci când tatăl lui, un blănar înstărit din Viena, a refuzat să-și dea consimțământul ca unica lui fiică să devină soția unui actor ambulant, Siegmund a răpit-o într-o noapte din casa părintească pentru a-și respecta legământul făcut. Tinerilor nu le-a fost însă dat să se bucure prea mult timp. Blănarul a reclamat imediat cazul la poliție

și, la scurt timp după aceea, fugarii au fost prinși și arestați. Vagmistrul care a anchetat cazul a constatat că actorul Siegmund avusese un motiv serios pentru a o răpi pe viitoarea lui soție, deoarece la câteva zile după ce a ieșit din închisoare, ea a adus pe lume un copil care avea să devină clarvăzătorul Hanussen.

Orășelul Boskovice, din Moravia, avea doar câteva locuri demne de reținut: Biserica parohială în stil gotic Sfântul Jacob, două fabrici de bere, trei fabrici de alcool și Sinagoga cu școala evreiască, care datează din anul 1698.

Exact după 200 de ani de la înființarea școlii, micul Heřman Steinschneider învăța într-o bancă mănjită cu cerneală. Nu știa încă să prezică viitorul sau să hipnotizeze, nu fusese încă poreclit Harry sau Hanussen, ci i se spunea pur și simplu Bubi, învăța tabla înmulțirii cu învățătorul Haček și declinarea cu Meyer. Dar încă de pe atunci îi treceau prin cap tot felul de idei năstrușnice.

După cum a povestit mai târziu Hanussen, pe vremea aceea, în pădurile din Moravia bântuia un tâlhar celebru și foarte temut. A devenit atât de cunoscut, încât numele lui, Grasl, a rămas în dicționarele de limbă cehă. În aceeași vreme, la Boskovice locuia și învăța elevul Steinschneider, care se pare că de mic a dovedit calități supranaturale de detectiv. Nu se știe cum îi căzuse în mână o carte despre împăratul Nero și incendierea Romei, dar cert este că i-a plăcut foarte mult. La început a regretat că nu locuiește la Roma, dar mai târziu și-a dat seama că un spectacol asemănător poate fi organizat oriunde, așa încât, peste câteva zile, Boskovice avea să fie cuprins de flăcări.

În timp ce pădurile erau bântuite de temutul tâlhar Grasl, străzile din Boskovice erau terorizate de și mai cruntul Nero Steinschneider, care împreună cu ciracii săi se pregătea să dea foc orașului. Iar ca să se apropie cât mai mult de adevărul istoric, el a făcut rost de o bidinea, de o

cutie cu vopsea și a scris pe case un anunț ciudat: „De azi înainte, Boskovice se va numi Roma!”

Conform acestui anunț, micul oraș din Moravia, având cinci mii de locuitori, putea deveni ușor capitala Imperiului Roman, dar era mai greu să fie transformat în praf și cenușă. Micul Nero a transportat la marginea orașului o moară pe jumătate dărâmată, iar prietenii lui au cărat aici o grămadă de paie și de vreascuri. Bubi și-a încrețit fruntea ca să pară cât mai fiores și, așa cum scrie la carte, a luat în mână un ciomag noduros, simulând că vrea să cânte la liră. În realitate, el fredona cu o voce hârâitoare un cuplet sentimental vienez din repertoriul tatălui său.

Flăcările țâșneau și totul era învăluit de un fum înecăcios, iar din ceea ce a mai rămas din fosta moară se auzea un țipăt înalt de soprană, urmat imediat de o înjurătură. Oamenii îngroziți au văzut doi tineri vânjoși și o fată, care au ieșit prin crăpătura unei ferestre de beci și au rupt-o imediat la fugă, dispărând în pădurea din apropiere.

Tot ce a urmat seamănă cu scenariul unui film grotesc mût. Locuitorii orașului, înarmați cu furci și căldări, au luat-o la fugă, s-au călcat în picioare și au încercat să stingă focul, în timp ce înfricoșătorul Nero și-a pus deoparte ciomagul la care cântase până atunci și a făcut un semn în direcția pădurii, rostind o frază istorică:

„Pe acolo a fugit Grasl din beciul unde a stat ascuns cu fata croitorului, așa încât a trebuit să-i dăm foc...”

Se zice că Bubi Steinschneider a reușit să scape de furia mulțimii, provocată de izbucnirea focului. Cei care aveau găleți au stins flăcările, în timp ce oamenii înarmați cu furci l-au prins pe principalul autor al faptei. A fost prima dată când Bubi Steinschneider a avut ocazia să dea dovadă de curaj și să-și etaleze capacitatea de a prezice viitorul. Reușise să pună focul exact deasupra capului banditului care era căutat de ani de zile în tot imperiul.

Este o istorioară frumoasă, pe care Hanussen a amintit-o ca o dovadă a faptului că de mic a fost un copil supradotat. La început, a povestit cucoanelor care îl admirau pentru curajul său cum l-a prins el pe celebrul bandit, iar mai târziu a consemnat acest episod în memoriile sale, deoarece se hotărâse să câștige bani relatând un moment din viața lui agitată. Nici prin cap nu-i trecuse că s-ar putea întâmpla ca la un moment dat cineva să vrea să verifice adevărul celor spuse în legătură cu actele lui de eroism din Boskovice.

Pe vremea când Bubi Steinschneider mergea în clasa întâi la Școala primară din Boskovice, celebrul bandit J. Grasl era mort de optzeci de ani. Și nu a fost prins de băieții din Boskovice, ci de agenții de poliție care au pus pe urmele lui și ale iubitei lui un întreg regiment de jandarmi. Jiří Grasl a fost spânzurat în zorii zilei de 31 ianuarie 1818, ceea ce a constituit un avertisment pentru toți cei care voiau să încalce legea. Au trecut însă mulți ani de la moartea lui Grasl, și clarvăzătorul Hanussen continua să-și debiteze minciunile în legătură cu începutul carierei sale.

2.

În cartierul Ottakring, de la periferia Vienei, nu locuiau misionari, dar puteai să întâlnești aici o faună bogată, formată din boxeri, bătauși, câte un anarhist și, în orice caz, din oameni obișnuiți să-și poarte de grijă singuri de mici copii. Brunnengasse este o stradă lungă și obișnuită, care se întinde de la cimitir până la platoul de instrucție și e flancată de o parte și de alta de fațadele înnegrite ale

caselor. În ele stau oameni care nu-și permit să locuiască în altă parte.

Bubi s-a născut în Yppenplatz, care se afla la două străzi depărtare. La paisprezece ani a cerut să i se spună Harry și îi plăcea să-și petreacă ore în șir la fereastră, de unde privea direct în grădina restaurantului. Aici, oamenii stăteau la taclale la o sticlă cu vin și o ascultau pe domnișoara Mimi, care cânta legănându-și șoldurile. Harry Steinschneider nu știa că își studia viitorul rol.

Un ucenic învață mult până ajunge cizmar, zidarul începe ca ajutor de zidar, dar șarlatanii învață meserie toată viața. Și Harry abia începea. La miezul nopții cobora în grădina restaurantului, unde pe scenă se produceau artiști pe care oamenii îi aplaudau și îi admirau pentru arta lor. Și, în plus, îi mai și plăteau.

În mijlocul lor, Harry Steinschneider avea pentru prima oară impresia că se afla printre cei la care a visat de mic copil. Apoi cineva îi oferea un pahar cu Riesling, pe care îl bea până la fund și avea senzația că a sorbit un elixir care garanta transformarea lui. Din copil în actor.

Sângele de comediant se transmite din generație în generație. Bătrânul Steinschneider a fost un actor ambulant, care și-ar fi dat duhul dacă nu ar fi colindat cu trupa lui din târg în târg. Spre deosebire de el însă, tânărul Steinschneider avea planuri mari. Dorea să înceapă ca actor ambulant și, după ce va culege aplauzele și ovațiile publicului, să ajungă sus, pe culmi, spre care începuse să urce în acordurile unui vals vienez.

Hotărârea a venit imediat după ce Harry a citit în ziarul *Wiener Tagblatt* următorul anunț: „Direcția teatrului doamnei Fanny Fink caută actori și actrițe“. În acest timp, trupa ambulantă Fink se afla în turneu în Moravia, iar Harry își bătea capul cum să facă rost de bani. Și-a vândut sacoul unui negustor de haine vechi contra sumei de 30 de creițari, a mai câștigat un creițar din aur în schimbul bastonului cu

mâner din argint al tatălui său și, în timp ce se întorcea de la școală, s-a oprit în fața prăvăliei editorului de partituri muzicale Blaha. A privit o clipă notele înnegrite din vitrină și, străfulgerat parcă de o idee, a intrat în magazin. Cel puțin, aceasta a fost varianta pe care a povestit-o mai târziu.

A sunat la ușă și înăuntru l-au învăluit un miros de hârtii vechi și o atmosferă obscură.

– Ce doriți? l-a întâmpinat domnul Blaha.

– Am găsit ceva, spuse Harry grăbit și bâlbâindu-se puțin. Apoi s-a lăsat condus de propria fantezie și a pornit să debiteze fără oprire un rol pe care nu l-ar fi bănuț cu câteva clipe înainte. Am găsit un caiet vechi și murdar într-un geamantan din pod. Poate că a aparținut bunicului sau tatălui meu, care e și actor. Pe fiecare pagină a caietului este scris un cântec. Dacă vă interesează, pot să vi-l vând.

– Cine a compus cântecele?

– Nu știu.

– Și nu există nici o semnătură?

– Apare semnătura unui anume domn Lorenz, spuse Harry Steinschneider cu un aer important, controlându-și în același timp mimica feței, de parcă își studiase dinainte rolul în fața oglinzii.

Și a reușit să-l interpreteze bine. La rândul său, și domnul Blaha s-a străduit să nu lase nimic să i se citească pe chip, dar descoperirea caietului compozitorului de cântece populare Lorenz era o surpriză care nu-l putea lăsa indiferent. La început s-au târguit, dar Harry nu a vrut să cedeze și au sfârșit prin a se învoi asupra sumei de 10 monezi din aur, pe care avea să-i primească a doua zi, imediat după ce îi va aduce caietul.

Harry Steinschneider s-a oprit la primul papetar și a cumpărat un caiet foarte vechi, cu foile îngălbenite de timp, după care și-a continuat drumul pe Brunnengasse, fredonând o melodie pe care tocmai o compusese. Era un marș triumfal, deoarece Harry ajunsese la concluzia că se putea

juca teatru nu numai pe scenă și că reprezentația pe care o dăduse în prăvălia domnului Blaha merita mult mai multe parale decât un bilet de intrare obișnuit.

A fost prima lui noapte albă. Tatăl său era în turneu, iar Harry avea senzația că a devenit un adevărat om monden. Și-a luat un toc și o călimară și a intrat în cea mai apropiată cafenea (mai târziu a recunoscut că și-a comandat o farfurie plină de plăcinte cu brânză de vaci) și, având în față câteva caiete cu cântece populare, a început să compună câte un cântec nou din două vechi. În felul acesta, avea să se nască opera post-mortem a domnului Lorenz și prima escrocherie a lui Harry.

Într-o singură noapte, Harry a compus zece cântece populare, o duzină de cuplete vieneze și o comedioară pe cincisprezece pagini. Deși i se închideau ochii de somn, nu s-a mai culcat, fiindcă ardea de nerăbdare să-și încaseze primul onorariu.

Cu trei monede de aur, el s-a îmbrăcat din cap până în picioare la cel mai apropiat negustor de haine vechi: pantaloni din material pepit și sacou din catifea. Nu știa să facă nimic, dar își închipuia că știe totul, nu apăruse în viața lui pe nici o scenă, dar colindase de mic copil orașelele de provincie împreună cu părinții și de aceea avea impresia că e actor, și încă unul talentat.

Proprietara trupei ambulante Fink nu a comentat niciodată debutul prim amoretului Harry și poate nici măcar nu a știut că Hanussen a făcut primii pași pe scenă tocmai în trupa ei. Însuși Hanussen a povestit despre debutul său pe un ton tragicomic, poate ca un fel de curiozitate, poate chiar sincer. Călătorise toată noaptea cu trenul, și dimineața a coborât în gară, cu hainele puțin șifonate și nedormit, dar în mod intenționat nu a întrebat unde se află Teatrul din Sternberk. Vroia să-l găsească singur. Pășea demn și citea atent toate afișele. Primul afiș cu numele Societății teatrale a doamnei Fanny Fink l-a văzut lângă primărie și l-a citit pe

nerăsuflate. Apoi a intrat în prima cârciumă și, din ultimii bani, a cumpărat crenvurști și bere. Ce rost mai avea să facă economii, dacă peste câteva zile avea să devină celebru?

A găsit teatrul la ora amiezii. Era instalat într-o cârciumă și toată recuzita lui era formată din patru butoaie goale, câteva scânduri și scaune împrumutate de la cel puțin trei restaurante cu grădină. Pe un umerăș atârna costumul unui cavaler, pe cuier - rochia unei contese, într-un colț erau coșuri pline cu costume de damă și bărbătești și o lădiță cu gulere din hârtie. Echipa de teatru era strânsă în jurul unei singure mese și o ajuta pe directoare să împartă încasările din seara trecută.

Harry Steinschneider nu putea să aprecieze performanțele actorilor și habar n-avea cât i se cuvine directoarei și cât celorlalți, dar, de la prima vedere, și-a dat seama că, nici măcar printr-o minune, un câștig net de două monede de aur nu putea fi împărțit între cei zece membri ai trupei de teatru. Așa încât a pășit cu un sentiment de decepție pe scena improvizată din scânduri cu dimensiunea de patru pe patru metri, care reprezenta o lume. Era convins că va deveni celebru, dar totodată își dădea seama că în aceste condiții va continua să rămână sărac. Iar el refuza să accepte acest lucru.

3.

Un cornet cu piston, o tobă și talere zornăitoare.

„Se aduce la cunoștința mult onoratului public că celebrul Grand Cîrkus Oriental va prezenta în această seară, la ora șapte și jumătate, un spectacol de gală pe iarba din spatele abatorului. Piesa care va fi reprezentată se numește

Patimile Mântuitorului. Între tablourile opt și nouă va fi organizată o licitație de coșulețe artistice, vopsite în douăzeci și trei de culori diferite, confecționate de doamna directoare și care pot să împodobească orice locuință.”

Urmează apoi sunete de fânfare.

După puțin timp, Harry Steinschneider a dezertat din trupa de teatru a doamnei Fanny pentru că îl rodea pasiunea pentru circ. De pe scena din scânduri s-a mutat la Circul din Nově Město, în Moravia, și spre deosebire de sala goală a cârciumii unde aveau loc reprezentațiile de teatru, biletele la spectacolele de circ se epuizau în fiecare seară. De aceea, Harry a început să studieze concurența. Între rulote se afla o masă, la care ședea directorul Pichler, cu familia, clovnul Miško și ceilalți. Lui Harry îi era foame și se uita cu jind la mâncare.

Pichler se pricepea la oameni și l-a mirosit imediat. Și-a dat seama că e un actor de calitate dubioasă, care de multă vreme nu a mai dormit într-un pat și n-a pus ceva în gură. L-a poftit să ia loc alături de ei la masă. Invitația a fost acceptată cu plăcere și, astfel, Harry a devenit artist de circ.

Grand Cirkus Oriental era condus de o echipă formată din trei oameni: directorul Pichler, soția lui și bunica. Aceasta mai făcea și de mâncare. Trupa circului era constituită tot din trei oameni: clovnul Miško, fratele directorului, Jindra, și Harry Steinschneider. Toți trei formau: Duo Martini, care executa numere de acrobație cu călărețul de circ Harry, Trio Saltoralis sau diavolii zburători, săritorii și echilibriștii Rossini, Mister Edmond Garion, cascadorul și clovnul muzical Mr. Clapp - Clapp, iar la nevoie interpretau și alte numere, mai ales atunci când doamna directoare avea o criză de reumatism și nu putea să execute numărul de acrobație pe cal. În *Patimile Mântuitorului*, Harry Steinschneider era Pilat din Pont și, în același timp, Iuda.

La început, habar n-avea de circ, dar și-a completat repede lacunele. A învățat cum se dă jos prelata cercului, a aflat ce sunt fardurile și unsorile și că pregătirea arenei este o treabă de bărbat. Muncea până asuda de oboseală, iar seara când totul era terminat, se bucura auzind laudele directorului Pichler:

„Ești îndemânatic și poți să înveți multe. Un artist trebuie să știe să facă de toate, fiindcă altfel spectacolul ar avea de suferit. Numai că tu știi să scrii și să citești și de aceea sunt convins că nu vei rămâne o veșnicie la noi”.

Harry nu se temea de nimic. După o săptămână, a învățat să facă un salt pe spate, iar după alte două săptămâni, știa deja să-și țină echilibrul pe bară. S-a împrietenit cu armăsarul Sandor, care știa să numere în manej, a învățat să facă salturi, iar atunci când directorul inventa un număr nou, lucra cu el la frânghie ca să epateze cuplul rival Berkeley.

Sunt lucruri care, deși nu pot fi dovedite, par verosimile deoarece Harry Steinschneider a avut curaj chiar mai mult decât trebuia. S-a lăsat purtat de directorul Pichler, într-o roabă specială, pe frânghia întinsă la început numai la un metru înălțime deasupra solului, după care nu a ezitat să execute același număr pe o frânghie întinsă între turla bisericii și balconul primăriei orașului. Nu i-a fost teamă nici atunci când directorul Pichler i-a cerut să execute un număr la trapez împreună cu doamna directoare.

Spectatorul are impresia că numerele de circ nu sunt prea mare lucru. Harry se urca pe o scară de frânghie, executa un număr la bară fixă, apoi își dădea drumul de parcă ar fi căzut liber, dar se agăța la timp și rămânea atârnat cu genunchii de trapez, în timp ce în mână ținea o bară fixă mai mică, pe care doamna directoare executa piruete și arabescuri ca o rândunică. Harry simțea că-i plesnesc mușchii, fiindcă doamna directoare era o femeie corpolentă.

Viitorul escroc învăța de la oricine și din proprie experiență alegea numai ceea ce avea nevoie, fantaza câte puțin și risca foarte mult. Deocamdată nu avea ce să piardă în afara planurilor care mai puteau fi schimbate. Și fiindcă se pricepea să vorbească cu oamenii, cumpăra ovăz pentru cai. Dumnezeu știe însă cum a ajuns la icoanele sfinte. Cert este că a făcut rost de ele și că le-a vândut.

A cumpăra ovăz pentru caii unui circ nu este un lucru foarte ușor, pentru că sacul cu ovăz se primește, bineînțeles, în schimbul unui bilet la spectacolul din seara respectivă. Unii țărani iubesc arta și astfel munca lui Harry devine mai ușoară. Dar mai există și familii care nu vor să audă de circ. După ce a cumpărat ovăz timp de două săptămâni, Harry a ajuns să-i împartă pe țărani în două categorii: categoria celor care vroiau să stea în lojă deoarece credeau că circul are călărețe frumoase și categoria celor pentru care circul nu însemna nici *voltige*, nici *salto mortale*, nici *saut perrilleux* sau *batoude*, ci numai începutul și sfârșitul suferințelor Sfântului Anton.

Și-a făcut rost de niște tablouri mici, mai precis de unul singur. El înfățișează un om dezbrăcat până la brâu, care zace întins în pădure, cu fața crispată de durere și cu un mănunchi de săgeți înfipite în piept. Lângă el paște iarba o căprioară. În aer zboară ciori și soarele strălucește. Sângele care șiroiește din rănila mucenicului este mai roșu decât sângele obișnuit.

Harry este un povestitor bun. Mucenicul rănit este când Sfântul Sebastian, care a suferit pentru oamenii de la țară, când Sfântul Florian, și atunci când își dă seama că oamenii dintr-un sat îl adoră pe Jan din Nepomuck, le spune că poza îl înfățișează pe mucenicul lor mult adorat fără limbă. Când povestește, Harry are o expresie atât de convingătoare, încât trezește încrederea oricui. Așa, de pildă, se întâmplă să intre într-o casă și să simtă că acolo ceva nu e în regulă. Începe să se intereseze ce s-a întâmplat și femeile i se plâng

că s-au certat cu vecina, deoarece găinile lor ouă peste gard. Harry zâmbește și le spune să stea fără grijă, deoarece poartă la el iconițe făcătoare de minuni, al căror efect este garantat în mod sigur, iar dacă va rosti un anumit descântec, puterea lor de apărare va crește și mai mult. Prin urmare, găinile nu numai că nu vor mai oua peste gard, dar din momentul acela locuința vecinilor va fi blestemată și vacile nu vor mai da lapte. Se va produce pur și simplu o catastrofă, ca în Biblie, și totul se va acoperi de o ploaie de foc și sulf.

Oamenii au avut încredere în Harry și i-au dat tot ce a vrut. Apoi a intrat în casa vecinilor, dar fiindcă aflase deja de ceartă, a făcut pe deșteptul și s-a dat drept clarvăzător, vânzând icoana pe o cantitate și mai mare de ovăz. Directorul Pichler era mulțumit, doamna directoare nu-i spunea altfel decât *Rotschild* și, astfel, Harry a câștigat primii lui groși. Dormea în grajd, între armăsarul Sandor, care știa să numere, și poneiul Regent și împărțea câștigul împreună cu ceilalți. Apoi, treptat, a ajuns să preia conducerea călușeilor.

Carmen Berk era o văduvă nu foarte în vârstă, care umbla cu călușeii, și Grand Cirkus Oriental o întâlnea aproape la fiecare popas. Harry Steinschneider se uita la călușei așa cum obișnuia să se uite la orice lucru și la orice persoană. Văduva i-a spus că ar avea nevoie de un tânăr energic, întrucât ea, ca femeie, nu mai putea să facă față tuturor problemelor pe care i le puneia caruselul electric.

Harry s-a mutat la ea. Locuiau împreună în aceeași rulotă, el dădea drumul caruselului și strângea banii la intrare. În curând avea să devină directorul celui mai mare și mai rapid carusel acționat electric din Europa. Cel puțin așa anunța înaintea fiecărei curse duble. Ar fi putut să ducă o viață frumoasă și comodă, având viitorul asigurat. Dar Harry Steinschneider nu s-a mulțumit cu locșorul liniștit din rulotă

văduvei Berk. Mai întâi, a perfecționat sistemul de vânzare a biletelor de intrare, vânzându-le cu câteva zile înaintea spectacolului, a încasat toți banii înainte și s-a întors la circ. Dar nu pentru multă vreme, deoarece vroia să fie ceva mai mult decât un simplu asistent și chiar să intre în Duo Bellini.

Mai târziu, a scris că l-a fascinat teatrul, dar într-un sens diferit. Rulotele trecuseră și prin stațiunea Hall. În parcul orașului se afla clădirea din piatră a teatrului. Era un teatru adevărat, cu loji tapisate în pluș și scări acoperite cu covoare, și fiecare spectacol se juca cu sala plină. Harry stătea pe capră alături de clovnul Miška și privea la doamnele și domnii eleganți care ieșiseră la promenadă. Apoi, în ușa din capul scărilor au apărut câțiva oameni la fel de eleganți. Nu s-a mai putut stăpâni și i-a șoptit vecinului său de pe capră, strângându-l de braț:

— Uite, Miška, actorii...

Se poate evada cu ușurință dintr-o situație proastă dacă țiștești către mai bine, dar rămâne de văzut ce faci după aceea. Avea buzunarele goale, iar hainele lui erau cea mai bună dovadă de sărăcie. Prin urmare, nu era încă timpul să se gândească la ascensiune, fiindcă îl mai aștepta o stație de circ.

Cercul lui Sarraani era, față de Pichler, un mamut. Trei vlăjgani ridicau prelată până sub nori. Arena era largă cât o piață, și acolo întâlneai o adevărată pădure de piloni, un vagon plin de cercuri și cârlige, și rulote multe, ca atunci când țiganiii își aleg regele. Mulatri îmbrăcați în cămăși colorate, italieni, negri care, după mers, erau probabil cascadori și, în jurul lor, o ceată de băieți. O sută de lipițani trandafirii ca o dimineață de duminică și treizeci de arabi cu picioare de balerină. *Mondie*, ăștia lei! Ce a spus? *Mondie*! Cuvântul ăsta trebuie să-l fi auzit de la cineva. Harry era tipul de om care parcurgea o sută de metri de la gard până la rulota directorului și mai prindea încă ceva din zbor.

A citit un anunț în ziar și imediat s-a prezentat în camera regelui. Stăpânul cercului era îmbrăcat ca la nuntă – guler și manșete albe – și vorbea cu un aer superior.

– Am nevoie de un asistent care la momentul necesar să știe să iasă și în arenă. Prezintă-te la camera 33, la mister Johnson!

Mister Johnson era dresor, ceea ce însemna ceva. Miss Mabel Johnson era Bozka Prokop, din Ceska Lipa, iar dacă nimeni nu vroia să audă, era Mabel cea Chioară. Johnson dresa lei berberi, tigri bengalezi, dogi regali și urși polari și era atât de solid, încât trebuia să se aplece de fiecare dată când intra sau ieșea din rulotă, după cum nevasta lui, Mabel, trebuia să se înalțe pe vârfuri atunci când vroia să scoată din dulap ceștile de cafea.

Șeful duhnea a alcool și avea toată fața acoperită de cicatrice.

La început i-a prezentat-o numai pe nevastă-sa, apoi și animalele. Harry înghițea în sec. Numai că fiecare număr îl învăța ceva. Animalele ies din cușcă, iar el știe că Sultan este agitat și că Eva e atât de leneșă, încât uneori trebuie să o îndemne să iasă numai cu biciul. Se spune că Fatima e jucăușă, Bahia este bună, iar Nanuk are mirosul fin.

Gândurile îi roiesc prin cap ca albinele. De trei ori pe zi porționează fânul cailor și îl împrăștie cu furca. Apoi, la orele patru și opt se transformă în asistent, îmbrăcând o tunică roșie cu brandenburguri aurii, punându-și mănuși albe și luând în mână o armă. De fapt, este aceeași furcă cu care împarte mâncarea animalelor. Este atent la succesiunea figurilor și învață unde se așază Mister Johnson în timp ce tigrul sare prin cerc, apoi se ghemuiește sau își ridică mâinile deasupra capului, deoarece o reprezentare de circ seamănă cu o liturghie în care fiecare mișcare este stabilită cu multă precizie.

Într-o zi, la ora trei, nu se ştia nimic despre Johnson. La trei şi jumătate, în rulotă a intrat directoarea şi i-a spus lui Harry:

– Trebuie să-i ții locul! Îmbracă-te ca un dresor! Bestiile alea au mirosul foarte bun. Îi ştiu costumul şi vor avea impresia că este Johnson.

În garderobă ia de pe cuier o bluză căzăcească cu fir aurit, pantaloni de călărie din piele căptuşită, cizme cu carâmb şi mănuşi albe, lungi până la cot. Se mai încinge cu un brâu, sub care îşi bagă tocul cu pistolul de alarmă, în dreapta ia un bici mare şi în stânga un bici mai mic. Apoi, sună gongul şi se aude fanfara.

Luminile se sting pe jumătate. la intrare stau două rânduri de vlăjgani şi directorul îmbrăcat în frac. Pocneşte din bici, se aude fanfara, şi reflectorul se opreşte asupra dresorului. Este numărul cel mai important. Ridică mâna, Fatima se aşază în poziţia ştiută în partea stângă, Viking se culcă la comandă, iar Sultan face un salt şi se urcă pe practicabil. Numai că aici se mai găseşte o minge.

Viking s-a oprit la mijlocul figurii. În faţa lui se află mingea. S-a oprit şi se uită în jurul lui. Sultan sare de pe postament descriind un arc. Sultan, *hoch, alle!* Sultan nu vrea să asculte ordinul, Fatima se schimbă de pe un picior pe altul, şi Bahia se roteşte de jur împrejur. Unul dintre animale începe să urle şi apoi toate încep să urle. Harry se retrage şi ajunge la un pas de grilaj.

– Harry, pocneşte din bici! Atinge-l pe Sultan!

Este vocea patronului. Harry se uită înapoi şi îl vede în spatele gratiilor pe Mister Johnson. Strânge tare biciul în mână, pocneşte o dată din el, îşi întinde mâna stângă spre animal şi, deodată, Sultan începe să urle, să se schimbe de pe un picior pe altul, să se rotească de jur împrejur şi să lovească mingea cu coada.

– *Damned boy*, ești dracul gol! spuse Johnson. Credeam că ai încurcat-o. De ce nu ai luat tunică mea? De ce n-ai ascultat sfatul lui Mabel? Mabel știe multe.

Intră la garderobă, se așază pe un scaun și își dezbracă tunică transpirată. Oare ce i-a trecut prin cap atunci când, într-un gest de enervare, a luat o tunică care arăta aproape la fel, doar că atârna două cuiere mai încolo?

Își face drum printre rulote. În unele s-a aprins deja lumina, iar din altele se aud glasuri de fete. Dar fetele stau și pe trepte, iar atunci când Harry trece pe lângă ele, aude cum Trio Rondini șoptește:

– *Ecco, Maria, ecco, Giovanni, dresor...*

Harry Steinschneider înaintează prin acest babilon de limbi și de fete omenești, o cotește o dată, apoi încă o dată, iar pe limbă începe să simtă dulceața gloriei și în cap nu îi mai roiesc albine, ca până atunci. Are un singur gând: dacă nu ți-e frică, viața poate fi frântă pe genunchi.

4.

În viața aventuroasă a lui Hanussen se găsesc câteva episoade care nu au putut fi elucidate în întregime. Atunci când încercăm să compunem un mozaic al anilor lui de tinerețe, trebuie să luăm ca punct de plecare propriile sale declarații. Când un șarlatan își povestește viața, este foarte probabil ca în relatarea lui să apară și o urmă de reclamă. Și prima lui călătorie în Orient amintește, în multe privințe, de istorioarele povestite seara pe întuneric.

Și-a făcut apariția la Café Oriental din Viena, unde a urcat pe scenă și a început să cânte, de parcă ar fi făcut asta

de când lumea. Puțini au fost cei care i-au acordat imediat atenție. Café Continental avea o cameră mare în spate, pe care directorul Polensky o închiria pentru repetițiile ce aveau loc înaintea fiecărui turneu. Ansamblul de operetă era format din zece soliști, un cor și balerini. Majoritatea se cunoșteau abia la repetiții. Acum avea loc repetiția generală, dar fără costume. Opereta din Viena se pregătea să plece într-un turneu în Orient, iar acum, până una-alta, se plăteau avansurile.

Casierița începe să strige numele și prin fața ei se perindă artiștii, unul câte unul, pentru a primi plicurile cu bani. Apoi strigă numele lui Beyerle. Nu se prezintă nimeni. Mai strigă încă o dată numele lui Beyerle. Iar atunci când, la a treia strigare, tot nu se prezintă nimeni ca să ridice plicul cu bani, Harry Steinschneider face un pas înainte, semnează cu numele Beyerle și bagă plicul în buzunar. Are astfel un contract pentru un turneu în Orient și șaiszeci de coroane pentru cheltuială.

A mărturisit asta mult mai târziu. De fapt, l-a relatat abia atunci când și-a putut permite acest lucru, adică numai după ce un episod atât de temerar și de riscant i-a putut servi ca o nouă reclamă.

Nu avea nici un serviciu, și zile întregi suferea de foame. După plecarea din circ, nu a putut să găsească nicăieri de lucru. A intrat la Continental, pentru că se auzeau din stradă cântece acompaniate de orchestră și dorea să se convingă dacă poate găsi ceva și pentru el. A încercat să arunce o privire înăuntru și a observat că nu poate intra. Doar dacă, cumva, ar fi putut trece neobservat.

La început a fost numai curiozitatea unui escroc înnăscut. S-a așezat în spatele grupului de cântăreți, simulând cântatul. În realitate, nu cunoștea nici cuvintele, nici melodia. Apoi a așteptat să se sfârșească tot pentru a vorbi cu directorul, pe care vroia să-l roage să-l angajeze în

cor. Și-a dat seama că, deocamdată, nu-l poate deranja și a așteptat până a terminat de împărțit contractele și a plătit avansurile. N-avea idee unde se pregătea Opereta să plece în turneu și nu-i trecea prin cap că ar putea să plece și el. Până când casierița a strigat:

– Beyerle!

A auzit numele, și nu i-a venit în minte nici o idee. Apoi casierița a strigat a doua oară acest nume, și din nou nu s-a prezentat nimeni. A așteptat până la a treia strigare, și atunci a răspuns, de parcă s-ar fi trezit din somn: prezent!

A plecat cu compania directorului Polensky imediat a doua zi, la șase dimineța, cu rapidul spre Triest, Atena și Istanbul. A călătorit în același cupeu cu o tânără pe care o chema Betty. Spre seară, s-a ridicat și i-a propus fetei să se întindă pe banchetă, în timp ce el va sta afară pe culoar. Fata a refuzat și cei doi au făcut cunoștință. A dormit întinsă pe banchetă toată noaptea, iar a doua zi dimineța, în timp ce fata îi mulțumea, el a privit-o în ochi mai lung decât se obișnuiește între colegi. De atunci au început să călătorească împreună.

La Atena nu au observat că turneul a început cu un eșec. Directorul Polensky închiriasse un amfiteatru, adică un teatru fără acoperiș, în care se juca de peste două mii de ani. A juca în acest amfiteatru era o cinste pentru fiecare actor, inclusiv pentru Harry. Nu au avut parte însă să joace prea mult aici. Aproape în fiecare seară, la Atena a plouat. Începea să plouă imediat la lăsarea întinericului, dacă nu plouase cu găleata încă de la amiază. În decurs de paisprezece zile, au reușit să joace până la sfârșit doar trei reprezentații. Nici un director de teatru nu suportă ușor un dever atât de slab.

Deocamdată însă, fiecare actor se ajungea din propriii săi bani și nici unul nu-și bătea capul foarte tare cu ce se va întâmpla în viitor. Toți se consolau cu ideea că ceea

ce nu se jucase la Atena urma să se joace la Istanbul. Încurajați de acest gând, s-au imbarcat pe vapor, iar soarele strălucitor și cerul albastru i-au binedispus. Știau că până atunci la Istanbul nu se prezentase nici un spectacol de operetă vienez și își închipuiau că va fi bătaie pe bilete.

Nu a fost însă așa cum au crezut.

Teatrul era frumos și acustica bună, într-un cuvânt, avea tot ce-și putea dori un cântăreț și un actor. Până și garderobele erau curate. Dar, încă de la premieră, amfiteatrul a fost pe jumătate gol, deși la toate colțurile străzilor erau lipite afișe. La spectacol au venit doar câțiva europeni, cărora poate li se făcuse dor de casă, în timp ce musulmanii nu știau ce înseamnă opereta. De aceea, directorul Polensky s-a hotărât să-și facă o reclamă și mai mare. La magazinele din centrul orașului s-au pus în vânzare bilete, iar pe afișe, peste titlurile care îl anunțau pe Lehar și *Văduva veselă*, a fost lipită o banderolă de hârtie pe care directorul a scris că se va prezenta un mare spectacol de comedie cu cântece și dans. într-o regie costisitoare.

A doua seară, amfiteatrul a fost plin. Imediat după prima scenă, în sală s-a simțit o rumoare. Un actor are o senzație îngrozitoare când stă pe scenă și, la câțiva metri în fața lui, simte că va erupe un vulcan. Este orbit de lumină și are impresia că foarte aproape de el, în beznă, se ascund cinci sute de dușmani.

Cineva a scos un fluierat. A fost, de fapt, o comandă. Apoi au început să fluiera toți și s-a creat o hărmălaie insuportabilă, de parcă pe fiecare scaun stăteau cel puțin doi oameni. Danilo nu a apucat să-și încheie aria, iar ceilalți nu au mai așteptat. Harry stătea sub portal, pregătit să iasă. Toți au fugit prin intrarea din spate, așa cum erau costumați și fardați, și s-au întors abia după o oră.

Danilo stătea la garderobă, cu capul în mâini, iar în fața lui se plimba de colo-colo directorul cu fața răvășită.

Amândoi s-au jurat că nu vor mai juca în acest oraș pe nici o scenă, chiar dacă ar fi fost să primească în schimb bijuteriile sultanului.

După spectacol, Harry a invitat-o pe Betty la caféneaua care se găsea lângă pensiunea unde locuiau. Au rămas aici până după miezul nopții și nu au fost singuri. La un moment dat, la masa lor s-a așezat un tânăr deșirat, care mai întâi i-a întrebat dacă sunt din „teatru”. Nu era foarte simpatic și nici prea prietenos. La început le-a înșirat că este *frend, amico, teatru prima, cantatori prima, balet fuin* și că evoluează în Montmartre din Paris. În același fel, le-a explicat care a fost secretul insuccesului de la Istanbul și, totodată, secretul epuizării biletelor de la următorul spectacol.

Turcilor nu le place muzica nebună și se enervează atunci când trebuie să asculte un cântec zgomotos. La Istanbul sunt mulți muntenegreni. Cineva a considerat că opereta aceea este o jignire la adresa lor și de aceea ei au cumpărat toate biletele. Directorul Polensky a ajuns în sapă de lemn. Soliștii au plecat imediat a doua zi înapoi la Viena. Directorul a mai rezistat câteva zile, după care a plecat și el. Harry Steinschneider și alți zece nu mai aveau bani nici măcar pentru tren. Harry a dispărut imediat a doua zi, fără să zică nimănui nimic și s-a întors abia seara târziu. A mai apucat să spună că a găsit o soluție salvatoare, după care s-a dus la culcare.

Pe malul celălalt al Bosforului, undeva vizavi de fortăreața Celor șapte turnuri, se află Peninsula Kadikoy. Încă de pe vremea aceea, acolo se afla cartierul bogătașilor, care era locuit de mai mulți armeni și greci decât de turci. Aveau chiar și un mare restaurant cu grădină, iar în spatele lui, un teatru de vară.

Harry a traversat cu barca pe celălalt mal. Nu cunoștea cartierul, dar, în schimb, știa că acolo locuiau

oameni cu bani. Presupunea că nu sunt musulmani și, prin urmare, puteau să aibă înțelegere pentru operetă. L-a găsit pe grecul care era patronul teatrului. I s-a prezentat ca director al unei companii de operetă și teatru din Viena, care tocmai se afla în turneu pe celălalt țărm al Bosforului și, fără să se dea în lături de la nici o minciună, a început să se laude cu succesele pe care le-a reputat în toată Europa. Apoi l-a întrebat în mod discret dacă nu ar fi de acord să prezinte un spectacol și în grădina teatrului din Kadikoy.

Patronul era grec, și cu asta am spus totul. Deși simula dezinteresul, în realitate ardea de nerăbdare să prezinte un spectacol de mare senzație în Kadikoy. În cele din urmă, au căzut de acord, dar patronul a insistat să fie prezentat Lehar. Harry Steinschneider știa foarte bine că nici unul dintre cei rămași nu avea partituri sau texte. Și-a adus însă aminte de o veche comedie a lui Nestroya, pe care o purta în geantă, și a scos-o imediat, prezentând-o ca o operetă de Lehar. Patronul a fost de acord. Duminică urma să aibă loc un mare spectacol de gălă, cu cântece și dansuri, iar la sfârșit să fie organizate jocuri de artificii, cu numele strălucitor al sultanului.

Nu era foarte ușor să faci operetă dintr-o comedie. Harry a jucat totul pe o singură carte. Singurii care puteau să înțeleagă germana la Istanbul erau evreii. Dar ei nu mergeau la teatru. Și chiar dacă ar fi mers la spectacolul din Kadikoy, ar fi trebuit să plătească traversarea cu bacul. Așa încât au convenit ca fiecare să cânte ce știa, fără să-l supere prea tare pe domnul Lehar.

Au închiriat de la un bătrân o barcă veche cu pânze, pe care și-au încărcat tot avutul. Barca a acostat lângă digul Peninsulei Kadikoy și, cu nerăbdarea pe care o au artiștii atunci când se duc la un teatru unde nu au mai jucat până atunci, au pornit să urce colina pe care se afla grădina de vară. Nicăieri nu au văzut vreun afiș, iar patronul i-a

întâmpinat zicându-le că nu o să se joace nici un spectacol. Harry cunoștea regulile orientale ale negocierii unei afaceri, dar nu-și închipuia că perfidia negustorilor de pe malul Bosforului poate ajunge atât de departe. Negociaseră, totuși, cu două zile înainte închirierea teatrului contra sumei de cinci livre turcești. Acum, grecul i-a spus că nu mai vrea să închirieze teatrul pentru cinci livre, că s-a răzgândit, și cu asta basta.

Deși în sinea sa era furios, Harry Steinschneider vorbea liniștit despre cheltuielile pe care le făcuse pentru pregătirea spectacolului, subliniind și faptul că trupa lui sosise la Kadikoy cu o navă specială și că fiecare membru al ei era un artist renumit. Apoi îi puse pe toți să treacă rând pe rând prin fața grecului care respira greu și îi boteză pe fiecare cu nume imaginare de artiști ai curților regale și împărătești, răsfățați ai poporului, cântăreți de curte, iar pe cele trei fete bătrâne le prezintă ca făcând parte din trupa de balet guvernamentală. Nu uită să sublinieze nici faptul că în port mai aștepta încă o navă pe care fusese nevoit să o închirieze pentru a transporta cele opt lăzi uriașe în care se afla jocul de artificii cu inițialele Majestății Sale Sultanul Abdul Hamid. Apoi continuă să spună că nu-l poate înțelege pe proprietarul teatrului de vară, care îi refuza posibilitatea de a prezenta societății omagiile sale și de a-și exprima respectul față de sultan, în cinstea căruia ar putea organiza un joc de artificii cum nu au mai văzut în viața lor locuitorii din acest oraș de pe malul Bosforului.

Astăzi este greu să apreciozi dacă Harry a vorbit cu intenție sau dacă așa i-a venit. În orice caz, el a dat dovadă de curaj, alegând tactica cea mai bună de a discuta cu un grec. Acesta a capitulat, cu condiția de a-i închiria teatrul contra sumei de zece livre. Deși se simțea jignit, Harry a fost de acord să plătească această sumă, însă numai după spectacol și în nici un caz înainte.

În loc de afișe, pentru care oricum era prea târziu, Harry a inventat sistemul de strigare cu o suită de carnaval. La ora șapte, în grădină au început să apară primii vizitatori. Cutia din lemn în care se păstrau pipele și care acum ținea loc de casă nici nu mai putea fi deschisă. Observând acest lucru, patronul i-a cerut lui Harry cele zece livre. Harry s-a dovedit de neînduplecat, dar până la urmă i-a făcut o concesie orientalului, promițându-i că va așeza casa cu bani pe scenă, exact în mijlocul luminilor, pentru a fi tot timpul sub ochii patronului. Apoi, bineînțeles că în locul ei a așezat o cutie din lemn goală.

Se pare că Harry își pregătise planul dinainte, dar nu suflase nici o vorbă nimănui. Deocamdată se prezenta o operetă de Lehar, și spectacolul se desfășura neînchipuit de bine. Un cântec popular simplu devenise un coral pe care îl cântau toți, inclusiv cei care nu-l știau. Harry a prezentat chiar și câteva trucuri de jocuri de cărți, acompaniat de un cântec solemn interpretat de un cor de femei: *Fuchs, du hast die Gans gestohlen, gib sie wieder her*^{*}. Spectatorii au izbucnit în aplauze.

Urma focul de artificii și spectatorii abia așteptau să înceapă. Harry s-a dus repede la garderobă și i-a trimis pe toți actorii, împreună cu banii, la barcă, spunându-le că el va rămâne acolo ca să aranjeze totul cu patronul și cu spectatorii. A urcat, într-adevăr, pe scenă și a recunoscut în fața publicului că nu s-a gândit nici o clipă să organizeze focuri de artificii, deoarece pentru o distracție atât de costisitoare, biletele de intrare ar fi trebuit să fie de două ori mai scumpe. El și colegii lui jucaseră numai ca să câștige bani pentru a se putea întoarce acasă. Confesiunea lui trebuie să fi avut un ton sentimental, dar a reușit să-și atingă

^{*} *Vulpe, tu mi-ai furat gâsca, dă-mi-o înapoi!* (lb.germ)

scopul. Spectatorii s-au mai agitat puțin, după care s-au liniștit, a explicat Harry, al cărui discurs fusese tradus cuvânt cu cuvânt de către un translator, de parcă ar fi fost o predică la biserică.

Mai târziu a afirmat că acest mic discurs al lui i-a fascinat pur și simplu pe spectatori, care l-au iertat și au început să arunce pe scenă primele monede. Grecul l-a scutit de plata chiriei datorate, astfel încât Harry s-a întors la navă cu buzunarele pline cu bancnote mototolite și cu o grămadă de monede. Este cert că s-a îmbarcat pe nava Baron Beck, care naviga spre Trieste, fapt pe care l-a confirmat și mai târziu, în timpul procesului de la Litoměřce. Nu a folosit aceste documente, ce ne sunt utile, în schimb, pentru a contura mai bine portretul escrocului care, deocamdată, făcea repetiții pentru viitorul lui rol, dovedind însă o înclinație deosebită spre această profesiune.

Stewardul de pe navă l-a anunțat pe noul pasager, care se prezentase sub numele de Titta Ruffo, căpitanului de pe vaporul de lux *SS Baron Beck*, ce naviga sub pavilionul societății maritime *Oesterreichischer Lloyd Trieste*. Numele acestui bărbat, înalt de 165 -170 cm, cu părul castaniu închis, i s-a părut oarecum cunoscut căpitanului, care nu și-a dat seama de la bun început despre cine este vorba. Pasagerul l-a ajutat, explicându-i că este cântăreț la Scala din Milano și călătorește la Trieste.

S-a îmbarcat la Istanbul la clasa a treia, din cauza anumitor împrejurări, pe care nu a vrut să le menționeze. Apoi și-a exprimat interesul de a călători restul drumului într-o cabină de clasa întâi, arătându-se disponibil să plătească un preț mai mare pentru schimbarea locului imediat după acostarea vaporului la Trieste. Dar ... după ce a stat mult pe gânduri, i-a propus căpitanului navei, Josef Pittermann, să-i dea voie să organizeze pe punte un concert, iar din încasări să achite diferența de preț.

Căpitanul a fost de acord și a declarat că este onorat de această propunere, considerându-l din clipa aceea oaspetele lui. Titta Ruffo era un domn fermecător, care, pentru un italian, vorbea foarte bine germana, ce-i drept cu accent vienez, și curând a devenit centrul atenției pasagerilor de clasa întâi. Foarte des era văzut stând pe punte, înfășurat într-un pled și cu un șal în jurul gâtului. Cătorva doamne care îi dădeau tot timpul târcoale le-a explicat că suferă de o anumită indispoziție vocală și că se teme că va trebui să amâne concertul planificat.

Vaporul *SS Baron Beck*, care tocmai se găsea în Canalul Corint, mai avea un actor pe punte. Acesta era un indian care călătorea în cală și avea ca punct de destinație Viena, unde trebuia să apară ca fachir în reprezentațiile Teatrului Apollo. Purta tot timpul cu el un coș semănând cu un stup de albine, în care transporta, chipurile, cobre veninoase. Copasagerii din cală îl ocoleau și se uitau cu teamă la șoarecii vii pe care îi scotea dintr-o cutie pentru a hrăni șerpii. Reclamațiile pasagerilor se înmulțiseră atât de mult, încât căpitanul s-a hotărât să-l debarce pe indian în primul port, deoarece nu anunțase ce transportă în geamantan. Indianul a protestat, încercând să dovedească că a plătit cât trebuie, că reptilele lui erau asigurate și că el garanta pentru ele. Căpitanul nu a vrut să renunțe, astfel încât indianul, împreună cu șerpii lui, urma să fie debarcat pe Insula Corfu.

Printre pasagerii de clasa întâi se găsea și domnul conte Montegazza, un italian înalt, cu fața smeadă și cu maniere deosebit de elegante, care, împreună cu valetul lui, Jean, ocupa cel mai bun apartament de pe vapor. Valetul stătea în spatele domnului conte de fiecare dată când acesta stătea la masă și dirija personalul care servea, rezervându-și în exclusivitate dreptul de a alege cele mai gustoase mâncăruri și de a i le servi domnului conte direct în farfurie.

Contele umblase prin toată lumea, vorbea câteva limbi și știa să povestească istorioare atât de interesante despre țările îndepărtate pe care le vizitase, încât toată lumea îl asculta cu plăcere.

La scurt timp după masa de seară și înainte de a opri pe Înșula Corfu, contele tocmai povestea la cafea despre India. Venise vorba despre șerpi, și contele propusese să i se dea posibilitatea fahirului să-și etaleze talentul mai înainte de a fi debarcat sau coborât. Cu puțin timp înainte, contele vorbise despre flaut și șerpi hipnotizați, provocând interesul celor care înainte insistaseră cel mai mult ca fahirul cu șerpii lui să fie debarcat pe insulă. Acum chiar pasagerii erau cei care-l rugau pe căpitan să fie de acord ca fahirul să prezinte un mic spectacol. Franz Josef Pittermann a cerut să fie adus indianul. Fahirul apărui pe punte și făcu o reverență adâncă. Apoi ascultă atent ordinul contelui Montegazza, care se considera organizatorul serii, se mai înclină încă o dată în semn că este de acord și cobori în cală, unde se aflau reptilele lui.

După câteva minute, din cală începură să se audă țipetele nervoase și fluierăturile membrilor echipajului, iar pe punte apărui un marinar care anunță că șerpii fahirului au ieșit din coș și că, probabil, mișună pe undeva, fără ca cineva să știe unde anume sunt.

S-a creat o stare de panică. Căpitanul a ordonat să-i fie adus megafonul, iar conducerea situației a fost preluată de contele Montegazza, singurul care își mai păstra calmul. Spunea că știe cum se comportă șerpii, iar dacă toți pasagerii rămâneau la locurile lor, nimeni nu va păți nimic. Cobrele se enervau numai din cauza oamenilor care se mișcau. Contele îi rugă pe copasageri să aibă încredere în el, fiindcă avea o bogată experiență în acest domeniu, și își luă obligația de a face în așa fel ca toți șerpii să se întoarcă în cel mai scurt timp în coș.

Îl rugă pe primul marinar care îi ieși în cale să-i aducă o farfurie adâncă cu lapte cald și-i sfătui pe ceilalți pasageri să se așeze cât mai mult la lumină și să rămână nemișcați până când pericolul avea să fie îndepărtat. Apoi făcu un semn fahirului, care se tânguia pentru că-și pierduse firea enervându-se. Acesta își scoase sacoul: luă farfuria cu lapte cald și dispăru pe treptele care coborau în cală.

După circa cincisprezece-douăzeci de minute, din cală au început să se audă glasuri și, în cele din urmă, în capul scărilor apăru contele ducând în mână coșul cu cobre, pe care îl așază în fața căpitanului. La orizont se vedeau deja luminile Insulei Corfu și mulți pasageri se pregăteau să coboare pe mal ca să se plimbe câteva ore. Dar, exact în momentul când fahirul își ridică coșul cu șerpi, făcând o reverență adâncă și mulțumind contelui de mai multe ori pentru ajutorul acordat, din mijlocul pasagerilor se auzi o voce energică. Vocea îi ordona 'indianului să nu plece, deoarece era necesar totuși ca spectacolul cu cobre să aibă loc.

Cel care strigase era cântărețul italian Titta Ruffo. În ciuda protestelor pasagerilor, care nici măcar nu vroiau să audă de șerpi, și a obiecțiilor fahirului însuși, el nu a vrut să renunțe la propunerea sa, care în clipa aceea părea tuturor nepotrivită. Contele Montegazza, care până atunci își păstrase calmul, începu să-și piardă sângele rece și să vorbească cu patos.

Domnul Titta Ruffo se dovedi acum a fi un om foarte energic. Apăru în fața pasagerilor și declară că, din anumite motive, insistă să fie deschis coșul cu șerpi. Auzind acest cuvinte, fahirul indian apucă coșul și încercă să se retragă în partea din spate a punții. Domnul Titta Ruffo făcu un salt și îi baricadă calea. Cu o mână, fahirul îl apucă pe artistul italian, continuând să țină în cealaltă mână coșul cu

șerpi. Pentru un cântăreț de operă, domnul Titta Ruffo avea cam prea multă forță și, cu o singură lovitură de care nu trebuia să-i fie rușine nici unui boxer profesionist, îl redusese la tăcere pe fachir, luându-i coșul cu șerpi, pe care îl duse la lumină. Îl deschise și declară că șerpii erau inofensivi deoarece dinții cu otravă le fuseseră scoși, amănunt cunoscut, de altfel, de fachirul indian și de domnul Montegazza, care simulaseră tot drumul nocivitatea șerpilor, folosind-o în alt scop decât cel destinat unui spectacol de divertisment. Apoi se apropie de căpitanul Pittermann și îi arătă ce se află în coș.

Conform inventarului făcut și semnat de sinistrați și de căpitanul navei, care a fost predat împreună cu autorul furtului lucrătorilor de poliție din orașul Brindisi, în coș au fost găsite, printre altele, următoarele bijuterii: un colier cu briliante aparținând doamnei Anne G. Metzger, din Hamburg, un inel din platină cu rubine, două brățări cu safire, o cruce din aur cu perle și alte bijuterii mai mici, în total cincisprezece bucăți. Toate fuseseră subtilizate în mod clar din cabinele pasagerilor de clasa întâi în timp ce aceștia, speriați de vestea fugii cobrelor, așteptau nemișcați pe punte. Autorii furtului erau presupusul conte Montegazza, servitorul lui, Jean, și fachirul indian.

După ce delincvenții au fost predați poliției, domnul Titta Ruffo a declarat căpitanului Pittermann că se numește Heřman Steinschneider și că vine de la Istanbul, unde a jucat o vreme ca actor în trupa de teatru a directorului Polensky din Viena.

Într-o zi, i-a observat mai atent pe contele Montegazza și pe fachirul indian. O fată care făcea colecție de autografe ale pasagerilor interesanți îl rugase pe Ruffo să-i dea un autograf. Pe aceeași pagină a caietului se aflau și semnăturile contelui Montegazza și ale fachirului. Harry Steinschneider le-a comparat și a constatat că aveau o anumită formă, fără a mai

lua în seamă faptul că l-a uimit cât de bine știa fahirul indian să scrie în latină. Harry Steinschneider a început să aibă o bănuială și, așa cum a scris mai târziu despre acest incident, a intuit că acolo ceva nu era în regulă. După un timp și-a dat seama că indianul nu era indian și că avea fața și mâinile vopsite.

Cu altă ocazie, el a declarat că antebrațul contelui Montegazza avea un tatuaj. În plus, de câteva ori îl surprinsese pe valetul Jean într-o discuție intimă cu contele și, mai târziu, cu fahirul. Din experiența sa de artist de circ, Harry știa că șerpii care erau dresați pentru spectacol nu aveau dinți veninoși și, prin urmare, nu-i fusese greu să-și închipuie că fahirul împreună cu asociații lui puneau la cale ceva necurat. În rest, modul cum a fost dezlegată enigma s-a bazat numai pe sugestie și pe logică. Mai târziu, Hanussen a scris că cei trei erau foști artiști de circ care pe vremea aceea deveniseră niște tâlhari periculoși. Se numeau frații Lenbach și erau din München. Ei au fost însă cei care l-au ajutat pe Harry Steinschneider să încheie definitiv un capitol din viața lui aventuroasă.

5.

Chelnerul a adus bojocii. Maiorul, care era un om trecut prin lume, putea să jure cu mâna pe inimă că nu mai mâncase așa ceva niciodată în viața lui. În timp ce savura mâncarea, el a uitat de Jack Roșcovanul și de misiunea lui secretă și aproape că i-a mulțumit în gând criminalului pentru că, în timp ce-l căuta, a găsit localul domnului K. S.

Schranz, de pe Rottensturmstrasse 7. Bodega de aici era o adevărată minune pentru gurmanzii din Viena.

După ce a terminat de mâncat, a comandat doi decilitri de vin alb și a început să studieze oamenii din jurul lui. Imediat privirea i-a fost atrasă de un bărbat care stătea singur la o masă, întors cu spatele la el. Inima începu să-i bată cu putere. Bărbatul singuratic avea părul roșu. Foarte roșu. Uită imediat de bojocii și de vinul bun datorită căroră devenise celebră bodega domnului K. S. Schranz, de pe Rottensturmstrasse 7, din Viena, și începu să se gândească la Jack Roșcovanul, care prin crimele lui îngrozitoare tulbura de trei ani viața liniștită din acest oraș de pe malul Dunării.

Maiorul se ridică de parcă ar fi vrut să se îndrepte spre masa respectivă. În buzunar avea un pistol de calibrul 7,65 mm care până atunci de jucase multe planuri ale răufăcătorilor șmecheri. Se apropie de bărbatul cu păr roșcat prudent, pas cu pas. Omul nu bănuia nimic și continua să-și soarbă ciorba zgomotos. Maiorul înaintă încă un pas. Roșcovanul Jack trebuie să fi avut nervi de fier dacă își permitea să stea liniștit la o masă la celebra bodegă a domnului K. S. Schranz.

Acum urma să iasă scânteii.

Maiorul înfipse gura pistolului în spatele criminalului, îi puse mâna stângă pe umăr și, cu o voce înăbușită, pentru a nu-i deranja pe ceilalți clienți ai restaurantului, îi șopti la ureche:

– Roșcovane, ți-a sunat ceasul. Încearcă să te predai fără să opui rezistență și comportă-te civilizat, ca să nu strici bunul renume al restaurantului.

– Ce spuneți? - îl întrebă roșcovanul.

Jack nu sări de pe scaun. Nu scoase pistolul. Nu scoase stiletul. Dimpotrivă. Își aținti asupra maiorului niște ochi nevinovați, de culoarea florii de nu-mă-uita, care

priveau pe deasupra ochelarilor. Apoi își puse căștile la ureche.

– Dumneavoastră sunteți, domnule profesor? – se bâlbâi polițistul, după care adăugă repede: „Vă rog foarte mult să mă scuzați.“...

Maiorul ieși încet, cu spatele, din local. Nimeni nu observase nimic. Cu excepția chelnerului, care era obișnuit să tacă în schimbul unui bacșiș gras. Apoi ieși în stradă și respiră ușurat. Îi părea bine că profesorul Guggenbühl nu este Jack. De fapt, încă de la început, maiorului i se păruse ciudat ca un răufăcător să se întâlnească cu complicitii săi într-un local atât de luxos cum era, desigur, bodega domnului K. S. Schranz, de pe Rottensturmstrasse 7.

Jack Roșcovanul îl păcălise și de data aceasta, ceea ce însemna că vânătoarea continuă. Însă maiorul nu vroia să se dea bătut atât de ușor.

Ați citit un fragment din romanul serial *Aventurile incredibile ale unui polițist*, care a apărut în ziarul vienez *Blitz*. Autor nesemnat: Harry Steinschneider. Redactor nementionat: Harry Steinschneider.

De multă vreme, Harry constatase că oamenii câștigau bani după cum puteau și de fiecare dată fusese atras de ideea de a găsi un mod foarte simplu de a-și câștiga existența. A sosit la Viena și a cheltuit repede banii câștigați la Istanbul. Obișnuia să se ducă la Café Louvre, unde, mai ales noaptea, se adunau artiști, și acolo inventa tot felul de mici escrocherii. Într-o seară, aproape de miezul nopții, i-a venit o idee.

O cunoștință de-a lui edita un ziar ciudat și Harry colabora la el din când în când. Se numea *Ziarul nupțial* și uneori apărea de două ori pe zi, alteori nu apărea deloc timp de două săptămâni. Munca patronului ziarului și a redactorului era simplă: asistau și participau la nunți. Cu două zile înainte de nuntă, Harry, îmbrăcat în haine de gală și cu

un buchet de flori în mână, se ducea la părinții miresei, prezentându-se ca redactor al cunoscutului *Ziar nupțial*, și îi anunța că în colegiul redacțional al ziarului se hotărâse includerea în numărul următor a unui amplu reportaj despre nunta fiicei lor. Fotografia urma să apară pe prima pagină, iar celelalte, în interior.

Părinții erau uimiți, bucuroși și mândri că poza fetei lor urma să apară în ziar. „Ce onoare, domnule redactor! Luați loc, vă rog! Doriți să serviți o cafea și o prăjitură?” Harry mânca și bea, după care rostea poezia învățată pe dinafară. Orășenii care peste două zile urmau să-și căsătorească fiica erau impresionați de propunere și dispuși să facă orice.

Domnul redactor Harry era un om recunoscător. Ce-i drept, avea principiile lui în legătură cu onorariul său și al redactorului-șef și cu taxa de publicare a fotografiei puse la dispoziție de familie. Le spunea că mai trebuie să facă o serie de cheltuieli la tipografie, ceca ce una peste alta însuma câteva monede de aur. Apoi, domnul redactor începea să scrie în fața părinților un articol despre momentul fericit din viața familiei acestui funcționar, despre care se știa că fusese de când lumea un om generos.

Apoi, ducea articolul direct la tipografie. „Vă rog să tipăriți totul ca de obicei, numai această parte trebuie culeasă cu *petit*, iar fotografia trebuie dată la 11. Astăzi vor ieși cincisprezece exemplare.”

Harry participa la nuntă și împărțea ziarul, îi felicita pe miri, mânca și bea, așa cum se obișnuiește la o nuntă. Apoi, *Grüss Gott und viel Glück*, săruta mâna miresei și pleca.

Ce face unul nu poate face altul. Harry vroia să fie singur. Dar Viena nu era un oraș atât de mare, ca să apară deodată două ziare de nuntă. Atunci i-a venit ideea la fel de bună de a se asocia cu editorul ziarului care dăduse faliment, *Blitz*, și s-a pus imediat pe treabă. De când lumea, Harry fusese un adevărat maestru în domeniul obținerii de informații, mai ales a celor cu caracter compromițător. Avea un cerc mare de colaboratori din rândul celor care se adunau în fiecare noapte la Café Louvre și astfel începu să facă același lucru ca pentru *Ziarul nupțial*, dar într-un mod mult mai perfecționat.

Articolul privind o persoană despre care afla ceva neplăcut nu trebuia tipărit de fiecare dată. Uneori era suficient să aducă șpalturile cu corectura tipografică și să-l întrebe cu o expresie nevinovată pe cel în cauză dacă datele corespund. Urma o scurtă tocmeală în privința onorariului, și articolul nu era publicat. Șantajul cu ajutorul presei nu constituia o invenție nouă. Dar Harry era un profan. În schimb, el a inventat altceva: romanul de reclamă, care a constituit o noutate literară.

Așa, de pildă, se ia un detectiv de duzină, în cazul nostru, un domn maior, și se pune pe urmele criminalului. În fiecare număr apare ocrotitorul legii, care îl caută pe criminal, de exemplu, într-un restaurant din Viena. Autorul descrie restaurantul, laudă felul cum este amenajat în interior și clienții și amintește, ca în treacăt, că are o bucătărie clasa întâi, un vin bine păstrat, un serviciu ireproșabil și prețuri moderate. De câteva ori, în timpul urmăririi criminalului menționează adresa completă, numele întreg al proprietarului, eventual al văduvei care conduce localul. Proprietarii plătesc pentru noul tip de reclamă de trei ori mai mult și sunt mulțumiți. La fel și Harry.

A doua zi, maiorul vizitează un alt local, și autorul de romane polițiste laudă avantajele concurenței. Viena are

multe restaurante și tot atât de multe cafenele. De asemenea, are hanuri și multe cârciumi prospere, însă numărul lor este totuși limitat. Dacă maiorul nu a reușit să-l prindă pe Jack Roșcovanul în nici unul dintre aceste localuri, el începe să-l caute în altă parte. Rând pe rând, primesc drepturi de autor: un cofetar, un giuvaergiu, un ceasornicar, un curelar, un croitor, câteva saloane de modă, un maseur și un negustor de suveniruri. Mai rămân bufetul de la gară și vânzătorul de castane din colțul Operei.

Scriitorul Steinschneider nu lucrează pe o pungă cu castane. De aceea se întoarce acolo de unde a ieșit, adică la Café Louvre. În amintirile sale, el a menționat că acesta a fost pasul fatal care l-a făcut să treacă pragul unei cariere celebre.

La Viena erau prezentate spectacolele lui Eugen de Rubini, omul cu o mie de fețe, un mare magician, ghicitor, vrăjitor și hipnotizor. Numele lui adevărat nu era Rubini și nu era nobil, ci un scamator din Brno care vindea oamenilor iluzii și câștiga bani. Nu spunea *abracadabra* și alte fraze complicate în limbi străine, ci își vindea marfa într-un mod demn și elegant, deoarece întotdeauna apărea îmbrăcat în frac și cu mânuși albe.

Harry era de-a dreptul fascinat. Văzându-l pe Rubini, gândurile lui se îndreptau automat spre circ. Directorul Pichler avea un circ întreg, Mister Johnson hrănea animalele, Kranz avea sute de lipițani, Sarrasani dresa cai arabi și elefanți, mai existau și zburători la trapez, și fiecare dintre ei primea un salariu, iar atunci când circul se muta dintr-o parte în alta, vagoanele unui tren întreg deveneau aproape neîncăpătoare.

Rubini își machia ochii, purta mânuși albe și un frac impecabil, care sugera publicului fără drept de tăgadă că arta lui era o artă mare și onorabilă. Apoi mai avea și o asistentă: o fată palidă, slabă, cu un chip visător, care își lega ochii.

Asta era tot. Când se muta dintr-un oraș în altul, își îmbrăca peste frac un pardesiu și o lua pe fată la braț. Apoi plecau împreună de la spectacol și lăceau dragoste, pentru că un om econom nu investește separat bani într-o asistentă și într-o iubită dacă, practic, ambele pot fi una și aceeași persoană.

În timp ce-și făcea numerele de magie vorbea cu Miss Miranda într-o limbă ciudată. Poate era ciudată pentru că se referea la lucruri ciudate. Se plimba prin public, lua în mână diferite obiecte pe care i le dădeau oamenii, printre care ceasuri de mână, o batistă, un pieptene cu ferecătură de argint, un cuțit cu monogramă, puneă întrebări formate din cuvinte cunoscute și totuși străine, iar Miss Miranda, care stătea pe scenă cu ochii închiși, ghicea de fiecare dată despre ce obiect era vorba. Dar nu numai atât. Ea știa cum îl cheamă pe domnul pe care Mister Eugen de Rubini îl arăta tocmai cu degetul, știa care sunt cele două litere de pe monograma pudrierei unei doamne elegante. Într-un cuvânt, Miss Miranda prezenta un număr ieșit din comun, deoarece Rubini era un mare magician, care putea să stăpânească cu aptitudinile sale supranaturale și cele mai întunecate forțe ale lumii de apoi.

Bineînțeles că era vorba despre o escrocherie. Harry avea școala lui Pichler, și de la clovnul Miška învățase diverse lucruri. Toate constituiau un truc. Dar Harry nu știa în ce consta el și tocmai asta îl deranja cel mai mult. Îl invidia pe domnul Rubini că stăpânește atât de bine această tehnică și era furios că nu știe cum se cucerește gloria. În cele din urmă, a reușit să pătrundă puțin în intimitatea domnului Rubini și nu s-a lăsat până nu a descifrat măcar o mică parte din secretele lui.

Harry a descoperit principiul limbajului special. Cel puțin așa crede. Degeaba însă își bate capul să afle trucul cu ajutorul căruia Rubini găsește orice obiect din public. Miss Miranda, cu ochii legați, îl ține de mână, nu-i spune nici un

cuvânt, uneori drumul către aplauze este plin de ocolișuri, alteori maestrul ezită, dar în cele din urmă face pasul corect și scoate, de pildă, un ac din poșeta doamnei primar, care l-a ascuns acolo, în timp ce maestrul Rubini se află pe culoar, păzit de patru spectatori.

Despre debutul lui Hanussen în spectacolele de iluzionism nu au vorbit nici impresarul lui de mai târziu, Juhn care a publicat articole despre viața lui Hanussen, nici doctorul Thoma, care a încercat să facă același lucru. Modul în care Hanussen prezintă acest episod are un parfum mult prea romantic și seamănă cu un fel de autoreclamă.

Pe vremea aceea, Harry nu știa încă nimic despre forțele oculte. Cu toate acestea, într-o noapte când la Café Louvre mai rămăseseră numai câțiva clienți, el a încercat să prezinte un mic număr, dar fără nici un efect. Trebuie să fi fost un număr lipsit de imaginație, dacă ținem seama de faptul că toți cei care-l înconjurau își câștigau existența într-un mod mai mult sau mai puțin asemănător. Mai târziu, Hanussen a fost convins, cel puțin așa a afirmat ori de câte ori a avut prilejul, că acest prim spectacol de la miezul nopții a avut o importanță crucială pentru cariera lui de mai târziu. După spusele sale, aceasta a fost o adevărată premieră, deoarece publicul nu a observat absolut nimic. În plus, a fost și pentru el o revelație de-a dreptul neașteptată.

Harry se ascunde după ușă, publicul se consultă ce trebuie să ghicească, iar el nu se teme că se va face de rușine, deoarece a convenit cu amicii săi câteva semnale secrete care îi vor indica ce anume trebuie să facă. Numai că publicul nocturn dorește să aibă o distracție, iar oamenii de încredere pot fi ușor mituiți. Harry apare pe scenă și așteaptă zadarnic semnalul care trebuie să-i indice răspunsul. Asistenții se uită la el cu indiferență.

Se spune că în momentul acela s-ar fi produs minunea, deoarece Harry a fost obligat să se bazeze numai

pe el însuși. Nu poartă nici un fel de pică trădătorului, nu este decepționat, ci, dimpotrivă, simte o stare de spirit neobișnuită. sala plutește în fața ochilor lui ca imaginea într-o oglindă strâmbă, ceva se întâmplă în jurul lui, fără ca el să știe ce anume, aerul este plin de fum, iar el are impresia că este încărcat cu electricitate. Harry face un pas. De fapt, nici măcar nu a vrut să meargă, ci a simțit o ușurință, de parcă ar fi mers cu picioarele altuia.

Se oprește în fața mesei de biliard - o tăblie verde cu bile colorate. Nu vede nimic altceva. Bilele sunt roșii, albe, albastre și verzi și plutesc în aer. Ia în mână o bilă, apoi alta și le așază. Ia tacul, urmează un carambol și aplauze. Harry tresare, fiindcă abia acum își dă seama unde este, de ce se află aici și observă că el este cel aplaudat. Artistul Harry nu a reușit să descopere trucul lui Rubini, în schimb s-a produs o minune. El nu are nevoie de ajutoare, deoarece colaborează direct cu forțele invizibile, spre deosebire de Rubini, care simula această colaborare. Pe vremea când se afla la apogeul carierei sale la Berlin, Harry a recunoscut într-un interviu că a fost încântat, dar și speriat de aptitudinile care i se revelaseră. Până atunci nu bănuise că va reuși să subjuge forțele supranaturale pentru a-l ajuta la un spectacol de variété. Iar ziariștii au afirmat că multă vreme s-a temut să repete acest spectacol, ceea ce e greu de crezut. Nu era stilul lui să aibă asul în mână și totuși să-i fie frică să-l bată pe adversar!

6.

Hanussen nu a recunoscut niciodată care a fost motivul plecării lui neașteptate la Berlin. În mod categoric, nu s-a dus acolo pentru a face carieră în postura de cântăreț și ospătar într-un restaurant de pe Friedrichstrasse.

Niciodată nu excelase în materie de cântat și nu învățase să fie ospătar. Cu toate acestea, a reușit să fie angajat la un local de noapte, iar mai târziu, când a fost întrebat despre debutul lui, a făcut din sărăcie o virtute. El a declarat că munca în acest local a fost o nouă treaptă pe calea descoperirii adevărului că era înzestrat cu puteri supranaturale.

S-a trezit afară în stradă, fără nici un ban și fără un loc unde să pună capul. Acum, așa cum se întâmplase de multe ori, aștepta să se petreacă o minune. De data aceasta, l-a salvat un anunț dintr-un ziar:

„Se caută un ospătar care să știe să cânte cuplete, să servească și să-i distreze pe clienți. Amănunte puteți afla de la Jacob Schlessinger, patronul localului Nachtsyl, de pe Friedrichstrasse“.

S-a prezentat. În curtea localului a observat o grămadă de sticle goale pe care nu erau lipite etichetele cu impozitul obligatoriu pe vin. Mai întâi a vorbit politicos, apoi, de la a doua frază, l-a amenințat pe patron că, dacă nu vrea să-l angajeze, datoria lui de patriot îl va obliga să anunțe acest mic flagrant financiar autorităților în drept. A primit un contract, o cămașă roșie rusească, pantaloni de călărie bufanți, din atlas, și cizme care mai purtau mirosul predecesorului lui. Localul lui Schlessinger era, într-un fel, original.

Într-o sală, fetele dansau can-can, în altă sală, orășenii beneficiau de o servire aristocratică. În realitate, localul era o speluncă. Clientul intra, își lăsa la garderobă hainele, iar garderobiera, în loc să-i mulțumească pentru bacșiș, îl făcea zgârie-brânză. Localul era respingător, prost luminat, mesele nu erau acoperite cu fețe de masă și pe fiecare din ele se afla o lumânare pusă în sticlă. Ferestre nu existau. În schimb, avea patru chelneri și o mulțime de personaje monstruoase din ceară, care rânjeau din toate

colțurile. O figurină reprezenta un cap, alta - o mână sau o mânășă străpunsă de un cuțit.

Personalul avea ordin să discute cu clienții conform unui ritual bine învățat:

- Ce cauți aici?

Clientul se speria sau rămânea uimit, dar chelnerul continua:

- Dacă ești deja aici, atunci nu mai putem face nimic. Ce vrei să torni în tine? Vin sau bere? Ai face mai bine să bei apă, în rest toate sunt poșirci!

Pe lista de vinuri erau trecute cel puțin douăzeci de soiuri. Toate erau însă turnate dintr-o singură cană, și clienții vedeau acest lucru. Ospătarul aducea împreună cu fiecare cană un șervețel din hârtie și îți făcea următorul instructaj:

- Aici ai o hârtie. Dacă n-o să te ajute, closetul e după ușa pe care scrie bucătărie.

Gramofonul răgușit cânta o singură placă. Din oră în oră se prezenta câte un program. Un violonist îmbrăcat în stil rusesc interpreta ceva la o vioară dezacordată, iar unul dintre chelneri îl acompania, fără să-i pese dacă știe sau nu să cânte. Această atmosferă îngrozitoare era tocmai stilul lui Schlessinger.

Patronii localurilor de noapte încercau să-și atragă clienții în toate modurile posibile. Nimic nu era original, nimic nu era neobișnuit. Femei cu mișcări mlădioase și domnișoare mustăcioase serveau la masă, iar fetele goale își aveau publicul lor. Orășeanul blazat care citea Zola sau Conan Doyle căuta aventura în lumea oamenilor de clasă din capitală. Domnul Schlessinger oferea clienților această aventură și, în schimbul unei taxe suplimentare, prezenta cupletele oribile ale lui Harry.

După ce cucul răgușit anunța miezul nopții, apărea patronul localului deghizat într-un fel de domn Phileas

Fogg, din *Ocolul pământului*, de Jules Verne, și îi invita pe temerari să vizioneze la miezul nopții un panopticum. Pivnița în care îi conducea era luminată de două felinare de grajd. De jur împrejurul peretelui erau polițe din lădițe de martella. Excursia începea și se sfârșea la ușă. Patronul le explica celor interesați importanța relicvelor expuse.

O pereche de mănuși care păreau de damă aparținuseră cândva marelui Schiller. Dintr-o tinichea ruginită băuse Napoleon în exil și tot în ea îi fusese pusă otrava. Un cap din ceară o reprezenta pe Fecioara din Orléans. Oricine ar fi putut să pună la îndoială autenticitatea exponatelor, dar băutorii de vinuri proaste nu-și băteau capul la miezul nopții cu aflarea adevărului despre relicvele prezentate.

Se zice că panopticumul lui Schlessinger a fost locul unde Harry Steinschneider a avut cea de-a doua revelație. Odată, pe la miezul nopții, când băuse mai mult coniac decât de obicei, domnul Schlessinger i-a spus:

– Harry, ocupă-te tu azi în locul meu de porcăria aia!

Harry s-a așezat în fruntea oaspeților și, cu un aer foarte demn, i-a condus în pivnița unde se găseau diverse figurine. Apoi, la fel ca Bernadetta Soubiros de la Lourde, în mijlocul oamenilor chercheliți de băutură, și-a dat seama că acolo se petrecea ceva supranatural. După propriile sale afirmații de mai târziu, în acel miez de noapte, Harry a avut revelația clară a trecutului fiecăruia dintre obiectele expuse.

A scris că nu știa absolut nimic ce va spune și, de fapt, nici nu se gândea la asta. Dar, la un moment dat, trecutul i s-a relevat sub formă de imagini. Tinicheaua nu-i mai aparținuse lui Napoleon, ci era a văduvei Kraus, care locuia pe strada Copernik nr. 23. Ascunsese tinicheaua în spatele unui mormânt din cimitir, dar băieții o furaseră și o aruncaseră pe stradă. Se spune că atunci văduva nu a dormit toată noaptea, considerând dispariția tinichelei un semn de

la răposat. S-a întins în pat, așteptând ca Dumnezeu să o cheme la el.

Fecioara din Orleans era un produs al firmei *Franzle und Kohn*, din Leipzig, și în 1901 o cumpărase maestrul coafor Moericke, care-și prezenta perucile pe capul figurinei. Gudrun Theissen, clienta lui, al cărei păr îl spăla și îl șampona de două ori pe lună și care s-a măritat mai târziu cu el, nu suporta nici un fel de concurență, nici măcar din ceară. Așa s-a întâmplat că, într-o seară, coaforul - deja ruinat - și-a plătit consumația dându-i domnului Schlessinger capul de ceară.

Harry se ridică în picioare, își întinse mâinile, plimbându-și privirea înflăcărată pe sticlele de bere goale. Fantezia îi zbura de la un obiect la altul. Nimănui însă nu-l asculta. Cu excepția domnului Schlessinger. Acesta începuse să facă controlul și reuși să mai audă finalul scenei de profeție. Domnului Schlessinger nu-i plăceau revoluționarii. În plus, nu se afla într-o stare atât de proastă ca să nu-și dea seama că are ocazia să-și ia revanșa în fața chelnerului. L-a lăsat să-și termine profețiile, iar după ce localul s-a golit, privindu-l cu zâmbetul pe buze pe Harry, care făcea curățenie, i-a pus gând rău și în zori, după ce acesta și-a scos cămașa roșie, i-a dat leafa pe luna respectivă și i-a spus că, începând de a doua zi, este concediat. Nebunii nu au ce face într-un local serios.

Nu a fost nici prima, nici ultima oară când un succes al lui Harry s-a încheiat cu un eșec. El nu se considera însă înfrânt. Era destul de superficial, dar și de obraznic ca să creadă în propria sa teorie: fiecare eșec este numai o componentă a viitorului succes. De data aceasta, nu așteptă să-i vină inspirația, ci se gândi că cel mai bun mijloc de subzistență era acela de a vinde iluzii.

Janoș Bartel avea o prăvălioară pe Friedrichstrasse și vindea trucuri tuturor scamatorilor. Trucurile mici puteau

fi cumpărate de către orice băiat. Cele mari costau mulți bani, aranjamentele erau complicate și se vindeau împreună cu dreptul de folosință unuia sau, cel mult, câtorva beneficiari înregistrați.

Papa Bartel știa ce număr prezintă anul acesta Svengali și cu ce poate să-i facă o surpriză lui Bosco în sezonul viitor. Regele iluzioniștilor și-a dat seama că tânărul scund de statură, lat în umeri și cu sprâncene negre, care se prezenta sub numele Steinschneider, nu are bani și că săptămâna viitoare va trebui să prezinte un număr ieftin pentru oamenii obișnuiți.

Buchete din pene care înfloreau din podea, o pungă fermecată cu ouă care dispăreau și apăreau din nou, scrinul chinezesc *Lusin*, un set de cărți de joc care își schimbau culoarea în mână, apoi degetul artificial pentru câteva trucuri cu ziarul și manualul de buzunar *Cum poți să te faci iluzionist, ușor și repede*. Cu o asemenea recuzită se putea totuși începe.

Harry a trecut în revistă cârciumile de la periferia orașului și a încercat să-i convingă pe patronii lor, la fel cum le vânduse cândva iconițele sfinte. Patronii de cârciumi nu aveau curaj, fiindcă era ceva nou pentru ei. Harry nu își vindea arta ieftin, deoarece era de părere că un onorariu prea mic era dubios. Marii artiști cer să fie bine plătiți.

Localul respectiv se afla în Vystrkov, dar avea clienții săi, un public bun și un director la fel de bun. „Să vedem dacă ai succes”, îi spuse directorul. „Dacă merge, te angajez pentru paisprezece zile, dacă te vor fluiera, atunci mâine nu te mai prezinți.”

Își dădu seama ce îl așteaptă și de aceea exersă toată după-amiaza. Se așeză la masa de la mansardă, scoase un ou dintr-un sac și-l făcu să dispară, un truc se amestecă cu celălalt, mâinile îi erau neîndemânatică, iar degetele țepene. Repetă un singur număr de zece ori și apoi încă de zece ori.

Dar, cu toate acestea, își dădu seama că nu a reușit să stăpânească trucul. După ce se lăsă întunericul, veni la premieră cu un sentiment de nesiguranță, pe care nu l-a avut nici măcar în cușca cu animale sălbatice a domnului Johnson.

Publicul era bine dispus. Pianistul Karlheinz cunoștea toate melodiile de operetă, cânta șlagăr după șlagăr și era acompaniat de băutorii de bere. Publicul care cântă este un public bun. El vrea să se distreze și să colaboreze cu artistul. În felul acesta, Harry avu succes. Și încă ce succes!

Făcu doi-trei pași timizi pe podium și se opri în fața unei măsuțe. Zâmbi plin de încredere în sine. De mic copil, Harry a fost obișnuit să stea în fața oamenilor. Trase aer în piept, făcu o reverență și puse mâna pe primul obiect. Trucurile urmară apoi unul după altul. Oul a ieșit dintr-un săculeț de catifea mai înainte ca el să-și dea seama. Publicul a râs. Cubul de hârtie a dispărut, ceea ce publicul știa înaintea scamatorului. De trei ori a trebuit să înțepe buchetele din pene pentru ca măcar unul să se deschidă. Clienții localului au aplaudat cu entuziasm și au râs în hohote de acest tânăr, care li s-a părut că e cel mai bun comic pe care l-au văzut.

Harry a încremenit pe scenă. Încă nu a înțeles ce se petrece. În sfârșit, i-a reușit trucul cu cărțile de joc. Ca la comandă, publicul a devenit serios. Ce păcat că spectacolul s-a sfârșit!

Urmează o furtună de aplauze. Harry a avut succes. Și încă un mare succes. Se miră când directorul îi strânge mâna și îl laudă pentru numărul său, care a făcut mai mult decât alte o sută.

– Steinschneider, ce succes! Te angajez. De ani de zile, oamenii nu au mai râs așa!

Numărul lui îi distrase pe spectatori. Harry fugise de la circ și acum făcea pe clovnul într-un local de la periferie.

Frumos! O clipă se simți dezamăgit, dar curând își dădu seama că paisprezece zile va avea bani datorită numărului lui. Se mai jucă puțin cu recuzita și îi păru rău că nu este iluzionistul mare și plin de secrete la care visează. Dacă e distracție, distracție să fie! De mâine, ouăle îi vor cădea de două ori mai repede.

Cele paisprezece zile au trecut repede. Clienții localului sunt oameni din împrejurimi. Un spectator se uită la trucurile lui Harry de două ori, după care nu mai are motiv să rădă. Iese fiindcă știe ce vine după numerele cu dulapul *Lusin* și sacul cu ouă. Patronul localului observă că încasările au scăzut. Harry mai rezistă încă o săptămână. Urmează o strângere de mâini, o vază spartă, leafa și „te rog să pleci. Sunt sigur că o să-ți găsești în altă parte!”

L-a ajutat cineva care-l cunoscuse odată la o bere și, după ce a văzut numărul de profeție al lui Harry, a ieșit după el și i-a dat un sfat colegial.

– Uite ce e, băiete. Nu te pricepi să-ți vinzi bine marfa. Oamenii au nevoie de un show. De o șarlatanie, înțelegi? De o bombă. Dacă vrei, poți să mă cauți. Numele meu e Meyer, Karl Meyer, Steinmetzstrasse 22. Pot să-ți dau niște lecții.

L-a căutat pe Meyer abia după ce a fost concediat. Managerul l-a inițiat puțin în psihologia de bâlci, după care i-a făcut rost viitorului clarvăzător de un contract de angajare. Apoi, în sala unui local uitat de lume din Berlin a asistat la un număr prezentat de Harry și i-a ascultat vorbele lingușitoare:

– Stimată doamnă, data nașterii pe care ați scris-o pe acest bilet formează un număr care indică o constelație deosebit de favorabilă. Deocamdată este un secret, dar noi îl vom descifra. Dacă îmi permiteți. Aveți noroc că ați venit la acest spectacol grandios, deoarece pot să vă explic care este cheia succesului dvs. în viață contra unui bilet de intrare nu

foarte scump. V-ați născut într-o zi de 12. Doisprezece este primul dvs. număr norocos. Dvs. aveți 33 de ani și astăzi suntem într-o zi de 18. Și acestea sunt numerele dvs. cu noroc. Doamnă, cumpărați-vă un loz, puneți pariu pe el, jucați cu aceste numere și în zilele următoare, cel mult până într-un an, și într-o zi, norocul va da peste dvs. deoarece îl meritați.

Pe stăpâni încearcă să-i lingusească altfel. Șefii rămân neînțeleși. Numai privirile fetelor ar putea fi pentru ei un fel de recunoaștere. Fiind încă un bărbat tânăr, se mai poate uita după el o fată de douăzeci de ani. El însă nu-i întoarce privirile deoarece îi este fidel soției. cu care a venit la această reprezentație de gală.

Oamenilor le place să audă lucruri frumoase despre propriul lor viitor și Larry știe deja ce anume și cum trebuie să le spună. Dă frâu liber fanteziei sale inepuizabile și are succes deoarece știe să cânte în strună publicului. Numai că domnul stăpân i se pune în cale și reprezentația ia sfârșit.

7.

Pe străzile din Sarajevo se aud strigăte și o doamnă în vârstă exclamă „noroc” în cinstea nobilei sale concetățene. Abia acum pe buzele contesei Sophie înflorește un mic zâmbet. Pe străzi s-a stârnit o adevărată furtună. Cu o clipă înainte, a explodat o bombă, acum șoferii sunt nesiguri, iar domnul primar este descumpănit. Automobilul s-a apropiat periculos de trotuar și, în plus, a încetinit într-un mod nesocotit. Din mulțime s-au auzit două împușcături.

Moștenitorul tronului, Franz Ferdinand, e mort și soția lui, Sophie von Hohenberg, este în agonie. Liceanul în vârstă de 19 ani, Gavril Princip, a ochit cu precizie și deocamdată trăiește. Primul război mondial poate să înceapă.

Împăratul Wilhelm se află la Kiel. Dimineața a îmbrăcat uniforma de amiral, deoarece este o zi festivă. În apropierea iahtului împăratului, pe apă se găsesc toate ambarcațiunile posibile. Numai că spre iahtul *Hohenzollern* se îndreaptă o șalupă cu motor, în care stă nemișcat un ofițer care ține la subsuoară un portofoliu. După ce mica ambarcațiune se apropie de iaht, ofițerul aruncă depeșa despre Sarajevo la picioarele împăratului. Astfel începe un nou program, cu totul diferit.

Harry Steinschneider se trezește din nou fără servici. La toate colțurile încep să fire lipite anunțuri pe care scrie: „Către popoarele mele...”

Din mila Domnului, împăratul Franz Iosef are un loc liber pentru Harry. Printr-o trăsătură de condei, el primește un acoperiș deasupra capului, masă de trei ori pe zi, un costum nou și pantofi cu ținte, o gamelă și o lopată, iar la brâu poartă o geantă cu conținut corespunzător.

68 de divizii de infanterie stau una în fața alteia, în poziție de drepti. Ele sunt formate din 1.600.000 de nemți și dintr-un milion și jumătate de francezi. Unii poartă pe cap coifuri, alți sunt îmbrăcați în pantaloni albaștri și bluze roșii, ca la Operetă. *Vive la France, à la baionette...* Trupurile a 30.000 de oameni au rămas fără viață.

Deocamdată, soldatul Steinschneider face exerciții în garnizoană și luptă cu unicul inamic. Acesta este plutonierul Precechtel, care în fiecare zi îi comandă să facă un adăpost. Harry este convins că nimic nu poate fi mai rău decât războiul și se gândește prin ce minciună poate să scape de acest rău. Nu este un lucru foarte ușor, deoarece

Steinschneider este recrutul, iar plutonierul este Domnul Dumnezeu. Harry urăște milităria și evită uniforme. Ar dori să facă ceva ca să alunge tristețea și deznădejdea și, din când în când, încearcă să prezinte unele dintre numerele sale, deși nu are la îndemână asistenți și de asemenea îi lipsesc rechizitele fabricate de Janoš Bartel, care îl ajutau să facă scamatorii. Cu toate acestea, îi vine în minte o idee.

Un infanterist nu are prea multe bucurii în șanțuri. Numai niskaiva speranțe și puține amintiri despre casa lui. Apoi primește scrisori. Este un vis pe care poate să-l citească de douăzeci de ori la rând. Cele mai banale vești din satul lui, cele mai obișnuite bârfe despre cunoștințele de pe strada vecină se transformă în adevărate evenimente de importanță istorică. Iar atunci când acasă se întâmplă într-adevăr ceva, vestea înfrânge frica de moarte a soldaților, alungă foamea și arșița.

Soldatul Steinschneider nu are asemenea trăiri. El nu are cui să scrie și nimeni nu-i trimite pachete. Poate din invidie sau poate chiar din dorința de a spori bucuria infanteriștilor oropsiți, el organizează direct în șanțuri primul oracol al războiului.

Este un mod de viață ambulant. Infanteristul mic de statură, lat în umeri și cu ochi negri iese din odaia lui întunecoasă, se așază exact în mijlocul soldaților istoviți, închide puțin ochii, își întinde brațele, de parcă ar vrea să prindă o idee înainte de a-i scăpa. apoi, cu privirea ațintită în gol, rostește cu vocea sumbră a prezicătorilor crâmpie de fraze:

„Ceață. Peste tot este ceață. Beznă... Peste tot e beznă. Văd noaptea. În noapte pășește un om. Un soldat. Duce poșta. Este aici..., a ajuns aici. Gruber, Havliček, Krone, Weishauptel, căpitanul Feldmann. Beznă. Peste tot este beznă. O beznă totală. Nimeni nu este aici...”

La început, soldații nu au încredere în el. Steinschneider este, totuși, un vulpoi și un clovn care vrea să-i binedispună. Este un tânăr de ispravă. Un adevărat camarad.

După trei zile, vine poșta. Plutonierul strigă numele:

– Gruber.

– Aici.

– Havliček.

– Aici.

Apoi vin la rând Krone, Weishauptel și o scrisoare parfumată pentru căpitanul Feldmann. La început nu-și dau seama cu cine au de-a face. Este un circar sau ceva mai mult? Cum a putut să ghicească cine va primi peste trei zile poșta? Poate, într-adevăr, vede puțin înaintea lui. Există în lume și asemenea oameni. Krone a fost cândva la un spectacol cu un hipnotizor. Havliček îl crede din prima clipă. Dintotdeauna a avut impresia că Steinschneider este un tip mai special. Chiar și privirea lui este bizară. Seamănă cu un țigan sau cu un italian. Pur și simplu, are ochi drăcești. Și vocea este catifelată. Nimeni n-ar putea spune că se teme de ceva. Și aceasta deoarece știe dinainte totul.

Soția căpitanului se numește Erika. De unde știe Steinschneider cum o cheamă? De unde știe că așteaptă un copil? Asta-i culmea!

– Vrajitorul să se prezinte mâine dimineața la raport.

– *Zum Befehl, Herr Hauptmann.*

A doua zi dimineață, la ora șase, Harry Steinschneider stă în poziție de drepti în fața șefului. Are o ținută de parcă ar sta în fața mareșalului însuși. Sigur că, în schimbul a douăzeci de țigări, i-a divulgat plutonierului secretul. Bineînțeles că vrăjitorul este pregătit. Acum stă și așteaptă întrebarea:

– Dacă domnul căpitan mi-ar permite, eu i-aș explica...

Apoi trece, încet, din poziția de drepti în cea de repaus, nu mai vorbește ca un soldat cu superiorul său, domnul căpitan este numai Feldmann și are în față publicul, își modulează vocea cu un ton mai jos, își ascute privirea adâncă și încet, de parcă și-ar recunoaște cel mai mare păcat, explică:

- Am asemenea momente când văd imagini. Uneori sunt confuze, alteori - clare. Uneori sunt îndepărtate, atât de îndepărtate, încât nici măcar nu văd ce reprezintă. Alteori văd oameni și știu cum îi cheamă. Apoi totul se stinge, imaginile sunt învăluite de o ceață. Acum sunt obosit și simt nevoia să dorm, să dorm mult și în liniște.

Ce s-a întâmplat cu el? Căpitanul Feldmann se plimbă cu pași mari de la un perete la altul și îi vine să înjure soldățește. Circul nu cadrează cu șanțurile și un circar ca lumăa nu se ocupă cu asemenea lucruri. Desigur, comportarea lui nu contravine prevederilor. N-a auzit niciodată ca cineva să fi ajuns în fața tribunalului militar pentru asemenea lucruri. Ceea ce nu este interzis este permis. Numai dacă tânărul ăsta nu și-ar bate joc de noi!

- De unde știți că pe soția mea o cheamă Erika?

- Uneori aud nume.

- N-ați vrea să-mi divulgați dacă va fi băiat sau fată?

- Nu va fi, Herr Hauptmann, ci este. Cu paisprezece zile înainte vi s-a născut un băiat.

- Asta e prea de tot, soldat Steinschneider. Trebuie să udăm împreună acest eveniment.

După o săptămână, căpitanul Feldmann a primit o scrisoare de la soția sa, Erika, care îl anunța că a născut un băiat de 4,20 kg și 51 cm, pe care îl va boteza Kurt, după numele tatălui.

- Plutonier, soldat Steinschneider, imediat la mine!

Omul acesta este, totuși, prezicător.

În cinstea nașterii băiatului se bea o sticlă de coniac, ceea ce în șanțuri are valoare de valută și, în plus, e cea mai bună reclamă în tot regimentul. La popota ofițerilor, tatăl se mândrește cu băiatul său, sporind faima prezicătorului. În schimbul unei vești bune, acesta primește de la Havliček un pachetel de tutun, de la Krone - chiar două, și Weishauptel îi dă numai 20 de țigări, deoarece nu are mai multe. Soldatul Steinschneider trăiește ca un ofițer. Pe tutun se primesc conserve și untură, iar pe o sticlă de coniac - bilet de voie. Harry vrea ceva mai mult și nu îl interesează prea mult aceste fleacuri. În schimb, Wilda ține la ele și are ce să spună.

Willi Graubunder este vienez, botezat cu o sticlă de Heuriger, și de mic copil a fost dat cu capul de pereți de către polițiști. Acum are un birou și așteaptă la cenzura regimentului ca să fie trimis cu poșta. Aceasta este funcția lui în timp de război. În afară de ea, mai are și o funcție privată, mult mai bănoasă. Este asociatul lui Harry. Rubini are o asistentă, Svengali, este însoțit mereu de personalul lui, iar Harry îl are pe Willi.

Asistentul lui primește poșta. O studiază, o citește, scrie pe o bucățică de hârtie numele adresanților și formulează într-o singură frază vestea cea mai importantă. Scrisorile și bilețelele sunt adunate într-un săculeț, unde trebuie să aștepte o săptămână, iar biletele cu notițe sfârșesc în mâinile lui Harry. Willi îi aduce asociatului său scrisorile pe care trebuia să le remită cu o săptămână înainte. Oracolul funcționează bine, Harry meditează asupra viitorului și amândoi au ce să fumeze și ce să bea.

În război nu se pot face tot timpul numai preziceri și schimb de tutun pe untură. Infanteristul trebuie să coboare în șanțuri ca să împuște sau ca să fie împușcat. Harry Steinschneider a căzut în noroi în timpul unui schimb de focuri, fiind împușcat în coapsă.

Pe timp de război merită să fii bolnav. În salon nimeni nu te ia ca țintă, în locul cerului ploios ai deasupra capului un tavan alb, surorile sunt femei adevărate, cu mâini calde și curate, care miros frumos a săpun și cresol. Pe deasupra sunt mereu surzătoare, pentru ca soldatul să uite de război.

Soldatul Steinschneider are o relație cu infirmiera Helga, o femeie blond-roșcată, durdulie. Harry este mulțumit, așa cum poate fi un soldat care are noroc în război. Se jură în sinea lui și în fața iubitei, care - pentru orice siguranță - trăiește și cu medicul-șef, că nu va intra niciodată în șanțuri. Sora Helga îl iubește ca pe nimeni altul și în ultima noapte, înainte de a fi externat, îi dă sfaturi prețioase pe care le-a aflat de la domnul medic-șef. Harry Steinschneider pleacă în vacarmul luptei, se desparte de scurta lui fericire, dar are rețeta cum poate deveni total inutil pentru bătrânul monarh și familia lui.

La campanie începe să tremure. Tremură în fața lui Gruber și a lui Havliček, dar și în fața căpitanului Feldmann. De aceea este internat în spital. Apoi, tremură în spitalul de campanie în fața șefului. Nu încetează să tremure nici după pielea de cal pe care au încercat-o pe el doctorii la regiment. În fața comisiei tremură cel mai convingător. Apoi este trimis din nou, pentru un timp, la spitalul de campanie. Acum poate pierde totul, deoarece este ținut sub observație.

- Incapabil pentru front. Steinschneider, mergi la jandarmeria de câmp!

Pentru o mai mare siguranță, nu s-a vindecat imediat a doua zi. Doctorilor nu le poți da crezare, mai ales dacă poartă uniformă. Apoi observă că maiorul cu barbă nu a mințit: jandarmeria nu este o șarlatanie. Harry simte că se îngrijește cineva de el și, în cele din urmă, încetează să mai tremure.

Gorlice este un oraș înfloritor din Galiția de nord-vest, situat în apropierea unui drum comercial. Mai precis, a fost până la ultima campanie, când domnii generali l-au folosit drept trambulină pentru două ofensive îngrozitoare. În urma lor, Gorlice a continuat să rămână în partea de nord-vest a Galiției, dar în mod categoric nu mai este un oraș. Au rămas din el numai mormane de ruine fumegânde și peste 100.000 de morți.

Postul jandarmeriei de câmp a intrat sub comanda de la Jasla și a Comandamentului din Lvov. În rest, jandarmeria de câmp este stăpână în oraș. Chiar dacă are o ocupație îngrozitoare. Cineva, sus, s-a gândit să stârnească groaza și a dat un ordin conform căruia în regiunea Gorlice urmează să se amenajeze un cimitir al eroilor. Cu cât se face mai devreme, cu atât e mai bine și, după un timp, va sosi aici însuși împăratul Wilhelm.

În război se săvârșesc lucruri mari numai cu un număr mare de oameni. La Ivilice au fost peste 100.000 morți. *Arbeitskomando* a trebuit să facă față acestui număr. Domnii generali au dat ordin ca în baraca secției cimitirului să fie aduși circa o mie de prizonieri ruși. Apoi, cu participarea jandarmului de câmp Steinschneider, au inițiat marea acțiune.

Harry stă în fața unei grămezi de cadavre pe care rușii i-au cărat-o la picioare, ține în mână un baston ascuțit și încearcă să găsească documente în uniformele ude. Se comportă cu virtuozitate, deoarece pentru nimic în lume nu vrea să se apropie sau să se atingă de ceva.

În acest caz, hârtiile sunt cele mai importante. Cercetându-le cu atenție, află cine a fost erou, unde a locuit și cui i se va scrie despre sfârșitul lui vitejesc.

La Statul-Major se taie nume, prenume, ziua, luna și anul nașterii și se face loc pentru cruciulițe. Căpitanii se îngroapă cu căpitanii, maiorii cu maiori, cei fără documente

intră la poziția „soldat necunoscut” și sunt aruncați într-o groapă cu var.

Este o slujbă sinistră. Harry Steinschneider nu a simulat însă tremuriciul ca să ajungă din noroi în baltă. Un timp e gropar, caută documentele eroilor, apoi descoperă că poate deveni merituos și într-un fel mult mai simplu. În registrele cimitirului figurează foarte puțini ofițeri căzuți, ceea ce – după spusele domnului comandant – poate fi interpretat că, în timpul atacului, s-au ascuns. Harry a început să facă comerț cu gropile vecine ale eroilor și, printr-un schimb de legitimații și de însemne militare, a salvat reputația orașului Gorlice. Morții au cursul lor de schimb. Un maior se dă pe zece plutonieri, iar soldații obișnuiți sunt lipsiți de valoare și se găesc peste tot.

Oamenii care lucrează în asemenea condiții, într-un asemenea mediu și cu un asemenea material pot fi cumpărați ușor. Poate numai pe un singur litru de rom, pentru ca măcar o singură seară să simtă altceva decât mirosul dulceag de putrefacție. În plus, le este frică de cîmă, care s-ar putea adăuga tuturor nefericirilor, și nu se gândesc decât cum să iasă din acest comando al groparilor.

Nici Harry nu se gândește la altceva. Nu creează prin farmece temperatură, ameteți, ca ceilalți, nu face speculații cu otrava sîngelui, ci își continuă cariera militară într-un mod nemilitar. Își dă seama că tocmai în asemenea condiții orice distracție este mai valoroasă decât o rație dublă și anunță prima lui reprezentație.

În Gorlice încă nu-l cunoaște nimeni. Aici nu a prezis primirea de scrisori și nu a prezentat trucuri la jocuri de cărți. Prefectul este surprins, comandantul cimitirului, de asemenea, domnul locotenent nu are nici un fel de obiecții împotriva faptului că un soldat face scamatorii în timpul lui liber. Uneori prezintă spectacole cu coruri, alteori organizează un teatru de amatori.

Premiera desfășurată în mijlocul ruinelor s-a bucurat de succes, chiar dacă a avut loc într-o încăpere fără ferestre și cu scaune insuficiente. Harry s-a asigurat în caz de insucces. A instruit doi asistenți, respectiv a convenit împreună cu ei un semn pe care l-a exersat de câteva ori, și a pus să fie lipite anumite afișe numai atunci când a fost absolut sigur că va fi înregistrat răspunsul la fiecare întrebare.

A început cu trucul cel mai obișnuit al unui scamator de iarmaroc. Era iluzionist și scamator. Apoi a continuat ca iluzionist, obișnuind să împrumute diverse obiecte de la public și să întrebe mediul care sta pe scenă cu ochii închiși:

– Așa. Acum spuneți-mi: ce țin eu în mână? Este o întrebare în care numai cuvântul „așa” înseamnă ceasul de mână pe care l-a împrumutat de la ofițerul care stă în primul rând.

Când este vorba despre un portmoneu, în prima parte a întrebării pune cuvântul „atunci”, „sau” înseamnă batistă, „acum” înseamnă briceag. Altfel spus, totul are o parolă. Caută obiectele ascunse în rândurile publicului și face escrocherii atât de discret, încât nu observă nici unul dintre jandarmi. Găsește un ac, descoperă un bilet, ghicește numărul pe care domnul colonel l-a scris pe o bucățică de hârtie și îl predă unuia dintre asistenții iluzionistului, sub privirile tuturor celor prezenți. Urmează încă un truc cu cărți de joc, cu o batistă arsă în care nu a mai rămas nici o gaură, exhibiții cu mingi care dispar și, în cele de urmă, izbucnesc aplauze ca la Opera din Viena.

Harry are o nouă experiență. Nici nu-i vine să creadă că acest prim spectacol i-a adus atâția bani, pe care nu i-ar fi câștigat nici ca agent fiscal. Încă o dată și-a dat seama cât de avizi de senzațional sunt oamenii. Cu cât înțeleg mai puțin, cu atât mai mult îl apreciază pe autor. Încă

de a doua zi, poziția lui în Gorlice s-a schimbat într-un mod de nerecunoscut, de parcă ar fi primit de la împărat Crucea de Război sau cel puțin câteva stele pe epoleți.

Domnul prefect de județ a stat cu el seara la un păhărel de rom, domnul colonel zâmbește atunci când se întâlnesc la cimitir, iar domnul gardian amintește de el la Cracovia. Povestește o istorioară despre un jandarm de câmp mai mult ca pe o glumă, dar pentru Harry aceasta devine o chestiune foarte serioasă. Domnul șef de la Cracovia are însă o idee, se mai consultă încă, se interesează de o sală prin partea locului, după care îl împrumută pur și simplu pe jandarmul de câmp Steinschneider. De ce nu ar putea veni în interes de serviciu de la Gorlice la Cracovia pentru a se fâli cu arta sa în fața ofițerilor obosiți?

Harry primește o săptămână de concediu special, un bilet de călătorie și o uniformă nouă de la magazie.

– Acum, Steinschneider, ai grijă, să nu ne faci de rușine!

Cracovia nu este însă Gorlice. Acolo nu sunt încă toate casele fără acoperișuri, iar pe străzi nu stau mormane de cadavre de eroi. Publicul poate fi un public răsfățat, soțiile ofițerilor știu să strâmbе din nas tot timpul. În tren, lui Harry îi trec prin cap noi trucuri și se gândește cine o să-l ajute în timpul ședinței de spiritism. Fără ajutoare nu va reuși nimic.

Apoi își dă seama că soldaților și domnilor ofițeri le-ar face multă plăcere dacă ar fi ajutat de o asistentă, pe cât posibil tânără și frumoasă. După ce coboară în gara din Cracovia, nu se mai gândește la nimic altceva. Merge pe străzi, se uită după fiecare fustă, trece în revistă cafenelele și scrutează fețele trase ale femeilor.

A găsit-o. O cheamă Olga, e deșteaptă și frumoasă. Imediat, din prima seară, a înțeles secretul prezicătorului. A învățat repede și știe să-și joace rolul de mediu cu un patos

atât de convingător și totodată cu o expresie a feței atât de desprinsă de realitate, încât cu greu ar fi putut găsi una mai bună. Olga a fost pentru Harry un câștig din mai multe puncte de vedere. Nu avea prejudecăți, știa când și cărui ofițer trebuie să-i zâmbescă și să-i facă cu ochiul. În timpul repetițiilor – la care a participat și o comisie militară, ce a hotărât mai întâi să studieze în ce măsură spectacolul era potrivit pentru garnizoană – a știut să creeze în sală o atmosferă atât de intimă, iar pe podium să fie atât de impersonală, încât majoritatea spectatorilor s-au gândit că fata nu era o poloneză obișnuită, ci o ființă cu aptitudini supranaturale.

O reprezentație de gală constituie un spectacol deosebit. Este organizată la cazinoul ofițerilor împreună cu Fondul pentru văduve și orfani. Prezicătorul primește cincizeci la sută din încasări, iar cealaltă jumătate este destinată regiei și scopurilor filantropice. Afișele se tipăresc pe datorie, biletele de intrare – tot pe datorie, iar la librarul din piață se vând bilete cu câteva zile înainte de spectacol. Harry se plimbă împreună cu Olga prin oraș, povestindu-i ce noroc îi așteaptă. Se opresc la librar și află că au noroc: toate biletele s-au vândut.

În sală, lumina este difuză, în fundal se află o cortină din catifea, iar pe scenă apare Harry, îmbrăcat într-un frac împrumutat, cu părul dat cu briantină, iar Olga, – Dumnezeu știe de unde – a făcut rost de o toaletă atât de luxoasă! El este palid din cauza tracului și a tensiunii, ea este machiată discret, deoarece crede că așa îi stă bine unui medium. Cei doi formează un cuplu decent. Amândoi au părul închis la culoare, ochii negri, costume închise. Numai mâinile și fețele le strălucesc pe fundalul negru. Așa trebuie să fie. Mâinile și fețele trebuie să atragă ochii celor din stal.

Olga face o reverență și apoi se dă cu un pas înapoi. Harry își ridică mâinile, având degetele încleștate. Spectacolul poate să înceapă.

– Doamnelor și domnilor, stimați domni ofițeri...

Imediat după război, Steinschneider a divulgat secretul câtorva scamatorii. Cel puțin, aceasta a fost impresia. A scris chiar și o carte despre ele, care a fost publicată de un editor vienez. Cartea cuprinde instrucțiuni pentru cititori, deoarece Harry a mărturisit că vroia să păstreze secretul numai pentru el.

„De data aceasta, am pornit de la premisa că primul număr trebuia să fie de asemenea natură încât nu numai să atragă atenția tuturor spectatorilor, ci să și convingă asupra caracterului real al experimentelor efectuate. Trebuie să surprinzi, să uimești și, în același timp, să verifici ce posibilități ai să lucrezi cu publicul din sală. La început, orice public este ostil și nu crede în nimic. De aceea, cel mai bine este să faci imediat un experiment care să provoace stupeoare. Altfel, atmosfera din sală devine și mai ostilă.

Poșta prin telepatie este un număr care poate să îndeplinească toate dorințele și, în plus, asemenea dorințe ce nu necesită nici un fel de pregătiri de lungă durată. Nimeni nu trebuie să iasă din sală, nimic nu trebuie prezentat, este foarte simplu să explici publicului cum poate să participe și, cu cât publicul se interesează mai repede de spectacol, cu atât mai ușor el devine colaborator al experimentatorului și cu atât mai repede dispare atmosfera de neîncredere din sală.

Poșta prin telepatie, pe care am ales-o pentru prima mea reprezentație, se desfășoară astfel: asistenta sau asistentul împart celor interesați plicuri în care se găsesc bilețele de hârtie. Pe aceste hârtii, cei interesați scriu numele bărbaților sau ale femeilor care se găsesc în sală, prin care sunt definiți.

Predarea plicurilor se face cu ajutorul mediului. Pentru fiecare caz, persoana care a scris biletul este mediu și este necesar ca ea să dorească să-l ajute pe experimentator în numărul lui. Dacă simte că această persoană nu este potrivită pentru a fi mediu sau dacă mediul încearcă să facă exact contrariul a ceea ce este necesar pentru reușita experimentului, telepatul folosește alt mediu.

Mediul îl ia de mână dreaptă pe telepat. Înaintea spectacolului, telepatul și-a pus plicul pe frunte câteva secunde, după care îi ordonă mediului să gândească cât mai intens la calea pe care el trebuie să ajungă la țintă. Mediul trebuie să gândească cam așa: drept înainte, ajunge, oprește, întoarce-te la stânga, între rânduri, cinci pași în față, stai, la dreapta! Aceasta este persoana al cărei nume se află pe bilet.”

Acestea erau instrucțiunile pentru cei care vroiau să pătrundă singuri în tainele prezicerii, pe care Heřmann Steinschneider le dădea împreună cu multe alte sfaturi amatorilor de ocultism. Realitatea era însă cu totul alta, și mai târziu oamenii s-au mirat cât de simple au fost trucurile admirate de Europa, de o parte din Asia și de America.

Harry a avut succes la Cracovia: Nici nu i-a venit să creadă când organizatorii i-au plătit suma de trei mii de coroane. Niciodată până atunci nu avusese atâția bani. Domnii ofițeri erau fermecați, garnizoana nu mai văzuse un asemenea spectacol nici de Crăciun și, pentru o clipă, jandarmul de câmp s-a transformat într-un bărbat cu aptitudini secrete, care trebuiau respectate și apreciate. Imediat a doua zi, Harry și-a dat seama că între el și elita ofițerilor nu mai exista prăpastia de până atunci. Pe zi ce trecea, Steinschneider devenea o persoană despre care se vorbea tot mai mult.

Secretele vieții, neînțelegerea morții, ce se va întâmpla după moarte, un glonte, un ciob răătăcit, o epidemie.

Dacă ar exista un dumnezeu, el nu ar putea să permită atâtă rău, oamenii nu au ce să respecte. Probabil, nu au sosit încă timpurile bune pentru prezicători și telepați.

În primele clipe, Harry nici nu și-a dat seama cât de mult îi cântă în strună publicul. Olga a observat însă acest lucru. În timpul spectacolului, ea nu era atât de emoționată ca marele magician, îmbrăcat într-un frac împrumutat. Asculta ce vorbesc oamenii între ei și vedea cum stau cu gurile căscate. Spectatorii erau oameni simpli, dispuși să creadă, în principiu, orice suna cât de cât convingător.

Primul spectacol i-a deschis ușile. Al doilea și al treilea spectacol i-au adus destui bani ca să poată ține pasul cu cei pe care de-abia îi cunoscuse. A avut curaj să îi invite și să le ofere ospitalitate deoarece devenise unul dintre ei. A fost singurul care în timpul războiului a știut să câștige și altfel decât prin speculă.

Naziștii aveau un restaurant, numit *Kraft durch Freunde*, care nu era nimic altceva decât o agenție de circ și de estradă. Cântărețele, artiștii erau împrumutați și, uneori, chiar comandați ca să-i binedispună pe soldați. Aceasta nu era o invenție a naziștilor. Armata austro-ungară a fost prima și, deocamdată, singura din lume care a avut un Fond pentru văduve și orfani, cu sediul la Viena. De afară, semăna cu o instituție onorabilă. Înăuntru era însă numai un local pentru menținerea unei stări de spirit propice luptei.

Fondul pentru văduve și orfani, prin urmare Ministerul cesaro-crăiesc de Război, a devenit primul impresariat real al lui Harry. Apoi, după ce a văzut că a avut succes, s-a sfătuit cu noii săi prieteni cum să profeseze în continuare această meserie în vreme de război. A primit diferite sfaturi, dar nu pe cel mai corect. I l-a dat Olga, care pusese deja la punct un plan.

Harry Steinschneider, împreună cu asistenta lui au încheiat cu Ministerul de Război un contract conform căruia, în cadrul unui turneu de șase zile, trebuiau să

organizeze în diferite orașe ale imperiului și în diferite garnizoane o serie de spectacole, în schimbul cărora Harry, ajuns deja plutonier, urma să primească un concediu de șase săptămâni, un bilet de călătorie liber pentru el și asistenta lui și listele de acreditare respective. Încasările obținute în cadrul turneului puteau fi reținute de ei, cu excepția a 4.000 de coroane, care trebuiau predate la casieria de stat în beneficiul Fondului pentru văduve și orfani.

8.

„Capacitatea unor oameni de a găsi ape subterane sau zăcăminte de minereuri metalifere cu ajutorul unei nuiiele fermecate sau al unei spirale metalice care este ținută în mâini cu cele două capete în sus nu a fost până acum explicată din punct de vedere științific. Dacă nu este determinată de influențe aleatorii, ea constă în sensibilitatea mărită a omului care ține nuiia în mână și se manifestă prin mișcări ideo-motrice.”

Șarlatanul trebuie să aibă curaj și fantezie. Harry Steinschneider a constatat că în Armata austro-ungară, a cărei uniformă era obligat să o poarte, nu era necesar numai să lupte și să moară. Reflecțiile lui asupra tuturor posibilităților din acest domeniu reprezintă un document care în mod sigur a rămas unic în istoria primului război mondial.

În arhivele Ministerului de Război s-a păstrat un referat care conține următoarea informare:

1. Comandamentul de brigadă al unităților austriece din Galiția propune ca plutonierul Heřman Steinschneider să primească funcția de căutător de apă în zonele militare și pe front.

2. După cum au dovedit numeroasele spectacole prezentate în restaurante în beneficiul Fondului pentru văduve și orfani, plutonierul Heřman Steinschneider are capacități supranaturale de prezicere și s-a constatat că poate descoperi, cu ajutorul baghetei magice, surse de apă în locuri unde, aparent, nu se găsesc.

3. Plutonierul Heřman Steinschneider renunță la serviciul pe care îl avea în unitatea sa de până atunci și este numit plutonier cu misiuni speciale și comandant al echipei de căutători de apă care a fost înființată cu această ocazie.

4. Comandantul echipei de căutători de apă este coordonat direct de Comandamentul brigăzii în zona căreia va efectua căutarea și este investit cu puteri depline, pe care orice conducător trebuie să le aibă pentru ca eforturile lui să ofere cât mai mult ajutor și sprijin.

5. În același timp, la propunerea Comandamentului respectiv al brigăzii, se permite intrarea în zonele militare a domnișoarei Olga Lesziewska, asistenta plutonierului Steinschneider, fără ajutorul căreia cel menționat nu poate să efectueze acțiunile de mai sus. Olga a fost acceptată ca forță auxiliară a Comandamentului militar și, deși era un salariat civil, a beneficiat de toate drepturile și privilegiile echipei de căutători de apă.

Švejk ar fi trebuit să-l invidieze. Are un statut legalizat și o iubită repartizată de Ministerul de Război, el însuși are o putere inimaginabilă, poate să meargă unde dorește, uneori se plimbă cu nuiaua fermecată în mână, iar atunci când găsește apă, este bucurie mare, iar dacă nu descoperă nimic, nu are ce comenta. Primește hrană ca un ofițer, bani ca un general, poate chiar și mai mult, deoarece Harry Steinschneider caută apă numai ziua, și nici măcar șapte zile pe săptămână. Este o muncă istovitoare, omul cu nuiaua fermecată trebuie să se odihnească mult după fiecare acțiune. Seara este liber. Prin urmare, atunci când are

impresia că merită, poate să facă o ședință de spiritism pentru membrii garnizoanei locale și pentru populație, desigur în regia lui și pe cont propriu. Cheltuieli nu are. Uneori trebuie să plătească ceva pentru sală, dar tot ceea ce încasează Olga la casă intră în buzunar.

Mai târziu, el însuși a recunoscut că nu a luat în serios meseria de căutător de izvoare. Auzise de aceste miracole, apoi citise o broșură. S-a gândit că ar putea să încerce și el, și a încercat.

Într-o zi a tăiat, conform instrucțiunilor, o nuia, a despicat-o, a luat-o în mână și a început să umble cu ea pe platoul de instrucție acoperit de praf. La început a devenit ținta batjocurilor. S-a oprit însă nu departe de depozit și a anunțat cu o voce de prooroc:

– Săpați aici! Simt că aici e apă!

Pe timp de război este nevoie de apă. Fântânile din jurul frontului nu erau sigure, iar în garnizoane bântuia tifosul. În unele zone din Bosnia și Herțegovina era nevoie de apă potabilă chiar și pe timp de pace.

Băieții au săpat și au găsit un izvor. Apa era curată și însuși comandantul a venit să o guste. Apoi s-a așezat și a scris un raport despre acest miracol.

Indiferent dacă plutonierul Steinschneider avea sau nu aptitudinile speciale ale unui căutător de apă, cert este că pe el nu-l interesa nimic altceva decât un trai bun. Harry continua să fie un circar și un șarlatan, care nu făcuse nimic altceva decât să schimbe manejul cu un alt podium.

Avea și un public nou. Pe timp de război, cei care au un cuvânt de spus sunt soldații și domnul colonel, sau chiar generalul, împreună cu care bea la miezul nopții câte o sticlă de șampanie, ceea ce constituie o recomandare mai bună decât cea a zece directori de circ. Harry știe cum să folosească fiecare cunoștință și călătorește împreună cu echipa sa exotică de la o garnizoană la alta, odată în Galiția,

altădată în Bosnia. În fiecare seară, își dezbracă uniforma și se schimbă în haine de gentleman.

De obicei, șarlatanii plătesc pentru propria lor obrăznicie. Undeva, într-o garnizoană îndepărtată, Harry a mers prea departe cu prietenia și l-a jignit pe comandant. Acesta a găsit un paragraf în păienjenișul de prevederi ce i-ar putea permite să-l închidă pe șarlatan și pe frumoasa lui Olga. „Este strict interzis tuturor ofițerilor, subofițerilor, ca și întregii trupe să se întâlnească în particular cu forțele auxiliare de sex feminin care fac parte din fisc.”

Harry îmbracă din nou uniforma, Olga se întoarce la Cracovia, echipa de căutători de apă este dizolvată, iar generalul scamatorilor ajunge din nou un simplu plutonier.

Ca pedeapsă a fost numit comandantul escortei de dezertori pe care trebuie să-i transporte înapoi pe front. Știind că va trece prin Viena, și-a făcut rost de un concediu de cel puțin trei zile. De multă vreme și-a dat seama că el, ca artist, are nevoie de un impresar. Și până acum a avut noroc. Olga era un negociator excepțional printre ofițeri. În trenul care îl ducea la Viena l-a cunoscut pe Pepi Koller, căruia i-a împărtășit previziunea pe care o avusese.

Joseph Koller era un vienez tipic - mic, gras și cu chelie. În compartiment ținea ascuns sub banchetă un sac cu cartofi pe care îl primise la țară în schimbul a trei cămăși. Discuta despre orice, în afară de politică. Era un tip de vienez autentic pe care nu-l putuse înfrânge nici măcar războiul mondial.

Doi vienezi se împrietenesc după primele fraze, iar după zece minute află unul despre celălalt tot ce au nevoie. Harry era obișnuit să facă reclamă modului său ciudat de trai. Bineînțeles că povestea despre succesele lui, nu uita nici de persoanele sus-puse și importante și, din când în când, făcea mențiunea că Fritz, cu care se tutuia, este general de brigadă, iar Rudi – comandant de regiment. Iar

după ce Pepi îi ridică mingea la plasă cu câteva întrebări bine plasate, el începu să relateze pe larg despre însușirile lui supranaturale și despre spectacolele care provocau stupeoare în rândul publicului oriunde se ducea.

Pepi Koller nu vorbește atât de mult, ci mai degrabă meditează. După aceea, așa ca într-o doară, de parcă încă nu s-ar fi hotărât, aruncă câteva vorbe despre ideea lui și așteaptă să vadă reacția celui alt. Harry are experiență. A știut să-l păcălească pe patronul grec din Kadikoy, a indus în eroare comisia de medici militari și de aceea nu sare în sus de bucurie de la început, chiar dacă ideea lui Koller îi surâde mai mult decât oricare alta până atunci. Așa încât continuă să bea și încă din tren stabilesc că se vor arunca împreună în bătaia cea mai mare. Harry - ca o revelație în domeniul clarviziunii, telepatiei și, în general, al științelor magice, Pepi Koller - ca impresarul lui, secretar și ministru plenipotențiar.

Publicul vienez este pregătit pentru reprezentația lui Harry mai bine decât el însuși și chiar decât bănuiește managerul lui. Unii își mai aduc aminte de senzația extraordinară pe care a provocat-o cu ani în urmă Cumberland. Acesta prezentase în fața unui public rafinat din cele mai înalte cercuri experimentul său direct cu ministrul Pino și cu contesa Taaffeo. Celebrul mag l-a invitat atunci pe Excelența Sa domnul ministru să se gândească cât se poate de intens la una dintre persoanele care se aflau în sală, apoi a pus să fie legat la ochi, l-a luat pe Excelența Sa de mână, s-au plimbat prin sală și s-a oprit împreună cu ministrul uimit exact în fața fotoliului contesei.

Apoi a apărut în *Ronachero*, de Bellini. Din nou, biletele s-au epuizat. După un răstimp, a apărut Labero, cu levitația și cu numerele lui de fachir. Au urmat spectacolele lui Eugen de Rubini, din Brno, care și-a jucat numărul atât de bine, încât nimeni nu a putut spune că este vorba despre

un bluff. Apoi, în tot timpul războiului, vienezii „au intrat” în post. Nu au văzut nici un număr de senzație, nici un scamator, n-au avut deloc enigme de dezlegat. Pe deasupra au avut parte numai de griji și nicidecum de distracție.

Domnul Koller a abordat problema la scară mare. Dacă era vorba de o reprezentație de gală, atunci așa trebuia să fie. A ales sala cea mai mare care se afla la dispoziție în nou construitul Konzerthaus. Sala avea două mii o sută de locuri, adică puteau primi un număr impresionant de spectatori. Și, bineînțeles, se puteau vinde un număr neobișnuit de mare de bilete.

Harry Steinschneider stă în semiîntinericul din sala goală, iar rotofeiul Pepi se plimbă în jurul lui ca un satelit. Harry simte o tensiune interioară. Poate că nu este o teamă în fața unui public atât de numeros, nici teamă în fața unui eșec, ci simte că îl așteaptă cea mai mare seară din viața lui. Fie va face un salt și va deveni un *gemachter Mensch*, fie va decădea și se va pierde în uniforma cenușie. Uniforma i-a adus aminte de război și a ezitat întrebându-se dacă poate să-și permită un spectacol în public fără să aibă permisiunea șefilor. Dar oare trebuia să facă vrăji sub propriul lui nume?

Astfel s-a născut Hanussen.

Harry și-a ales un *nom de guerre*, un pseudonim, deoarece Pepi i-a sugerat că nici unul dintre maeștrii acelor magii nu a apărut în spectacol sub un nume atât de obișnuit cum era Steinschneider. Vechea sală de concerte de pe strada Canon a fost construită de Teodor von Hansen, iar la toate colțurile atârnavu afișe cu numele dansatoarei Ronna Johansson. Să fi fost unul dintre aceste nume o sursă de inspirație pentru Harry?

Pepi era de părere că trebuie să aibă un nume cu rezonanță exotică. Rubini, Bellini, Svengali erau nume neobișnuite. Harry nu vroia să-i imite. Oare nu exista mai mult mister în nopțile albe din Nord, acolo de unde a venit Peer Gynt și unde se găsește Castelul Elsinor al lui Hamlet?

S-a așezat în primul rând în sala goală. Apoi l-a rugat pe Pepi Koller să-i dea o bucată de hârtie și un creion și, cu litere de tipar, a scris: Erik Jan Hanussen.

A doua zi, vienezii puteau citi la fiecare colț acest nume cu rezonanță misterioasă. Pepi Koller a inundat orașul cu afișe de mărimea celor pe care le avea numai circul Sarrassani. Textul scris cu litere roșii și negre, mari de o șchioapă, sugera seriozitatea unei exhibiții incredibile: *Poștă telepatică. Un experiment cu un ac în public. Secretul scrierii. Hipnoza mușchilor. Transfer de gânduri.*

Ziarele scriu promițător. Nici un redactor nu știe cine este, de fapt, Erik Jan Hanussen. Poate fi un danez, un aristocrat suedez sau un englez care își prezintă numărul sub acest nume. Managerul este însă un tânăr simpatic care știe singur să inventeze senzații diferite pentru fiecare ziar. Toate la un loc produc spectacole la care biletele sunt epuizate. S-au vândut 2100 de bilete. Și, în plus, se aude că la Konzerthaus va veni protipendada societății de război de la Viena. Căci pentru domnii nobili, o reprezentație de iluzionism reprezintă o aventură aproape identică cu aceea de a intra deghizat în Prater.

În cabină are fracul și pantofii din lac, în timp ce el stă pe marginea trotuarului printre curioși și nu poate să-și desprindă ochii de la spectacol. Echipaje, vizitii îmbrăcați în livrele, peste tot numai poliști, deoarece astă-seară se adună spuma societății vieneze. Trene, decolțuri, pelerine, gulere din vulpi argintii, diademe și coliere, veste din mătase, ace cu diademă în plastioane din brocart. Totul are un aer foarte distins. Dar prezicătorul nu știe încă totul. Marii nobili trebuie să vină ultimii. Între timp, el stă în fața unei oglinzi mari și se schimbă, odată pentru totdeauna, din șarlatanul și scamatorul Steinschneider în regele șarlatanilor, Erik Jan Hanussen.

Prima audiență a regelui este nobilă, așa cum se cuvine. Cu câteva minute înainte de-al treilea gong, Pepi

Koller dă năvală în garderobă, își șterge fruntea asudată, se bâlbâie și spune cu vocea înecată de emoție:

– E ceva de groază! A venit toată familia împăratului. Simt că înnebunesc! Complet.

– Am impresia că ai înnebunit deja. Ce s-a întâmplat cu familia împăratului?

– Stau în prima lojă. Arhiducele Leopold Salvator, arhiducesa Bianca Immaculata, arhiducele Eugen...

– Nimeni nu a avut un public mai bun la Viena...

– Și asta nu este încă tot. Alături de ei se află și comandantul suprem al armatei, arhiducele Frederic, cu toate ordinele și decorațiile la piept.

O clipă, Hanussen rămâne surprins, măsoară încăperea, trage adânc aer în piept, apoi își ridică capul, își netezește reverele fracului împrumutat, după care declară cu o pompă exagerată:

– Marii artiști au publicul lor.

Pepi Koller îi mai dă încă ultimele indicații despre felul cum trebuie să se aplece, cum să se poarte și cum nu trebuie să se întoarcă niciodată cu spatele la lojă. Grijă inutile. Nu apare prima oară în fața publicului, iar la Johnson a învățat cum să facă *grand salut à trois pas* de mulțumire. Urmează apoi felicitările adresate de Kehlendorf, directorul sălii de concert.

– Domnule Hanussen, un asemenea public nu a avut nici măcar Kubelik.

În partea stângă stă tot Statul Major, purtând uniforme de paradă, cu decorații strălucitoare. Probabil de dragul arhiducelui. Și tot aici se află artiștii teatrelor de curte. Abia la al treilea gong, Hanussen iese cu capul ridicat. Se aprind luminile, se ridică cortina și, deodată, se pomenește singur pe scena cea mare a teatrului din piatră, iar în față se deschide un hău întunecat.

Face o reverență și simte că acolo jos, în întuneric nu stă un public bun. Oamenii sunt reci, se uită unul la celălalt, domnul consilier a venit numai pentru că la

spectacol participă și consilierul Curții, domnul cântăreț de cameră a venit pentru că aici se află și prim-balerina Curții, arhiducele a trebuit să se sacrifice de dragul prințesei. Iar aceasta și-a ales spectacolul de scamatorie de astăzi pentru că nu mai e furioasă, o doare capul și, în general, este prost dispusă.

Hanussen îi simte. Toți sunt niște papițoi încordați, scrobiți și înfumurați. Sunt medii excelente și, în același timp, nobile. Printre ei se află Conrad von Hotzendorf, Boehm-Ermolli și Reimers. Hanussen a reușit să spargă gheata, dar publicul se mai apără încă și nu vrea să creadă nici în trucurile cu cărțile de joc, nici în paharele care dispar. Hanussen transpiră, încearcă să fie cât mai amabil, fiecare frază pe care o rostește ascunde o glumă, ceea ce are importanță pentru încuiații din sală. Unii încep să zâmbească, alții tușesc, se așază mai degajat, nu se mai uită cu coada ochiului în dreapta și-n stânga ca să audă ce spune doamna consilier. Acum îl urmăresc numai pe bărbatul mic de statură și cu privire întunecată din fața lor, care își întinde brațele în întuneric și prezintă lucruri de-ți stă mintea în loc.

Deocamdată, nu poate spune că a depășit bariera. Apoi, măștile contorsionate încep însă să se topească. Galeria izbucnește prima în aplauze, după care urmează stalul și, în sfârșit, doamnele din loja imperială.

– *Danke schön, danke schön...* murmură Hanussen, face o reverență, așa cum a învățat cândva de la maestru, cu un aer ceva mai demn, dar nu atât de adâncă.

Pepi Koller și nouă fete îmbrăcate în bluze albe împart plicuri. În loja Curții îi primește un valet îmbrăcat în livrea. Numărul următor, care este și punctul culminant al spectacolului, îl constituie poșta telepatică. Cine vrea scrie pe o bucată de hârtie numele cuiva, o adresă sau un număr, lipește plicul cu grijă și îl predă asistentului. Acesta strânge plicurile și le așază pe o tavă din argint ca să le vadă toată lumea.

Sună gongul, se sting luminile, Hanussen intră pe scenă, simte cum tensiunea din sală nu mai este atât de mare, începe să respire mai relaxat și se gândește ca nu cumva tocmai acum să greșească. Face o reverență pentru ultima oară, se apropie de tava cu plicuri, pe scenă urcă valetul în livrea din loja Curții imperiale și aduce o scrisoare. Prințesa este curioasă. Hanussen știe că scrisoarea este de la ea și, de fiecare dată când se uită în lojă, vede cum îi zâmbește cu un aer conspirativ.

Amestecă plicurile ca să vadă toată lumea, alege din ele cam zece, mai multe nu ar reuși să ghicească, apoi se concentrează în mod ostentativ. În sală este întuneric, prezicătorul scoate primul plic, și-l lipește de frunte, închide ochii și așteaptă o clipă ca să-i vină inspirația.

Apoi ia plicul de pe frunte.

– Doamna Gisela Strohlein este numele scris în acest plic, rostește el cu o voce de predicator.

– Bravo! se aude din public. „Corespunde, domnule Hanussen”.

Rupe plicul lipit, deoarece vrea să se convingă că prezicerea lui a fost corectă. Dă numai din cap, întrucât pentru el un asemenea miracol este ceva obișnuit. Bagă plicul deschis sub altul lipit și se pregătește să citească un alt nume ascuns.

A reușit de cinci ori. De cinci ori, sala a izbucnit în ropote de aplauze, dar el nu face nici o reverență deoarece nu vrea să iasă din starea de concentrare. Închide numai ochii, întinde mâinile către sală și într-una ține tot timpul plicurile.

A lăsat intenționat la urmă plicul primit din loja imperială. Hanussen știe ce înseamnă o stare de încordare gradată. Din nou așază plicul pe frunte, pe chip îi apare o expresie concentrată, care exprimă și puțină durere, ca și cum ar fi un efort spiritual, și dintr-o dată are revelația.

De data aceasta se uită cu un aer biruitor spre prima lojă și nu pronunță încă numele pe care l-a scris pe bucățica de hârtie arhiducesa Bianka. Aruncă toate plicurile pe tava de argint și, cu brațele întinse ca un somnambul se îndreaptă încet spre scările care coboară în sală. Cunoaște numele, știe al cui este. Este o figură cunoscută, un chip care din când în când apare în revistele săptămânale ilustrate. Domnul respectiv stă în rândul trei. Marele magician nu poate să se abțină de la a produce un efect ucigător. Înaintează printre fotolii, trece de primul, de al doilea, de al treilea și acum se oprește. Publicul, uluit, aude numele bărbatului.

– Consilierul Curții, profesorul doctor Kerzl, medicul personal al Majestății Sale Imperiale, Franz Josef I.

Face apoi o reverență adâncă în fața primei loji.

– Bravo! rostește arhiducesa foarte încet, dar el o aude, după cum o aud și cei care stau în imediata apropiere, în timp ce restul sălii izbucnește în ropote de aplauze. Aplaudă întrucât au văzut într-adevăr o prestație ieșită din comun. Cei care până atunci stăteau la îndoială încep dintr-odată să creadă. Trebuie să creadă. Chiar dacă Hanussen ar fi plătit jumătate din sală, cu arhiducesa nu ar fi putut totuși să se înțeleagă. Înseamnă că este într-adevăr un clarvăzător, un magician, un om enigmatic, cu aptitudini ieșite din comun. Această prestație l-a consacrat definitiv.

Este un succes pe care el începe să-și clădească cariera. Simte că va face carieră atunci când galeria îl aclamă, când se înclină în fața domnilor care stau în prima lojă, are această convingere atunci când publicul pleacă, iar valetul în livrea îl invită în salonaș.

Dă curs invitației. Cele câteva trepte care duc spre o ușă albă sunt treptele care îl conduc pe circarul murdar la tronul regelui șarlatanilor. Acum este momentul să facă marea reverență. *Grand salut a trois pas*, pe care l-a învățat în manevră. Se înclină în fața domnilor nobili, de parcă ar fi

făcut asta de o viață. Și în același timp se întreține așa cum trebuie cu spectatorii. Arborează un zâmbet curtenitor, dar demn, un respect neascuns, dar și neforțat. Eu vă admir pentru noblețea dvs., voi mă admirați pe mine pentru arta mea. Hanussen știe cum să se facă iubit, cunoaște limita până unde poate să meargă. El nu este un supus umil. Cel care știe să se întrețină în felul acesta cu domnii nobili este un om de lume, un artist de talie internațională.

Sala este deja goală, și nobilimea continuă să discute cu iluzionistul. Publicul a părăsit deja garderoba și majoritatea trăsurilor au plecat, dar spectatorii de vază nu au părăsit încă salonul. Prefectul poliției se ocupă de securitatea familiei imperiale și, pentru orice eventualitate, a decretat stare de alertă. Konzerthaus a fost înconjurat de forțe polițienești și, dacă se va lua o hotărâre în acest sens, un detașament de civili va pătrunde și înăuntru.

Nu este însă necesar. Domnii nobili au apărut deja în pragul ușii. Sunt însoțiți de bărbatul mic de statură, îmbrăcat în frac, care face o reverență adâncă în capul scărilor.

– *Danke schön, gnadige Herrschaften, danke schön...!*

Prefectul poliției îl cheamă pe inspector. Cine este străinul distins care s-a întreținut atât de mult cu arhiducele și arhiducesa? Trebuie aflat, notat, raportat! Poliția trebuie să știe totul. Dar trebuie procedat cu discreție, deoarece persoana are în mod evident relații extraordinare.

Hanussen simte imediat a doua zi dimineța gustul gloriei recente. În timp ce se plimbă pe corso, nu se poate stăpâni să nu scoată pe furiș un icnet de bucurie atunci când vede cum oamenii îl arată de la spate. Prin urmare, domnul prefect al poliției poate fi lovit de dambla:

– Cum, adică, nu este străin? Cum, adică, este un vienez din Ottakring și, pe deasupra, un plutonier care are

trei zile permisie...? Ei, înseamnă că acest nene o s-o pătească odată!

Hanussen nu a comis nici o fărădelege și nimeni nu poate să-i facă nimic. În aer plutește un iz de scandal, dar care este rostul lui Pepi? El nu ezită să se folosească de relația pe care și-a făcut-o ieri și obține un concediu nou pentru Hanussen, într-un mod de-a dreptul original. Între timp, negociază o altă reprezentatie, deoarece amândoi au nevoie de bani, iar oamenii se bat ca să cumpere bilete de intrare.

Reușește să fie primit în audiență și de arhiducele Leopold Salvator, care îi promite că la unul dintre spectacolele din serile următoare vor participa și reprezentanții celei mai distinse nobilimi.

– Pot să îndrăznesc să o rog pe Majestatea Voastră să-mi permită să comunic acest lucru presei vieneze?

– Desigur. Restul, după cum vă dați bine seama, nu este treaba mea. Cu toate acestea, vă doresc să obțineți pentru plutonierul Hanussen un concediu excepțional pe perioada următoarelor lui reprezentații.

Lui Pepi Koller i-a venit o idee. Se duce la primul oficiu poștal și transmite o telegramă comandantului regimentului lui Hanussen:

„Majestatea Sa imperială și regală, domnul arhiduce Leopold Salvator și-a exprimat dorința ca plutonierul Steinschneider să obțină un concediu special pentru a putea da reprezentații la Viena. Koller.”

Pepi îi cunoștea pe oamenii din Pappenheim. Nu a fost deloc o întâmplare sau o dovadă de precauție atunci când a semnat telegrama numai cu numele Koller. Cel care poate să transmită telegrafic dorința arhiducelui Leopold Salvator și semnează Koller poate fi general-maiorul Koller, mareșalul de câmp Koller sau cineva cu un grad și mai mare, deoarece este suficient să semneze simplu Koller.

Au urmat alte cincisprezece reprezentații, cu biletele epuizate, la Konzerthaus și altele la Musikverein. În acele zile, Viena nu a avut o atracție mai mare. Hanussen a câștigat. Timpurile sunt de asemenea natură că banii nu au valoare, oamenii nu știu în ce pot să aibă încredere, sunt dezamăgiți și vin să se uite la marele magician ca la biserică. Biletele de intrare costă scump, dar Hanussen nu este un oarecare.

Pepi Koller tace. Lângă Hanussen duce un trai bun. Secretarii de mai târziu au comentat, au scris pentru ziare, au dictat notarilor diverse protocoale în legătură cu escrocheriile lui Hanussen. Rețeta era simplă. Atât de simplă, încât devenea aproape jignitoare pentru public.

Cineva dintre spectatori scrie numele și lipește cu grijă plicul ce conține bucata de hârtie. Hanussen ia plicul, dar prima oară ghicește numai numele care se află în plicul ce a fost dinainte pregătit. I-l dă fie cineva dintre oamenii lui de încredere care se află în mijlocul publicului, fie însuși impresarul care s-a amestecat printre spectatori. Hanussen își lipește apoi pe frunte un alt plic. Cunoaște textul hârtiei din primul plic, care a fost înlocuit pe ascuns cu altul, și îl ghicește în mod corect. Cineva din public strigă: „Bravo” și, chiar dacă nu strigă, nu se întâmplă nimic deoarece prezicătorul se convinge imediat dacă a ghicit corect sau nu. Rupe plicul care e lipit pe frunte și dă din cap liniștit, în semn de aprobare.

Numai că el a rupt plicul următor, a citit biletul din el, și-a lipit pe frunte un al treilea plic și a ghicit textul plicului anterior. Nimeni nu-și dă scama de șmecherie, deoarece este mult prea simplă. Iar după reprezentație oricine poate să controleze plicurile. Este adevărat, ele au fost amestecate, dar ce importanță poate să aibă ordinea?

Împărații au căzut, monarhia s-a prăbușit, dar în acest timp, cariera lui Hanussen s-a aflat într-o permanentă ascensiune. Nu mai depindea de ofițeri, nu mai avea nevoie de bilete de învoire sau de travestiuri. A încheiat un contract de angajare și are o fantezie nepuizabilă de a inventa noi trucuri.. Ben Tiber, directorul Teatrului Apollo din Viena este liniștit, deoarece magicianul continuă să atragă publicul în săli și, chiar dacă în fiecare seară prezintă același spectacol, de fiecare dată aduce o mică noutate.

Vienezii râd cu plăcere, deoarece numerele lui Hanussen sunt uneori incisive, alteori numai glumețe și de multe ori le vorbește oamenilor din inimă, reușind să-și atingă ținta.

În zilele acelea, presa a comentat scandalul de la Tipografia austro-ungară, unde se tipăreau bancnote. De multă vreme, un făptaș necunoscut sustrăgea bancnotele tipărite și, în ciuda tuturor măsurilor luate, nu fusese încă prins. Poliția vieneză nu știa ce să facă și era în mod evident depășită.

A fost încă o șansă pentru Hanussen, care avea la activul său o bogată activitate criminalistică. Îi deconspirase pe tâlharii de pe vaporul *SS Baron Beck*, afirma că reușise să găsească în timpul războiului câțiva criminali periculoși în Bosnia și Herțegovina. Era maestru în arta folosirii baghetei fermecate. Prin urmare, cine altul putea să-i găsească pe făptași în afară de el? Mai întâi, și-a anunțat intenția pe scenă, după care și-a exprimat îndoiala în legătură cu capacitatea poliției vieneze. Apoi, Pepi Koller a avut grijă ca planul iluzionistului să apară în presă.

Imediat a doua zi, ziarele au fost pline de prezumții despre incapacitatea aparatului polițienesc și au evocat speranțele celor care credeau în aptitudinile supranaturale

ale prezicătorului, capabil să descopere și cel mai perfid criminal. Hanussen era liniștit. Cu cât se emiteau mai multe ipoteze, cu atât i se făcea mai multă reclamă. Și, de fapt, nici nu-l interesa altceva.

Era vorba despre un caz care a ajuns mai târziu în fața Tribunalului din Litoměřice, provocând o maresenzație. Protocoalele care au fost încheiate cu acest prilej cuprind însă informații contradictorii și nici chiar documentele mai recente nu au adus lumină în acest caz.

Iată ce a declarat Erik Jan Hanussen:

„Într-o dimineață de iarnă a anului 1919, am fost vizitat de un funcționar al Tipografiei de stat austro-ungare, unde se tipăreau bancnote, care m-a invitat să-l vizitez la birou. Acolo m-a primit funcționarul superior Hlavinka și directorul Helebrant, care mi-au comunicat următoarele:

– De câteva luni, din tipografia noastră dispar bancnote, adică ele dispar exact din locul unde se tipăresc și într-un mod care, deocamdată, nu a fost descoperit. Sunt sustrase bancnote de o mie de coroane, care întotdeauna sunt tipărite câte patru pe o coală litografică. Prin urmare, fiecare coală valorează patru mii de coroane.

Le-am promis directorului și funcționarului superior că voi reveni a doua zi dimineața la ora zece. Domnii m-au întrebat dacă am nevoie de polițiști și mi-au cerut să fiu de acord să mă asiste câțiva reprezentanți ai poliției criminalistice, care - în cazul unui refuz - s-ar fi simțit ofensată.

Am comunicat domnilor care erau condițiile mele: nu aveam nimic împotriva prezenței poliției acasă la mine, dar nu admiteam nici un fel de amestec al unui organ funcționăresc în activitatea mea. Condițiile mele au fost acceptate.

A doua zi, m-am prezentat la tipografie împreună cu un servitor. Ulterior, poliția mi-a reproșat că cel care m-a însoțit atunci pas cu pas a fost, printr-o coincidență de împrejurări, un negru care se numea Ali. Trebuie să recunosc că, în principiu, în timpul investigațiilor nu a fost

absolut necesară prezența celui negru, deoarece era vorba numai de o intervenție criminalistico-ocultă, și trebuie să admit că cel care m-a însoțit a avut numai un rol de operetă. Pe de altă parte, nu puteam să transform peste noapte un negru în alb, chiar dacă în felul acesta aș fi îndatorat probabil poliția vieneză.

Imediat cum am sosit, am început să căutăm în halele tipografiei. Totul a durat cam două ore. Am venit la ora zece, iar la doisprezece, hoțul bancnotelor era deja sub lacăt. Cu ajutorul meu, la ora unu, funcționarii tipografiei au descoperit cea mai mare parte din bancnote ascunse într-o țevă de canal, iar o altă parte, acasă la hoț. Totul s-a desfășurat conform indicațiilor mele și în locurile arătate de mine.

Investigațiile le-am efectuat cu ajutorul unei metode proprii, care pentru mine era o adevărată joacă. M-am plimbat împreună cu directorul prin halele de lucru și am scrutat fețele oamenilor. Erau câteva sute, și toți aveau ceva comun cu tipărirea de bancnote. Erau tipografi, litografi, retușori (fiecare bancnotă era controlată dacă nu a fost tipărită în mod defectuos. Urma împachetarea lor, tăierea și, la urmă, venea o întreagă echipă care efectua controlul). Nimeni nu putea ști în ce hală se găsește hoțul sau dacă este acasă, deoarece nu se găsisese absolut nici o urmă și în fiecare zi bancnotele dispăreau într-un mod inexplicabil. După o căutare de circa o oră și jumătate, am traversat repede toate halele în stare de transă și m-am oprit în anticamera sălii cu seifuri. Aici am chemat doi tineri.

Aceștia erau funcționarii care aveau sarcina de a transporta bancnotele gata confecționate cu un mic cărucior la seifuri. I-am privit lung în ochi și, în cele din urmă, am spus că unul dintre ei este hoțul.

I-am rugat pe domnii din conducere să-i pună pe polițiști să-l caute în buzunare, fiindcă știam că acolo se găsesc probele incriminatorii. În același timp, le-am făcut

celor prezenți o descriere precisă a locului unde erau ascunse bancnotele furate. Imediat au început să caute acolo. În tot acest răstimp, îmi amintesc că în cameră nu s-a aflat nici un funcționar al poliției. După ce l-am recunoscut pe hoț și am descris locul unde erau ascunse bancnotele, au apărut doi funcționari de poliție. Nu pot să spun dacă se aflau dinainte în tipografie sau dacă au fost chemați ulterior și, de fapt, acest amănunt nu mă interesa deloc. Le-am dat ordin să-l caute pe tânăr în buzunare și, într-adevăr, au găsit asupra lui fâșii lungi, înguste și albe de hârtie care corespundeau marginilor colilor litografice și, în mod evident, fuseseră tăiate cu foarfeca. L-am luat pe tânăr deoparte și i-am cerut să-și recunoască fapta de bună voie, deoarece în caz contrar eram obligat să las să fie arestat imediat. Era foarte emoționat și a încercat să mintă.

Între noi a avut loc următoarea discuție, de care îmi aduc aminte și astăzi cu precizie:

– De unde ai luat fâșiile de hârtie care au fost găsite în buzunarele tale?

Tânărul s-a gândit mult înainte de a răspunde. «Sunt membru al unui club unde din aceste fâșii de hârtie confecționăm fundițe pe care le purtăm la gaura nasturelui de la rever».

– O să am grijă să vi se facă alte fundițe, i-am spus eu. Numai că fundițele alea nu o să le purtați la gaura nasturelui. Credeți că sunt atât de prost ca să cred în această minciună sfruntată? Pot să vă spun unde se găsesc colile cu bancnote din care au fost tăiate aceste fâșii.

În clipa aceea, în interogatoriul meu a încercat să intervină inspectorul de poliție, despre care până atunci nu știam că se afla în încăpere.

– Domnule sergent, i-am spus eu, deocamdată vă rog să mă lăsați pe mine să vorbesc. Peste cinci minute o să-l puteți aresta pe acest tânăr și o să vă distrați cu el cum veți dori.

Sergentul s-a simțit ofensat, dar a cedat rugămintilor celorlalți membri ai conducerii băncii și s-a abținut de la alte intervenții. Am rămas singur cu tânărul și am încercat să-l determin să-și recunoască fapta. Nu am reușit, chiar dacă i-am promis că o să-l las să fugă. Nu era însă atât de deștept ca să mă creadă și, din această cauză, cu inima grea, am fost nevoit să-l predau poliției, care l-a dus imediat la răcoare.

A doua zi, conducerea băncii mi-a comunicat că au fost găsite bancnotele sustrate și că tânărul a recunoscut fapta sa în timpul interogatoriului luat la poliție și sub apăsarea probelor care au fost găsite în locuința lui.

Eu am primit un premiu în valoare de 2000 de coroane și încă o recompensă specială de aceeași valoare. În felul acesta, din partea mea, afacerea a fost încheiată. De fapt, am avut impresia că este încheiată, deoarece din clipa aceea am devenit inamicul poliției vieneze și mai ales am căzut în dizgrația lui Schulz, șeful serviciului de criminalistică, care la scurt timp după aceea mi-a oferit prilejul de a simți pe propria-mi piele această antipatie.”

Iată ce a declarat František Hlavinka, referent principal la Banca de stat austro-ungară din Viena:

„Am propus inspectorului șef Hellebard și secretarului general Schmidt să-mi dea voie să-l invit pe Hanussen la bancă.”^{x)} După ce a venit, i-am spus că s-a constatat dispariția unor coli proaspăt tipărite cu bancnote a câte o mie de coroane și l-am rugat să ne ajute.

Hanussen a sosit la bancă împreună cu un negru și purta la el aparatul de fotografiat. A ascultat explicațiile care i-au fost date, a vizitat toate halele unde erau tipărite bancnotele, după care a spus: «În câteva minute o să-l aveți».

^{x)} Documentele sunt citate în traducerea lor exactă, inclusiv cu greșeli. De aceea, apar deosebiri de nume (VPB).

I-a privit pe toți muncitorii din tipografie și, în cele din urmă, a arătat cu degetul spre unul dintre ei, care era hoțul. Hanussen a mai vrut să-l interogheze pe hoț, dar funcționarul de la poliție nu i-a dat voie, sub pretextul că singura îndreptățită să-i ia interogatoriul era poliția, care cunoștea deja și cazul și hoțul. Hanussen a replicat și astfel între el și comisarul de poliție a izbucnit un conflict.

Eu însumi eram convins că Hanussen era cel care l-a descoperit pe hoț și nu știam că poliția se afla deja pe urmele lui. În același timp, Hanussen a descoperit ascunzătoarea unde se aflau bancnotele furate și a primit o recompensă valorând între 1.000 și 2.000 de coroane, împreună cu o scrisoare de mulțumire. La rândul meu, am fost lăudat și eu că am atras atenția asupra lui Hanussen.”

Declarația Direcției Poliției federale din Viena:

„Acest caz de criminalistică a fost soluționat în exclusivitate de către unul dintre posturile noastre de poliție, care l-a descoperit pe muncitorul Josef Prokeš și a dovedit că el a furat bancnotele de la tipografie. Făptașul a fost arestat de organele noastre și asupra lui au fost găsite probe edificatoare. Prokeš a mai furat înainte câteva bancnote de câte 100 de coroane, faptă pe care a mărturisit-o.

Este adevărat că în timpul anchetării furtului mai sus menționat, Heřman Steinschneider s-a aflat împreună cu funcționarii noștri la Banca de stat austro-ungară și a încercat să intre în legătură cu inculpatul Prokeš și cu anchetatorii, dar a fost refuzat categoric. Cu această ocazie, Steinschneider a putut să afle care este amploarea anchetei reprezentanților poliției criminalistice, să cunoască în ce stadiu se găsea problema și apoi să folosească cele aflate pentru a-și face propriul său număr”.

În 1933, când începuseră să fie scoase la iveală escrocheriile lui Hanussen de la Berlin, publicistul austriac Bruno Frei a încercat să rezolve definitiv cazul Băncii de stat austro-ungare și, la 27 mai, a solicitat printr-o scrisoare Direcției Băncii naționale austriece, succesorul juridic al

Băncii de stat austro-ungare, să încerce să stabilească pe baza materialelor de arhivă care era stadiul afacerii și totodată să confirme ce s-a întâmplat în realitate cu scrisoarea de mulțumire și cu recompensa primite de Hanussen pentru prinderea hoțului.

Iată răspunsul primit:

„Banca națională austriacă

Direcția

Viena 1, Căsuța Poștală nr.609/1933

Răspundem la onorabila dvs. scrisoare din data de 27 mai a.c. și ne permitem să vă comunicăm că din dosarele Băncii austro-ungare rezultă că, în cauza furtului de bancnote comis în 1919 la Tipografia de bancnote, autorul furtului a fost prins în urma intervenției poliției, independent de datele furnizate de Hanussen. Este adevărat că Hanussen a indicat locul de unde fuseseră probabil sustrase colile cu bancnote și a emis ipoteza că bancnotele s-ar putea găsi și în canalul casei, dar el nu a spus cine este hoțul.

Datele furnizate de Hanussen au fost confirmate de mărturisirea hoțului, care a fost prins de poliție. Din această cauză, Banca austro-ungară i-a acordat lui Hanussen o recompensă în valoare de 4000 de coroane și i-a trimis scrisoarea menționată.

Viena 30 mai 1933

Cu tot respectul,

Direcția Băncii naționale austriece

(semnături).”

Banca austro-ungară era o instituție serioasă. De aceea, o confirmare a aptitudinilor lui Hanussen venită din partea ei avea o anumită greutate. Direcția Teatrului Apollo a știut să speculeze cum trebuie această ocazie, și directorul Ben Tîber a lansat imediat a doua zi în ziarele vieneze o

campanie ditirambică. Ziarele de pe vremea aceea erau dispuse să tipărească orice știre de senzație, mai ales dacă ea se referea la secretele lumii de dincolo. La teatru, înainte de începerea spectacolelor și în timpul antractelor, pe cortină era proiectat un diapozitiv ce prezenta scrisoarea în facsimil adresată lui Hanussen de către Banca austro-ungară. Reclama a avut efectul scontat, rândurile goale din sală s-au umplut, și Hanussen a început din nou să-și prezinte numerele de magie în fața unei săli cu biletele epuizate.

A fost o conjunctură favorabilă, care nu a durat multă vreme. În anii postbelici au apărut mult prea mulți vrăjitori, hipnotizori și ghicitori, iar cel care vroia să se mențină deasupra nivelului apei trebuia să vină mereu cu noi surprize, să nu se teamă să investească în reclamă și să se mențină în atenția opiniei publice chiar și prin scandaluri. Hanussen fusese un as în acest domeniu de când lumea. La sfârșit, când cota popularității lui a început să scadă și i s-a interzis să mai apară în public, el a justificat această interdicție prin faptul că începuse să fie persecutat de Poliția din Viena, care fusese și ea implicată în furtul de bancnote.

În realitate, cauzele acestei interdicții au fost cu totul altele. Sugestia și hipnoza deveniseră numere atât de folosite pe scenele retrase ale mahalalelor vieneze și chiar și în unele localuri din centrul orașului, încât începuseră să fie criticate de medici și de ziariști. Apoi, în februarie 1919, Direcția Poliției a emis un decret prin care asemenea spectacole erau interzise cu desăvârșire.

Hanussen nu s-a lăsat prea ușor bătut. A cerut să fie exceptat de la acest ordin și a propus autorităților să-i permită să facă o demonstrație a caracterului inofensiv al reprezentațiilor sale cu ușile închise. În plus, și-a argumentat cererea susținând că ceea ce prezenta el era cu totul diferit de ceea ce prezentau alții. Demersul lui a avut succes. Într-o dimineață, în sala Teatrului Apollo s-au adunat domnii de la

Poliția vinează, ziariști. Fizicianul Böhm, profesorul Pilz și reprezentanții Consiliului Statului. Hanussen și-a prezentat repertoriul în fața acestei asistențe, comisia i-a acordat dreptul de a profesa și de atunci celebrul telepat a fost singurul care a avut voie în mod oficial să-și exercite meseria, ce se dovedise a fi inofensivă din punct de vedere moral și al sănătății.

Un șarlatan are nevoie nu numai de autorizație, ci și de un public care să nu-și poată pierde ușor interesul. Un vienez se uită la un număr de iluzionism o dată și se miră, pentru că nu a înțeles nimic. Se mai uită încă o dată, deși tot nu înțelege nimic, și nu se mai emoționează într-un mod special. A treia oară, nu se mai duce deloc la spectacol.

Și, astfel, Hanussen a început să joace în fața unor scaune goale. Directorul Ben Tiber nu mai este atât de disponibil și de prietenos. Contractul încheiat pe trei luni a expirat, și direcția Teatrului Apollo nu are curaj să ceară să fie prelungit. Hanussen iese pe stradă, își pune cilindrul pe cap și se uită neputincios la afișele care anunță o nouă senzație artistică: Sis Angelos - acrobații zburători.

Ca un om ieșit din comun ce este, Hanussen are și cunoștințe ieșite din comun. Reprezentațiile lui nu s-au limitat numai la scena Teatrului Apollo. Oriunde se duce, apare câte cineva care îl roagă să prezinte un număr cât de mic. Este un om de societate fermecător, are un mod irezistibil de a spune bancuri cu evrei și, astfel, figurile proeminente ale vieții postbelice încep să-l invite pe prezicător la seratele lor, deoarece el excelează când e vorba să creeze atmosferă.

Începe să apară pe la miezul nopții în saloanele aristocraților mondeni, la seratele parvenților de după război, le hipnotizează soțiile sau iubitele. Apare întotdeauna îmbrăcat într-un smocking impecabil, cu un șal de mătase și cu o pelerină căptușită cu șaten, bea un aperitiv fin și le privește pe doamnele triste, care sunt atât de impresionate de calitățile lui supranaturale.

Domnul fabricant Grossman servea o cină îmbelșugată, împreună cu Hans Hauser, prietenul și partenerul lui de afaceri, când s-a întâmplat minunea. A simțit cum i se pune un nod în gât, de parcă cineva ar fi încercat să-l sugrume. I s-a făcut frică de ceva nedefinit și, din clipa aceea, nu a mai putut să mănânce nimic. Domnul Hauser nu știa ce să facă și nici ce boală se putea manifesta în felul ăsta. Dacă nu s-ar fi considerat un om modern, ar fi zis că în prietenul lui a intrat diavolul. Cel puțin așa arăta. Trebuia să cheme medicul? Era o boală sau era vorba numai despre un caz de posedare de diavol? Deodată, și-a adus aminte de Hanussen, pe care-l întâlnise cu câteva zile înainte. Hanussen era un om care se înțelegea bine cu forțele misterioase.

Hans Hauser a scris câteva rânduri pe o carte de vizită și i-a spus servitorului.

– Gustl, urcă-te într-o birjă și adu-l cât se poate de repede aici pe maestrul Hanussen. Spune-i că este vorba despre o chestiune foarte serioasă sau, mai degrabă, că îl rugăm să salveze viața unui om.

Servitorul Gustl l-a găsit pe Hanussen într-o cafenea, așa cum i-a spus portăreasa. După o jumătate de oră, se întorc amândoi. Hans Hauser se aștepta să vadă un număr de vrăjitorie de Ev Mediu. Hanussen nu era însă un asemenea ignorant. Se pricepea în domeniul său și știa foarte bine din cărțile de specialitate pe care le studiasă cu foarte multă atenție că tocmai într-un asemenea caz se putea înfăptui miracolul perfect al însănătoșirii. Ceea ce pățise acest gurmand cu burtă mare nu era nici deochi, nici blestem, ci o boală obișnuită, pe care medicii o numesc *globus hystericus* și care poate fi vindecată prin hipnoză, ca și alte forme de isterie.

Hanussen știa că Hans Hauser este milionar. În schimb, nu știa nimic despre domnul Grossman, dar nu era greu să-și închipuie că doi bărbați care stăteau la o masă îmbelșugată erau egali ca importanță și ca valoare a depunerilor din cont.

Și-a pregătit intervenția cu grijă, de parcă urma să apară pe scenă în fața publicului. Trebuia să aibă loc o însănătoșire miraculoasă și era convins că ea se va produce în realitate, dar avu grijă să o pregătească cu toată pompa posibilă. Îl așază pe pacientul speriat într-un fotoliu adânc, iar servitorii dădură la o parte masa și scaunele. Apoi, treptat, stinse toate luminile. Numai pe măsuța care era în spatele lui lăsă aprins un sfeșnic cu șapte lumânări și puse două lumânări din ceară la capul bolnavului. Se așternu o liniște totală, și el făcu câțiva pași imperceptibili pe covorul persan. Hanussen se apropie. Avea brațele ridicate, privirea dură, dominatoare, care îl sfredelea pe Grossman în ochi. Mângâia cu degetele aerul, când ușor și delicat, când violent, pipăia, parcă, ceva invizibil și în cele din urmă rămânea cu ele atârdate în aer, de parcă ar fi fost contorsionate de un spasm.

Bolnavul a închis ochii și a adormit. Apoi urmau câteva cuvinte care sunau ca o melodie liniștită și armonioasă, insinuantă și poruncitoare. Încă doi-trei pași de dans înapoi și o privire tăioasă ca oțelul. Hanussen începea să bată din palme:

— Treziți-vă! Sunteți sănătos!

Servitorii aduceau din nou masa, Hanussen se așeza în capul ei, i se aducea o sticlă de Chateau Lafitte și putea să-și guste triumful. Se dovedise încă o dată că are o putere nemăsurată. Era suficient să ridice mâna și să te însănătoșească! Vivat Hanussen!

Seara s-a prelungit până a doua zi dimineța. Învierea domnului Grossman trebuia sărbătorită. Se bea mult, se discută despre femei, dar și despre afaceri, și despre aptitudinile neobișnuite ale clarvăzătorului. De asemenea, se făc și planuri de viitor. Domnii care pot aprecia prestațiile ieșite din comun ale lui Erik Jan Hanussen sunt partenerii lui care se pregătesc pentru o nouă afacere. Spre dimineță, lui Hans Hauser îi vine ideea să-l coopteze ca pe un al

treilea partener de afaceri pe acest tânăr simpatic, căruia îi sunt amândoi atât de mult obligați.

– Uite ce e, Hanussen. Nu vrem să ne jucăm de-a baba oarba. Am văzut de ce sunteți în stare. Aduceți-vă aminte de ședința de spiritism de la miezul nopții pe care ați prezentat-o la serata de săptămâna trecută. Contele Schurpfeil a dansat ca un nebun fără să vrea, iar domnișoara von Gotzheld a povestit o serie de lucruri pe care, altfel, nici măcar nu le-ar fi pronunțat. Știm totul și, în plus, ne-am convins că prin hipnoză puteți să-i determinați pe oameni să facă, cum să spun, anumite lucruri, cu alte cuvinte, puteți pur și simplu să influențați modul lor de a gândi...

– Nu înțeleg cum poate să vă fie de ajutor lucrul ăsta?

– Vă propunem să stați alături de noi la negocieri. De multe ori, luarea unei hotărâri într-o afacere depinde numai de dispoziția partenerului. Dvs. va trebui să vă străduiți să-i creați o stare de bună dispoziție, înțelegeți? Nu vreau să pronunț cuvintele care sunt folosite în afișele reprezentațiilor dvs. și nici cuvântul hipnoză. Dvs. veți încerca să schimbați dispoziția de afaceri a partenerilor noștri. Veți fi secretarul nostru, veți primi un salariu bun și un procent din câștig. Hanussen, nu trebuie să vă fie teamă, Grossman și Hauser nu sunt zgârciți! Firma noastră plătește bine pe oricine o ajută să câștige în afaceri.

Produsele care formau baza comerțului celor doi domni erau obiecte vechi de uz militar: centuri, baionete, moletiere, bocanci. Într-un cuvânt, toate accesoriile Armatei austro-ungare. Acestea puteau fi vândute fie acolo unde războiul încă nu se terminase, fie acolo unde tocmai se făceau pregătiri din nou pentru el. Cei trei oameni de afaceri vienezi au plecat la Atena, s-au cazat la hotelul Angleterre și și-au anunțat partenerul că doresc să se întâlnească.

Conform afirmațiilor lui Hanussen, cu toate străduințele lui, descântecelor pe care le-a făcut celor doi parteneri de afaceri nu au avut nici un efect. Grossman și Hauser nu au reușit să vândă nici o baionetă și erau pregătiți

să bată în retragere. Hanussen nu s-a lăsat însă bătut. Într-o seară, a oprit o doamnă în holul hotelului și a rugat-o să-i dea voie să-i ghicească viitorul. În felul acesta, a reușit să atragă atenția celorlalți clienți ai hotelului, care l-au înconjurat imediat. A improvisat pe loc o mică scenetă din repertoriul lui vienez destinat publicului internațional ahtiat de senzațional și imediat, a doua zi, în ziarele locale au apărut știri despre omul neobișnuit care sosise de la Viena la Atena.

Astfel, mai înainte ca domnii Grossman și Hauser să plece acasă cu problemele nerezolvate, cel de-al treilea partener al lor și-a prezentat cu succes spectacolele pe scena teatrului Dymotikon din Atena. Dintr-odată, Hanussen a început să aibă din nou destui bani pentru a-și continua drumul în viață pe calea deja începută. Și astfel s-a hotărât să plece în Orient. Poate pentru că aici șarlatania avea tradiția ei milenară.

10.

Cu puțin timp înainte, la Salonic avusese loc un incendiu. Hanussen a venit în acest oraș fără să spere că aici va fi cineva interesat de spectacolele lui. Proprietarul Teatrului Moses Avramicos nu se temea însă să riște. S-a gândit să încerce cu Hanussen, și oamenii au început să vină. Războiul, nenorocirile, sărăcia și incendiul creaseră la Salonic un teren favorabil ocultiştilor. Aceştia reprezentau forţele secrete la care apelau mai degrabă oamenii disperaţi decât cei care trăiau în bunăstare şi mulţumire.

Hanussen a prezentat paisprezece spectacole, la care s-au epuizat toate biletele, și a primit o sumă frumoasă de bani, astfel încât a putut să-și permită tot ce-și dorea:

homari, un vin parfumat rizzinato și o frumoasă fată pe nume Leila. De la ea a învățat că ceea ce numea *kef* nu însemna nici *siesta*, nici *dolce far niente*, ci o activitate intensă, un fel de gimnastică a minții, un masaj al gândurilor și o fundiță cu care fetele înfrumusețează zilele obișnuite. „Nu te gânde la nimic altceva. Desprinde-te de realitate, învață să fii numai împreună cu sufletul tău, ești chiar în mijlocul unei mulțimi.“

Există orașe care încă de la prima vedere au o înfățișare plăcută. Istanbulul nu e unul dintre ele. A coborât de pe puntea vaporului cu sentimentul că aici nu va avea succes. A încercat să prezinte câteva spectacole în teatrul lui Lehman, dar oamenii nu credeau în nimic. Istanbulul era invadat de refugiați ruși. Fiecare al doilea era prinț sau, cel puțin, general. Unii dintre ei mințeau, iar alții se împăunau pur și simplu cu trecutul lor măreț. Toți încercaseră toate trucurile posibile, plus altele noi despre felul cum se puteau storce bani de la turci. Nimeni nu credea în nimeni și nimeni nu era curios să vadă scamatoriile lui Hanussen.

La Istanbul a cheltuit toți banii câștigați la Salonic și cu ultimii s-a imbarcat pe un cargobot care naviga spre Smirna. În cala cargobotului a avut destul de mult timp să inventeze un plan de cucerire a acestui frumos oraș.

Directorul Castriotis era grec și, pe deasupra, un adevărat gentleman, care se mândrea că niciodată nu folosisese trucuri orientale la negocierea unei afaceri. Au căzut la învoială, și Hanussen a obținut o sală. Acum mai avea nevoie de reclamă. Dar cum să facă reclamă fără bani? S-a dus la un tipograf, unde s-a prezentat ca secretar al domnului doctor Hanussen din Viena, care venise să prezinte la teatrul lui Castriotis câteva prelegeri științifice despre ocultism și în acest scop avea nevoie de afișe, dar cât mai repede și de calitate foarte bună. I-a arătat textul și l-a rugat să-i aducă afișele până la ora șase seara la director.

Afișele au fost gata la ora stabilită, deoarece tipograful știa că domnul Castriotis este o persoană corectă,

în care se putea avea încredere. La ora șase s-a prezentat la director și Hanussen. Cu un aer indiferent, a băgat factura în buzunar și a anunțat că va aranja să fie lipite imediat.

Din ultimii piaștri a cumpărat clei și o perie și a așteptat până la miezul nopții, când a lipit pe zidurile din Smirna propriile lui afișe. Apoi s-a spălat pe mâini, a aruncat găleata și a plecat în port, unde a dormit buștean până a doua zi dimineța.

Când s-a trezit, și-a cumpărat câteva roșii, o ceapă și un sfert de pâine albă. Era un mic dejun bun, care deocamdată îi plăcea mai mult decât o porție de șașlăc. Seara, după ce a avut succes cu prima lui reprezentație, s-a dus la cel mai bun hotel, unde s-a comportat de parcă ar fi moștenit o mare avere. Și-a închiriat cel mai bun apartament, a comandat o cină cu multă șampanie și l-a invitat pe directorul Castriotis, împreună cu soția.

După ce musafirii au plecat acasă, a invitat-o în apartament pe camerista Fatima. Fata nu fusese până atunci la nici un spectacol al lui și era neîncrezătoare. De aceea, Hanussen i-a prezentat spre dimineță un mic fragment. Fata a căzut în genunchi în fața lui, atingând podeaua nemăturată cu mâinile și cu fruntea.

A avut impresia că a amețit-o și se simțea măgulit. Dar, chiar înainte de a pleca, a aflat că Fatima încheiase un contract cu proprietarul hotelului, unde ducea un mod de viață desfrânat și plătea cameristele ca să facă curat în camere în locul ei. Ea era dispusă să admire cu același entuziasm vocea unui cântăreț prost, ca și forța unui colonel bolnav de podagră.

În Alexandria, Hanussen a învățat o nouă filozofie de viață, și anume că și în cea mai simplă meserie te puteai perfecționa la nesfârșit. În acest caz era vorba despre vânzarea de stridii, mici raci cărora în Italia li se spune *scampi*, în Franța - *creveți*, iar în Bulgaria - *skeride*.

Hanussen stă la o măsuță cu umbrelă de soare, pe malul mării, soarbe dintr-un pahar cu Byrrh și scrutează cu

privirea trecătorii. Se apropie de el un negustor care poartă un coș și strigă: stridii, stridii, iar în fața lui și în spate se împrăștie o aromă condimentată de raci fierți. Hanussen îi face un semn cu capul și omul se apropie, punându-și coșul pe masă. Apoi îl întreabă: pari sau impari?

În Orient, actul de vânzare - cumpărare reprezintă un adevărat ritual. Și, pentru ca fiecare să aibă posibilitatea de a anticipa la el, în Alexandria a fost inventat jocul de-a stridiile. Cumpărătorul spune, de pildă, că vrea un număr par și își bagă amândouă mâinile în coș ca să scoată cât mai mulți raci deodată. Apoi îi răstoarnă pe masă. Cumpărătorul și vânzătorul încep să numere cu înfrigurare. Dacă cumpărătorul a ghicit și numărul de stridii este par, comerciantul a pierdut toți racii, și cumpărătorul îi primește gratis. Dacă, dimpotrivă, s-a înșelat, cumpărătorul trebuie să-i plătească pe toți, un piastru pe rac, indiferent dacă este capabil sau nu să mănânce toată grămada pe care a scos-o din coș.

Hanussen a scos prima oară șaptezeci și șase de stridii. Era nu numai bucuros că a câștigat jocul, dar simțea nevoia să-și mai încerce încă o dată norocul. A plătit șaiszeci de piaștri, dar stridiile nu i-au mai plăcut atât de mult. După ce a pierdut a doua și a treia oară, a început să se simtă ofensat în onoarea lui de castă. Un magician ar fi trebuit să știe câți raci îi va rămâne în mână ca să câștige de fiecare dată. Sau era un truc la mijloc.

Hanussen era mai degrabă specialist în trucuri decât în arta de a prezice ce se va întâmpla în viitor. Când a văzut că nu are succes prin metoda șperțului, deoarece nici un escroc nu era dispus să-și vândă secretul propriului succes, a început să spioneze. A spionat o săptămână, după care i-a venit în întâmpinare jocul de-a stridiile, pe care l-a perfecționat foarte mult, spre marea cinste a șarlatanilor din Europa.

Nici unul dintre vânzători nu juca fair-play. Și poate că nimeni nu se aștepta ca el să joace cinstit. Fiecare încerca să corecteze norocul cumpărătorului în propriul său avantaj. Stridia nu este un pește mare, însă are o mulțime de

picioarușe de păianjen și o crustă ceva mai mare decât o coajă de alună. Dumnezeu știe cum aceasta reușește să ascundă racul care hotărăște soarta jocului în palmă sau printre degete.

Dar ce se întâmplă atunci când coasa se ciocnește de piatră? După o săptămână de încercări, Hanussen are un rac de rezervă, iar Mustafa se poate enerva cât vrea, dar trebuie să recunoască că străinul l-a bătut. El nu numai că nu poate să recunoască că a făcut un truc, dar nu-l poate dezvălui nici străinilor, întrucât rezultatul ar fi la fel de distrugător pentru ambele părți. Mai rămâne însă o singură posibilitate, respectiv aceea de a juca cu scamatorul vienez *va banque*, adică de a număra încet și de a fi atent la mâinile lui. Nu are voie să strige, ca să nu atragă atenția celor din jur, ci numai să arate încet cu degetul la stridiile care nu trebuie să stea pe masă.

Au căzut toți la învoială și au jucat un simultan de escrocherie. Hanussen a câștigat partida și a fost încununat cu lauri. Se pricepea la tehnica trucurilor și, în confruntarea cu vânzătorii din Alexandria, a obținut brevetul de maestru.

Meki Backson nu era englez, iar în satul din Galiția unde se născuse era cunoscut sub numele banal de Max Bock. În ziua când s-a întâlnit cu Hanussen într-o ceainărie din Alexandria avea în urma lui o viață zbuciumată. Cunoștea nouă meserii și tot atâtea limbi, dar și mai multe șiretlicuri cu care un om se poate descurca în viață.

În anul 1918 fusese asociatul unui întreprinzător care a construit linia de cale ferată ce leagă Tel Aviv de Benha. Mai precis, participase la afacere cu cinci procente, pe care le-a încasat *cash*. Datorită talentului său deosebit pentru limbi, care era foarte apreciat într-o țară unde se vorbea numai araba, ebraica și idiș, a devenit casier la Calea Ferată. A vândut bilete de călătorie la suprapreț și a băgat banii în buzunar. Arabii, care nu știau să citească, nu au observat șmecheria, iar evreii, care în general nu aveau conștiința foarte curată, nu au scos nici un cuvânt. Escrocheria a ieșit la iveală numai atunci când a strâns bani cât

să-i ajungă pentru o locomotivă. Atunci a fost obligat să plece și a colindat lumea, prezentând alte înșelătorii până când, în cele din urmă, a ajuns administratorul unei cantine militare din Alexandria. Numai că Meki Backson nu a rezistat prea mult nici aici. În fiecare zi se ducea în port și la gară și, în cele din urmă, a dispărut.

Cei doi au căzut repede la învoială. Meki nu vroia nimic de la Hanussen, iar acesta, oricum, nu putea să-i dea și să-i promită nimic. S-au mutat din oraș în oraș, până când au început să li se termine banii.

La Damasc au organizat un spectacol de gală chiar în palatul viceregelui, câștigându-și o popularitate nemai-întâlnită până atunci în aceste locuri. Au trăit câteva săptămâni pe picior mare. Apoi au urmat spectacole la Tanta, Mazura, Alepp, care au constituit tot atâtea popasuri pe acest drum al înșelăciunii, deoarece fiecare era convins că efendi El Sahr este un escroc. Numai Mahomed era prooroc și la spectacol au venit doar câțiva pierde-vară care vroiau să intre înăuntru pe degeaba. La Alepp a luat atitudine împotriva șarlatanilor chiar și proprietarul sălii, care împărțea cu ei câștigul din fiecare seară. De data aceasta, el a fost de acord ca spectacolul să fie prezentat fără ca înainte să i se fi făcut vreo reclamă. Ca atare, au venit doar câteva femei, curioase să prindă trucurile lui Hanussen.

Au urmat Cairo și Tel Aviv și din nou calea înapoi, deoarece nicăieri șarlatanul nu a fost așteptat cu brațele deschise. Chiar dacă Hanussen cunoștea dialectul idiș, oamenii de acolo nu erau curioși să-i vadă pe iluzioniști. După ce văzuseră o dată un spectacol de hipnoză, plecau și nu mai reveneau, deoarece aveau alte griji. Nu îi mai rămânea altceva decât să se retragă de pe poziție și să încerce să-și câștige norocul pe insule, de pildă în Koso. Numai că acești insulari erau săraci, iar toată recolta lor fusese compromisă de secetă. În aceste condiții, nimeni nu mai era dispus să dea bani ca să vadă un comediant care, pe deasupra, mai vorbea și într-o limbă pocită, pe care nimeni nu o înțelegea.

Insula Rhodos este deja altceva. Locuitorii ei sunt superstipioși ca în Evul Mediu. Au arbori sfinți și semne speciale, nu se uită la locurile care ar putea să le aducă ghinion, și gândul cu care se trezesc dimineța le fixează regimul din ziua respectivă. Meki Backson are grijă de reclamă, Hanussen negociază cu proprietarul unui mic hotel pentru a prezenta spectacolul chiar în grădina hotelului. Podiumul este improvizat, mai rămâne doar să facă rost de scaune.

Sub deal se află un cartier turcesc și fiecare a doua casă are la parter o cafenea. Acolo trebuie să se găsească scaune! Primul proprietar de cafenea cu care a stat de vorbă a fost foarte amabil și i-a promis că-i va aduce scaune de la un altul. Împrumutarea unui scaun costa un piastru, și banii trebuiau plătiți după spectacol.

Proprietarul turc de cafenea s-a ținut de cuvânt. În seara spectacolului, în grădină s-au aflat două sute de scaune pliante adunate de prin cafenele, și reprezentația a mers foarte bine. Căruciorul tras de o pereche de boi cu care fuseseră aduse scaunele a apărut imediat a doua zi dimineța pentru le căra înapoi în cartierul turcesc. Proprietarul cafenelei a întins palma și i-a spus sec:

– Două sute de piaștri!

Hanussen, care trăise atâta vreme în Orient, s-a târguit înainte de a plăti. Turcul era tare asemenea granitului, și nici unul dintre trucurile obișnuite nu a ținut. Insista să primească cei două sute de piaștri și nici prin gând nu-i trecea să mai reducă puțin prețul. În cele din urmă, Hanussen i-a plătit, dar s-a răcorit măcar, împrășcându-l pe turc cu o ploaie de înjurături.

– Să te ia, dracu'! Halește-ți toți banii! M-ai furat, ăsta e adevărul, și să nu te miri atunci când vei fi pedepsit pentru acest păcat de neiertat. Dacă ți s-ar întâmpla ca mâine dimineța cineva să-ți omoare berbecii cei mai dragi, dacă un trăsnet ar lovi cafeneaua ta și ar aprinde odaia ta puturoasă, dacă vijelia ți-ar distruge recolta și ploaia torențială ți-ar compromite zahărul pe care îl pui în cafea, atunci să nu te miri, măgar puturos ce

ești, și să-ți aduci aminte de cei două sute de plăști de care m-ai jefuit, tu, urmaș de găină dungată, tu, hoțul, care și după moarte o să ajungi un câine vagabond...!

Proprietarul turc de cafenea era obișnuit cu amabilități de acest gen. A făcut o reverență în fața clientului și a plecat cu pas legănat în urma căruciorului încărcat cu scaune. În buzunar avea două sute de plăști. Nu era o sumă prea mare, dar nici prea mică din moment ce nu dăduse nimic în schimbul ei.

La ora cinci dimineața, în fața hotelului s-a auzit o larmă. Dinspre cartierul turcesc aflat la poalele colinei se apropia un cortegiu ciudat. În fruntea lui se afla un cărucior tras de o pereche de boi, iar în el, doi berbeci cu picioarele în sus. În urma căruciorului mergeau o mulțime de oameni, cam două sute de turci. Hanussen și asociatul lui mai dormeau încă. Proprietarul cafenelei dădu năvală în camera lor și începu să strige din pragul ușii:

– Turcii, turcii, au venit aici!

– Ce s-a întâmplat cu turcii?

– Au venit după voi. Sunt înarmați cu secere și furci.

S-a întâmplat ceva îngrozitor. Turcului de la care ați împrumutat scaunele i-au murit azi noapte doi berbeci. Acum el urlă că le-ați făcut farmece și vrea să vă omoare...!

S-au îmbrăcat și Hanussen a ieșit în balcon. Sub el clocotea mulțimea de turci înfuriați. În fruntea luptătorilor se afla căruciorul, iar între cei doi berbeci morți stătea proprietarul turc și amenința cu pumnul:

– Fă ca berbecii mei să învie...! Le-ai făcut farmece și au crăpat, așa cum mi-ai prezis! Tu ești vinovat de moartea lor. Tu, numai tu singur! Redă-le viața, fiindcă altfel nu o să mai ieși viu de pe această insulă...!

Incidentul părea serios. Turcii de sub balcon erau înarmați. Unii aveau chiar arme ruginite, de pe vremea războaielor napoleoniene. Privirile lor încărcate de ură exprimau foarte clar hotărârea de a-l scăpa pe prietenul lor de sub stăpânirea unei forțe magice. În felul acesta, șarlatanul -

care încă nu se trezise de-a binelea - nu a avut altă cale decât să accepte provocarea și să încerce să-i ducă pe turci cu zăhărelul.

A ieșit din nou în balcon și, cu o mină de prooroc, a cerut să se facă liniște. Apoi, cu ajutorul hotelierului care era italian și vorbitor de limba turcă, a încercat să le explice că el este într-adevăr un magician, că are pe conștiință moartea celor doi berbeci, dar că stăpânește o asemenea forță, încât printr-un singur cuvânt și printr-o singură frază, printr-un singur descântec poate să provoace moartea berbecilor tuturor turcilor care locuiesc pe această insulă. Dacă vrea, poate să facă ca într-o clipă să dispară berbecii din toată lumea, în așa fel ca mahomedanii să moară de foame.

De ce au crăpat cei doi berbeci nenorociți? Pentru că el, Hanussen, a fost jefuit. Dacă o să primească înapoi o jumătate din suma de două sute de piaștri, Hanussen va demonstra în fața tuturor că poate să învie cu un singur cuvânt berbecul, așa după cum, tot cu un singur cuvânt, poate să-l ucidă.

A căzut la învoială cu Meki, și acesta a stabilit condițiile împreună cu hotelierul. În hambarul din spatele casei erau destui berbeci. Așa încât era aproape exclus ca doi oameni unși cu toate alifiile cum erau Hanussen și Meki să nu reușească să pună la punct scena învierii berbecului, chiar sub privirile turcilor neîncrezători.

Turcul care stătea între berbecii morți din cărucior a început să dea semne de ezitare. Mulțimea discuta: unii pro, alții contra. Nu e bine să porți discuții cu magicienii...

Până la urmă, lăcomia a învins. Proprietarul cafenelei a făcut un semn oamenilor care îl însoțeau, patru vlăjgani au luat berbecul de picioare și l-au așezat ca pe un animal de jertfă chiar sub balconul în care stătea Hanussen. Turcul i-a strigat apoi condiția lui:

– Îți dau înapoi treizeci de piaștri, dacă îmi arăți ce știi...!

În timp ce turcii s-au îngrămădit lângă gard, Meki a tras berbecul în curte, a ridicat capacul haznalei și l-a aruncat acolo. Între timp, Hanussen coborâse din balcon și se îndrepta cu pași demni spre locul unde dispăruse berbecul. Apoi și-a ridicat mâinile și, cu o voce poruncitoare, a ordonat turcilor să aducă un braț de paie.

Începea minunea învierii berbecului.

Între timp, Meki aprinsese un foc de paie sub hazna. Curtea a fost năpădită de un fum înecăcios și Hanussen a deschis puțin ușa grajdului, lăsând să iasă afară un berbec care semăna foarte mult cu cel care crăpase. Cu o mână îl ținea de coadă, cu cealaltă îi astupa botul, ca să nu înceapă să behăie mai devreme decât trebuia. Acoperit de fumul gros, Hanussen a mai ridicat o dată mâna deasupra haznalei și a murmurat câteva fraze magice. Berbecul, care se îneca din cauza fumului, a ieșit în curte și ochii înlăcrimați ai turcilor au văzut minunea.

Au început să șoptească între ei, să se dea înapoi, de parcă s-ar fi temut de forța uriașă pe care o demonstrase magicianul în fața lor. Apoi au început să plece unul după altul și mulțimea s-a rărit. Unul singur a rămas. Proprietarul cafenelei din cartierul turcesc. Acesta stătea în fața lui Hanussen cu aerul unui om care cere îndurare și ține în mână banii. De data aceasta, făcu o plecăciune adâncă, așa cum un supus se apleacă în fața stăpânului lui.

– Ești un mare vrăjitor. efendi, spuse el plin de respect. „Ești cel mai mare vrăjitor care a existat vreodată pe pământul nostru. Mai aici douăzeci de plăști în plus, deoarece ai reușit să faci un lucru nemaîntâlnit. Ai înviat, iartă-mă te rog, dragă efendi, ai înviat un berbec care a murit cu opt zile în urmă. Mă plec în fața puterii tale...!

Se spune că primul mare scandal al lui Hanussen a fost afacerea Breitbart.

Tocmai se întorsese cu Orient-Expresul din călătoriile sale, și Viena nu-l primise cu un entuziasm prea mare. Magicienii nu se mai aflau la mare cinste. A încercat la localul lui Ronacher, dar oamenii aveau alte preocupări și trucurile cunoscute nu mai atrăgeau pe nimeni. Pe vremea aceea, la fiecare iarmaroc se producea câte o Madame de Thebes, care-și lega ochii și prezenta trucuri asemănătoare cu cele ale lui Hanussen, îmbrăcat în frac negru. Singurul spectacol care făcea senzație în zilele acelea la Viena era cel al regelui fierului, Breitbart.

Îl chema Sigmund și lucra tot cu Ronacher. Semăna cu un Hercule, și pe scenă etala o forță uriașă. Asistenții lui așezau în fața cortinei un morman de bare și lanțuri din fier și oțel, iar el apuca fiecare vergea și fiecare lanț în parte și le îndoia. Oamenii îl aplaudau, deoarece îi respectau puterea, fiind convinși că este vorba despre o artă adevărată. Hanussen știa însă că la mijloc este un truc, dar deocamdată nu-și dădea seama care anume.

A pus la punct un plan foarte simplu deoarece vroia să devină din nou senzația numărul unu a Vienei. Dar o poziție pierdută se recâștigă greu mai ales atunci când pe scenă ai o concurență puternică. Dacă vroia să câștige, trebuia să-l învingă pe Breitbart, după care nu ar fi devenit cel mai cunoscut rege al fierului, ci Hanussen, învingătorul unui uriaș.

În fiecare seară se ducea la spectacolele lui. Se strecura pe lângă garderobă, intra în discuție cu asistenții lui, se așeza la un pahar cu regizorul. Într-un cuvânt, nu a avut liniște până nu a descoperit secretul succesului lui Breitbart:

Știa deja ce recuzită folosește, îi cunoștea trucurile și avea împotriva lui o armă periculoasă.

Și-a confecționat o recuzită identică, chiar una mai perfecționată. Apoi și-a făcut rost de vergele din fier încins care se puteau îndoi ușor și a introdus în ele o umplutură din plumb. Pe scurt, a pregătit tot ce-i trebuia pentru un număr de senzație, cu excepția unei singure idei, care nu-i venea.

El, Hanussen, magicianul, care stăpânea forțele oculte, nu putea să apară îmbrăcat în pantaloni scurți în mijlocul scenei și să facă o demonstrație a puterii sale. În cele din urmă, i-a venit inspirația să prezinte publicului numărul lui de senzație. În felul acesta s-a născut Miss Farra.

A găsit-o la circ. Era o acrobată slabă, palidă, mică de statură și lipsită de importanță. Mai întâi a invitat-o la restaurant, apoi la o cramă. A discutat cu ea de parcă ar fi fost o mare doamnă și i-a promis nu numai un viitor strălucit, dar și o viață plină de lux și de glorie. Apoi i-a destăinuit planul său, în care ea urma să joace rolul principal. Reușita lui însemna distrugerea lui Breitbart, regele fierului, și victoria marelui magician Hanussen.

În amintirile lui, Hanussen a încercat să ascundă puțin caracterul josnic al intențiilor sale și a inventat o poveste romantică, care trebuia să facă uitată fapta necinstită pe care o săvârșise.

La începutul acestei afaceri s-ar fi aflat, chipurile, un pariu. În timp ce stătea cu prietenii lui, actori și regizori, la Cafe Payer și discutau despre necazurile actorilor, unul dintre ei a pus pariu că la acea vreme nimeni nu mai putea deveni o vedetă peste noapte. Hanussen nu a fost de acord. S-a ridicat și a declarat că el e în stare să demonstreze exact contrariul. Puteau să-i propună orice persoană din jur, iar el era în stare ca, în decurs de câteva zile, să o transforme într-o celebritate de care să vorbească toată Viena.

După ce a ieșit, a întâlnit în fața cafenelei o femeie între două vârste, care l-a ocărât atunci când a încercat să-i

explice ce are de gând să facă. Apoi, din cafenea Dobner, de vizavi, a ieșit grăbită o fată. Era mică de statură, frumoasă și îmbrăcată modest. Hanussen a acostat-o și i-a promis gloria. Fata a fost de acord și astfel s-a născut Marta Farra.

– Permiteți-mi să vă spun, domnișoară, că eu sunt soarta dumneavoastră norocoasă. Dacă nu ați avea nimic împotriva, de mâine ați putea deveni cea mai cunoscută femeie din Viena.

– Domnule, deși nu vă cunosc, pot să vă spun că prefer să mănânc ceva cald astă seară decât să mă bucur gândindu-mă la gloria promisă a zilei de mâine.

Așa a avut loc prima lor discuție. A urmat o invitație la cină, unde fiecare a mâncat câte cinci porții de crenvurști și au băut tot atâtea sticle cu bere.

Adevărata Marta Farra nu a fost croitoreasă, așa cum a declarat Hanussen ziariștilor, ci o fată care se pricepea la trucurile de circ. Ea știa foarte bine că nu era nevoie de aptitudini ieșite din comun pentru ca un fachir să se întindă pe o scândură bătută cu cuie. Cine știe cum să se întindă nu trebuie să intre în nici un somn hipnotic și nu e obligatoriu să-și înțepe spatele. Dacă scândura ar avea zece-douăzeci de cuie, fachirul s-ar putea răni. Dar atunci când sunt o sută, el se poate întinde „comod” pe cuie.

Același lucru este valabil și pentru scândura pe care atleții și-o pun pe piept și pe genunchi și apoi asistenții așază pe ea două chintale de pietre. Cel care știe cum să se întindă și unde să se sprijine reușește să-și țină echilibrul, deoarece scândura are un punct de sprijin pe care spectatorii nu-l observă.

Este adevărat că un lanț poate fi rupt fără a folosi nici un truc. Dar și în acest caz trebuie să știi cum să îl rupi. Trebuie învățat în așa fel încât verigile lui să se înfigă solid una în alta. După ce se așază de-a curmezișul, formând o spirală, ele acționează ca o pârghie. Apoi, două asemenea pârghii se sprijină de o singură verigă, și lanțul cedează.

Breitbart putea să îndoaie și fierul. Își punea o bară după ceafă și o trăgea în jos. Oamenii care se pricepeau știau foarte bine că în acest caz un rol important îl juca fiecare milimetru din puterea barei, care era confecționată din fier înmuiat prin decălire. Unele bucăți mai grele conțineau chiar și lame din plumb.

Hanussen cunoștea toate trucurile, după cum la fel de bine le cunoștea și Miss Farra. Un singur lucru nu știa: cum să muște cu dinții un lanț gros. A costat destui bani și a fost nevoie de multe intrigi până când a reușit să-și îmbogățească recuzita cu un lanț cu verigi modificate. Era suficient să apuci în gură un asemenea lanț, să apeși cu dinții pârghia pentru ca lanțul să se desfacă, iar în locurile unde se desfăcea avea structura unui metal dezmembrat.

Principala idee a lui Hanussen a fost nu de a învăța, ci de a ști să imite. Nu s-ar fi întâmplat nimic special dacă pe scenă mai apărea încă un Breitbart. Mai era nevoie de un atlet care să știe să facă aceleași lucruri, dar el încă nu apăruse. Hanussen a inventat o escrocherie rafinată și un truc murdar prin care a vrut să distrugă un artist cinstit. A așezat în fața lui Hercule o femeie slabă și a dovedit că puterea mușchilor poate fi înlocuită cu puterea voinței. Miss Farra trebuia să prezinte toate numerele de forță ale regelui fierului în stare de transă, ca mediu aflat sub influența forțelor supranaturale ale marelui magician Hanussen.

Mai întâi a învățat-o acasă toate trucurile: cum să simuleze starea de transă și cum să se rotească sub influența voinței de fier pe care i-o transmitea domnul cu privirea. Au făcut numeroase repetiții și numai după ce s-a convins că e în stare să prezinte acest spectacol publicului, a anunțat premiera.

De data aceasta, nu s-a dus la Ronacher, deși era prieten cu el din timpul războiului, ci la Ben Tiber, directorul teatrului rival, Apollo. Pe vremea aceea, Tiber nu prea avea o mână bună în alegerea numerelor și îl invidia pe Ronacher pentru numărul lui senzațional cu Breitbart.

După propriile sale afirmații, Hanussen s-a prezentat la Tiber și i-a propus un număr mai bun decât cel al atletului Breitbart. Protagonista lui era o fată de optsprezece ani care era în stare să facă același lucru ca și acel Hercule de o sută douăzeci de kilograme greutate. Lui Ben Tiber nu i-a venit să creadă. Miss Fara aștepta deja la ușa biroului lui, iar în spatele ei erau doi bărbați care căraseră recuzita. Hanussen le-a deschis ușa și le-a făcut semn cu mâna.

În birou au intrat doi vlăjgani încărcăți cu o greutate uriașă, formată din bare de oțel și lanțuri. Apoi și-a făcut apariția o domnișoară grațioasă și slabă, care a făcut o reverență, și apoi și-a luat un aer misterios. Hanussen s-a așezat în fața ei și a început să o hipnotizeze. Fata a simulat starea de transă și totul s-a desfășurat conform scenariului pregătit dinainte. Directorul Ben Tiber a fost entuziasmat. În aceeași zi a încheiat contractul și în aceeași săptămână a avut loc primul spectacol pentru ziariști.

În timpul reprezentanței, unii ziariști și-au dat seama că fata cea slabă nu putea să facă aceleași lucruri ca atletul cu grumaz de bou. Cu toate acestea, au comentat evenimentul ca pe o mare senzație și, a doua zi, ziarele au publicat articole care, printre altele, aveau următoarele titluri:

Omul cel mai puternic din lume a fost învins.

Voința lui Hanussen l-a biruit pe regele fierului, Breitbart.

Marta Farra - o nouă stea pe firmamentul teatrului de variété.

Ocultismul - o forță care poate să îndoie o bară din oțel.

Până seara, toată lumea din Viena cunoștea numele Martei Farra, iar în cafenele nu se comenta decât impertinența de care dăduse dovadă Hanussen față de simpaticul atlet al lui Ronacher. Breitbart a jurat că se va răzbuna. Ziarele au început să scrie despre el, iar oamenii de la circ și actorii de la teatrul de varieté i-au luat apărarea lui

Breitbart, revoltându-se împotriva lui Hanussen. Sigmund Breitbart era un artist cinstit, care nu făcea nici un lucru la întâmplare, în timp ce Hanussen era un escroc ordinar.

Înainte de premieră, Marta Farfă a descins din trăsură ca o adevărată prințesă îmbrăcată într-o rochie cu paiete, la brațul lui Hanussen. Directorul Ben Tiber făcuse o mare reclamă spectacolului, toate ziarele scriau despre scandal, oamenii erau curioși să vadă despre ce este vorba. Hanussen a lăsat ca Miss Marta să fie fotografiată, pentru ca oricine să o poată vedea pe acea fată slabă care vroia să se măsoare cu atletul.

Nimeni dintre cunoștințele lui Hanussen, nici măcar directorul Teatrului Apollo, nu bănuia că toate rândurile din față fuseseră cumpărate înainte de premieră de Breitbart. Atletul se gândea foarte serios la răzbunare și, în plus, toată lumea artistică îi ținea parte. Încă înainte de al treilea gong era clar că oamenii lui Breitbart, care stăteau în față, se pregăteau să intre în acțiune. Din mijlocul sălii au început să se audă amenințări. Hanussen nu s-a lăsat însă foarte ușor intimidat, iar Miss Farfa fusese un copil crescut la circ, deci era obișnuită cu orice.

Spectacolul a început. Hanussen a distribuit deja bucățile de fier pe care publicul putea să le studieze și să-și încerce propria forță. Miss Farfa s-a așezat în poziția învățată, privind parcă fără viață la partener. Apoi, Hanussen a invitat publicul să trimită pe scenă o comisie formată din trei membri care să controleze de aproape performanțele fetei și să confirme că nu este vorba despre nici un fel de truc.

Imediat după ce a lansat această invitație, pe scenă au năvălit circa douăzeci de bărbați care semănau cu niște bătauși de profesie. Era clar că ei nu intenționau deloc să respecte instrucțiunile, ci, dimpotrivă, au dat năvală peste recuzită, au îndoit barele, au rupt lanțurile, în timp ce urlau și proliferau amenințări. Cineva a încercat să-i scoată de pe scenă, iar altul i-a lipit unuia o palmă. A fost suficient

pentru a se încinge o încăierare așa cum nu mai văzuse până atunci nici un teatru de varieté din Viena. Deși a venit poliția călare, încăierarea a continuat pe străzi. Hanussen avea adepții lui, iar pe de altă parte, artiștii vroiau să-și apere onoarea.

Lui Hanussen și directorului Ben Tiber le plăcea tot ce era senzațional. Dar acest incident începuse să devină dramatic. Au încercat să-și mai prezinte numărul de câteva ori, dar de fiecare dată au fost nevoiți să apeleze la ajutorul poliției. Apoi au început să se implice și ziarele, care au criticat metoda divulgării secretelor artiștilor. Poliția îi purta pică lui Hanussen încă de la incidentul cu furtul de bancnote de la Banca austro-ungară și astfel s-a întâmplat ce putea fi mai rău pentru marele magician. Poliția a hotărât să fie expulzat din Viena.

Hanussen era, totuși, cetățean al statului cehoslovac, iar atunci când fusese nevoit să opteze, nu votase pentru Austria. Simțea că face parte din orașul Prostejov, unde erau născuți părinții lui. A mai încercat să protesteze împotriva acestei hotărâri prin intermediul Consulatului Cehoslovaciei de la Viena, dar zadarnic. Direcția de poliție a motivat această expulzare prin frământările și încăierările care aveau loc cu ocazia fiecărui spectacol al lui Hanussen, așa că era în interesul păstrării liniștii și a ordinii în oraș să nu renunțe la această hotărâre. Astfel, Hanussen și Miss Farra au fost obligați să-și facă bagajele și să plece la Budapesta.

A fost o plecare de pe câmpul de luptă lipsit de glorie. Și mai lipsit de glorie a fost debutul lor pe scena teatrelor de variété din Budapesta. Hanussen fusese condamnat și totodată era disprețuit de toți artiștii, deoarece deconspirase principiile breslei lor. Ideea lui că o femeie slabă reușește să facă în stare de transă ceea ce face un atlet putea fi elogiată în mod obiectiv. Dar trebuia să renunțe la obiceiul de a fura un truc și de a-l prezenta publicului ca pe o escrocherie, înlocuindu-l apoi cu o altă escrocherie, și mai nerușinată.

Miss Farra nu a suportat prea mult starea de încordare și de lipsă de respect cu care erau întâmpinați peste tot și a preferat să fugă cu un alt artist la Madrid, luându-și cu ea, pentru o mai mare siguranță, toată recuzita. Mai târziu avea să prezinte același număr, dar sub un alt nume, în timp ce Hanussen a fost obligat să-și găsească o altă Miss Farra, să o învețe și să-i facă rost de noi lanțuri. De atunci nu a mai reușit niciodată să capteze interesul spectatorilor prin numărul lui de forță. A mai călătorit un timp prin Europa, după care a revenit la circ. Era înglodat în datorii și purta un sacou peticit când Leo Singer l-a ajutat să iasă din mizerie.

Pe vremea aceea, managerul Leo Singer era o figură cunoscută în rândul artiștilor. Pe de o parte, avea cei mai buni pitici de pe planetă, iar pe de altă parte, cunoștea multă lume și prezenta spectacole de variété și peste ocean. În America a apărut singur în spectacolele lui cu pitici, deoarece americanii erau parcă făcuți pentru asemenea numere. Tot el l-a ajutat pe Hanussen să încheie un contract de angajare cu Teatrul Hippodrom din New York. Marele magician a traversat oceanul, sperând să culeagă aici ovații, glorie, bani și succes. Numai că în Statele Unite nimeni nu știa cine e Hanussen.

L-au angajat „de probă” la micul teatru din Hoboken, așa cum se proceda cu orice proaspăt venit din Europa. Contractul a fost finanțat de Kaith Office, o agenție artistică americană ce se ocupa de spectacolele care aveau ceva comun cu reprezentațiile de varieté sau de circ. Spectacolul a avut loc la Teatrul din Hoboken înainte de semnarea contractului și de negocierea onorariului. Locurile din sală nu au fost ocupate de spectatori, ci de clacheri, al căror unic scop era să fluiere pe oricine apărea pe scenă, chiar dacă prezenta cel mai frumos număr din lume. Apoi, artistul - distrus că în America nu are șanse de succes - se ducea la director, discuta condițiile de angajare și semna orice contract, chiar dacă nu era avantajos.

În Statele Unite, Hanussen a suferit eșec după eșec. Pe americani nu-i impresionează trucurile scamatorilor, ci mai degrabă apreciază îndemânarea și precizia. Puterea, dibăcia, performanța sportivă – sunt calitățile care impresionează un american. În timp ce la Viena, spectatorii s-au grăbit să urce pe scenă ca să formeze o comisie de control, în teatrele din America nici un spectator nu s-a mișcat în urma unei invitații asemănătoare. De când se știa, Hanussen nu reușise să aducă pe scenă pe cineva fără ca înainte să nu-i fi promis un comision din biletele vândute la spectacol.

În America, oamenii vor să se distreze și nimic mai mult. Dacă nu le place ceva, atunci ei vociferează exact atunci când în sală trebuie să fie cea mai mare liniște. Călătoria lui Hanussen în Statele Unite a fost pentru el o adevărată suferință, așa încât scrisoarea pe care a primit-o într-o zi la Philadelphia i s-a părut ca o evadare din iad. Direcția de la Hippodrom Theatre din New York îl anunța că este interesată să-l angajeze și îi trimitea un proiect de contract.

Hanussen l-a semnat imediat și nimic nu-l putea bucura mai mult decât gândul că va ajunge la New York. Nici prin cap nu-i trecea ce îl așteaptă acolo. La New York urma să prezinte spectacolul intitulat *Martha Farra Act*. Totul ar fi fost în regulă dacă, conform contractului, nu ar fi trebuit să apară în același program împreună cu Sigmund Breitbart, rivalul lui pe viață și pe moarte. Managerul Leo Singer a inventat însă ceva și mai ingenios: i-a angajat pe amândoi, obligându-i să apară împreună pe scena de la Hippodrom în numărul cu îndoirea fierului și ruperea lanțurilor. A fost un adevărat deliciu pentru americani să vadă o femeie slabă aflată în transă alături de o namilă de o sută douăzeci de kilograme.

Contractul fusese deja semnat, iar Hanussen nu se afla într-o situație financiară atât de bună ca să-și permită să plătească penalizări. Nu-î rămânea altceva decât să aprecieze în

sinea lui abilitatea managerului Leo Singer, să apară scară de seară alături de Breitbart și să mulțumească împreună publicului. Directorul i-a propus lui Hanussen prelungirea contractului, dar el a preferat să se întoarcă în Europa. S-a întors în Europa la fel de lipsit de bani cum plecase. Iar despre America nu a mai vrut să audă niciodată.

12.

Svengali are o bombă: numărul de telepatie muzicală. Regia este costisitoare, dar merită, deoarece fiecare număr își scoate banii. Printre spectatori se plimbă o tânără durdulie și împarte programul spectacolului. Programul prezintă douăzeci de numere muzicale, iar în dreptul fiecăruia este scris numele autorului. Spectatorii pot să-și aleagă numărul, deoarece fiecare număr din program beneficiază de o recuzită de la magazie. Pe scenă se află doi oameni: un bărbat și o femeie. Amândoi stau cu spatele la public și cu fața spre cortina din catifea neagră. Femeia are ochii legați cu un batic negru. În fața bărbatului se află o măsuță, iar pe ea sunt așezate lucruri care nu seamănă cu obiectele de recuzită ale unui scamator. Într-un colț se găsește pianul, cu un picior care se clatină.

Spectatorul își alege din program un număr muzical. Îl arată cu degetul sau îl șoptește domnișoarei. Bineînțeles că cei din jur aud și văd totul. Domnișoara iese pe culoarul dintre scaune, închide ochii, ridică mâinile și descrie în aer câteva curbe miraculoase, ceea ce înseamnă că vrea să-i vrăjească pe cei doi care stau pe scenă. Și reușește! Doamna îmbrăcată în rochie lungă și cu ochii legați se mișcă, se îndreaptă cu pași încetiși spre pian, se așază, atinge clapele cu degetele, și în sală încep să răsunе primele acorduri din

Traviata lui Verdi. În același timp, se întoarce cu fața la public și bărbatul care până atunci a stat întors cu spatele. Spectatorii sunt stupefiați, deoarece în fața lor stă Verdi în persoană, cu mustață și barbă, cu o frunte proeminentă și cu o lavalieră de artist la gât.

O farmacistă din sală a ales Mozart, deoarece iubește muzica clasică și, spre mirarea tuturor, doamna începe să cânte la pian o arie din *Nunta lui Figaro*, iar spre spectatori se întoarce chipul zâmbitor al lui Mozart cu perucă pe cap. Urmează Franz Liszt și Emerich Kalman, două fete zgomotoase din ultimul rând au comandat Lehar, iar un domn corpolent purtând un lanț de aur dorește să asculte Lohengrin. În final, se aud fragmente din *Mireasa vândută* și totul pare că merge foarte bine.

În realitate, este vorba despre un truc formidabil. În afară de câteva peruci și de o doamnă mai în vârstă care știe pe dinafară bucățile muzicale menționate în program, pentru obținerea efectului mai este necesară și o a patra persoană. Ea stă în partea din spate a sălii și urmărește gesturile fermecate ale fetei de pe scenă. Fiecare compoziție are numărul ei și fiecare număr este simbolizat de o reprezentare plastică. Fata flutură cifra cinci, iar asistentul șoptește pe scenă: cinci. Doamna începe să cânte *Văduva veselă*, de Lehar, iar bărbatul întors cu spatele la public își pune masca respectivă. apoi cravata, se întoarce cu fața spre sală, și publicul spectator izbucnește în ropote de aplauze.

Svengali are o bombă, și Hanussen se află la strâmtoare cu banii.

Până atunci a încercat tot ce a fost posibil, dar peste tot înaintea lui au evoluat un Kellner și un Bosco, un Cagliostro și un Houdini, care au încercat să stârnească admirația publicului înțepând o carte cu un ac, iar oamenii au ajuns să comenteze cu voce tare cum se face trucul respectiv. Spectatorul pur și simplu înfinge acul în alte pagini ale cărții, în timp ce scamatorul deschide o altă pagină în care a băgat acul înainte de spectacol și memorează cuvântul

unde a nimerit acul. De aceea îl ghicește atât de repede. Dar acum acest truc nu-i mai atrage.

Klingel, fumizorul de scamatori din Viena, nu avea nimic interesant în programul de anul acesta, Harry nu adusese nimic nou de la New York, Davenport and Co. din Londra oferea numai numere fumate de multă vreme. Concurența era prea mare, iar hipnoza nu le mai fascina nici măcar pe bătrânele de la țară.

Heiman Steinschneider, născut la Prostějov și domiciliat în Brno, începe să colinde din oraș în oraș: el studiază, caută, este conștient că trebuie să vină cu ceva nou, cu un număr cum nu a mai fost până atunci. În caz contrar, poate să închidă prăvălia.

Trece prin Berlin, Praga, Losovice, München, Podbořany, Ostrava și Svetlice, unde prezintă câteva zeci de numere. Urmează din nou Praga, întâlnirea cu viitorul secretar Adolf Erich Juhn, originar din Varnsdorf, și în cele din urmă oprirea salvatoare la Karlovy Vary.

Dumnezeu știe de ce *Theatre Variete* de la Grandhotel se mai numea și Orfeum. În sezonul de teatru, sala este plină. Vin aici doamne îmbrăcate în rochii luxoase din catifea roșie prăfuită, care lasă în urma lor o dâră de parfum. Hanussen și secretarul Juhn iau loc în lojă.

Este un obicei al breslei acela de a merge la spectacolele concurenței, iar la Karlovy Vary nu se întâlnesc multe asemenea ocazii. Fred și Hennie, câinele Six Wellingtons, care știe să numere, și doamna Dagmar, ghicitoarea cu ochii legați. Hanussen stă în lojă și se miră în sinea lui cum de nu și-a dat seama singur până atunci de șmecherie!

— Doamnă Dagmar, spuneți-ne ce țin eu acum în mână. Vă rog să ne răspundeți imediat...!

Parole, schimburi de cuvinte, un cod de semnalizare care, în cazul nostru, este mai puțin perfecționat. Oamenii scriu câteva date simple pe o bucatică de hârtie, și femeia

misterioasă cu ochii legați ghicește de fiecare dată despre ce este vorba:

– Și acum, spuneți-ne imediat ce s-a întâmplat în familia noastră anul trecut în ziua de 20 februarie!

– V-a murit fata.

Uluitor! Doamna care a scris hârtia confirmă că are dreptate și este emoționată deoarece și-a dus aminte de tragedia de atunci. Oamenii din sală trăiesc împreună starea de încordare. Englezii îi roagă pe vecini să le traducă despre ce este vorba, iar nemții își dau singuri seama ce s-a întâmplat. Cuvântul *acum* care a fost rostit în întrebarea asistentului înseamnă moarte, iar cuvântul *imediat* înseamnă fiică.

Ghicitoarea culege aplauze. A ghicit tot, chiar dacă uneori nu de la prima încercare, dar, oricum, de fiecare dată a răspuns corect la a doua întrebare a asistentului. Este un gen de senzație ieftină, care are totuși succes.

Codul convenit nu este foarte cuprinzător. Asistenta acceptă numai evenimentele de familie importante, cum sunt ziua nașterii, absolvirea școlii, nunta, divorțul, moartea și uneori, când are dispoziție, o interesează furturile și incendiile. Pentru fiecare caz în parte există un cod special, și succesul este garantat.

Erik Jan Hanussen și impresarul lui, Juhn, au plecat de la Karlovy Vary cu un plan bine pus la punct și nici unul nu s-a îndoit că premiera noului lor spectacol nu va fi o bombă ce va stârni invidia adversarilor.

La spectacolul de la Teatrul Reduta din Bratislava au fost vândute toate biletele. Adolf Erich Juhn era, totuși, un maestru recunoscut al condeiului și știa cum se face o reclamă. Deja cu câteva zile înainte, în ziare au apărut articole care vorbeau despre Erik Jan Hanussen, un telepat și un ocultist de faimă mondială, ale cărui spectacole au uimit publicul din America, Asia, Persia, Palestina și din toate marile orașe europene. Anunțuri șocante îi anunță apoi pe cititorii ziarelor slovace, maghiare și germane că maestrul

Hanussen organizează, în apartamentul său de la Hotelul Carlton, şedinţe private de spiritism. În fiecare zi, de la ora 10 la 12 şi după amiază de la 14 la 16, el poate să prevadă succesele detectivilor şi ale poliţiştilor din mai multe ţări, primeşte scrisori de mulţumire şi de recunoştinţă din partea celor mai înalte oficialităţi, dă sfaturi în cele mai delicate probleme.

Vreţi să aflaţi care vă e destinul? Adresaţi-vă maestrului Erik Jan Hanussen.

Bate gongul şi luminile se sting pe jumătate. Proiectorul se opreşte pe portal. Pe scenă intră cu pas energic un bărbat scund, cu o faţă de primitiv şi cu fruntea îngustă. Este îmbrăcat într-un smocking impecabil. Are chipul palid, poartă mănuşi albe, iar tot restul este negru: fundalul, părul, sprâncenele şi ochii. Se opreşte în mijlocul scenei şi se uită în jur.

Acest bărbat foarte puţin aspectuos, antipatic şi infumurat are însă o voce catifelată şi linguşitoare. Vorbeşte încet, chibzuit, nu încearcă să pronunţe prea bine cuvintele, ci mai degrabă le rosteşte cu un aer indolent, cu un accent puţin străin. Spune câteva fraze în germană, deoarece cunoaşte această limbă, şi apoi în maghiară, pe care a învăţat-o la Budapesta, iar după ce rosteşte cuvântul introductiv, publicul este de partea lui. Hanussen ştie cum trebuie să se poarte cu oamenii.

Nu face cine ştie ce, dar nu uită să sublinieze de fiecare dată când are ocazia că ceea ce vor vedea spectatorii astăzi este un număr de-a dreptul excepţional. El nu-şi etalează aptitudinile supranaturale, ci scoate numai în evidenţă faptul că este în stare să facă ceea ce alţii nu pot, lucru inexplicabil atât pentru el, cât şi pentru oamenii de ştiinţă.

Închipuiţi-vă ce s-ar fi întâmplat dacă, cu câţiva ani în urmă, un prooroc ar fi susţinut că poate să inventeze o lădiţă vorbitoare. Toţi ar fi râs de el. Şi, cu toate acestea, posibilităţile transiterii pe unde radio au existat de când

lumea. Cu forțele oculte, lucrurile se întâmplă în felul următor: semnalele care vin din necunoscut sunt impalpabile și de nedovedit, la fel ca undele radio. Hanussen știe să le manipuleze, dar nu poate să răspundă la întrebările privind existența lor. El este un om obișnuit, ca toți oamenii din sală, cu singura deosebire că a fost ales de providență ca să fie primul și singurul care să folosească forțele necunoscute până atunci.

Nu garantează succesul, ci afirmă că încearcă să facă un experiment, iar dacă nu va reuși, nu are nici o vină. Un singur lucru poate garanta, și anume că ceea ce va vedea publicul în această seară este un experiment științific. La casă este depusă suma de zece mii de coroane, ce poate fi primită pe loc de cel care va reuși să dovedească că Erik Jan Hanussen nu a procedat în mod corect sau că a folosit un truc.

Nici un artist de variété nu își exprimase până atunci părerea într-un mod atât de sincer și de deschis. Publicul spectator l-a aplaudat și chiar și cei mai înverșunați dușmani ai forțelor necunoscute au vrut să se convingă cu propriii lor ochi de aptitudinile clarvăzătorului.

De multă vreme, Hanussen afirmase că poșta telepatică era cel mai bun număr pentru a începe un spectacol. Surpriza era rapidă, iar mediul ales din mijlocul publicului stabilea prima legătură de prietenie între bărbatul misterios, îmbrăcat în smoching, și spectatori. Pe scenă au urcat întotdeauna numai oamenii curajoși, iar în calitatea lor de colaboratori ai maestrului care contribuie la reușita numărului, au trezit simpatia publicului.

Și numărul cu căutarea acului, care se află pe locul doi în programul lui Hanussen, constituie un număr de efect. Iluzionistul dă publicului un ac obișnuit, cum este cel care se folosește la cusutul șosetelor, alege douăsprezece persoane dintre doamnele aflate în sală pentru a forma o comisie care să-l supravegheze și apoi anunță publicul că sub privirile atente ale fermecătoarelor membre ale comisiei va pleca din sală, pentru

ca cineva să ascundă acul, poate la unul dintre spectatori. Apoi iese pe culoar, însoțit de cele douăsprezece doamne și lasă sala să fiarbă.

Farmacistul Kubicek a luat acul, l-a ascuns în portîgaret și, pentru a nu se încurca, i-a lăsat puțin vârful afară. Oamenii sunt curioși, toți vor să știe ce se va întâmpla. Apoi, onorabilul domn Kubicek, proprietarul unui magazin cu produse de drogherie și parfumerie, se urcă pe un scaun și arată celor din jur portîgaretul primit ca dar de nuntă, în care se găsesc zece țigări egiptene, într-una dintre ele fiind înfipt un ac. Se rotește pe scaun ca un porumbel în vârful unui turn, oamenii încep să chicotească că domnul Hanussen a dat de belea, iar farmacistul se așază la locul lui și mulțumește că i s-a dat ocazia să se remarce.

Pe culoar, maestrul stă de vorbă cu doamnele și le promite o ședință de spiritism gratuită dacă vor fi de acord să-l asiste. „Măine, la Hotelul Carlton, la ora 16.00, voi răspunde la orice întrebare.” Dar ar vrea să știe dinainte numele doamnelor și, pentru siguranță, și le notează.

Domnul secretar Juhn trece pe culoar exact în momentul când Hanussen ține în mână o țigară neaprinsă, deoarece după efortul de a prezenta un număr de poștă telepatică simte nevoia să fumeze.

– Poftim, domnule coleg, un chibrit!

Impresarul știe că nu are voie să vorbească cu Maestrul, deoarece se află sub controlul celor douăsprezece doamne, așa că îi întinde lui Hanussen, fără a scoate o vorbă, o cutie cu chibrituri. Marele magician își aprinde țigara, inspiră cu nesaț fumul, bagă, îngândurat, cutia în buzunar, în timp ce domnul Juhn continuă să stea lângă el, așteptând să o primească înapoi. Apoi se uită plin de înțeles la doamne și spune încet:

– Uituc ca un domn profesor în vârstă...!

Izbucnește în râs, doamnele râd și ele, iar Hanussen bagă mâna în buzunar ca să-i înapoieze cutia cu chibrituri. În sală, oamenii au devenit nerăbdători, dar Maestrul cere un

răgaz ca să-și termine țigara. În acest timp stă de vorbă cu doamnele, și nici una nu se poate plânge că nu știe să fie galant.

Când urcă din nou pe scenă, dă impresia că este un alt om, are în el mult spirit, dar și ceva impersonal și nu mai e atât de vivace. Stă și își freacă tâmpilele cu degetele. Publicul spectator își ține respirația, fiind conștient că participă la un experiment deosebit de important. Toți se simt părtași, fiindcă știu unde este ascuns acul. Toți știu, cu excepția bărbatului îmbrăcat în smoching care se află pe scenă.

Coboară și face primii pași. Sunt pași mici, furișați, de parcă ar vrea să încerce cu vârful piciorului pământul pe care calcă. Ține ochii închiși, deoarece este în transă. Hanussen știe să intre într-un somn hipnotic, ceea ce constituie secretul succesului lui, avansul pe care îl are în fața celorlalți ocultști. Pășește și întinde mâinile, de parcă ar dori să pipăie bezna din jurul său. Stop! Se întoarce o dată, apoi încă o dată, ca un câine care adulmecă la o răscruce de drumuri. Apoi își continuă drumul cu pași înceți, furișați și cu mâinile pipăind, parcă, întunericul.

Eugen Kubicek, proprietarul magazinului de drogherie și parfumerie, stă pe scaun, de parcă ar fi ținut. Transpiră. Simte că toți oamenii din sală îl privesc cu coada ochiului. Are impresia că nu va putea suporta prea mult această senzație multiplicată de o sută de ori. Acul îl înțepă, portțigaretul îl arde și abia așteaptă ca Hanussen să se apropie și să se oprească în dreptul lui.

Prințul științelor oculte se află pe drumul cel bun. Se apropie de rândul nr.13 din partea stângă. Mai are încă o ezitare, după care se oprește în fața lui Kubicek și, cu aerul că s-a trezit din somn, se apleacă puțin, îi cere o țigară, își alege exact țigara înțepată cu acul și scoate din ea un bilet. Bravo!

Evident, Hanussen nu îl cunoaște pe domnul Kubicek, iar asistentul nu a putut introduce în cutia cu

chibrituri un bilet cu o descriere prea detaliată pe care clarvăzătorul să-l fi citit dintr-o singură privire. Doînnul Juhn îl conduce însă drept la țintă. De câte parole are nevoie? De numai trei. O privire la dreapta, una la stânga și se oprește. Este suficient să miște numai capul foarte puțin, un deget, să-și muște buzele, să-și plimbe mâna prin păr, căci cele trei parole pot avea tot atâtea variante.

Hanussen stă cu ochii mijiți. Nimeni nu vede în ce direcție se uită și fiecare are impresia că, de fapt, doarme. Iar domnul Juhn îl dirijează: la dreapta, la stânga, oprește. Exact în fața droghistului Kubicek. Locul unde acesta a ascuns acul este cutia cu chibrituri.

Deocamdată, Hanussen și-a pregătit numai publicul. Totul nu a fost decât un antrenament, o repetiție generală pentru a asigura credibilitatea, un mod de a cântări și măsura capacitatea de judecată a publicului. Acum știe ce poate să-și permită și intră în luptă cu o superioritate netă. Intre timp, anunță o pauză:

– Onorate doamne și onorabili domni! Oricine dintre dumneavoastră care știe un eveniment important ce ar putea trezi indignarea sau atenția opiniei publice din acest oraș și care nu e foarte îndepărtat în timp - mă gândesc la o nenorocire mai mare, la un deces, o nuntă, o onomastică sau o crimă al cărei autor nu a fost încă descoperit - este rugat să scrie pe o bucată de hârtie data când s-a petrecut evenimentul. În timpul pauzei, vă rog să predați bilețelele cu întrebări domnului secretar Juhn, care va sta la o masă la ieșirea din sală.

Se aprind toate luminile, chelnerii aduc tăvi încărcate cu platouri cu diverse preparate și sticle cu băutură. Oaspeții beau emoționați și au senzația că au devenit martorii unui eveniment ieșit din comun, care se întâmplă o singură dată în istorie.

Apoi bate gongul, și luminile se sting pe jumătate!

Mult timp nu se aude nimic. Hanussen nu apare pe scenă până când nu se face complet liniște. Apoi, mai

așteaptă încă o clipă și când, în cele din urmă, apare, are un aer foarte serios, iar cuvintele lui par șovăielnice:

– Voi încerca să vă prezint punctul culminant al programului de astăzi. Nu pot să garantez succesul. Nimic din ce va urma nu depinde de voința mea. Voi efectua întregul experiment în stare de transă profundă. Este un lucru foarte periculos și de aceea vă rog să păstrați liniște în sală.

A creat impresia unui om cinstit, care nu promitea și nu simula nimic. Mai degrabă atrăgea atenția asupra unor neajunsuri, decât să se laude degeaba. Un asemenea om nu putea fi un escroc. Cine a văzut vreodată un hoț care anunță dinainte că a venit să fure?

Și acesta a fost un truc al lui Hanussen, care știa să influențeze starea de spirit a publicului, iar psihologia spectatorilor era specialitatea lui. A reușit să folosească cu măiestrie cele câteva principii deja uzate pe care le-a învățat de la bătrânul Meyer la Berlin.

– Liniște, vă rog!

Era și până atunci liniște, dar acum s-a creat un moment de suspans. Hanussen se așază pe scaun, în timp ce în mâini morfoleşte ceva care seamănă cu niște mătânii.

Le numește *gomboloi*.

Gomboloi?

Un cuvânt ciudat, ca *abracadabra* și *șimșala him*. Este o recuzită a fachirilor indieni care vor să-și ucidă gândurile pentru a reuși mai bine să depășească granița lumii necunoscute a viselor, ce nu are spațiu sau timp, unde totul este posibil și fiecare știe totul. Priviți ce simplă e cheia cu ajutorul căreia Maestrul deschide ușa care-l conduce în grădină! Degetele continuă să frământa bilele, deschide apoi palma, iar bilele și biluțele încep să alunece în formă de cerc, asemenea gândurilor, întrebărilor și îndoielilor.

Erik Jan Hanussen devine imobil. Bărbia îi cade ca unui mort. Pleoapele care îi acoperă ochii sunt gri închis, iar mâinile și picioarele îi sunt înțepenite. Poate că nici măcar

nu mai respiră. Cert este că publicul îl urmărește cu respirația tăiată. Paharele au rămas pe măsuțe, iar scrumul țigărilor cade pe șervețele. Toate privirile sunt ațintite asupra scenei. De aceea nimeni nu-l observă pe secretarul Juhn, care între timp a intrat pe culoarul dintre scaune și ridică bilețelele pe care sunt scrise niște date. Se oprește și îl privește fix pe Maestru. Așteaptă de la el un semn. Trebuie să cunoască clipa când marele mag ajunge dincolo de limita care desparte lumea fermecată de cea de aici.

În nici un loc unde s-ar fi adunat atâția oameni nu ar fi fost posibil să fie regizată o liniște mai desăvârșită. Și cu atât mai dramatic răsună glasul secretarului:

– Maestre, puteți să ne spuneți ce s-a întâmplat la 7 martie 1922, la ora nouă dimineața, într-o casă cu etaj din Petrzalka?

Publicul are impresia că experimentul devine periculos pentru sănătatea Maestrului, deoarece mâinile încep să-i tremure, chipul lui, până atunci destins, exprimă o durere și tot corpul îi este cuprins de spasme. Hanussen trebuie să suporte destul de multe ca să placă publicului.

Doamnelor li se face milă de el de la bun început. Domnul Kubicek, care a plătit zece coroane pentru biletul de intrare, nu regretă deoarece își dă seama că un asemenea spectacol nu poate fi văzut la Bratislava în fiecare zi. El nu poate fi văzut nicăieri, poate nici măcar la Budapesta!

– Un vestibul... văd un vestibul întunecat... de la el urcă niște trepte... aceste trepte conduc sus... o treaptă... a doua treaptă... la primul etaj se află un pat... văd un pat cu cearșaf alb... pe el stă întinsă o femeie... Dumnezeu, femeia are dureri... dureri mari... nu este bolnavă... se aude țipătul unui copil, a născut o fetiță... a născut...

Spasmele au încetat. Fața se destinde din nou și capătă o expresie relaxată, dar publicul încă nu îndrăznește să izbucnească în aplauze. La Teatrul Reduta din Bratislava e liniște ca într-o biserică. Cine, oare, în afara preotului și a secretarului și-ar permite să se miște?

- Corespunde? întrecă secretarul Juhn.
- Da, răspunde o voce timidă de femeie.
- Totul corespunde foarte bine, repetă secretarul

Juhn.

- Bravo! - exclamă, nu foarte tare, farmacistul Kubicek, care își poate permite acest lucru, deoarece - mai mult sau mai puțin - este colaboratorul lui.

- Liniște, vă rog, repetă secretarul. Nu-l deranjați pe Maestru. Experimentul este foarte periculos pentru el.

Spectacolul continuă cu succes. Maestrul vestește un deces, apoi o nuntă, totul în viață și pe scenă are locul său, iar secretarul Adolf Erich Juhn a ales în timpul pauzei bilețelele în așa fel încât publicul să primească din fiecare câte un pic.

În cele din urmă, maestrul vestește o crimă. Bineînțeles, ucigașul este necunoscut, iar victima, lipsită de apărare. Poliția și jandarmii au căutat luni de zile, dar fără nici un folos. În plus, ei nu au aflat cine este femeia pe care muncitorii din port au găsit-o într-o dimineață pe malul Dunării. Hanussen intră în transă și prezice că femeia este o servitoare din Târnava și a venit aici după iubitul ei, care este militar în Petrzalka. Descrie mai mult cazarmile din partea locului, dar și pe ucigaș, care este încălțat cu ghete și are în față doi dinți de aur. Sau poate chiar trei!

Nimeni nu se mai îndoiește de spusele clarvăzătorului. Toți au văzut ce s-a întâmplat și nimeni nu poate spune că spectacolul a fost o escrocherie. Și secretarul Juhn este un domn fermecător, poate chiar mai fin. E suficient să te uiți la smokingul lui impecabil și la manierele lui elegante!

Este un mare triumf, iar reclama vine ca trăznetul. După premieră, ziariștii se înghesuie la cabină, dar Maestrul nu-i primește. Trebuie să se odihnească. Măine, la ora zece, va da interviuri la Hotelul Carlton. Și, cu toate acestea, ziarele de dimineață sunt pline de elogii la adresa Maestrului și a aptitudinilor lui supranaturale.

Un succes trebuie sărbătorit, iar la Pezinka se află un restaurant bun. Hanussen ia la braț o blondă, iar domnul Adold Erich Juhn își alege o brunetă, pentru că nu i-au plăcut niciodată blondele. Ajung la restaurant cu taxiul, care îi așteaptă toată noaptea, iar a doua zi dimineața, când descind la Hotelul Carlton, văd că în hol s-au adunat nu numai redactorii ziarelor locale, ci și un ziarist de la Viena și doi corespondenți de la Praga. Într-un colț așteaptă un mic grup de domni și doamne bine îmbrăcate.

Urmează discuțiile obișnuite și i se pun peste o sută de întrebări. El le răspunde în câteva fraze și imediat vrea să audă întrebarea următoare. Urmează mărturisirea unor complicații amoroase, pentru care cere trei sute de coroane. Hanussen cere bani mai degrabă pentru că a avut răbdare să asculte oftaturile doamnei consilier decât pentru sfaturile pe care i le-a dat, fiindcă ce sfat poate să dea unei doamne de patruzeci de ani care s-a îndrăgostit de un student și trăiește cu el.

Prezicerile care ies din tiparele obișnuite se plătesc cu o taxă specială și nu se acordă pe loc. Domnul secretar își notează în agendă, ca la dentist, data și ora la care persoana a fost programată, deoarece maestrul Hanussen are multă treabă, iar timpul lui este prețios. Adevărul este însă că până atunci se mai pot afla lucruri interesante.

La rândul său, Hanussen filează și caută. Toată lumea îi cunoaște succesele, pentru că paginile ziarelor sunt pline cu articole despre el. A reușit să depășească toate performanțele detectivilor și ale poliției. L-a găsit pe ucigașul nababului Agy Af, după care a urmat episodul cu bancnotele de la Banca din Viena și multe altele de acest fel.

Antonia Ticha era soția unui director de bancă și făcea parte din elita orașului Bratislava, dar avusese un ghinion. Își pierduse cerceii de aur, pe care nu a reușit să-i găsească nicăieri. Înseamnă că cineva îi furase. Dar cine? Din anumite motive, doamna Ticha nu a vrut să implice în acest caz poliția. A citit întâmplător în ziarul de dimineață

anunțul dat de Hanussen și, la ora zece, s-a prezentat la Hotelul Carlton. A așteptat până la ora 13.30, când i-a venit rândul. Atâta lume avea omul acela enigmatic! Maestrul era deja obosit, dar și-a notat datele necesare, iar după două zile, onorata doamnă a primit o veste.

Hanussen, personal, s-a prezentat acasă la ea. Știa atât de multe lucruri, încât nu a fost nevoie să-i povestească nimic. Nu i-a promis nimic, ci i-a spus că o să încerce să găsească cerceii, care fuseseră într-adevăr furati. Știa acest lucru. Investigațiile nu erau tocmai ușoare, deoarece nu orice borfaș are curaj să fure asemenea bijuterii. Era sigur că un hoț a pătruns în locuința ei... Poate că... Dar încă nu știa nimic precis și nu obișnuia să meargă pe ghicite.

- Stimată doamnă, investigațiile vor costa trei mii... a anunțat-o apoi, de parcă ar fi citit o cifră dintr-o listă de prețuri.

Doamna director i-a dat banii și a primit în schimb o chitanță, pe care a prezentat-o mai târziu instanței. După câteva zile, Hanussen a anunțat-o că cerceii se află la Amsterdam. A doua zi, a venit din nou la ea, prezentându-i o altă teorie, iar până la sfârșitul săptămânii a emis cel puțin cinci ipoteze. Apoi, domnul director Ticha a murit subit, văduva a început să aibă alte griji, iar Hanussen a plecat la Bratislava să prezinte un alt spectacol.

S-au întâlnit numai după câțiva ani în fața instanței. Doamna Ticha a compărut în calitate de martor și a declarat că, din punctul ei de vedere, consideră afacerea încheiată și nu dorește să primească de la Hanussen nimic înapoi. O femeie nobilă! Nu primise cerceii și probabil că nu avea să-i mai primească deloc, dar persoana care îi furase se obligase în fața avocatului să-i plătească o despăgubire. Cerceii nu se aflau la Amsterdam, ceea ce a negat mai târziu chiar și Hanussen.

Drumul lui Hanussen a mers în continuare din triumf în triumf, trecând prin teatrele Apollo din Nuremberg, Excelsior din Dresda, Kristallpalast din Köln și

Cirque Royale și ridicând cortinele de catifea de la Wintergarten, Victoria Salon, Luna Park, Alhambra, Tivoli.

– Adolf, ce părere ai, nu ar trebui să ne mai cumpărăm încă o mașină?

– Pentru Hanussen, nimic nu este destul de bun.

– Sunt de acord, dar să fie numai un Rolce Royce!

Regele șarlatanilor trebuie să aibă un automobil regal, fiindcă venituri regale are deja.

13.

În fiecare grup de entuziaști trebuie să se găsească întotdeauna câte un Toma necredinciosul. De data aceasta, cel care nu credea în el se numea Jaroslav și neîncrederea făcea parte, de fapt, din meseria lui. Tânărul Havlicek era sergent de poliție. Nu se știa despre el că ar fi strălucit în mod deosebit prin ceva anume. Până atunci nu făcuse nici un efort ieșit din comun, nu se remarcase prin nici un act de vitejie și nu avea rude la minister. Își făcea slujba corect, dar în plus îi plăcea să și gândească.

Teplice era cunoscut ca stațiune balneo-climaterică a veteranilor de război, iar la hotelul de Saxe trăgeau de obicei oaspeții de vacanță. Regina Wilhelmina a Olandei avea în apropiere o vilă mare, țarul Petru cel Mare obișnuia să-și facă promenada pe Bulevardul Masaryk de astăzi, iar împăratul german Wilhelm I dădea de mâncare veverițelor în pădurea de lângă oraș.

Teplice și-a câștigat un renume. Așa, de pildă, la câțiva pași de aici s-au bătut în duel amanții Ecaterinei cea Mare. Este orașul regilor, al poezilor, dar și al lui Hanussen. Acesta a descins în oraș cu o pompă aproape împărătească.

Automobilul lui luxos este parcat în fața hotelului, copiii de pe stradă se uită la el, iar peste capetele lor - bătrânii. Este adevărat că e al unui magician? Al unui clarvăzător? Trebuie să fie foarte bogat, dacă își permite să trăiască ca un maharadjah! La hotel s-au mai cazat un domn distins, Adolf Erich Juhn, secretarul lui Hanussen, și încă un străin care face parte din suita Maestrului - impresarul Simacek. Se pare că asistăm la un eveniment al lumii mondene întrucât cineva care s-a înscris în registrul hotelului sub numele de profesor Erik Jan Hanussen nu poate fi o persoană oarecare.

Nu se grăbește să-și prezinte conferința, deoarece știe că cei bogați au întotdeauna timp și preferă să se plimbe prin oraș ori să stea de vorbă cu oamenii. La fel se poartă secretarul și impresarul. Cine ar putea crede că persoane atât de importante ar putea fi interesate de bârfele locale? Așa, de pildă, doreau să afle cine dintre oaspeții de vază ai stațiunii a mai fost și anul trecut, unde a avut loc în ultimul timp un incendiu, ce cazuri criminalistice au rămas neelucidate de poliție, cine a murit și care erau comentariile în jurul acestui deces. Toți trei erau foarte sociabili și se opreau să stea de vorbă cu oricine.

În localitatea Dubi, de lângă Teplice, exista o sală onorabilă, care a devenit neîncăpătoare pentru spectatorii curioși să vadă un număr de senzație chiar și în luna februarie, când sezonul era mort. Hanussen avea deja un asemenea renume încât nu mai trebuia să se țină cont de sezon. Biletele erau vândute chiar și pentru spectacolul de sâmbătă dimineata, și oamenii erau nerăbdători să-l vadă, deoarece ziarul local *Teplitz-Schonauer Anzeiger* scrisese un articol elogios despre Erik Jan Hanussen. Maestrul era pregătit, la fel ca și domnul secretar Juhn, iar impresarul Simacek știa ce are de făcut. În fața intrării în hotel era parcată limuzina luxoasă a magicianului, care reprezenta de

fapt recuzita lui cea mai convingătoare. Dacă nu ar fi știut nimic, nu ar fi avut bani să cumpere o asemenea minunăție.

Vagmistrul Havlicek se află și el în sală. Urmărește spectacolul și trăiește momente de stupoare. Aplaudă și se distrează, deoarece omul acela mic de statură este și un bun actor, care știe să strecoare din când în când și câte o poantă. În același timp, el face adevărate minuni, care la prima vedere par farmece. Vagmistrul Havlicek nu crede în ele.

Vagmistrul Havlicek pleacă de la spectacol și pe drum se gândește tot timpul la un singur lucru: pe lumea asta nu există miracole, iar atunci când există, ele ascund, cu siguranță, o escrocherie.

Cel care apare în fața publicului și le spune oamenilor că, în schimbul biletului de intrare, le va prezenta o minune, dar le prezintă o escrocherie trebuie să fie un ticălos. Chiar dacă circulă într-o limuzină luxoasă și apare pe scenă în smoking. Pentru escroci există lege, paragrafe de lege și jandarmi. Oamenii sunt increzători ca niște copii, iar apărătorii legii sunt obligați să-i apere de tâlhari.

Havlicek este un vagmistru conștincios. Se gândește tot timpul la Hanussen și, a doua zi dimineața, îi face cunoscute bănuielile lui șefului, căpitanul Hercik, care îi dă dreptate, deoarece pe biroul său s-au strâns și alte dovezi. Astfel, postul de jandarmi de la Varnsdorf reclama trei oameni care în timpul reprezentațiilor lor publice și particulare comiteau escrocherii și propunea să li se interzică dreptul de apariție în public. Raportul mai consemna și colaborarea prezicătorului și a celor doi asistenți ai lui, ceea ce l-a ajutat pe vagmistrul Havlicek să-și întărească impresia pe care i-o făcuse spectacolul. Secretarul și impresarul sunt spioni care iscodesc oamenii și îi transmit lui Hanussen ceea ce au aflat, iar el deconspiră apoi cu mare zgomot ceea ce a aflat de la ei. Vagmistrul șef Adamek merge cu speculațiile și mai departe, fiind de părere că cei trei, care duc un mod de viață peste nivelul obișnuit, fac spionaj în regiunile de frontieră. Urmează o semnătură, o ștampilă și data: 8 februarie 1928.

La postul de jandarmi din Lovosice se vehiculează o altă părere care, de asemenea, nu este foarte măgulitoare pentru cei trei domni eleganți. Comandantul postului a transmis la Teplice indignarea cetățenilor de aici, deoarece Hanussen și-a ales pentru comisia care trebuie să-i asigure izolarea înainte de spectacol douăsprezece tinere femei, majoritatea măritate, pe care apoi le-a invitat în apartamentul lui de la hotel sub pretextul că vrea să le prezinte o ședință de spiritism particulară, iar ele au dat curs invitației. Vestea a stârnit un val de indignare în oraș, deoarece se dovedise că, în timpul reprezentanțelor sale, Erik Jan Hanussen putea să insufle voința lui oricărei persoane care ajungea să execute tot ce i se dicta.

Reclamația fusese semnată și de domnișoara Maria Brunecka, care își exprima temerea serioasă că în timpul vizitei la hotelul unde locuia Hanussen a fost hipnotizată. Printre altele, ea a mai declarat că Hanussen îi oferise postul de secretară, zicându-i că este o femeie foarte frumoasă, iar la plecare îi sărutase mâna. Lovosice, 8 februarie 1928. Sermătura și ștampila.

Bănuiala este un lucru, iar proba incriminatoare - altul. Căpitanul Hercik începe și el să creadă că Hanussen, împreună cu asistenții lui își bat joc de oameni, câștigând bani serioși de pe urma lor. Dar mai întâi trebuie să strângă probe, iar plângerile oamenilor pot constitui asemenea probe...

Frantisek Tomcik, căsătorit, fabricant, domiciliat în Teplice- Sanova^{x)}

„Imediat ce Hanussen a declarat că după pauză va prezenta experimente de clarviziune, am scris pe o bucată de hârtie cazul care se întâmplase noaptea trecută la o fabrică unde fusese jefuit seiful.

^x Protocoalele sunt prezentate în versiunea lor originală, inclusiv cu greșelile de ortografie (VPB)

Am predat-o secretarului, care strângea toate bilețelele de la spectatori. Căpitanul Hercik mi-a atras atenția că trebuie să indic precis locul și data când s-a produs furtul. Apoi i-am spus secretarului Juhn să-l roage pe Hanussen să încerce să clarifice acest incident. Juhn și-a exprimat îndoiala că acest caz ar fi suficient de interesant, dar căpitanul Hercik i-a demonstrat că este vorba despre un caz de furt foarte temerar în timpul căruia fusese rănit paznicul de noapte.

După ce Hanussen a rezolvat pe scenă alte câteva cazuri, secretarul Juhn a anunțat și cazul meu. Clarvăzătorul a declarat imediat că este vorba despre o fabrică al cărei seif fusese jefuit de trei hoți, dintre care unul era negru și trebuia să mă feresc de el. Apoi a mai spus că gardul din jurul fabricii s-a rupt și alte asemenea lucruri. La sfârșit, a exclamat:

– Acum sosește ochiul vigilant, un bărbat cumsecade și cinstit.

Își trece mâna prin păr și țipă:

– «Sânge, sânge...! Omul acesta este mort! »

Secretarul își îndreaptă privirea spre mine și mă întreabă:

– Corespunde, domnule fabricant?

Văzând că evit să răspund, Hanussen s-a corectat:

– Nu, omul acela nu a murit, este doar rănit.

În realitate, în timpul jafului nu se trăsesese nici un foc de armă și nu fusese nimeni rănit, iar Hanussen aflase toate aceste detalii de la secretarul lui, căruia i le relatase căpitanul Hercik. Mai trebuie să adaug la depoziția mea că Hanussen a declarat că, după patru săptămâni de la acest furt, la fabrică va mai fi comis încă unul”.

Portarul hotelului se miră, deoarece este trecut de miezul nopții, și toți oaspeții sunt în camerele lor. Își aruncă pelerina peste umeri și deschide poarta. În fața lui stau patru vlăjgani. Ce caută ei aici la o oră atât de târzie?

– Ce doriți, vă rog? Dvs. sunteți, domnule vagmistru? Este și domnul căpitan împreună cu dvs? Pentru numele lui Dumnezeu, ce s-a întâmplat?

– La ce număr locuiește Hanussen?

– La 26.

– Și secretarul lui?

– La 28.

– Și al treilea?

– La 26, etajul trei.

În primele minute, Hanussen nu deschide ușa. S-a dus la culcare cu puțin timp înainte și primul somn este cel mai profund. Apoi se scoală, își îmbracă halatul din mătase, își pune papucii în picioare și deschide ușa. Fața lui se lungește. În pragul ușii stau patru jandarmi. Urmează un zâmbet și înțelege că au nevoie de ajutorul lui, deoarece o asemenea vizită nu poate să aibă alt motiv.

– Sunt Hanussen. Ce s-a întâmplat?

– Heřmann Steinschneider, în numele legii, sunteți arestat!

Ce glumă poate fi asta, ce să se fi întâmplat la ora două noaptea, sunt oare aceștia jandarmi adevărați? Sunt. Unul dintre ei are chiar stelute aurii pe epoleți, dar nu are baionetă la pușcă. În numele legii, sunteți arestat! Bine, dar pentru a aresta pe cineva este nevoie de o probă flagrantă. Se operează arestări atunci când a fost comisă o crimă, un omor, un furt. Hanussen cunoaște foarte bine aceste lucruri, deoarece este mână în mână cu poliția.

– Cum vă permiteți?

– Sunteți arestat pentru escrocheriile pe care le-ați comis sub masca așa-ziselor spectacole de clarviziune!

– Nu este, totuși, posibil. Despre ce fărâdelege este vorba? Cine a înaintat plângere împotriva mea, arătați-mi plângerea penală! Oameni buni, spuneți-mi, vă rog, dacă aici în Teplice-Sanova sunt valabile alte legi? Cum vă permiteți să sculați în mijlocul nopții un om stimabil, care înseamnă

ceva? Uitați-vă numai! În fața hotelului este parcată mașina mea. Nu sunt un oarecine, cu mine nu puteți să vă jucați cum vreți!

L-au mai ridicat și pe domnul secretar Juhn, care locuia cu un etaj mai sus, și pe impresarul Simacek. Au ascultat liniștiți toate obiecțiile lor, deoarece jandarmii din stațiunile balneare sunt ceva mai sociabili decât cei de la țară, dar nu i-a ajutat cu nimic. Aveau ordine clare, care trebuiau îndeplinite. Magicianul trebuia să-i urmeze, la fel ca și ceilalți doi. Și chiar acum, imediat, era de preferat ca totul să se petreacă fără zgomot, deoarece cu cât se va face mai multă gălăgie, cu atât rușinea va fi mai mare. La postul de jandarmi, cei arestați au aflat tot ce trebuia.

Această bombă nu fusese lansată de Hanussen în public, ci de data aceasta ținta ei fusese îndreptată în sens contrar și nimerise din plin. Afișa o mină surprinsă, așa cum arătau femeile cele mai simple în timpul reprezentațiilor lui. Nu știa însă ce s-a întâmplat, nu cunoștea substratul acestui neplăcut incident nocturn. Cineva trebuie să fi scris un denunț, cineva trebuie să se fi simțit păgubit. Dar cine să fie acesta, căci toți cei cu care venise în contact erau oameni liniștiți?! În ultimele zile nu auzise nici măcar o singură reclamație! Să fi vorbit, oare, Juhn? Era absurd, deoarece singur s-ar fi băgat în mocirlă. Nu, nu poate să înțeleagă ce s-a întâmplat.

A înțeles abia atunci când s-a trezit în celulă. În sfârșit, avea un motiv serios să creadă că în nici un caz nu era vorba despre o glumă sau o greșeală. Tot atunci și-a dat seama că o să aibă multă bătaie de cap până când o să iasă din pușcărie, deoarece jandarmii din Teplice se ocupau serios de acest caz, care la început păruse încununat de glorie, iar acum se complicase din ce în ce mai mult.

14.

– Inculpat, ridică-te în picioare!

Afișează aceeași poză ca și pe scenă. Este îmbrăcat într-un costum impecabil și, cu o expresie imperturbabilă, așază pe măsuta din fața lui servieta și două mape ticsite cu documente. Au găsit 24 de probe împotriva lui, dar el are în rezervă de zece ori mai multe. A avut destul timp să-și facă toate aranjamentele și a trecut aproape o jumătate de an de la prima înfățișare. Șase luni înseamnă o mie de scrisori de mulțumire, turnee încununate de succes la Berlin și zeci de noi cunoștințe. Toate au fost selectate cu grijă: „Închipuiți-vă, domnule profesor, cehii vor să mă judece! Pe mine, pe Hanussen!”

Pe masă au fost așezate două lumânări și o cruce. Începe procesul.

Judecător-șef este Salek, care la Litomeřice se bucură de o faimă bună. În afară de asta, este autor de piese de teatru, îl interesează literatura și se vorbește despre el că va ajunge odată celebru. Este un judecător conștiincios, poate singurul căruia nu-i e teamă să judece un proces care, încă de la început, a stârnit interesul presei din toată Europa. În stânga lui stă consilierul dr. Lusk, iar în dreapta, Polak.

În fața hotelurilor Cerveny rak, Cemy orel și Labuti și a cafenelei Cafe Corso sunt parcate limuzine strălucitoare, cu numere exotice. Micul oraș devine dintr-o dată neîncăpător. Oficialitățile locale nu mai au nici o clipă de răgaz, unul întreabă, altul dorește să primească un răspuns avizat și, în general, schimbul de informații devine principala preocupare în zilele acelea.

„Procuratura din Litomeřice îl acuză pe Heřman Steinschneider, născut la 2 iulie 1889, la Viena, domiciliat în Prostějov, căsătorit, domiciliat în prezent la Bmo, că prin simulare mincinoasă și escrocherie a păgubit 34 de

persoane, pe care le-a indus în eroare prin afirmații și fapte perfide și a speculat naivitatea lor...”

O acuzație ciudată. Pentru actul penal de escrocherie există paragrafe de lege și procurorul enumeră imediat câteva dintre ele, astfel încât, *summa summarum*, inculpatul poate fi pedepsit pentru fapta penală comisă cu închisoare grea de la un l la 5 ani. În plus, mai trebuie să plătească amendă pentru folosirea de nume și titluri false, prin care a încercat să inducă în eroare opinia publică atunci când, la hotel, s-a prezentat ca profesor, om de știință și chiar doctor.

Într-un cuvânt, și-a făcut o reclamă deșănțată. Procurorul nu poate însă să simplifice procedura și să se ridice în picioare, declarând: oameni buni, Hanussen este un șarlatan și niciodată nu a fost altceva! Este un escroc care speculează prostia omenească și trăiește din asta: 34 de persoane păgubite, 200 de sume de bani reclamate, fiecare în valoare de maximum 300 de coroane. Acesta să fie un motiv pentru care Litomeșice s-a dat peste cap? Din cauza asta nu mai există camere libere la hotel, iar străinii sunt obligați să se cazeze la particulari? Pentru câteva sute de coroane, să scoli în picioare jumătate din Europa, și oamenii să aștepte ziarele de dimineață ca să poată continua o dispută deja începută, anume dacă existau sau nu forțe supranaturale?

Ocultismul este o religie, iar la Litomeșice se întrunește un Conciliu al bisericilor magicienilor. Nu este vorba atât despre Hanussen, cât mai degrabă despre recunoașterea unei credințe, de legalizarea unei secte care are deja o pagină a ei în ziarul *Pestry tyden*. Hanussen este numai un actor, este cel care a fost ales pentru a da o reprezentatie, iar cei interesați urmăresc confruntările lui cu jurații și, de fiecare dată, îi numără greșelile pe degete.

Procurorul nu a atacat discursul public al lui Hanussen, deși, dacă ar fi vrut, i-ar fi găsit o hachiță. Hanussen era un iluzionist ca toți ceilalți. Prin urmare, depindea numai de public dacă credea în el sau îi admira

îndemânarea artistică. Biroul de consultanță itinerant al lui Hanussen, ședințele particulare pe care le organiza la hotel și sumele neobișnuit de mari pe care le încasa – erau abuzuri pentru care trebuia pedepsit.

Așa, de pildă, în timpul unui spectacol pe care Hanussen l-a prezentat la Jablonec, la biroul lui particular de la hotel, s-a prezentat omul de afaceri Scharschach, care i-a pus trei întrebări:

– «Ce trebuie să fac atunci când afacerile îmi merg prost?

– Să le lichidați.

– Am la Cheb o ipotecă. Credeți că este sigură?

– Nu.

– Pot să-mi cumpăr la Liberec un teren de construcție?

– În nici un caz, nu.»

Pentru trei răspunsuri la cele trei întrebări a cerut trei sute de coroane. Și deoarece clientul Scharschach a mai vrut să i se citească în palmă, a plătit suplimentar 570 de coroane.

Brutarul Scholler, din Jablonec, era și el foarte curios să-și afle viitorul și s-a prezentat la hotelul unde Hanussen dădea consultații. A așteptat trei ore până i-a venit rândul, iar când i-a spus magicianului de ce a venit, acesta l-a întrebat:

«– Vreți să vă ghicesc de 100 sau de 150 de coroane?

– E mult și într-un caz, și în altul.

– Pentru mai puțin, nu pot să vă spun nimic, răspunse Hanussen categoric.»

Brutarul a stat o clipă pe gânduri, după care a optat pentru un ghicit de 100 de coroane. A trebuit însă să plătească anticipat și numai după aceea a început ședința. Hanussen i-a luat mâna dreaptă și, după o clipă, a spus:

«– Nu văd nimic aici. »

Apoi i-a luat-o pe cealaltă și a declarat cu o voce liniștită:

«— Aici este! Aveți două drumuri în viață. Dvs. mergeți însă pe acest drum. În scurt timp, o să puneți pe roate o afacere și o să vă însurați. Trebuie însă să rămâneți fidel soției dvs., iar în anul 1929 veți câștiga o mare avere. »

Brutarul Rudolf Scholler s-a enervat, deoarece, deși era convins că Hanussen este un ghicitor de marcă, și-a dat seama că tot ce i-a spus era lipsit de sens. Era, totuși, însurat de opt ani, de șase ani avea propria lui afacere și nu era deloc mulțumit cum mergea.

Pe Hanussen nu l-a surprins iritarea butarului. S-a răstit la el, spunându-i că e surmenat și că nu are timp de pierdut cu el. Apoi l-a chemat pe secretar și i-a spus să-l dea afară. În anticameră așteptau alți clienți care plăteau mult mai bine.

Pe doamna funcționar Drbalova, ghicitul viitorului a costat-o 200 de coroane, dar a aflat că boala ei nu este periculoasă și că nu va trebui să se mute. Maria Medvik, din Trutnov, a primit contra sumei de 30 de coroane asigurarea că are o sănătate de fier, deși de mulți ani suferea de tuberculoză. Țăranul Adolf Modrey, din Svetice a moștenit de la tatăl lui trei chei și, deoarece era un optimist, a crezut că sunt de la casa de bani. Cheile le avea la el, dar nu și casa de bani. Atunci, ce era mai ușor decât să se ducă la cabinetul de ghicit al lui Hanussen și să-l întrebe care este secretul? În schimbul sumei de 200 de coroane a primit un răspuns deosebit de vag:

« — Casa de bani de la care aveți aceste chei se află în Cehia de nord și a fost fabricată în străinătate după un sistem mai vechi. O voi găsi, cu siguranță, dar vă costă 10.000 de coroane și garanția că îmi veți da zece la sută din valorile de preț, din banii sau bijuteriile pe care le veți găsi în casa de bani. »

Țăranul Modrey a renunțat, după cum nici frații Riedler nu au plătit 3000 de coroane pentru a fi găsit tatăl lor dispărut. La Hanussen au mai apelat Maria Kurster și sora ei, măritată Steberl, din Ceska Lipa, pentru a-l

descoperi pe ucigașul ceasornicarului Arnost Steberl, dar pentru suma de 3000 de coroane nu au aflat prea mare lucru.

În general, Hanussen a primit bani de la mulți oameni. Fetele de la țară își rezolvau grijile contra unei taxe de 100 de coroane și plecau din cabinetul lui Hanussen ca după o baie purificatoare. A vândut o speranță contra sumei de 200 de coroane, altuia i-a spus primul gând care i-a trecut prin minte, cerându-i pentru cinci minute 150 de coroane. Era un om cu puteri supranaturale, al cărui timp se cântărea în aur.

Procuratura de stat a trebuit să-i consulte pe experți în privința aptitudinilor supranaturale ale prezicătorului Hanussen. Decanul Facultății de filologie din cadrul Universității Caroline din Praga i-a răspuns că, potrivit principiilor științifice care erau predate la facultate, nu se putea vorbi, în general, despre existența unor aptitudini supranaturale. Apoi, prof. univ. dr. F. Sewracky, directorul Institutului de psihologie din cadrul Universității Masaryk, și conf. univ. dr. Forster au emis următoarea judecată de valoare: «Toate performanțele obținute de inculpat în domeniul grafologiei, chiromanției, citirii gândurilor și fakirismului se încadrează în limitele normale ale îndemânării obișnuite pentru spectacolele de varieté și pot fi explicate cu foarte multă ușurință. În nici un caz nu se poate afirma că inculpatul are aptitudini oculte din punct de vedere științific. Psihologia științifică nu recunoaște nici un fel de capacitate supranaturală de prezicere.

Ce-i drept, au fost observate anumite fenomene care nu pot fi explicate prin metodele științifice de până acum. Mai ales la femeile foarte sensibile se poate admite apariția unor stări de transă, care nu pot fi repetate prea ușor. Chiar și la cele mai celebre medii au fost depistate fapte care, ulterior, s-au dovedit a fi niște escrocherii ordinare.

Nici măcar într-un singur caz inculpatul nu a prezis fapte despre care nu se putea afla ceva cu metodele obișnuite. Tot succesul lui Hanussen a fost clădit pe

îndemânare, pe cunoașterea firii omenești, pe combinații învățate și pe capacitatea de a ști să afle informațiile de care avea nevoie. Tot ce le spunea clienților erau simple povești, pe care le prezenta într-un mod corespunzător pentru a storce cât mai mulți bani de la ei. În principal, era vorba despre un fel de a ghici asemănător cu cel pe care-l practică țigăncile.

Din această cauză, nu există nici o îndoială că inculpatul nu a comis faptele penale de escrocherie și tentativă de escrocherie pe scară mare, ceea ce e confirmat și de titlurile false cu care s-a prezentat drept om de știință, cercetător particular, profesor. Toate pliantele care au fost difuzate pentru a-i face reclamă aveau menționat în antet: Secretariatul profesorului Erik Jan Hanussen.

Poate știe ceva, deoarece - în caz contrar - a fost singurul om deștept de pe această lume, iar toți ceilalți - niște proști. A câștigat între 12.000 și 15.000 de mărci pe lună și cred că nu există un singur teatru de variété sau un alt teatru care să nu fi avut inclus în program o reprezentație a lui. A turnat și într-un film, primind 12.000 de mărci pentru un contract pe zece zile ».

Președintele:

– În timpul spectacolelor, sunteți pe deplin conștient sau, pentru a avea succes, trebuie eliminată conștiința?

Hanussen:

– De fiecare dată, un clarvăzător trebuie să intre într-o stare specială, nu neapărat o stare de hipnoză, chiar dacă încearcă să se autohipnotizeze.

Președintele:

– În capul de acuzare se menționează următoarele: dacă inculpatul reușește într-adevăr să se transpună într-o asemenea stare, înseamnă că nu e adevărat că se poate transpune în ea ori de câte ori vrea. Iar dacă nu e capabil să se transpună oricând și este conștient de acest lucru, înseamnă că el nu face decât să simuleze aptitudini de clarvăzător.

Hanussen:

– Înțeleg această obiecție. Dar atunci cum se poate explica faptul că, cu un sfert de oră înainte de a fi arestat, eu știam deja ce o să se întâmple și de aceea am predat toate obiectele mele de preț și banii cash prietenului meu?

• Președintele:

– Răspunsul corespunde cu obiecția din capul de acuzare: în momentul acela v-ați găsit exact în starea de aptitudini ieșite din comun, dar nu era obligatoriu să reușiți asta oricând.

Hanussen:

– Domnul procuror uită de faptul că nu am organizat ședințele private de spiritism în fiecare zi și că numărul cererilor pe care le-am primit nu a fost nicăieri atât de mare ca tocmai aici, la Teplice.

Din primele clipe ale confruntării s-a putut observa că Hanussen nu-și vinde pielea prea ieftin. A etalat diverse argumente și a scos din mapă acte oficiale, printre care și unul care dovedea că ajutase Poliția din Liberec. Au urmat depozițiile comisarului șef de poliție din Litomeřice, a judecătorului Vaclav Spican, din Trutnov, și a judecătorului anchetator Gottwald. A reieșit clar că de la poliție nu primise nici un ban, în timp ce de la particulari primea onorarii variind între 50 de coroane și 500 de coroane ca o recompensă pentru timpul prețios pe care-l pierdea. În fiecare ziar apăreau zeci de anunțuri prin care ghicitoare în cărți, grafologi și prezicătoare își ofereau talentele lor excepționale de a prezice viitorul. Era o activitate care se petrecea cu acordul oficialităților, și în locurile respective se știa cât se plătește o asemenea ședință. Hanussen s-a apărat, argumentând că în multe cazuri a cerut sume atât de mari din cauza gradului de dificultate sporit al problemei respective. Nu vroia să refuze nici un client, pentru a nu a da apă la moară bârfelor. În general, investigațiile constituie o treabă costisitoare, ceea ce onorata Curte cu Juri cunoaște foarte bine.

Martorul Albin Riedl, țăran din Vseraz, județul Decin:

– La 5 octombrie 1923, în jurul orei 11 dimineața, tatăl meu s-a dus la câmp, unde ne pregăteam să începem seceratul. Eu plecasem încă din zori împreună cu cumnata, Maria Riedl, la Nebocad, ca să ducem cerealele la curățat și m-am întors acasă pe la 12.30. Mama, Paulina Riedl, mi-a spus că tata încă nu s-a întors. La ora unu m-am dus să-l caut. Nu l-am găsit și de atunci nimeni nu a mai auzit nimic despre el.

Trebuie să consemnez că tata avea asupra lui mulți bani. Eu îi țineam contabilitatea și de aceea știu că primise în anul acela 32.000 de coroane pentru lemne și circa 19.000 de coroane pentru serviciile de căraușie. Acești bani au dispărut fără urmă.

Un anume Josef Juhn din Vseraz a fost audiat și închis, fiind bănuț că l-ar fi ucis pe tata. Procedura a fost însă sistată, din lipsă de probe. Jandarmii au făcut cercetări în gospodăria vecinului, Arnost Schroder, și au găsit în pivniță resturile unui schelet care au fost trimise spre cercetare la Libverda. Aici nu s-a stabilit dacă erau resturile unui schelet omenesc.

L-am întrebat pe Hanussen dacă ar putea să-mi spună ce s-a întâmplat cu tata, care dispăruse fără urmă. Mai întâi, mi-a cerut o fotografie a tatei și apoi o fotografie a casei noastre. O clipă s-a uitat la ele și, imediat după aceea, mi-a spus că tata a fost omorât de un țăran nevoiaș, vecin cu noi. Respectivul țăran avea mustați. La omor au mai participat încă un bărbat și o femeie. Mi-a spus toate astea fără să intre în transă și imediat după ce a privit fotografiile. După spusele lui, cadavrul se mai găsea încă în pivniță, iar țăranul cu mustață mai locuia și astăzi în satul nostru. Când l-am întrebat cât ar vrea să primească în schimbul dezlegării acestei enigme, mi-a răspuns că nu poate să ceară mai puțin de 3.000 de coroane.

Nu știu cum a aflat Hanussen despre acest omor. Se spune că, în octombrie, fusese pentru un scurt timp la Podmokly și poate că auzise ceva acolo.

Președintele:

– Oare vărul dvs. nu a povestit nimic despre această poveste inculpatului? Nu v-a zis, de pildă, că tatăl dvs. avea la el o sumă mare de bani?

Martorul:

– Nici chiar vărul meu nu a știut acest amănunt, după cum nici lui Hanussen nu i-a spus că tata a dispărut.

Procurorul:

– Domnule inculpat, în acest caz ați putea ajuta justiția și i-ați face un mare serviciu. Găsiți-l pe autorul crimei!

Hanussen:

– Oricând sunt pregătit să încerc. Dar ce părere ați avea despre aptitudinile mele în caz de reușită, domnule procuror?

Procurorul:

– Aș recunoaște că sunteți într-adevăr un clarvăzător...

Hanussen: .

– Sunt dispus să efectuez investigații, dar nu le pot face în timpul procesului. Dacă domnul președinte al Senatului permite, mă voi ocupa de acest caz după încheierea dezbaterilor judiciare, desigur, în prezența membrilor Curții cu Juri și a experților judiciari.

Martorul Hubert Birke, redactor la revista *Deutcher Bote*, din Broumov:

– Reprezentația a avut loc în seara zilei de 29 octombrie 1927: în sală au intrat Hanussen, care cerea să i se spună profesor însoțit de secretarul lui, așa-numitul doctor Juhn, și de impresarul Walter. În timpul reprezentației, toți trei au rămas în sală. Hanussen și-a ales cinci bilete cu întrebări din 25, dar la nici una nu a răspuns destul de bine, chiar dacă a mai pus întrebări suplimentare secretarului, iar

acesta a fost nevoit să-i mai pună alte întrebări suplimentare pentru a-i clarifica unele detalii.

Sunt convins că nu este vorba despre nici o clarviziune, ci pur și simplu despre o atracție obișnuită de bâlci, pe care Hanussen și asociații știu să o prezinte într-un mod mai interesant decât la iarmaroace. În acest sens, am scris și un articol în revista mea, *Deutcher Bote*.

Martorul Alexandr Roterr, reprezentant comercial, Falknov:

– Eram directorul Teatrului artistic Pan pe vremea când Hanussen era angajat aici ca cititor de gânduri. Odată, ședeam în biroul teatrului nostru și m-am gândit să pun la încercare aptitudinile de ghicitor ale lui Hanussen. I-am arătat o scrisoare pe care mi-o trimisese logodnica mea din Karlovy Vary. Era o scrisoare pe trei pagini, pe care am împăturit-o în așa fel încât se vedeau numai trei rânduri. Menționez că nimeni nu știa despre logodnica mea, deoarece din anumite motive ținusem secretă logodna mea.

În descrierea lui, Hanussen a recunoscut-o imediat. Și, pentru a mă convinge asupra tuturor detaliilor, i-am trimis o scrisoare la Karlovy Vary, cu rugămintea de a-mi comunica cu ce era îmbrăcată când a primit-o. Răspunsul a venit imediat: într-o rochie deschisă la culoare, cu dungi albastre, iar la gât avea un lănișor cu perle, exact cum îmi spusese Hanussen. Nu reușesc să-mi explic acest caz altfel decât prin faptul că este adevărat că Hanussen are aptitudini de profet.

Martorul Frantisek Dietz, comerciant din Cheb:

– M-am dus împreună cu prietenul meu, Lugert, la una din reprezentațiile lui Hanussen. În momentul când a început să descrie evenimentele pe baza datelor scrise pe bilețele, am avut și eu revelația acestor episoade, așa încât i-am luat-o înainte lui Hanussen și i le-am povestit prietenului meu.

Am de mic talentul de a vedea imagini, dar nu mă ocup de clarviziune. Sunt complet sănătos, deci nu se pune

problema că aş suferi de o boală mintală sau de nervi. Imaginile îmi apar de la sine. Am descoperit că am această calitate de când aveam şapte ani. Atunci am prevăzut cu ochii minţii, într-un mod foarte clar, cum la zece case de noi a murit o femeie.

Scrisoarea lui Jan Lugert, proprietarul unui magazin din Frantiskove Lazne:

– Deoarece onorabila instanţă şi unii oameni de ştiinţă pun la îndoială aptitudinile de clarvăzător ale lui Hanussen, îmi permit să vă prezint un fapt demn de toată atenţia, care pledează în favoarea clarviziunii:

Prietenul meu, Dietz, a văzut aceleaşi imagini ca şi mine şi le-a descris chiar înaintea lui Hanussen. Deosebirea a constatat numai în faptul că Hanussen vedea totul în transă, în timp ce prietenul meu vedea totul în stare de deplină conştiinţă. Mai târziu, în timpul unei conferinţe, i-am arătat lui Hanussen o fotografie cu un grup de soldaţi, pe care ne-o trimisese o rudă din Plana, pentru a-l ruga să ne spună detalii despre fiul dispărut.

Hanussen ne-a făcut o descriere a băiatului şi a mai adăugat că are pe braţul stâng o cicatrice. Familia a confirmat acest lucru. Hanussen a mai spus că a murit în Italia.

Preşedintele:

– Să fie adus martorul Dietz.

Expertul judiciar profesor Forster:

– În ce formă apar viziunile Dvs?

Martorul:

– Sub formă de imagini.

Expertul judiciar:

– În cazul când vi se relevă imagini de oameni morţi, acestea sunt persoane pe care le-aţi cunoscut înainte?

Martorul:

– Uneori văd imaginile unor morţi pe care nu i-am cunoscut pe vremea când trăiau.

Preşedintele:

– De unde știți că sunt fețele unor oameni adevărați, din moment ce nu i-ați cunoscut?

Martorul:

– Rudele și cunoștințele lor îmi confirmă că am dreptate. Am văzut, de pildă, un asemenea om și mi-am dat seama că suferă de hernie. Oamenii care îl cunoșteau mi-au confirmat acest lucru.

Expertul judiciar:

– Știați cum îl cheamă pe acest om?

– Nu, nu știam.

Expertul judiciar:

– Cum ați putut atunci să ajungeți la rudele lui?

Martorul:

– În acest caz, a fost vorba de o întâmplare care s-a petrecut în timp ce eu mă aflu în vizită la rudele soției mele din Cesky les. Își cumpăraseră o casă în care înainte se petrecuseră multe nenorociri. De aceea, într-o zi m-a întrebat dacă locul acela nu e cumva blestemat. Atunci am avut revelația imaginii unui bărbat, fostul proprietar al gospodăriei. Am descris ceea ce am văzut și toți cei prezenți mi-au confirmat că era vorba într-adevăr despre fostul proprietar.

Procurorul:

– Obișnuiți să citiți cărți care se ocupă de asemenea lucruri?

Martorul:

– Nu. Cel mai mult îmi place să citesc Evanghelia Sfântului Ioan.

Avocatul doctor Wahle:

– Ce pregătire aveți?

Martorul:

– Am opt clase, pe care le-am absolvit în Neudorf, un sat cu circa 1200 de locuitori.

Martorul Emil Mader, morar din Male Zernosky:

– Cândva, prin luna decembrie 1927, mă aflu cu afaceri în Litomeřice și aici am auzit de la niște cunoștințe că Hanussen, care pe vremea aceea se afla în turneu în acest

oraș, este un as în domeniu. Deoarece vroiam să cumpăr semințe și nu știam dacă este mai avantajos să le cumpăr atunci sau mai târziu, m-am dus la Hotelul Cerny rak pentru a-i cere lui Hanussen o consultație. Mai întâi m-a întrebat cine sunt, apoi mi-a spus că momentan nu are timp și că mă roagă să revin peste o oră. Totodată, mi-a cerut 200 de coroane. I-am dat 150, pentru că nu aveam la mine mai mult.

După ce am revenit, s-a uitat la liniile vieții din palma mea și mi-a zis: puteți să o faceți.

Am cumpărat imediat două vagoane de cereale. Între timp, prețurile au scăzut vertiginos și am pierdut 4000 de coroane. Astăzi nu mai pot afirma că aș mai cumpăra cereale numai la sfatul lui Hanussen. Sau aș cumpăra numai un singur vagon.

Doctorul Lusk:

– Domnule inculpat, sunteți capabil să preziceți prețurile de la bursa plantelor de cultură?

Hanussen:

– E posibil, datorită aptitudinilor mele de clarvăzător. Din configurația liniilor vieții din palmă, pot stabili mai ales dacă, în viitorul apropiat, persoana cercetată va câștiga ceva sau va suferi o pierdere.

Președintele:

– În timpul momentului de clarviziune, trebuie totuși să existe o reprezentare sub formă de imagini.

Hanussen:

– Dacă un mediu ar primi un creion și un tabel cu semne corespunzătoare, ar putea să indice locul despre care este vorba.

Procurorul:

– Care este probabilitatea atunci când se ghicește în palmă?

Hanussen:

– Aceeși ca și în cazul celorlalte experimente. Numeric, este greu să faci o estimare. Din propria mea

experiență, pot să afirm că nu m-am înșelat cam în 75 de cazuri din 100.

Martorul Otto Hiller, directorul Teatrului Apollo din Nürnberg-Furth:

– În octombrie 1919, Hanussen a prezentat la Teatrul Apollo experimente care astăzi sunt interzise, mai precis cazuri de hipnoză. Hanussen era un om curajos, care nu a ținut seama de interdicție și a folosit, fără acordul meu, sugestia în spectacolele lui. Trebuie însă să recunosc că numerele lui au fost bune.

În luna octombrie, cât timp a fost la Nürnberg, am primit la direcția teatrului câteva reclamații. Erau plângerile unor persoane care fuseseră alese din public ca medium, după care nu putuseră să-și revină din starea de sugestie sau de hipnoză. Toate acuzau dureri de cap permanente. Hanussen le-a convocat încă o dată pe toate aceste persoane și a mai efectuat asupra lor încă o serie de experimente de hipnoză. Nu-mi amintesc care a fost numele lor, după cum nu știu ce s-a mai întâmplat după aceea. Cert este că Hanussen a primit de la teatrul nostru un salariu lunar de 12 000 de mărci.

În timpul când a dat reprezentații la Apollo, la îndemnul lui, a fost organizată o zi a aviației. Eu, personal, am refuzat să particip și de aceea nu m-am ocupat de această acțiune. Ea trebuia să constituie o reclamă de senzație a lui Hanussen, care vroia să-și transmită gândurile din avion pe pământ. În acest scop își găsisse câțiva oameni pe care îi antrenase să facă jos, pe pământ, aceleași mișcări pe care le făcea el în avion. Publicul și-a dat seama de escrocherie, dar nu știu dacă s-a manifestat în mod agresiv.

Raportul Inspectoratului de poliție din Nürnberg-Furth:

– Inspectoratul de poliție din Nürnberg-Furth nu a fost anunțat în legătură cu nici un incident provocat de Hanussen. Conform datelor noastre, el nu a fost cercetat de poliție nici în timpul șederii lui în orașul nostru, unde a

prezentat spectacole de clarviziune. De asemenea, nu cunoaștem nimic despre un incident în timpul căruia Hanussen să fi fost rănit. În arhiva Inspectoratului de poliție nu se găsește nici un raport în legătură cu un asemenea incident.

Martorul Ch., scriitor din Leipzig:

– Cu ani în urmă, am adoptat un băiat. Nu mi-era rudă. L-am dat la învățătură și a crescut, ajungând un tânăr frumos, după care se uitau femeile. Într-o zi, după ce m-am întors de la servici, nu am mai găsit-o pe soția mea acasă. Am căutat-o în toate cele opt camere ale apartamentului și am constatat că dispăruse împreună cu opt geamantane mari. Unul dintre prietenii mei mi-a sugerat următoarea combinație: tânărul și soția mea. Am respins această insinuaare, argumentând, printre altele, că tânărul era acasă. După trei zile, a dispărut și el. Acum, situația îmi devenise ceva mai clară.

Am folosit toate mijloacele posibile ca să-i prind pe cei doi fugari, dar fără nici un folos. Deoarece tânărul provenea din Usti nad Labem, iar familia lui locuia la Teplice, am apelat la un vicar din Litomeřice ca să transmită cazul poliției de acolo. Tot fără nici un rezultat. Apoi la Litomeřice a apărut Hanussen. Preotul mi-a propus să-l rog să preia cazul. La început, am izbucnit în râs, dar până la urmă am cedat. În orice caz, ceva mai rău nu putea să mi se întâmple.

Vicarul i-a plătit lui Hanussen 150 de coroane și i-a predat cazul. Am aflat de la el că soția mea fusese înțeleasă cu tânărul și nu părăsise imediat Leipzigul. Se ascunsese aici, așteptându-și iubitul. Hanussen a făcut o descriere exactă a celor doi și mi-a spus că ei intenționează să plece în Elveția, de unde vor merge mai departe în Orient, trecând prin Roma. Tânărul o va părăsi pe soția mea cu prima ocazie și ea se va întoarce acasă cam peste o jumătate de an. Hanussen a descris și apartamentul meu. Unele detalii corespundeau, altele nu. În mod foarte exact a ghicit că soția mea făcuse cu puțin timp înainte un avort.

După câteva zile, am primit de la Salzburg vestea că cei doi fugari au fost reținuți. Toate datele corespundeau, cu excepția faptului că nu intenționau să treacă prin Roma. Soția mea a recunoscut mai târziu că observase o serie de schimbări în comportarea tânărului care o făcuseră să bănuiască că o va părăsi în curând.

Președintele:

– Domnule martor, aceasta înseamnă că răspunsurile lui Hanussen au fost parțial surprinzătoare, parțial foarte precise, parțial mai puțin precise și parțial necontrolabile.

Procurorul:

– Domnule martor, credeți în clarviziune?

Martorul:

– Am o anumită simpatie față de acest fenomen.

Avocatul:

– O aveți și înaintea?

Martorul:

– Înainte râdeam de el. Dar, datorită lui Hanussen, m-am transformat dintr-un sceptic într-un observator obiectiv.

Expertul judiciar prof.dr.Forster:

– Ne puteți spune ce anume v-a determinat să vă schimbați părerea?

Martorul:

– Mai întâi, constatarea lui Hanussen că soția mea a făcut un avort și apoi afirmația lui că a stat ascunsă trei zile la Leipzig. Nu avea de unde să știe aceste două lucruri.

Expertul judiciar prof.dr.Seracky:

– Domnule martor, nu ați putea să vă amintiți ce i-ați scris sau ce i-ați telefonat confidentului dvs., preotul din Litomeřice?

Martorul:

– Nu mai îmi aduc aminte. Știu însă precis că nu am vorbit nimic despre avort. În primul rând, pentru că nu aveam contextul potrivit, iar în al doilea rând, pentru că nu avea nici un sens. Totodată, nu i-am spus vicarului cum

arată tânărul și soția mea. Poate că el a aflat unele amănunte de la rudele lui din Teplice, dar cine putea să-i spună cum arată nevastă-mea?

Martorul dr. Artur Heller, medic din Praga:

- Mă ocup de ocultism de circa 14 ani și am participat la spectacolul lui Hanussen de la Teatrul Lucerna din Praga. În tinerețe, am scris o carte intitulată *Credință și știință*, în care l-am combătut pe cel care astăzi este învinuit, susținând ideea că fenomenologii nu au ce să caute pe scenă. Astăzi, noile fapte constatate mă obligă să-mi retrag părerea.

L-am rugat pe inculpat să efectuăm împreună câteva experimente. Experimentele au avut loc la Hotelul Ambassador, de pe Václavské náměstí, din Praga. Au participat: un medic și doi grefieri care nu-l cunoșteau pe inculpat. Au fost prezenți: Dr. Pavel Ederer, Frantisek Beck, patronul unei fabrici de mănuși, domnișoara Lina Possin, fiica fabricantului de căciuli din Praga. Beck și Posin au redactat protocolul, doctorul Ederer a efectuat controlul, iar eu am condus experimentul.

Încă de-acasă pregătisem bilețele pe care scrisesem data și locul unde s-a petrecut un anumit eveniment, băgasem fiecare bilet într-un plic, iar în alt plic – bilete cu răspunsurile la întrebări.

Ne aflam într-o cameră la Hotelul Ambassador. Inculpatul a luat în mână bobitele lui de mătăanii și a intrat în transă. L-am palpat ochii și, după ce mi s-a părut că s-a cufundat într-un somn destul de profund, am spus cu voce tare data respectivă. Toate experimentele s-au petrecut într-o stare de transă profundă, care nu putea fi simulată foarte ușor. Inculpatul a făcut o mică pauză, a repetat cuvintele din întrebare și apoi a început să vorbească.

Într-un caz, a dat un răspuns greșit. În alt caz, răspunsurile nu au fost tocmai eronate, dar nici tocmai exacte. În timpul acestei serii de experimente, am analizat aproximativ zece asemenea cazuri. Iată unul dintre ele:

Am rostit următorul enunț: data de 21.11, ora opt seara, cazinoul ofițerilor din Sandjak și m-am gândit la o întâmplare din timpul războiului, când am izbucnit subit într-un acces de plâns și nu am mai putut să mănânc nimic câteva zile. Aflasem, de fapt, o veste tristă. Acum vroiam ca Hanussen să-mi reproducă acest caz. A reușit să-mi dea un răspuns cu multă greutate:

– În vestibul văd un om întins în pat.

– Nu e așa, am răspuns eu. Dar Hanussen a continuat:

– Acest om este grav bolnav și agonizează.

În ziua când avusesem acel acces de plâns, murise fratele meu la Praga. Inculpatul mi-a spus care a fost motivul accesului meu de plâns, dar nu l-a descris pe fratele meu așa cum mi-aș fi dorit eu.

Cea mai mare parte a cazurilor pe care le-am prezentat inculpatului pot fi rezolvate prin mijloace telepatice. L-am pus însă și întrebări din partea unor persoane care nu erau prezente, și el a răspuns tot corect. Soluțiile, ca atare, nu îmi erau cunoscute, dar - pentru control - am lipit biletele cu răspunsuri în plicuri.

Cred că inculpatul este convins că are aptitudini de clarvăzător. După părerea mea, este un mediu adevărat, care poate să cadă în stări de transă și are aptitudini telepatice și de clarvăzător. Transa este o stare ce seamănă cu cea hipnotică, în care musculatura mâinii e slabă, iar fața are o expresie apatică, relaxată. Ochii sunt dați peste cap, iar pupilele pot să reacționeze, dar nu în mod obligatoriu.

Am spus inculpatului data la care m-am născut. A indicat corect nu numai locul nașterii, dar mi-a descris amănunțit și casa în care mă născusem, precizând că vestibulul avea glasvand, iar la subsol era pivnița. Eu nu cunoșteam aceste detalii, dar mama a confirmat că răspunsurile lui corespundeau realității.

Președintele:

– Considerați că e posibil ca inculpatul să fi simulat numai o stare de transă?

Martorul:

– În cazul experimentelor noastre, este exclus.

Președintele:

– A fost vorba despre lucruri pe care inculpatul nu le știa dinainte? Performanța lui a fost numai una la nivel de ghicitor, deoarece nici dvs. înșivă nu ați știut nimic despre ele?

Martorul:

– După părerea mea, da. Cazurile pe care i le-am indicat eu și care îmi erau cunoscute puteau fi rezolvate prin telepatie, dar în nici un caz cele indicate pe hârtie de rudele mele.

Președintele:

– Puteți admite posibilitatea unei escrocherii sau a unei înșelăciuni?

Martorul:

– În cazul ăsta, eu ar trebui să fiu cel care a înșelat.

Președintele:

– În timpul experimentului dvs. de grafologie, inculpatul v-a spus ceva despre care nu știți?

Martorul:

– Abia mai târziu m-am convins că i-a făcut o caracterizare nouă pacientului. Dar ea a fost corectă.

Președintele:

– Prin urmare, inculpatul nu a putut să vă citească gândurile?

Martorul:

– Nu. Nu cred. Trebuie însă să remarc că pacientul ale cărui date le-am scris pe bilețul nu mai locuiește de mulți ani la Praga, dar corespundez cu el.

Procurorul:

– Domnule martor, credeți că este posibil ca la cele nouă reprezentații care au avut loc consecutiv în fiecare seară, clarvăzătorul să fi folosit una și aceeași metodă?

Martorul:

– Poate fi o chestiune individuală. Unii pot, alții – nu. Chirurgul care face patru sau cinci operații în fiecare zi consumă, în cel mai rău caz, tot atâta energie ca inculpatul în timpul acestor reprezentații.

Avocatul:

– Dvs. afirmați că aceasta este o trăsătură individuală. Atunci, spuneți-ne, vă rog, dacă în urma rezultatelor experimentelor efectuate cu Hanussen puteți aprecia că el este un individ capabil să efectueze cu succes toate experimentele de clarviziune?

Martorul:

– În măsura în care mă pot baza pe experiența câștigată în cariera mea științifică, pot să răspund afirmativ la întrebarea dvs.

Expertul judiciar dr. Fischer:

– Cred că nici unul dintre noi nu are o părere prea favorabilă despre spectacolele publice de acest gen. În cazul lui Hanussen, ați avut vreodată bănuiala că se folosește de trucuri sau că face alte scamatorii?

Martorul:

– Am avut această suspiciune în timpul numărului cu căutarea acului, dar nu și în cazul celui de clarviziune. În ultimul caz, ar fi mai greu să lucrezi cu trucuri decât fără.

Procurorul:

– Cunoașteți însă unele persoane competente în acest domeniu care afirmă exact contrariul. De pildă, profesorul doctor Schild, de la Viena.

Președintele:

– Aceasta nu este o probă sau o afirmație care să fi fost cuprinsă în scrisoarea pe care doctorul Hellwig a trimis-o instanței.

Avocatul dr. Wahle:

– Domnule martor, după terminarea experimentelor și în comparație cu alte medii, ați avut impresia că nu poate

exista nici o îndoială în legătură cu aptitudinile de clarvăzător ale lui Hanussen?

Martorul:

– Noi, oamenii, trebuie să recunoaștem că nimic pe lumea asta nu este absolut sigur. Dacă însă în legătură cu un om se poate admite, în general, o anumită certitudine, atunci pot să declar că ceea am văzut la Hanussen este absolut sigur.

Hanussen și-a instalat cartierul general la hotelul Cerveny rak, unde a rezervat cele douăzeci și cinci de camere pentru el și oaspeții lui. Procesul de la Litomeřice este o adevărată cruciadă și el știe foarte bine că învingătorilor unor bătălii le sunt rezervați laurii și un capitol în istorie, iar cei înfrânți au parte numai de rușine. De aceea, regia spectacolelor lui este atât de costisitoare, iar fiecare premieră este precedată de o mare zarvă, de telegrame și curieri, de aceea sosesc și pleacă oaspeții care cu o zi înainte sau după apar lângă bara martorilor.

După fiecare dezbatere judiciară urmează o ședință. La ea participă autorități de la Berlin; dar și specialiști de la Viena, domnul consilier districtual, iar avocatul Wahle pregătește un plan strategic pentru a doua zi, adună materiale și compară documente. În tot acest timp, Hanussen stă și urzește planuri.

Apoi intră în local ca să-și câștige porția zilnică de simpatie. Se pricepe. Sincer vorbind, nu este o artă prea mare să măgulești doamnele din Litomeřice, care seară de seară își sorb aici sucurile. Domnul farmacist, domnul notar, domnul dentist sunt reprezentanții onorabili ai societății. Aceștia respectă zecile de mașini, sutele de telegrame și emoțiile din fiecare seară, după cum apreciază și numerele senzaționale ale artistului care a făcut ca un orașel adormit să devină centrul atenției Europei.

– Respectele mele, *meine Hochachtung*, sărut mâna, stimată doamnă. Mă scuzați, însă acum trebuie să urc. A sosit domnul Ehrenstein, care va depune mărturie mâine dimineață.

Mai trebuie încă să telefonez la Berlin și să vorbesc cu un tânăr care este văr cu servitorul judecătorului.

Pentru Hanussen, ziua nu se încheie cu întreruperea procedurii penale, ci tocmai acum începe munca. Această afacere merită însă tot efortul. Sunt zile minunate în care mii de oameni pronunță numele lui Hanussen, complicațiile primejdioase ale procesului depășesc trucerile reclamei celebrului domn Barnum. Cât ar fi costat această reclamă deșăntată dacă ar fi fost organizată de o agenție?

Martorul Josef Ehrenstein, șeful secției de lichidare a pagubelor din cadrul Societății de asigurare *Riunione adriatica di sicurtà*, din Praga:

– Îl cunosc pe Hanussen din anul 1927, când am stat de vorbă cu el la Luhacovice despre furtul unei scrisori importante care fusese trimisă la *Banque Credit Roumaine* de către Banca Comercială din Praga. Scrisoarea trebuia să conțină bancnote în valoare de 9.000 de dolari. Ea ajunsese corect, la adresa indicată, dar în locul dolarilor declarați conținea numai o foaie de hârtie tăiată din *Revista de electrotehnică*, anul XV.

Cam prin luna mai a anului 1928, conducerea societății de asigurare a fost de acord cu propunerea mea ca cercetarea cazului să-i fie încredințată lui Hanussen, societatea urmând să-i plătească toate cheltuielile de deplasare și zece la sută din suma găsită, sub formă de recompensă. Hanussen a declarat că este convins că hoțul se ascunde la Poșta din Satu Mare, în România. El s-a arătat dispus să preia cazul în condițiile menționate, dar nu a fost de acord cu mărimea recompensei, deoarece nu era sigur că va putea salva o parte din bani.

Îndoielile lui erau îndreptățite, după cum și societatea de asigurări se temea că banii nu vor mai fi recuperați, chiar dacă hoțul va fi găsit. Funcționari competenți au obiectat că și cheltuielile de călătorie care ar fi trebuit să-i fie plătite lui Hanussen în acest caz erau exagerat de mari.

De aceea, ne-am înțeles că eu să efectuez singur investigațiile la Satu Mare, pe baza indicațiilor lui.

Hanussen mi l-a descris amănunțit pe autorul faptei, prezentându-l ca pe un om care se ocupa de radiotehnică și căruia, în general, îi plăcea să-și meșterească singur totul acasă. Conform datelor lui, mai putea fi vorba despre un tânăr funcționar care ocupa un post important și avea, probabil, o protecție înaltă.

Hanussen m-a sfătuit să încerc să aflu dacă unul dintre salariații de la poștă și-a cumpărat în ultimul timp o casă. Este adevărat că mai târziu am constatat la fața locului că un salariat de la poștă, un anume Ivan Lazăr, și-a cumpărat pe la începutul anului 1927 o casă de familie, în valoare de circa de 40.000 de coroane, la Baia Mare, cam la 60 de kilometri de Satu Mare. M-am dus împreună cu directorul la Baia Mare, unde am constatat că Lazăr a oferit, într-adevăr, dolari pentru cumpărarea casei. Suspectul a negat mult timp, dar până la urmă, vina lui fiind dovedită, a recunoscut. A depus mărturie poate și pentru că mai exista un cofăptaș, în persoana unui fost funcționar de la poștă, Constantin Bolea, care mai suferise anterior o pedeapsă pentru un delict asemănător.

Cei doi au comis fapta astfel: Lazăr i-a dat lui Bolea plicul, iar acesta i-a falsificat sigiliul și a sustras scrisoarea. Percheziția pe care i-a făcut-o acasă poliția nu a dat nici un rezultat. Întâmplător, am aflat însă că Bolea lucrase o perioadă scurtă de timp la o uzină electrică și mi-am adus aminte că Hanussen îmi spusese că este vorba despre un om care se ocupă de electrotehnică. În scrisoarea sustrasă se afla o hârtie decupată dintr-o revistă de electrotehnică. Am început să caut revista la uzina electrică și am avut noroc. Am găsit un număr din revistă în sertarul mesei la care lucrase până atunci Bolea. Pe baza acestor probe, cofăptașul a fost obligat să recunoască că a luat parte la comiterea faptei.

Acasă la Bolea mi-am dat seama că descrierea pe care Hanussen o făcuse la mare distanță era foarte exactă. Bolea își construise singur un aparat de radio, picta și fusese la Paris pe banii societății de asigurare. Acolo își cumpărase un aparat de fotografiat, ajungând, în cele din urmă, un om care avea tot felul de ocupații. La nici unul dintre făptași nu au fost găsiți însă bani sau bijuterii, dar cu toate acestea eram convins că, dacă Hanussen ar fi venit cu mine la Satu Mare, rezultatele ar fi fost mai convingătoare.

Expertul judiciar prof. dr. Forster:

– Încă din luna decembrie 1927, un ziar praghez își informase cititorii despre acest caz și cred că articolul fusese inspirat exact de datele martorului, ceea ce însemna că Hanussen aflase în modul său obișnuit despre autorul furtului de la Satu Mare. Din articol a rezultat că fuseseră făcuți deja primii pași pe cale oficială pentru a dovedi vina suspectilor.

Martorul:

– Cu câteva luni înainte de publicarea articolului, am discutat cu Hanussen despre cazul nostru la Luhacovice.

Președintele:

– Instanța i-a întrebat pe funcționarii de la poștă și organele de siguranță din România și din Cehoslovacia cine a contribuit la descoperirea făptașului. Răspunsurile pe care le-am primit confirmă că nici una dintre părți nu a avut nici un merit în acest sens.

Expertul judiciar prof.dr.Forster:

– Cu toate acestea, trebuie să insist asupra punctului de vedere conform căruia inculpatul a aflat despre împrejurările în care se desfășura ancheta la Satu Mare din articolul publicat în *Prager Tagblatt*.

Președintele:

– Martorul Ehrenstein este un praghez de origine germană, care în mod sigur, nu ar fi scăpat un articol apărut în *Prager Tagblatt* ce se referea tocmai la problemele lui de

serviciu, și atunci nu ar fi încercat să obțină de la Hanussen niște informații pe care le citise înainte.

Expertul judiciar prof.dr.Forster:

– Este vorba despre două articole. Unul a fost publicat în decembrie 1927 și în el era menționat numele făptașului. Celălalt a fost publicat prin aprilie 1928, în timp ce Hanussen a fost rugat să preia cazul abia în luna august 1928. După cum binevoiți să vă aduceți aminte, la ultima înfățișare, martorul Ehrenstein s-a referit la acest al doilea articol. Depoziția martorului Ehrenstein mi se pare deosebit de suspectă. Am impresia că Ehrenstein știa numele făptașului, dar nu l-a divulgat societății de asigurări la care lucra.

Martorul Bruno Rechinic, plutonier, Viena:

- L-am cunoscut pe inculpat în timpul războiului din Bosnia. Era însoțit de doi domni, care mi l-au prezentat. Pe vremea aceea, eram antrenor de zbor.

M-a rugat să-l iau în avion, dar l-am refuzat, întrucât era strict interzis ca civilii să zboare. Îmi dădeam seama că o asemenea contravenție ar putea să-mi periclitizeze cariera.

Inculpatul a rămas să stea lângă avion și am avut impresia că îl studiază. După vreo două minute, am urcat în aparat și l-am invitat pe Hanussen să se așeze pe celălalt scaun, după ce mai înainte – cerusem să-i fie adus echipamentul necesar. Comportarea mea a fost pur și simplu mecanică. Am luat startul și, contrar obiceiului meu, am zburat pe o rază mare și, tot contrar obiceiului, am încheiat zborul făcând câteva spirale. Am aterizat neobișnuit de ușor și, spre marea mea uimire, fără nici un fel de efort. După ce-am aterizat, Hanussen mi-a explicat că a exercitat asupra mea o influență pozitivă.

În aceeași zi, dar mai târziu, inculpatul și cei care îl însoțeau au fost oaspeții noștri. În timpul cinei, brusc, unul dintre cei prezenți, pianistul Kasisoglich, profesor la Conservatorul din Viena, a sărit de pe scaun, a intrat repede în camera de alături și a început să cânte la pian. Era un

lucru foarte ciudat, știindu-se cât de greu se lăsa convins să cânte și, în plus, acum se întrerupsese în mijlocul cinei.

În seara aceea s-a mai întâmplat un caz interesant. În timp ce mâncam, o cunoscută actriță de variété a sărit de la locul ei și a început să se scarpine cu furie, de parcă ar fi avut purici. Noi am avut impresia că a fost hipnotizată. Mai târziu, Hanussen ne-a explicat că toate aceste lucruri s-au petrecut din îndemnul lui.

Martorul Dr. W. Kroner, Berlin-Charlottenburg:

– Cu toate că sunt expert judiciar în acest domeniu, nu depun aici mărturie în calitate de expert în parapsihologie, ci ca martor. Repet încă o dată ceea ce am spus înainte, și anume că Hanussen este unul dintre cele mai puternice medii din câte au existat vreodată. Lucrează mult mai bine decât doamna Günther-Geffers, care este și ea un mediu puternic. Sunt de părere că Hanussen este îndreptățit să-și folosească aptitudinile excepționale.

Aș mai dori să amintesc câteva cazuri: eram la Postupim, la o cină dată de Hanussen - la îndemnul meu - exact aici, în casa unui cunoscut rival al său, directorul Tribunalului regional, dr. Hellwig, pentru a-i da ocazia să se convingă cu propriii săi ochi de aptitudinile lui. Din păcate, dr. Hellwig nu a folosit acest prilej.

Cântăreața de cameră Nera i-a dat lui Hanussen inelul pe care îl primise de la profesorul Max Reinhardt. Fără să-i spună nici un cuvânt, Hanussen a declarat imediat că inelul nu este al cântăreței, ci al unei alte doamne care suferea din cauza unei pasiuni nefericite. În acest timp, Hanussen întreba din când în când dacă afirmațiile lui corespund adevărului. Artista dădea din cap aprobator. După aceea, Hanussen a făcut o analiză precisă a destinului proprietarei inelului.

Profesorul Schröder a efectuat împreună cu Hanussen experimente la Institutul de metapsihologie din Berlin în prezența a circa zece persoane, în majoritatea lor academicieni, și fiecare dintre ei i-a dat inculpatului câte un

bilet cu câteva date într-un plic lipit. La întrebarea scrisă de mine, nu a răspuns foarte precis. Eu menționasem o scenă care se întâmplase pe stradă, la 2 august 1914, în ziua mobilizării, dar mă gândisem la o încăierare în care mă băgasem și eu.

Cea de-a doua întrebare se referea la data morții tatălui unui anumit avocat. Hanussen a răspuns exact, menționând în plus că, după deces, camera în care zăcuse răposatul, de fapt un dormitor, fusese transformată în sufragerie. Hanussen a răspuns că vede în cameră o frumoasă pictură a unui maestru italian și că în acest moment acolo se află din nou dormitorul. Ulterior s-a afirmat că acolo într-adevăr se afla un tablou care reprezenta nunta din Canaa Galileei.

Expertul judiciar prof. Seracky:

– Cum au fost consemnate în protocol rezultatele acestor experimente?

Martorul:

– Profesorul Schröder își lua notițe. Nu a fost redactat nici un fel de protocol care să fie semnat de toți cei prezenți.

Expertul judiciar prof. Seracky:

– În cazul acesta, relatările dvs. sunt niște povești de adormit copiii!

Acesta a fost începutul unei adevărate drame. Expertii s-au luat la harță. Hanussen nu putea să-și dorească mai mult. Direcția atacului se schimbase. Tirul nu mai era îndreptat împotriva lui, apăruseră deja alți rivali, ceea ce constituia un moment deosebit de favorabil, pentru că atunci când doi se ceartă, cel de-al treilea poate să câștige, fără ca cineva să bage de seamă. Dacă doi profesori universitari de la Praga și Berlin încep să se certe destul de tare în legătură cu aptitudinile lui Hanussen, atunci șarlatanului i se face o reclamă la care nu spera.

După încheierea disputei, dr. Kroner și prof. Schröder au plecat cu primul tren din Litomeřice și, simțindu-se lezați în

ce privește competența lor științifică, au înaintat apoi o plângere penală împotriva prof. Seracky.

Completul de judecată trebuie să cunoască totul și, de aceea, președintele lui declară:

– „După cum știți, sâmbătă am depus mărturie în calitate de martor și sub jurământ. Este un lucru cunoscut că, de unsprezece ani, mă ocup de acest domeniu științific. Cu toate acestea, am fost învinuit de un individ necunoscut în lumea științifică, care este invitat să participe la acest proces ca expert judiciar și care a caracterizat depoziția mea prestată sub jurământ ca fiind o poveste de adormit copiii. Această ofensă gravă, pentru care voi înainta plângere împotriva lui în mod separat, a trecut neobservată de instanță.

Consider că este necesar să subliniez că eu și profesorul doctor în filozofie Christoph Schröder, independent unul de altul, în mod voluntar și din interes propriu, am oferit depozițiile noastre instanței cehoslovace, în ciuda faptului că, după cum știți, suntem cetățeni ai Reichului german.

Consider că, pe lângă consecințele ei, care intră sub incidența dreptului privat, această ofensă reprezintă o încălcare a obligației gazdei și pot să vă asigur că, în caz contrar, nu s-ar fi putut întâmpla ceva asemănător în fața unei instanțe de la noi. Concluziile au venit în mod firesc. Ne permitem să vă aducem la cunoștință că, în aceste condiții, nu suntem dispuși să vă comunicăm care sunt concluziile investigațiilor științifice ce au fost efectuate în legătură cu aptitudinile lui Hanussen și, din păcate, suntem nevoiți să-l lăsăm pe inculpat în fața instanței fără asistență și fără experiența noastră.

Experiența noastră, obținută pe baze științifice și verificată după cele mai înalte standarde și în deplină cunoștință în legătură cu aptitudinile metapsihice ale inculpatului Hanussen, nu trebuie să fie influențată de nici o hotărâre negativistă.”

Desigur, Curtea nu a pus deloc la îndoială caracterul dezinteresat, voluntar și interesul științific ale onorabililor domni care au venit de la Berlin la Litomeřice. În acest oraș din nordul țării, puțini erau cei care, în acele zile, puneau la îndoială tot ceea ce admitea minunile. Desfășurarea ulterioară a procesului lui Hanussen a confirmat tendința de a adopta, în cel mai rău caz, o atitudine indulgentă față de fenomenele supranaturale.

Președintele Curții este un diplomat. Încearcă să explice ce a intenționat să spună profesorul Seracky și confirmă opinia Curții cu Juri, care a înțeles sentința altfel decât domnii de la Berlin. Respectă prevederile juridice și, de asemenea, apără onoarea națională, respingând categoric observația că nu l-a luat pe martor sub aripa lui ocrotitoare doar pentru că este neamț.

Întoarcerea acasă a specialiștilor berlinezi a mai avut însă și un alt ecou. Aceștia erau martorii apărării. Era necesar să fie echilibrată diferența de putere a celor două părți. Urmează explicații, sfaturi, iar în sală se stârnește rumoare. Hanussen cere voie și iese afară să-și aprindă o țigară, în timp ce ziariștii se strâng într-un singur loc, așteptând surpriza.

Și aceasta a venit. Președintele Curții anunță noi reguli de joc. Deoarece cei doi oameni de știință germani au plecat ofențați, iar procesul a trebuit să continue fără mărturiile lor, Curtea acestui tribunal penal a hotărât să dea curs propunerii apărării, permițându-i inculpatului Hanussen ca, în timpul depunerii de probe, să prezinte un număr experimental în sala de judecată. Publicul va avea acces la experimentul programat în această după-amiază, la ora cinci.

Pregătirile în vederea premierei ultimului proces de vrăjitorie au avut loc, începând cu ora trei după-amiaza, în biroul consilierului juridic-șef, Salek. Au participat procurorul, avocatul și experții și încă patru oameni aleși în mod special pentru a asista și controla desfășurarea spectacolului.

Sucesiunea de numere a fost aleasă de expertul juridic doctor Fischer, iar consilierul juridic-șef Lusk a cerut să-i fie trimiși șaisprezece jandarmi care să înconjoare scena și sala. După ce au controlat peste tot, jandarmii i-au alungat pe curioși de pe culoare și au anunțat că se poate începe.

Șase agenți secreți, îmbrăcați în haine civile, supraveghează spectatorii. Sala este arhiplină. La ora optsprezece și șapte minute, fără să mai aștepte al treilea gong, cortina se ridică și pe scenă apare un singur actor, Hanussen. I-au dat voie să-l aibă ca asistent și pe secretarul cu care apare la toate reprezentațiile publice. Acesta îi aduce tava pe care sunt așezate rechizitele: gomboloy-ul miraculos, plicurile goale și bilețelele pe care să fie scrise întrebările, o banderolă neagră cu care se leagă la ochi și vată pentru urechi, iar pentru ca totul să nu pară ca la variété, doi funcționari aduc pe podium o tablă neagră de școală.

Scena este pregătită și reprezentația poate să înceapă. La ora optsprezece și treisprezece minute, pe scenă urcă un alai ceremonios de bărbați îmbrăcați în robe negre. Ziariștii zâmbesc, întrebându-se dacă acesta este un conciliu, un tribunal sau numai o echipă de curioși care vrea să se distreze. Completul de judecată, care trebuie să aprecieze dacă Hanussen este un om normal sau altfel decât ceilalți, a fost mărit cu încă cinci asistenți: profesorul Jaroslav Kloucek, procurorul, consilierul juridic doctor Basler, dr. N. Schenk, din Lovosice, și dr. Patzelt.

S-au așezat, au înconjurat cu privirile sala și acum spectacolul poate să înceapă.

lată ce se află consemnat în protocolul judiciar privind experimentele care au avut loc în sala de ședință:

Profesorul Kloucek și doctorul Leo Topfer au ieșit din sală pentru a ascunde afară un obiect știut numai de ei doi. Imediat cum au revenit în sală, Hanussen, urmat de persoanele mai-sus menționate și de alte câteva, a ieșit brusc afară. Toți au revenit cam după două minute și jumătate, iar Hanussen ținea în mână o cheiță.

Imediat după aceea a fost audiat ca martor profesorul Kloucek, care a depus următoarea mărturie sub jurământ:

– Am ascuns cheița într-una din ferestrele de pe hol, mai precis lângă ușa de la intrarea în sală. Am deschis fereastra și am așezat cheița în colțul din stânga, în așa fel încât să fie la umbră. Inculpatul m-a luat de mână și mi-a spus să mă gândesc foarte intens la locul unde am ascuns obiectul respectiv. Am spus numai o singură dată că este în partea dreaptă. A găsit cheița repede și fără să stea prea mult pe gânduri. Mai întâi a căutat-o în colțul din dreapta al ferestrei, apoi în colțul din stânga, unde se și afla. Doctorul Leo Topfer se comporta ca un al doilea mediu.

Asesorul dr. Patzelt i-a rugat apoi pe profesorul Masek și pe Frantisek Manhalter să urce din sală pe scenă. Inculpatul l-a rugat pe doctorul Patzelt ca, în calitate de al treilea mediu, să aleagă un tip de față expresivă. Deoarece asesorul ezita, Hanussen l-a invitat pe consilierul juridic dr. Basler să urce pe scenă. Apoi, fiecare dintre cei prezenți și-a scris numele pe tablă, fără titlul academic sau fără alte titluri, și a mai adăugat încă alte două cuvinte arbitrare.

Inculpatul s-a adresat mai întâi doctorului Masek:

– Dacă ați fi avut o fire pe atât impulsivă, pe cât de interiorizată este, ați fi fost scutit de multe neplăceri. Nu vorbesc însă de temperament. Trăsăturile scrisului dumneavoastră dovedesc că în viața dvs au existat trei etape. Acum vă aflați în cea de-a doua etapă. Faceți parte dintre oamenii care nu pot să se acomodeze pe deplin cu meseria lor.

Scrisul dvs. trădează că sunteți un om care simte nevoia de a se confesa cuiva și de a se exterioriza.

Vă place să meșteriți. Scrisul dvs. arată că aveți talent pedagogic, fără semne de pedanterie. Nu câștigați prieteni, sunteți un idealist. Viața dvs. este străbătută de dorința de a afla adevărul. Din 1922 până în 1923, în viața dvs. s-a produs o schimbare, iar în 1927, situația s-a schimbat din nou. Nu ocupați un loc pe care doriți să-l mențineți.

Inculpatul a caracterizat astfel o mostră din scrisul domnului Frantisek Manhalter:

– Sunteți un om foarte critic. Mergeți uneori atât de departe, încât vă observați pe dvs. înșivă. Viața dvs. este foarte amestecată: există aici curenți puternici, care intervin acolo unde partea afectivă o domină pe cea rațională. Sunteți capabil de batjocură atunci când vă doare inima. Uneori simțiți o nevoie acută de a vă confesa cuiva. Tot ce este personal iese la dvs. foarte mult în evidență. Anii 1921 și 1926 au fost critici, iar în 1918 ați fost foarte bolnav. Sunteți puțin ipohondru și aveți o puternică înclinație spre sport. Orice intervenție în actuala dvs. situație este, după părerea mea, în defavoarea dvs.

Cea de-a treia mostră de scris, aparținând consilierului juridic dr. Basler, a fost astfel caracterizată de inculpat:

– Scrisul reflectă o trăire personală puternică. Am impresia că este frânată. Este scrisul celui care are o intuiție foarte bună și un temperament de om căruia îi place să se certe, după care se împacă repede. Iese în evidență un semn special: simțul dreptății. În tinerețe, ați avut o soartă dură și multe suferințe. Am impresia că văd un om disperat, care se plimbă pe străzile orașului. Viața v-a pus la încercare și v-a oțelit. Sunteți un om care a avut o mare suferință în dragoste și s-a chinuit din cauza unei femei. A fost o perioadă grea, încărcată de tristețe și de tragedie. Mă gândesc la anii 1917, 1918 și 1920. De profesie sunteți, probabil, jurist, nu om de

afaceri. Temperamentul dvs. are o trăsătură atavică. Ca și profesorul Schröder, vă pasionează observarea naturii și a animalelor. Sunteți colecționar și crescător de animale. Vă simțiți bine în mijlocul naturii.

Inculpatul a mai adăugat că doctorul Masek are înclinații spre sport.

Acum toți trei sunt audiați ca martori. Consilierul juridic dr. Bassler spune că moartea primei soții i-a produs o durere foarte mare.

– În anii 1916 și 1918, am fost prizonier la ruși. Doresc să remarc că modul cum au fost descrise locurile acelea se apropie de adevăr. Nu sunt însă colecționar, iar tatăl meu a fost apicultor. În rest, totul corespunde mai mult sau mai puțin.

Doctorul Harald Masek, candidat la titlul de profesor, declară, de asemenea, că toată caracterizarea corespunde, cu excepția unui singur amănut: nu are înclinație spre sport.

Frantisek Manhalter, actor, spune că modul cum a fost caracterizat corespunde adevărului, inclusiv faptul că este ipohondru. În plus, suferă de o afecțiune cardiacă.

Urmează să se defășoare experimentul psihografologic.

Inculpatul primește un plic cu o adresă și începe să comenteze:

– Autorul scrisorii s-a străduit să scrie frumos, pentru ca scrisul lui să exprime caracterul unui om echilibrat. Din aceste rânduri, văd că în viața lui se va produce un moment dramatic, care va fi depășit. Scrisul reflectă reținere și o mare încordare. Lăuntric, nu se simte fericit. Probabil, starea și profesia lui îl obligă la o asemenea comportare disciplinată.

Președintele explică că această caracterizare nu corespunde, deoarece scrisul este al unui șarlatan, al pretinsului „Arhiepiscop Reznicka”, arestat la Salzburg și care se află acum în închisoarea din Litomeřice, învinuit de numeroase înșelăciuni.

Președintele prezintă inculpatului o altă mostră de scris, iar acesta declară:

– Și din această scrisoare este evident că autorul ei trăiește într-o mare tensiune. Este un scris de femeie care a trecut prin mari frământări interioare și a plâns foarte mult. Este scrisul caracteristic unui om care se pomenește dintr-odată în situația de a se întreba: cum de-am ajuns aici?

Președintele confirmă justetea caracterizării.

Iată și experimentul cu bilețelele de hârtie.

Asistenții din sală au scris anumite date, bilețelele au fost adunate și prezentate inculpatului.

Inculpatul încearcă, cu ajutorul așa-numitului gomboloy, să intre în transă. Secretarul urmărește cu atenție starea lui și face un semn cu mâna președintelui că poate să înceapă să pună întrebări. Ele trebuie rostite cu o voce monotonă. E necesar să se păstreze o liniște totală. Transa a durat până când inculpatul a fost trezit de secretar, care i-a pus mâna pe frunte. Se pare că este vorba despre o stare adevărată de transă, iar în momentul când s-a trezit, inculpatul a lăsat impresia unui om care tocmai și-a revenit din leșin. Era palid, în mod evident epuizat și nu părea că simulează această stare. După câteva minute și-a revenit.

Biletul prezentat de dr. Matej Schenk, medic veterinar din Lovosice:

– Ce s-a întâmplat în ziua de 17 mai 1927. la ora patru după-amiaza, pe strada Vratislav?

Răspunsul inculpatului:

– În locul unde strada o ia la dreapta, s-a întâmplat un accident. Văd mergând pe stradă doi oameni. Accidentul a fost provocat de un om care mergea cu motocicletă. În ziua respectivă ploua. Cam la două-trei sute de pași de aici se află un restaurant.

La cererea președintelui Curții cu Juri, dr. Matej Schenk declară următoarele:

– Este vorba despre ciocnirea motocicletei mele cu un camion. Descrierea accidentului nu corespunde. După

cum știu, în ziua aceea nu a plouat. În apropiere de locul respectiv se află, ce-i drept, un restaurant, dar el se află mult mai departe, și nu la două-trei sute de pași. Eu am fost motociclistul în cauză și am fost amendat pentru că am condus neatent.

O altă întrebare a fost pusă de dr. Frantisek Patzelt, de la Tribunalul regional din Litomeřice:

– Ce s-a întâmplat la 26 februarie 1927, la ora 11.30, în Carolinum, la primul etaj?

Clarvăzătorul se uită pe bilețul și ezită.

– Ce este Carolinum? - întreabă el.

– Universitatea, răspunde președintele Curții.

– Era sâmbătă sau duminică? Nu, a fost într-o zi de luni. În sala cea mare erau mulți oameni, studenți și profesori. În sala cea mică au fost depuse actele și rechizitele școlare. La primul etaj se află laboratorul și sala unde se fac experimente. Cu câțva timp în urmă, alături a avut loc o nenorocire. O explozie! Mai precis, cu un an în urmă.

Doctorul Patzelt:

– Am reținut ziua pentru că atunci am primit gradul de doctor în drept.

Cea de-a treia întrebare a fost pusă de reprezentantul instanței, dr. Hanus Basler, consilier juridic din Litomeřice:

– Ce s-a întâmplat la 13 iunie 1913, la ora cinci dimineața, la Bilina, strada Praga, în vila Zajic?

Inculpatul răspunde:

– În casă se afla o femeie bolnavă. La parter se afla dormitorul mare, cu două paturi. Aud din această cameră un fel de geamăt, apoi un zgomot. Cei care locuiesc în casă s-au trezit. Într-un pat zace o femeie tânără și slabă. Evenimentul s-a petrecut la ora cinci sau șase dimineața. S-a născut un copil!

Cel care a pus întrebarea confirmă că răspunsul este exact, deoarece în ziua aceea s-a născut fiul lui, Jiri. Soția lui era, într-adevăr, slabă, descrierea dormitorului corespunde cu

realitatea, la fel și estimarea timpului, nașterea durând cam de la ora cinci la șase. Un singur lucru lipsește.

Experimentul lui Hanussen s-a încheiat, pentru că organizatorii procesului și-au dat seama că sala de judecată nu era locul tocmai potrivit pentru demonstrațiile unui clarvăzător. Președintele Curții cu Juri a dat ordin să iasă din sală cei șase agenți secreți care îl supravegheaseră tot timpul pe clarvăzător.

La început nu s-a simțit bine. Apoi a căpătat încredere. După ce Hanussen a reușit să surprindă prima oară auditoriul, procurorul și președintele s-au transformat în public, apoi toți au devenit un grup de curioși care își bat capul cu un singur lucru: cum reușește omul ăsta să ghicească?

Așa sunt toți! Au putere de judecată, dar de îndată ce pe scenă apare o atracție, se miră și nimic mai mult!

La procesul de la Litomeřice au participat și experți, mai ales pentru că în oraș nu există un specialist în științe oculte. Tribunalul din Litomeřice își continuă investigațiile și trimite documentația la Universitatea Carolină din Praga și la Decanatul Facultății de medicină a Universității Masaryk din Brno.

„După ce a studiat actele oficiale ce i-au fost prezentate, subsemnatul a ajuns la concluzia că performanțele inculpatului în domeniile grafologiei, chiromanției, citirii gândurilor și fahirismului nu depășesc, prin concepția și modul cum s-au manifestat, spectacolele artistice cunoscute și care pot fi explicate relativ ușor.“

Broșura prezentată de inculpat și numită *Gomboloy* nu este originală, conține sfaturi psihoterapeutice binecunoscute, pe care le-a prezentat și scriitorul și practicianul francez Edmond Coue.

Totodată, după ce a citit comentariile apărute în presă despre conferințele inculpatului, subsemnatul este convins că acesta nu este deloc capabil să susțină o prelegere științifică despre științele oculte. Cât privește

aptitudinile supranaturale ale inculpatului, psihologia ca știință nu cunoaște nici un fel de asemenea aptitudini.

Există, ce-i drept, fenomene care astăzi nu pot fi complet explicate prin metode științifice. Ele apar în special la femeile foarte sensibile care sunt folosite ca medii în diferite spectacole. O transpunere în stare de transă nu poate fi făcută foarte ușor și chiar nu poate fi repetată de mai multe ori consecutiv. Experimentele efectuate cu ajutorul unor persoane care au fost instruite în mod special în acest sens nu s-au dovedit edificatoare și, în cazul unor medii cunoscute, s-a constatat că a fost vorba de o escrocherie ordinară.

Ceea ce a relatat inculpatul despre aptitudinile lui de clarvăzător și a fost consemnat în protocol nu a fost confirmat în mod oficial și nu poate fi explicat din punct de vedere psihologic.

Grafologia nu se bazează pe clarviziune, după cum afirmă inculpatul, ci dimpotrivă, noi încercăm să conferim grafologiei un fundament științific. Cititul în palmă a rămas până astăzi un lucru neclar, care nu presupune nici o pregătire științifică. Inculpatul menționează că l-a consultat și pe celebrul ocultist prof. dr. Moriz Benedikt, din Viena, în legătură cu aptitudinile lui.

Avem la dispoziție o adresă a policlinicii Facultății de medicină a Universității din Königsberg care confirmă că Hanussen a scris câteva lucrări filozofice. Expertizele nespecialiștilor care se referă la aptitudinile inculpatului nu au nici o valoare raportate la specialitate. Dimpotrivă, afișele, foile volante și celelalte mijloace de reclamă folosite de inculpat, inclusiv cele mai subtile citate alese din articolele apărute în presă, creează impresia că inculpatul speculează credulitatea și lipsa de cunoaștere a spectatorilor pentru a le lua banii, provocându-le astfel pagube materiale.

Însuși inculpatul a menționat că primea pentru consultațiile sale în medie câte 100 de coroane de la fiecare persoană, explicând că acești oameni nu plăteau pentru un

rezultat practic promis sau garantat, ci pentru performanță artistică, experiment, studierea scrisului, sfaturi sau, în multe cazuri, numai pentru o discuție despre ocultism.

Semnat, doctor Frantisek Seracky, profesor la Universitatea Carolină din Praga și director al Institutului Psihotehnic de pe lângă Academia de Muncă Masaryk din Praga-Veleslavin”.

Dr. Seracky a menționat și alte motive care l-au convins că spectacolele lui Hanussen nu au nimic comun cu aptitudinile supranaturale, iar concluzia expertizei lui a fost clară: Hanussen este un escroc și un șarlatan care încearcă să-și câștige existența ispitindu-i pe oameni să-i dea bani. Cel mai bine ar fi să fie trimis la Institutul psihotehnic pentru a-i fi testate aptitudinile în domeniul ghicitului.

Doctorul docent Vilem Forster este șeful Laboratorului de psihologie din cadrul Ministerului Apărării Naționale din Praga și cel de-al doilea expert judiciar în procesul intentat lui Steinschneider pentru vrăjitorie. Nu este deloc convins că inculpatul ar putea avea într-adevăr aptitudini supranaturale de a ghici viitorul și de a citi trecutul și se referă numai la o anumită experiență în domeniul telepatiei, subliniind încă o dată că nu există clarviziune.

„Dacă măcar unul dintre cazurile dezbătute creează impresia că inculpatul a știut și a văzut într-adevăr mai mult decât ceilalți, atunci nu este vorba decât de o prezentare magistrală a unor fapte deja cunoscute, de niște combinații ale inculpatului, care are o fantezie exersată în domeniul imaginării unor concluzii logice. Martorii și clienții sunt oameni simpli și creduli, fără nici o experiență în acest domeniu, înclinați să creadă în orice lucru care pare neobișnuit. Această psihoză poate fi întâlnită mai ales în zonele de frontieră, unde șarlatania în domeniul ghicitului s-a bucurat de succes.

Trebuie însă rezolvată și o altă problemă. Este inculpatul Steinschneider un escroc obișnuit, care inventează tot felul de trucuri pe care știe să le aplice cu succes în practică, sau

crede într-adevăr în aptitudinile sale supranaturale? În acest ultim caz, ar fi fost întrunite toate condițiile pentru aprecierea faptei lui penale.

Dar din depozițiile martorilor nu trebuiau să reiasă elemente care să dovedească că Hanussen strângea informații de toate felurile, de unde putea și că asistenții săi încercau să spioneze peste tot. Toate acestea, puse cap la cap, înfrumusețate în mod corespunzător, erau completate cu starea de transă dramatică a lui Hanussen, cu exercițiile pline de suspans cu enigmaticul *Gomboly*, iar spectacolele aveau loc cu casa de bilete închisă.

În cabinetul lui personal de consultații, oamenii pur și simplu aruncau banii și nu obțineau nimic în schimb. Majoritatea auzeau o altă versiune a ceea ce ei înșiși îi spusese cu puțin timp înainte Maestrului sau secretarului său în hol.

După părerea dr. Forster, în acest context mai apărea încă un pericol serios, care putea fi un semnal de alarmă pentru cei care judecau procesul. Toate pretenziile profeții ale inculpatului se refereau la cazuri criminalistice, întrucât de multe ori mediul ales sau însuși Steinschneider decretau un om nevinovat ca fiind ucigaș sau tâlhar. Poliția reușea să-l prindă sau să-l descopere pe adevăratul vinovat, dar afirmațiile clarvăzătorului puteau să-i șteargă urma sau să deformeze realitatea. Iar acest lucru valora ceva mai mult decât suma de 200 de coroane pe care i-o dădea cineva de bună voie fără să afle nimic în schimb.

Hanussen nu este singurul prezicător care încearcă să se amestece în treaba poliției pentru a-și face reclamă. Și instituția polițienească germană trebuie să lupte împotriva acestui rău care proliferază. La Berlin a fost publicată chiar o declarație intitulată *Criminaliștii în luptă cu escrocheria în domeniul clarviziunii*.

În cele ce urmează este prezentat protocolul care a fost redactat de dr. Benda, asistentul profesorului dr. Seracky, și de studentul în filozofie Kosiner cu ocazia

ședinței de testare a aptitudinilor lui Erik Jan Hanussen, care a avut loc la Institutul Psihotehnic al Academiei de Muncă Masaryk din Praga-Veleslavin.

Domnul Hanussen a fost primit la 27 decembrie 1928, ora 10.30, la Institutul Psihotehnic, unde au avut loc experimentele. În camera alăturată, subsemnații au scris data când a avut loc experimentul și tema:

29 decembrie 1906, ora 6 dimineața

(Mama stă în pat. Se întoarce, scoate un geamă adânc. Tipă. În casă intră și ies diferite cunoștințe. În camera ei nu intră nimeni, în afara unui singur om.)

„Domnul Hanussen s-a așezat, a citit datele problemei, și-a legat ochii, a luat în mână gombolul, a respirat adânc și a început să vorbească:

Hanussen: Acolo se află două persoane.

Kosiner: Nu.

Hanussen: În dormitor sunt două paturi.

Kosiner: Nu.

Hanussen: Nu este deloc o cameră mare.

Kosiner: Nu.

Hanussen: Trebuie să mă uit acum în dormitor?

Kosiner: Da.

Hanussen: În această casă sunt trei camere.

Kosiner: Nu.

Hanussen: Are și mansardă.

Kosiner: Da.

« *Hanussen:* Este întuneric.

Kosiner: Este firească, în decembrie, la ora șase dimineața trebuie să fie întuneric.

Hanussen: Mai târziu, în această cameră vor intra oameni.

Kosiner: Câți?

Hanussen: Îi voi căuta.

Kosiner: Nu trebuie.

Hanussen: Mai văd aici un pat. O cămăruță sub acoperiș. Văd acolo un om.

Kosiner: Nu e adevărat.

Hanussen: Mai e acolo un pat, și în pat o femeie. Are dureri și țipă. Intră o altă femeie care aduce o căldare în care strălucește ceva. Are spasme. Mai văd aici un copil mic. Apoi apare un om. Tânăra femeie zace în pat. Se aude un țipăt. Femeia zâmbește.

Semnează: Dr. Benda, Bernhard Kosiner, Hanussen, Erich Juhn”.

Profesorul Frantisek Seracky, expert judiciar, a elaborat apoi o expertiză cu următoarea concluzie:

„Hanussen, care nu a dovedit în nici un caz aptitudini de fachir sau de clarvăzător, este un individ foarte inteligent și știe să simuleze prestații de care în realitate nu e capabil. Atunci când nu reușește, știe să abată atenția spectatorilor în altă direcție, folosind o metodă ce seamănă mai mult sau mai puțin cu cea a iluzioniștilor care apar în spectacole de variété”.

Praga, 10 ianuarie 1930.

În felul acesta, sub ochii președintelui Curții cu Juri și ai celor doi judecători s-a adunat un maldăr de probe care dovedeau că Hanussen era un escroc și nimic mai mult. Dar care au fost motivele pentru care completul de judecată continua să nu dea crezare martorilor, experților judiciari și oamenilor cu minte sănătoasă? Este posibil ca, o dată cu ultimul proces de vrăjitorie al secolului 20, în conștiința oamenilor să fi revenit și o țărână din patima sectantă a Evului Mediu? Sau să fi fost o încercare de a rezolva o chestiune de popularitate spre a se alinia la moda zilei?

Dr. Forster:

– Trebuie să afirm cu toată hotărârea că nu există clarviziune. Părerile oamenilor de știință în legătură cu existența ei sunt împărțite.

Profesor Seracky:

– Augustin Meser, unul dintre cei mai importanți oameni de știință germani, crede în clarviziune. Dar în ceea ce privește aptitudinile asemănătoare celor pe care le atribuim inculpatului, ele nu sunt recunoscute de știință.

Apoi se discută despre telepatie sau despre transferul de gânduri. Cunosătorii pun la îndoială intensitatea aptitudinilor telepatice ale lui Hanussen, dar, cu toate acestea, recunosc că ar putea să aibă anumite calități necesare pentru a avea asemenea aptitudini. Chiar dacă depozițiile martorilor nu au fost edificatoare și uneori au părut de-a dreptul fantastice, faptele sunt neconcludente, iar experimentele care au avut loc în sala de judecată au dovedit că inculpatul are, în cel mai rău caz, un talent de telepat.

Până acum a fost foarte clar impactul pe care îl are vrăjitoria asupra unei minți sănătoase. Apoi a apărut un nou atacant în persoana profesorului doctor Fischer, care a abordat expertiza din alt punct de vedere.

— Iau ca punct de plecare o altă premiză decât a celor doi experți pe care tocmai i-am audiat. Ei și-au prezentat expertizele lor din punct de vedere filozofic. În calitate mea de medic și de biolog, eu voi aplica metodele folosite de aceste științe. Nu mă voi ocupa de principii și învățăminte apriorice, ci mă voi baza numai pe experiență.

De cincisprezece ani mă ocup de observarea acestor fenomene misterioase și importante și am avut norocul să cercetez un număr mare de medii sensibile, majoritatea provenind din Europa. Prin telepatie înțeleg o percepție care se transmite de la un creier la altul, în afara organelor de simț. Cunoscutul cercetător parizian Richet denumesc în mod fericit această capacitate al șaselea simț. Prin clarviziune înțeleg o capacitate de observație extrasenzorială la care se ajunge fără coparticiparea unui alt psihic.

Cercetători celebri au efectuat experimente dificile în acest sens. Așa, de pildă, anumite litere metalice au fost introduse în cutiuțe de mărimi identice, care apoi au fost lipite, aruncate la coș și amestecate în așa fel încât nici unul dintre cei prezenți să nu știe unde se găsesc literele. Cutiuțele au fost apoi scoase și s-a dovedit că o persoană care participa la experiment a ghicit corect literele aproape în toate cazurile.

La Paris, anumite obiecte au fost introduse în tuburi de plumb și trimise la Varșovia, unde au fost prezentate clarvăzătorului Schermann, care a ghicit ce conține fiecare tub. Eu însumi băgasem diverse obiecte în plicuri netransparente și amestecasem plicurile în așa fel încât nici eu nu mai știam ce se află în ele. Schermann a ghicit conținutul lor. Este vorba despre o cunoaștere extrasenzorială, care rămâne inexplicabilă pentru filozofi. Telepatia poate fi înțeleasă mai ușor. După ce a fost descoperit radiumul, am câștigat un punct de comparație.

Eu însumi nu numai că nu pot respinge afirmațiile privind existența clarviziunii, dar pot să confirm că m-am convins de existența ei prin experimentele pe care le-am efectuat de-a lungul anilor.

După desfășurarea procedurii complete, respectiv pe baza depozitiilor martorilor și a experimentelor efectuate în fața instanței, am ajuns la convingerea că inculpatul posedă reale aptitudini de clarviziune și telepatie. În ceea ce privește transa, nu pot defini această stare. În orice caz, este o stare de excepție a conștiinței și în nici un caz una obișnuită. Putem să o definim și ca un moment de concentrație maximă. În timpul acestei stări, conștiința se fixează asupra unui anumit lucru și nu se poate vorbi de o stare de inconștiență. Nu pot fi aplicate criterii absolute și există trepte diferite ale acestei stări.

Sunt de acord cu părerea că multe dintre experimentele pe care ni le-a prezentat aici Hanussen nu se circumscriu percepției pe care o avem despre natura din jurul nostru. Nu putem însă să respingem sau să acceptăm a priori natura doar după cum ea corespunde sau nu regulilor noastre.

Președintele:

– Inculpatul Hanussen afirmă că nu poate să rămână tot timpul în stare de transă. Ce părere aveți despre asta?

Profesorul Fischer:

– Nu pot să mă exprim în mod univoc, deoarece nu am făcut cercetări în acest sens, dar pot afirma că un om poate să intre într-o stare de hipnoză și să rămână în ea atâta timp cât nu este trezit. Nimeni nu se poate trezi singur. Același lucru este valabil și pentru autohipnoză.

Președintele:

– Ce părere aveți despre afirmația că e posibil să te transpui oricând într-o asemenea stare?

Profesorul Fischer:

– Este vorba din nou despre un punct de vedere a priori: dacă este capabil să facă acest lucru. Dacă inculpatul afirmă că se poate transpune în orice moment în stare de transă și că poate rămâne în această stare cât timp vrea, după experiența mea, acest lucru este posibil.

Iluzionistul urmărește atent ce se întâmplă. Nu mai încearcă să-i convingă, ci îi lasă să bâjbâie în lumea supranaturală, misterioasă și neînțeleasă a tainelor care nu pot fi măsurate și cântărite de nimeni și pe care nimeni nu le-a văzut și nici nu poate să le vadă. Trebuie să-l creadă, deoarece nu dispun de mijloace care să dovedească contrariul.

Instanța nu a dat dreptate nici pozitivistilor, nici negativiștilor și nu a îndrăznit să ia o hotărâre acolo unde nici știința nu făcuse lumină. Prin urmare, Curtea nu știe dacă există clarviziune și dacă inculpatul are o înclinație reală spre clarviziune pe care o speculează. Pentru Curte este suficient că s-au găsit experți care și-au exprimat convingerile științifice că există clarviziune și că inculpatul are asemenea înclinații – „instanța consideră că ambele situații sunt posibile, iar această concluzie este favorabilă inculpatului”.

Hanussen arborează o mină serioasă, dar în sinea lui zâmbește deoarece este apărat nu numai de avocatul Wahle, ci de mai mulți apărători. Se pare că și domniile din completul de judecată se află printre ei. Ei au introdus în sentință elemente care pot fi favorabile șarlatanului, iar obiecțiile

martorilor sunt răsturnate de afirmații care nu rezultă nici din esența cauzei, nici din depoziții.

– În general, i se reproșează inculpatului că în timpul reprezentațiilor folosește un asistent, respectiv pe secretarul său. După părerea instanței, aceasta constituie o bănuială nejustificată! Inculpatul are nevoie de un asistent din două motive: în primul rând, acest gen de reprezentație cere ca inculpatul să aibă între el și public un intermediar, iar în al doilea rând, este necesară colaborarea unui asistent cunoscător. Reprezentația care a avut loc în sala de judecată a fost instructivă tocmai datorită faptului că persoana care intră într-o stare de mediu și, parțial, într-un somn profund trebuie să aibă lângă ea pe cineva care înțelege ce înseamnă starea de mediu, știe să pună o întrebare la momentul potrivit și într-un mod adecvat, scopul prezenței ei fiind acela de a îndepărta pe oricine ar putea deranja și, în nu în cele din urmă, de a-l readuce în mod firesc pe cel adormit într-o stare normală.

Inculpatul a lucrat ocazional și fără asistent. 'Dar instanța este de părere că, în asemenea condiții, prestația devine mai grea și poate fi chiar fatală pentru sănătatea mediului.

Hanussen este înconjurat din toate părțile de persoane care pledează pentru nevinovăția lui, iar sentința, care constituie o curiozitate judiciară a acelor timpuri, începe să fie ditirambică. Nici o scrisoare de mulțumire nu trece neobservată de Curte.

Așa de pildă, domnul M. Mayer din Viena, scriitor și director la Kunstlerspiele, a transmis tribunalului o scrisoare în care pur și simplu declară: „Hanussen este un geniu, un supraom și în nici un caz un șarlatan!“

Desigur, domnul Meyer poate să creadă ce dorește. Dar Tribunalul din Litomeřice folosește această frază înaripată ca o justificare a sentinței date în cauza Steinschneider, iar domnii membri ai Curții nu pot să nu folosească ocazia de a se alătura campaniei de reclamă a lui Hanussen, susținându-și propriile comentarii.

„Această enormă recunoaștere a aptitudinilor supranaturale ale inculpatului, care este cuprinsă în scrisoarea lui M. Mayer, nu este singura de acest fel, deoarece în timpul procesului ea s-a manifestat sub diverse forme“.

Sentința este formulată pe 124 de pagini, care reprezintă tot atâtea prilejuri de a i se face, indirect, reclamă lui Hanussen. Ziarele din toată Europa publică zilnic ample reportaje despre desfășurarea procesului. Hanussen își freacă mâinile de bucurie. Chiar dacă până la urmă va fi condamnat, a reușit să câștige o popularitate imensă. Numai că tribunalul nu l-a condamnat.

„Instanța înclină spre părerea că nu există obiecții împotriva clarviziunii, că nu este inaccesibilă gândirii și că acest caz va avea o importanță covârșitoare pentru studierea principiilor ei“.

Inculpatul a fost judecat pentru că a încasat sume exagerate de bani și, practic, a primit o legitimație de vrăjitor. Hanussen nu putea primi un cadou mai bun de la Curtea Tribunalului regional din Litomeřice. Prin sentința înregistrată cu nr. TK-382/28, șarlatanul nu numai că a fost pus în libertate, dar a și fost declarat telepat și clarvăzător. Sentința poartă ștampila Tribunalului regional din Litomeřice, secția VII, 26 mai 1930.

Ea a fost rostită după ora 22.00. În fața clădirii tribunalului se înghesuiau o mulțime de oameni, de parcă ar fi avut loc încoronarea unui rege. După ce președintele Curții a rostit discursul final, în sala de judecată s-a creat o agitație ca după un dublu salt mortal reușit. Ceea ce s-a întâmplat acolo nu semăna cu sfârșitul unui proces, ci mai degrabă cu scena de încheiere a unui spectacol de estradă, regizat de însuși actorul principal, fără ca cineva să fi băgat de seamă.

Hanussen a ieșit în stradă ca un învingător și sute de oameni l-au însoțit până la hotelul Cervený rak. A fost un marș triumfal. Lipseau numai tobele, trâmbițele și torțele pentru revenirea vrăjitorilor pe tronul ocultismului pentru ca spectacolul să fie complet. Ovațiile au durat până a doua zi

dimineața, iar Maestrul, înconjurat de oamenii lui cei mai fideli și de un grup de reporteri, a trăit noaptea lui cea mai lungă. Acesta a fost *alle-hop*-ul și saltul pe cea mai înaltă treaptă. Acum nu mai este un oarecine, pe care băieții îl arătă cu degetul pe stradă: uite, scamatorul...!

Correspondentul ziarului vienez *Neue Freie Presse* telefonează la redacție încă în aceeași noapte, ca, de fapt, toți ceilalți jurnaliști. Un singur pasaj din corespondența lui contează mai mult decât un reportaj transmis în timpul procesului.

„În ciuda afirmațiilor a doi experți că reprezentațiile lui Hanussen nu sunt decât o șarlatanie, acest proces straniu s-a încheiat cu o achitare. Sentința de punere în libertate nu va rămâne, desigur, fără consecințe. Dezbaterile judiciare au fost urmărite de presa germană. Clarviziunea, cititul în palmă și pronosticurile grafologice au ajuns acum în centrul atenției și vor cunoaște, desigur, o și mai mare popularitate“.

Profeția ziaristului vienez s-a îndeplinit.

16.

După triumful lui Hanussen la Litomerice, cu câteva zile înainte de sărbătorile de Crăciun, la notarul berlinez Siegfried Chodziesner s-a prezentat Adolf Erich Juhn, cetățean al statului cehoslovac, domiciliat la Varnsdorf, căsuța poștală 2185, și a cerut să depună o mărturie scrisă. Secretarul lui Hanussen nu fusese audiat de Curtea Tribunalului din Litomerice, așa încât acum vroia să depună mărturie despre escrocheriile șefului său. El era persoana cea mai indicată și mai îndreptățită să afirme fără ezitare că Hanussen este un

escroc și un șarlatan, care duce de nas pe toată lumea. Procesul de la Litomeřice nu fusese decât un circ, și nimic mai mult. Iar Erich Juhn, om de afaceri și scriitor din Varnsdorf, știa acest lucru.

„Declar sub jurământ următoarele și sunt conștient că această declarație va fi înaintată instanței, iar menționarea unor date neconforme realității se pedepsește penal.

Din iunie 1927 până în iulie 1929, am lucrat ca impresar și secretar al lui Heřman Steinschneider, care și-a luat numele de Erik Jan Hanussen și s-a autointitulat clarvăzător. Pe vremea când am încheiat cu el contractul de angajare, adică în iunie 1927, nu efectua experimente de clarviziune, ci numai de telepatie, așa-numitele experimente psihologice, fahirice și de sugestie.

Abia în luna august 1927 a introdus în programul său, și cu ajutorul meu, numărul de clarviziune. Un imbold pentru a-și lărgi programul l-au constituit numerele de clarviziune ale ghicitoareii Dagmar în spectacolele de la Teatrul Orfeu din Karlovy Vary. Pe atunci am dat și noi spectacole la Karlovy Vary, dar fără nici un succes, iar societatea culturală din oraș care ne-a sprijinit a dat faliment.

Hanussen a crezut că, prin introducerea unui număr de profeție, programul lui s-ar putea îmbunătăți considerabil. Niciodată nu-i trecuse prin cap că niște numere atât de naive de clarviziune ar putea avea un succes atât de mare la public. Se simțea capabil să înceapă imediat profețiile, dar – așa cum doamna Dagmar depindea de munca secretarului ei, care iscodea publicul și îi transmitea informații prin mijloace mnemotehnice – și el avea nevoie de un secretar. Așa că m-a angajat...

Am inclus numărul de clarviziune în program și am prezentat primul spectacol la Teatrul din Karlovy Vary. Spectacolul a fost o mare rușine, deoarece eu am lucrat prost, și Hanussen a fost obligat să se bazeze pe propriile sale

combinații. Gradul de eroare a fost foarte mare. Acest fapt poate fi dovedit de: Sealtiel, cunoscutul vrăjitor și soțul vrăjitoarei Karola, care a observat toate stângăciile mele.

Mai târziu am simplificat foarte mult escrocheria noastră, pe care o numeam clarviziune. Am împărțit programul în două părți și am introdus în spectacol două pauze. Înainte de încheierea primei părți, Hanussen atrăgea atenția publicului asupra numărului său de clarviziune care avea să urmeze și îi invita pe cei interesați ca, în timpul pauzei, să predea secretarului bilețelele de hârtie pe care erau scrise datele cele mai importante din viața lor.

Încă de la prima pauză am început să strâng bilețelele, și spectatorii mă întrebau ce trebuie să scrie. În general, nu e greu să afli tot ce ai nevoie, deoarece oamenii ard de nerăbdare să-și povestească viața. Mulți au fost însă circumspecți și au refuzat să dea și cel mai mic detaliu. Alții nu au înțeles ce le-a spus Hanussen și au scris pe hârtie ziua, locul și ora la care a avut loc întâmplarea, inclusiv un mic titlu generic al ei: ziua decesului mamei.

De obicei, după prima pauză, primeam cam douăzeci de bilețele. Dacă stau să mă gândesc că pentru un pretins număr de clarviziune aveam nevoie de patru-cinci cazuri, e clar că nu era greu de ales. După ce strângeam toate bilețelele, nu mai căutam altele. În partea a doua a serii, mai ales în momentele când Hanussen prezenta experimentele lui grafologice, eu dispăream din sală și mă duceam la toaletă, unde scriam pe bucățele de hârtie tot ce aflasem despre cazurile care urmau să fie prezentate.

De pildă: Schmidt, 3 februarie 1924. Essen, sora lui, a fost ucisă cu un glonte care i-a străbătut plămânii. Până acum, autorul crimei nu a fost prins. Sau: 2 martie 1901, Hamborn, naștere, mama a murit după ce a născut.

Apoi intram în garderobă și băgam bilețelul, ascuns de obicei într-o cutie de chibrituri, în buzunarul pelerinei lui

Hanussen. În cea de-a doua pauză, el nu avea altă treabă decât să învețe pe dinafară ceea ce era scris pe bilet, apoi îl ardea și, odată urcat pe scenă, descria cât se poate de dramatic și de profetic evenimentul respectiv. De aici reiese clar de ce toate experimentele pe care le-a efectuat cu participarea mea au fost reușite în proporție de aproape sută la sută.

Pentru toate cazurile aveam pregătit un alfabet de semnalizare, prin care îi transmiteam lui Hanussen informații încă în timpul spectacolului în caz că nu-și mai amintea ceva sau eu aflasem în pauza a doua un lucru și mai interesant. În această situație, citeam cu voce tare informațiile care erau adresate clarvăzătorului, introducând scurte formule de politețe care, pentru el, reprezentau anumite cuvinte ce defineau situația celui în cauză. Așa, de pildă, cuvântul *vă rog* însemna - naștere, *vă rog frumos* - nuntă, *liniște* - moarte, *vă rog să faceți liniște* - omor, *vă rog să citiți* - efracție, *psst!* - incendiu. Era un procedeu foarte discret, deoarece luam în mână biletul pe care erau scrise datele și exclamam: *Domnule Petr, vă rog!*, din care însuși cuvântul *vă rog* însemna naștere.

Am lucrat cu Hanussen doi ani, dar în toată această perioadă, el nu a efectuat nici măcar un singur experiment de clarviziune. Nici măcar nu a încercat. Tot timpul a prezentat numai niște escrocherii bazate pe trucuri și pe informațiile mele. Desigur că nu a crezut niciodată în posibilitatea prezentării unor numere reale de clarviziune și de multe ori le comenta cinic.

Escrocheria în domeniul clarviziunii era și mai simplă în cadrul ședințelor lui particulare. Oamenii trebuiau să-i prezinte cazul anticipat, el ce le cerea onorariul anticipat și, deoarece era vorba despre un experiment în domeniul clarviziunii care nu

putea fi executat oricând, îl ruga pe client să vină mai târziu. După ce acesta îl vizita a doua oară, îi relata ceva foarte inofensiv pe baza informațiilor de care dispunea, fără să fi făcut un efort special de clarviziune.

În cadrul așa-numitei reprezentații de grafologie prezenta un număr uluitor. Îi ruga pe spectatorii din sală să-i comunice numele persoanelor importante care se aflau acolo, după care le invita pe scenă. Apoi le ruga să scrie numele respective pe o tablă de școală și să nu indice titlurile științifice. Din câteva trăsături ale scrisului, putea să ghicească nu numai meseria, dar și destinul și viața lor personală. Nu era la mijloc nici o artă. Puțin înainte de începerea reprezentației, eu îi întrebam pe organizatori, pe controlorii de bilete sau pe garderobiere dacă în sală se află oameni mai cunoscuți - medici, avocați, profesori, funcționari publici -, aflam cum îi chema și ce titluri aveau, mă interesam de familiile lor și scriam toate aceste informații pe bucățele de hârtie și le trimiteam șefului meu într-o cutie de chibrituri. Hanussen le studia și, după pauză, își uimea publicul cu aptitudinile sale de clarvăzător.

Pentru situația când pe scenă urca cineva despre care nu știam nimic, foloseam un alt sistem de semnalizare. Îl întrebam pe organizator cum îl cheamă pe respectivul și cu ce se ocupă, după care transmiteam semnalele respective: *măinile încrucișate* însemna că e medic, *aranjarea cravatei* - judecător, *o mișcare a capului* - avocat, *căscat* - funcționar, *mâna în buzunar* - negustor, *trecerea mâinii prin păr* - artist.

Hanussen a declarat că se ocupă de clarviziune de 16 ani. Nu este adevărat, deoarece prima încercare de escrocherie în acest sens a făcut-o în vara lui 1927. Afirmă că știe zece - unsprezece limbi. Nu este adevărat, abia știe ceva engleză și franceză. Afirmă că a fost în India, unde i-a studiat pe fahiri și

le-a descoperit trucurile. Nu este adevărat. A fost doar o scurtă vreme în Palestina și Siria, iar în India nu a fost niciodată.

În anul 1923, Hanussen a fost expulzat pentru zece ani din Viena, deoarece și-a atribuit succesele poliției de aici. Nici la Berlin nu avea până acum câțiva ani o faimă prea bună. Așa, de pildă, în 1927, rudele actualei sale soții, cea de-a treia, familia Ruhle, domiciliată în strada Kant 23, au intervenit la poliție ca să-l pună sub urmărire deoarece a corupt-o și apoi a furat-o de acasă pe cea care avea să-i devină soție și care pe atunci era logodită cu un funcționar de bancă. Abia la 1 ianuarie 1928, după un an și ceva de la răpire, Hanussen s-a însurat cu ea la Rumburg. Până atunci au trăit împreună nelegal. Știu că în vremea aceea Hanussen a fost audiat de Poliția cehoslovacă și că a fost necesară o intervenție la Comisariatul de poliție de la Praga.

De asemenea, știu foarte sigur că încă din prima zi după ce a introdus în programul său numărul de clarviziune și până când ne-am despărțit, adică doi ani mai târziu, Hanussen nu a prezis niciodată cu adevărat. Dimpotrivă, sunt ferm convins că nu posedă nici un fel de aptitudini supranaturale și că nu putem să numim în felul acesta o obrăznicie brutală și un spirit de aventură anormal. Dacă aș fi fost audiat în timpul așa-numitului proces de la Litomefice, sunt convins că dezbaterile și rezultatele finale ar fi fost total diferite.

Berlin, 21 decembrie 1932

Semnătura: Erich Juhn”

Prin aceasta, legalizez propria semnătură a scriitorului Adolf Erich Juhn, Varnsdorf 2185, Cehoslovacia.

Berlin, 21 decembrie 1932

Siegfried Chodziesner, notar.

Kurfürstendamm din Berlin este un adevărat Corso al Europei. Sâmbătă, aici sunt de două ori mai multe lumini și fete frumos îmbrăcate. Este o toamnă umedă și o seară obișnuită. La sinagogile de pe Fasanenstrasse și din Piața Lehnin slujba tocmai s-a încheiat și evreii se grăbesc spre casă. Cei mai mulți traversează Kurfürstendamm.

Pe bulevard începe să fie înghesuală deoarece de pe străduțele laterale au năvălit grupuri de băieți, tineri și bărbați. Toți seamănă între ei. Poate din cauza privirii, poate pentru că au buzele strânse, poate din cauza hainelor. S-au amestecat printre tinerele fete ieșite la plimbare și printre evreii care se grăbesc spre stația de U-bahn. Unii merg pe un trotuar sau altul, ori stau în fața vitrinei fotografului Schmidt, iar atunci când se adună mulți, nu mai mișcă nici unul. Se aude un strigăt:

– *Juda verrecke - Deutschland erwache!*

Nu este numai o înjurătură, ci și un semnal. Toți cei care au apărut din senin pe bulevard încep să provoace lumea din jur. Împing, lovesc cu picioarele, cu coatele, unii chiar cu pumnii. Scandalagiii năvălesc din toate părțile, împart strada în mai multe zone și le ocupă.

Cofetăria Reinmann este o cofetărie de lux. Dar aparține evreilor. În colțul Joachimsthaler Strasse apare un grup de scandalagii care se oprește în fața cofetăriei. Cineva lovește cu piciorul într-un scaun și sparge vitrina, răstoarnă totul în cale, iar unul trage cu pistolul în oglinda de la bufet.

– Ajutor, poliția!

Dar poliția, nicăieri. Nici lângă cofetărie, nici în fața cinematografului unde s-a încins încăierarea. Mai târziu a motivat că a aflat despre scandal abia la ora nouă seara. Poate nu a intervenit deoarece cu câteva zile înainte se îmbolnăvisese maiorul de poliție Meyer, care coordona zona

Kurfürstendamm. Și ca un făcut, în seara cu pricina, în locul lui era de serviciu maiorul de poliție Wecke, despre care se știa că este adept al naziștilor, ceea ce a fost confirmat de cariera lui nazistă spectaculoasă de mai târziu.

Totul s-a desfășurat conform unui plan bine pus la punct până la urmă: conducătorii de grupuri au scos megafoane și au început să dea ordine strategice. Apoi a apărut un Cadillac elegant (nimeni nu și-a notat numărul lui) și a oprit lângă trotuar, nu departe de templu.

– Bună seara, băieți! Ei, cum merge?

– Minunat!

Bărbatul de lângă șofer este *Oberführer*-ul SS contele Helldorf, cel din spate este *Stabsführer*-ul Ernst, iar cel de-al treilea are un nume simbolic - Gewehringineur, șeful gardienilor de la Statul Major al SA. Pogromul a fost condus direct de la centru.

Așa arăta Berlinul în toamna anului 1931. Scandalagiii îmbrăcați în pantaloni golf și vindiauri bagă groaza în lumea de pe străzi, conștiința lor de sine crește după fiecare incident și încep să creadă că sunt de stare de orice. Hitler i-a asigurat că vor ajunge stăpânii tuturor bogățiilor din lume, dar mai trebuie să aibă răbdare, să reziste, să rămână la fel de duri, iar oamenii îi vor asculta fără crâcnire.

Și de ce nu i-ar asculta? Sunt șomeri și nu mai au ce pierde. Partidul le împarte în fiecare zi ciorba zilnică, și speranțele lor cresc. Cine se dovedește de încredere poate să ajungă și în SA. Și asta nu este puțin. Contele Wolf Heinrich von Helldorf conduce deja 74 de unități de șoc.

Cu 100 de zile în urmă, băncile s-au închis și au recunoscut că Germania a intrat în stare de faliment. Cu un an în urmă, trei milioane de șomeri umblau de la o fabrică la alta, iar azi numărul lor a crescut la cinci milioane. Oamenii disperăți, lipsiți de pretenții formează o masă de manevră bună pentru naziști. Contele Helldorf are deja pregătiți opt mii de soldați. Cărciumile au fost transformate în cazărmi și

aproape pe fiecare a doua stradă găsești câte una. Sunt păzite de gardieni, oamenii se trezesc cu alarma, trăiesc tot ca pe timp de război și se poartă de parcă ar fi în tranșee.

Hanussen a ajuns pe Kurfürstendamm abia după spectacol. Străbate bulevardul în limuzina luxoasă, la fel de încet cum l-a străbătut cu câteva ore mai înainte domnul conte, dar el nu urmărește grupurile de scandalagii care s-au retras de mult în cârciumi, ci privește numai la dezastrul care a rămas în urma lor. Acasă se așază într-un fotoliu adânc și își toarnă un whisky.

Hitler s-a născut cu 72 de zile înaintea lui Hanussen. În multe privințe, cei doi au avut o soartă asemănătoare și au crescut unul alături de celălalt din același miceliu. Amândoi sunt preocupați de ideea de a-i stăpâni pe cei din jur. Și unul, și altul ajunge la concluzia că un orator elocvent poate să transforme o minciună repetată de o sută de ori în adevărul gol-goluț. Anii ascensiunii lui Hitler și ai carierei strălucitoare a lui Hanussen sunt fertili în ceea ce privește numărul și varietatea escrocilor.

De tânăr, Hanussen a urmărit echilibristica politică a *Führer*-ului, fiind nevoit, prin natura profesiei, să citească ziarele în fiecare zi. Cu opt ani în urmă, nu ar fi pariat pe Hitler la nici o consultație privată de-a lui. De atunci, Harry Steinschneider a devenit un făcător de minuni autorizat de tribunal, iar Hitler - un orator la mitinguri, ale cărui planuri erau susținute de o calitate incontestabilă: lipsa totală de scrupule.

Nu trecuse prea mult de când se aflase în spatele gratiilor la Landsberg, unde primea vizite, complota cu cine putea și urzea planuri. Când a ieșit din închisoare, s-a dus direct la cârciumă și a luat-o de la început. Cunoscătorii zâmbeau și nici Hanussen nu-l prea lua în serios. Și totuși, chiar în ziua de 27 februarie 1925, el a rostit unul dintre cele mai memorabile discursuri politice ale istoriei moderne. De-a lungul anilor, sute de mii de provocatori naziști nu au făcut altceva decât să repete ceea ce declarase atunci șeful lor.

Pentru naziști nu existau decât doi inamici: evreii - ca persoane și comunismul - ca mișcare. „Dacă vedeți

undeva ceva frumos, aceasta este creația unui duh arian. Dacă vedeți ceva urât, este creația unui evreu. Chiar dacă anulăm tratatul de pace și declarăm reparațiile ca nefiind nevalabile, Germania este amenințată cu pieirea, și aceasta din cauza otrăvirii ei cu sânge evreiesc. Uitați-vă la Friedrichstrasse din Berlin. Fiecare evreu se plimbă la braț cu o nemțoaică. Nu doresc să câștig simpatia mulțimii. Vă rog să apreciați peste un an dacă am procedat corect; până atunci însă, este valabil un singur lucru: conduc o mișcare și, atâta timp cât port o răspundere personală, nimeni nu poate să-mi pună condiții“.

Hanussen citea aceste fraze bombastice îndreptate împotriva evreilor și nu se simțea atins. Se considera el evreu? Avusese vreodată sentimentul apartenenței la o rasă?

Hitler îi propune lui Krupp, în prezența a 400 de oameni de afaceri, programul său politic. A inventat socialismul german, care este de un tip special. Îi respectă pe capitaliști și-l lasă pe muncitor să rămână muncitor. Hitler se obligă să protejeze proprietatea particulară și se declară adeptul economiei liberale. Cei 400 de oameni de afaceri ascultă și găsesc că nu este o idee tocmai rea. Socialismul este un cuvânt mare și cine știe dacă nu e, cumva, viitorul. A introduce progresul și a menține în același timp contul din bancă nu constituie o ofertă de aruncat.

Hitler cucerește auditoriul cu trucuri, vorbe mari și sugestii, de parcă ar fi mers la școala lui Hanussen. După o oră, sala este de partea lui.

Găsește sponsori pentru a edita un ziar, a-i întreține pe membrii SA în cămășile brune și pentru a plăti salariul domnului doctor Goebbels, care a început campania de reclamă la *Angriff*.

Ziarele sunt în stare de adevărate minuni. Hitler știe acest lucru, iar Hanussen parcă i-ar fi citit gândurile. Deocamdată însă, trebuie să aștepte. Circulă din oraș în oraș, prevestește viitorul, ghicește la cerere, strânge fiecare

marcă, deoarece pentru acțiunile mari e nevoie de bani mulți, și clarvăzătorul nu poate conta pe subvențiile industriașilor.

Și-a cumpărat o mașină scumpă, spectacolele sale fastuoase îi aduc faimă, în cont s-a adunat deja o sumă frumușică și se pregătește să cucerească Berlinul. Dar pentru o asemenea ofensivă are nevoie nu numai de o recuzită nouă, ci și de un șef de Stat Major. Cu ani în urmă, avea la Viena un negru. Noul lui secretar este tot un exotic atractiv, cu nume și titlu ce impun respect: Ismet Aga Dzino, secretarul clarvăzătorului Erik Jan Hanussen.

Magicianul se pregătește pentru viitoarea lui carieră cu chibzuință. Cu banii câștigați din numerele lui de profeție la Düsseldorf, Hamburg, Halle și Hanovra își cumpără, la Berlin, o tipografie care a dat faliment și începe să tipărească un ziar. Nu *Angriff*, ca domnul doctor Goebbels, nu *Tribune* sau *Arbeiter Zeitung*, ca oamenii de stânga, ci pur și simplu editează ziarul propriu, al lui Hanussen.

Pare-se că e o raritate în lume. Ziarul poartă titlul pompos *Berliner Wochenschau* și are subtitlul - ziarul clarvăzătorului Erik Jan Hanussen. Ceva mai târziu, își va schimba numele în *Hanussen Zeitung*. Astfel, clarvăzătorul a năpădit orașul, iluzionistul s-a transformat în proprietarul onorabil al unei tipografii, editor de ziar și, de la început, unicul redactor. În rest, viața politică și economică este lipsită de importanță.

Ziarul nu este un săptămânal obișnuit. În ziarul lui Hanussen, toate articolele au caracter secret, ocult și se referă la clarviziune. O informație care în celelalte ziare apare în cadrul unui reportaj sau al unui anunț devine în ziarul lui Hanussen urmarea unei profeții sau a unei ședințe de clarviziune, țesută din fraze complicate, împrumutate din argoul făuritorilor de horoscoape, lipsite aparent de sens, dar având totuși un scop precis: acela de a-l induce în eroare pe orășeanul german, de a-l ameți cu ceva neinteligibil și de a-l atrage de partea sa.

Este un truc bine gândit. Clarvăzătorul Hanussen face reclamă propriului său ziar, care se ocupă de ocultism, iar ziarul, la rândul său, încearcă să-l popularizeze pe regele ghicitorilor. Nimeni nu putea inventa un sistem mai bun de a-și face campanie publicitară. Pentru articolul care îi face reclamă clarvăzătorului, cititorul plătește nu numai onorariul acestuia, dar și o parte din profitul ziarului. Hanussen încasează săptămânal 3000 de mărci *netto* pentru faptul că își face singur publicitate.

Șarlatanul Harry are deja o experiență bogată și nu se lasă amețit de glorie sau de bani. El știe că nu poate să se culce pe o ureche dacă vrea să ajungă undeva. E timpul să treacă la lucruri mai mari decât ghicitul pentru babe! Poporul! Țara! Viitorul Europei! Astea se poartă acum. Hanussen trebuie să înceapă cu profețiile politice, trebuie să emită păreri despre societatea contemporană, să prevadă viitorul ei, să vorbească despre perspectivele economiei, să pronosticheze mișcările de la bursă. El își dă seama că acestea sunt lucrurile care interesează pe toată lumea, deoarece în toată Germania nu s-ar găsi în zilele acelea nici măcar un om care să nu-și bată capul cu ce va aduce în politică ziua de mâine.

18.

Iarna grea a anului 1932. Nu există combustibil, nu sunt bani. Nici măcar pentru pâine. Se poartă hainele călduroase găsite pe acasă, dar și o noutate: *Winterhilfe* - ajutorul de iarnă pentru săraci. De ce nu și-ar aduce și Hanussen contribuția? Ar fi o reclamă bună. Ar putea prezenta gratuit câteva spectacole de clarviziune, și săracii

ar primi cărbune. În plus, toate ziarele l-ar prezenta ca pe un binefăcător care are înțelegere pentru cei nevoiași.

De la început, Harry a avut o calitate inestimabilă: știa să-și găsească cunoștințe utile. A avut noroc cu ofițerii în Bosnia, providența i-a trimis în lojă pe însăși arhiducesa, iar Curtea Tribunalului din Litomeřice i-a făcut un cadou care parcă i-a căzut din cer. Acum își prezintă spectacolele de iluzionism în Sala mare a Filarmonicii, în cadrul acțiunii *Winterhilfe*, și în același program apare cântărețul de cameră Richard Tauber.

– Bună seara, Maestre! Minunat!

În comparație cu Hanussen, Richard Tauber este un aristocrat, și acum nu știe cum să scape de el, deoarece îl urmărește până la cabină și nu mai termină cu vorba. Hanussen știe să găsească punctul vulnerabil al oricărei persoane, chiar dacă este foarte importantă și foarte populară, sau obișnuită cu întrebările curioase ale ziaristilor. Au început să discute despre boli. Și se înțeleg foarte bine. Numele cântărețului de cameră a ajuns pe prima pagină a ziarului lui Hanussen cu un titlu de o șchioapă. Se știa că acest cântăreț suferea de o formă gravă de reumatism. Nici cei mai cunoscuți medici din Europa nu reușiseră să-l vindece. Uneori se întâmpla să nu apară luni de zile pe scenă. Acum, providența i-a întins o mână de ajutor. Lazăr l-a întâlnit pe mântuitorul său la cabină, după prima reprezentație! Făcătorul de minuni a reușit ceea ce nu reușiseră toți profesorii universitari. Până atunci nu încercase nimic asemănător, dar ce nu făcea el pentru colegul său?!

– Maestre, vă puteți baza pe mine! Vreau să vă fac bine!

Nu i-a spus când și cum, ci a vorbit mai mult despre cei ce încercaseră să-l vindece și nu reușiseră, în rest totul a rămas secret. Și pentru ca toată lumea să înțeleagă că șarlatanul și-a luat în serios noua meserie, el a lansat vestea că metoda lui de descântec al bolilor până atunci incurabile va fi aplicată în mod

oficial și sub control medical. Încă din vara aceluia an, la sanatoriul special de la băile Godesberg.

Această amplă știre de natură științifică, care se referă la un eveniment ce va revoluționa istoria medicinei, a fost publicată în zilele imediat următoare în *Berliner Wochenschau - die Hanussen Zeitung*. „Citiți ziarul lui Hanussen, și veți obține informații la cel mai înalt nivel! Citiți săptămânalul lui Hanussen, și veți afla astăzi ce se va întâmpla mâine! Abonați-vă la ziarul lui Hanussen, și veți primi un bilet de intrare la o ședință de specialitate cu un mare magician! *Mystery of mysteries Hanussen!*“ Miss Farra ar rămâne stupefiată dacă ar ști unde a ajuns Harry!

Bineînțeles că această știre nu a apărut niciodată. Hanussen a primit o citație, iar Colegiul medicilor l-a amenințat că va înainta o plângere penală. Puțină rușine nu dăunează unei senzații. Toate scandalurile provocate de experimentele de clarviziune seamănă cu scandalurile de divorț ale vedetelor de la Hollywood. Hanussen știe că este bine să te menții în centrul atenției, și își pune în joc toate puterile și inventivitatea. Dar nu este pe gustul lui să devină binefăcătorul nevoiașilor, așa că preferă alte senzații.

În Germania, crește numărul celor care își dau seama când cineva îi duce de nas. Mai întâi murmură doar la bere sau la jocul de cărți, însă, treptat, încep să atace în presă. Cei deștepți îl atacă pe clarvăzător folosind propria lui metodă, ceea ce nu face decât să-i dea apă la moară!

„După cum știți, joi, în Sala Beethoven, va avea loc cea de-a 21-a reprezentație a mea, de data aceasta în cadrul programului pentru săraci *Winterhilfe*. Cu această ocazie, îi invit pe toți cei care nu cred în aptitudinile mele să încerce să mă combată. Am depus la Kommerz und Privatbank din Berlin W 50, Tauentzienstrasse 18, suma de 5000 de mărci de aur, pe care o voi dărui imediat și fără nici o ezitare celui care va reuși să dovedească că în timpul prelegerii nu am avut o comportare cinstită, că am primit sfaturi, că mi s-au făcut semne secrete, sau că mi s-au strecurat în mână bilețele, sau că sunt în legătură cu

un al treilea. Pe scurt, voi da cele 5000 de mărci de aur celui care va dovedi că în timpul reprezentațiilor mele folosesc trucuri sau manevre dubioase.

Prin urmare, domnii mei rivali, aveți ocazia unică de a-l deconspira pe Hanussen și de a câștiga ușor și repede o sumă frumoasă de bani!“

Atunci când nu a mai fost Richard Tauber, a apărut acest apel ademenitor, care a făcut să se vândă ziarul, iar spectacolul din seara aceea să se joace cu casa închisă. Clarvăzătorul începuse să se implice în viața publică și se pregătea să se angajeze în politică. Era timpul, totuși, să-și ia inima în dinți. Prima lui profeție politică a fost fără sare și piper. În mod clar, nu a vrut să se pună rău cu nici o parte, deoarece în 1923 nu se putea bănuie ce se va întâmpla.

S-a așezat în fotoliu, a luat în mână gomboloy-ul, a închis ochii și a început să mediteze la Olimpul politic al țării, în care își pusese în gând să pătrundă. Era o profeție timidă, consemnată de secretarul Aga Dzino, iar pentru orice eventualitate, și de redactorul-șef al ziarului său, psihologul doctor Thoma.

Guvernul lui Brüning este la cârmă, așa încât prezice că va rămâne la cârmă. Este o profeție logică și neangajantă. Nu incită spiritele și îi face pe plac domnului cancelar. Dar, pentru siguranță, mai admite și alte posibile combinații. Însă nici una dintre ele nu poate reuși fără Brüning. Atâta timp cât domnul cancelar va ocupa fotoliul, marca va fi stabilă. La Zürich, Amsterdam și la New York. Cererea de mărci va fi în mod garantat stabilă, uneori va scădea cu un punct – două, maxim cu cinci, dar cum poate fi numită aceasta fluctuație în timpurile nebune de astăzi? În mod categoric, nu este un risc atât de mare ca acela de a scoate capital din Germania și a-l depune la băncile din străinătate, așa cum fac cei care sunt convinși că Germania se apropie de faliment.

De fapt, nu este o profeție propriu-zisă, pentru că nimeni nu află nimic despre viitor, ci, mai degrabă, este un

fel de agitație, chiar nereușită, deoarece - după cum se știe - Brüning a dispărut la scurt timp de pe scena politică.

Lui Hanussen i-ar plăcea să intre în politică și încearcă să fenteze istoria. Ce-ar fi să producă o senzație cu iz istoric scoțând la lumină tragedia poveștii de dragoste a lui Rudolf, prințul moștenitor al Imperiului Austro-Ungar, întâmplată la castelul de vânătoare Mayerling? Povestea este interesantă din mai multe motive. Împăratul Franz Josef a făcut din ea un adevărat tabu și i-a obligat pe toți martorii să jure că vor păstra secretul până la sfârșitul vieții. Tot ce s-a publicat până acum în legătură cu acest caz constituie numai un amalgam de supoziții, iar cei care au știut cu adevărat ceva nu au suflat nici un cuvânt, nici măcar după moartea împăratului.

Singurul om care știa totul despre noaptea aceea îngrozitoare, Loschek – valetul prințului moștenitor Rudolf – murise tocmai în acele zile la venerabila vârstă de 87 de ani. Abia cu un an înainte de a muri, credinciosul slujitor a dezvăluit un mic detaliu al dramei, mărturisind că un rol important l-ar fi jucat o sticlă de șampanie. Această afirmație stranie a fost publicată, dar ea a întâmpinat o critică vehementă din partea cercurilor inițiate. Această istorioară, mai degrabă interesantă decât probabilă, părea un produs al fanteziei bătrânului sau o invenție a ziariștilor și nicidecum momentul pe care Loschek îl trăise în realitate.

Hanussen meditează. Ultimul martor a murit, și nimeni nu mai poate veni cu ceva nou. Așa că decupează relatarea bătrânului apărută într-o revistă de la Viena, o citește de două ori și, deoarece crede că nu poate greși, lăsă deschisă ușa cabinetului său de profeții pentru opinia publică.

În acest caz, ca și în multe altele, misteriosul domn secretar Ismet Aga Dzino și doctorul Leopold Thoma îi reprezintă pe cei cu pregătire academică. Urmează o reclamă intensă, iar la ora șase seara, bate primul gong care anunță prima profeție istorică, primul roman polițist în domeniul ocultismului, o investigație care a avut loc după 44 de ani de

la producerea evenimentului, adică, într-un cuvânt, experimentul tuturor experimentelor.

Hanussen nu este numai un clarvăzător, ci și un regizor cu un simț deosebit de a pune accentul la timpul și la locul potrivit. Profetia de astăzi se referă la răposatul prinț moștenitor al Imperiului Austro-Ungar, adică la un cetățean aparținând unui stat străin. Ambasada Austriei apără însă interesele austrieților, inclusiv ale celor care nu sunt nobili.

Excelența Sa Domnul Dr. Frank, ambasadorul Austriei, și-a cerut scuze că nu poate participa la spectacol, deoarece coincide cu un alt eveniment politic, respectiv cu inaugurarea Parlamentului Imperiului, și l-a rugat să nu se supere dacă vor lua parte numai atașatul de presă al ambasadei, consilierul dr. Waseerbock, precum și domniile de la Consulatul austriac: consulul Hollieder, împreună cu soția, și consulul Sommert, tot cu soția. Clarvăzătorul avea cinstea de a-i primi în salonul său pe domnul consilier guvernamental-șef, Bundrock, pe contele Limburg-Stirum și alte doamne și domni din înalta societate.

Experimentul a fost pregătit în cele mai mici detalii, profesionist. Mai întâi a fost servit un aperitiv, apoi un mic *Imbiss*.

„Dacă îmi permiteți, doctorul Leopold, psiholog experimentat și expert judiciar în acest domeniu, este, de fapt, redactorul-șef al ziarului *Berliner Woche*. Va consemna redactorul aceluiași ziar preferat al berlinezilor, Hans Kahan, care va redacta protocolul ședinței“.

În locul celui de-al treilea gong a fost pus discul cu *Corul pelerinilor*, din opera *Tannhäuser*. Maestrul ia loc. Muzica lui Wagner creează o dispoziție corespunzătoare oaspeților lui Hanussen. Maestrul își leagă la ochi o bandă din catifea neagră. Apar apoi mătăniile iluzionistului, ascunse în celebrul *gomboloy*. Fără aceste accesorii, prezicătorul nu vrea să facă nici un pas. În felul acesta, totul pare mai interesant. Urmează încă puțină muzică și încă un păhărel.

Dr. Leopold Thoma este regizorul spectacolului. S-a așezat în fața lui Hanussen, a făcut o reverență publicului și a început să vorbească cu o voce gravă:

– Maestre, vă rog să vă transpuneți în trecut, adică în luna ianuarie a anului 1889, la castelul de vânătoare al prințului moștenitor Rudolf, la Mayerling, lângă Viena. Este 30 ianuarie 1889, sunteți la castelul de vânătoare, la castelul de vânătoare...

Dr. Thoma face primii pași pe calea deconspirării enigmei. Vorbește cu un glas monoton, așa cum se procedează în asemenea situații, gesticulează cu mâinile și continuă să gesticuleze chiar și după ce clarvăzătorul stă deja cu ochii legați. Totul are anumite reguli.

Clarvăzătorul a început să vorbească încet, cu întreruperi, ca și cum ar fi cineva care tocmai se trezește dintr-o stare de profundă inconștiență și se străduiește să vorbească. Cuvintele se dezlipesc leneș de pe buzele lui, caracterul dramatic al întâmplării crește însă o dată cu elocvența lui. clarvăzătorul începe să se încălzească, frazele rostite de el dovedesc că și-a învățat bine rolul, domnul stenograf poate să țină ritmul.

– 30 ianuarie 1889? - ezită clarvăzătorul.

– Corect, Maestre, răspunde dr. Thoma.

– Asta nu corespunde, anunță prezicătorul.

– Nu e posibil, Maestre. În toate ziarele...

– S-a întâmplat cu o zi mai înainte. Văd foarte clar.

În noaptea dinspre 29 spre 30.

Un mic truc, dar care face impresie. Practic, a spus aceleași lucruri și totuși lasă impresia că știe mult mai multe decât cei care au fost prezenți martori. Domnul conte Limburg-Stirum și-a aprins o havană, iar atașatul de presă se joacă cu ceasul de mână. Este clar că nu bănuiesc că va urma ceva senzațional.

Veniseră mai mult din curiozitate. Hanussen are deja un nume, în societate se vorbește despre el ca despre un ocultist extraordinar de dotat. Iar el din nou prezice.

„...Văd o societate formată cam din douăzeci de oameni. Au venit aici în grabă. Sunt prezente numeroase doamne. Una dintre ele are cam 30 de ani și e actriță la Teatrul vienez *Auf den Wieden*. Este prietena unui tânăr aristocrat, a contelui Festeicz. Contele este și el aici. Desigur, au venit împreună. Mai văd și o altă tânără doamnă, baroneasa Holm... Hold..., nu, Irena Hochberg. Este prietena intimă a unui bărbat de origine modestă, care a reușit să pătrundă în înalta societate, un actor. Se numește Straus, Vaclav Straus. Și el este acolo. Unii au plecat mai înainte, alții pleacă în această dimineață. Este 29 ianuarie 1889. Societatea de vânători îl așteaptă însă pe prințul moștenitor“.

Urmează prima pauză. Prezicătorul a căzut într-o transă mai profundă, dându-i chelnerului timp să umple paharele. Psihologul dr. Ludwig îl urmărește îngrijorat pe clarvăzător. Bilele se mișcă, mâinile tremură, mușchii omului în transă se încordează puternic, trebuie să suporte un mare efort. Vă rog să stingeți lumina, la lumina veiozelor se aude mai bine.

„... Rudolf nu se află la Viena, ci este aici, în Ungaria, însă foarte aproape de frontiera cu Austria. Participă la o festivitate. Se distrează. Acum însă i se înmânează o scrisoare urgentă. Împăratul îl cheamă la Viena. Trebuie să se întoarcă de urgență ca să discute în prezența lui cu soția sa, prințesa moștenitoare.

Discuția are loc. În încăpere se află prințul moștenitor, prințesa moștenitoare și împăratul. Împărăteasa a plecat. Prințesa moștenitoare pare a fi bolnavă, fiindcă este distrusă de vestea că soțul ei nu a fost singur în vizita din Ungaria. A aflat că l-a însoțit o tânără și frumoasă fată, domnișoara Vetser.

Este o scenă impresionantă, pe care prințul moștenitor trebuie să o suporte în prezența tatălui și a mamei sale. Deocamdată însă, domnișoara Vetser va pleca la Baden, însoțită de prietena mamei sale, o doamnă în jur de

30 de ani. Mai zăbovesc puțin într-o cafenea, unde cele două femei trebuie să se întâlnească cu prințul moștenitor.

Împăratul are o discuție îngrozitoare cu fiul său. Îi interzice categoric să mai aibă vreo relație cu domnișoara Vetser și îi repetă că o va împiedica să plece cu el în Italia. Categoric!

Prințul moștenitor se apără, nu este de acord, apoi se întoarce brusc și iese trântind ușa, lăsându-l pe împărat singur. Împăratul strigă în urma lui: unde te duci?

– Plecăm în Italia! - răspunde prințul moștenitor de pe scară.

Acum au rămas în încăpere numai împăratul și soția prințului moștenitor. Are o criză de nervi și începe să țipe. Împăratul se clatină pe picioare, duce mâna la inimă și se sprijină de masă, aghiotantul se grăbește să-l ajute și îl scoate afară. Ea rămâne. Este uluită de tot ce s-a întâmplat, dar își revine după câteva clipe și iese grăbită din cameră. Probabil vrea să-l ajungă din urmă pe prințul moștenitor, despre care știe că vrea să se întâlnească cu domnișoara Vetser la Baden.

Prințul moștenitor se duce la Baden însoțit de contele Paar, care pe vremea aceea era confidentul său. La Baden urmează să se întâlnească cu domnișoara Vetser în acel mic local cu grădină...”

Hanussen știe când trebuie să se întrerupă. Acum se oprește nu pentru a permite chelnerilor să umple paharele, ci pentru a face o pauză oratorică. Pentru ca spectatorii să aibă timp să guste surpriza, să aibă timp să admire harul de neînchipuit al acestui om atoateștiutor, care are ochii legați. Majoritatea celor prezenți sunt complet absorbiți de această aventură captivantă.

„... Castelul. Castelul. Au ajuns. Valetul prințului moștenitor aduce vestea cea proastă. Nu este exclus să se aștepte la o vizită a prințesei moștenitoare și poate chiar a împăratului.

Prințul moștenitor râde.

Baroana intră în camera ei de la primul etaj. Vrea să-și schimbe rochia. Prințul moștenitor a rămas jos cu domnii și cu artista despre care am amintit mai înainte. Și celelalte doamne sunt aici. S-au hotărât să se ducă în pădure. Pădurarul vrea să facă un anunț. Este un tânăr cam de 22 de ani, ungur, însurat numai de trei luni. Nevasta lui este bucătăreasă la castel.

Prințul moștenitor îi invită pe toți cei prezenți la prânz și apoi la banchetul de seară. Apoi urcă după domnișoara Vetser. Amândoi și-au adus geamantanele, pentru că vor să fugă. După o clipă, se amestecă printre ceilalți oaspeți. Toți sunt veseli și se bea mult. Domnișoara Vetser face o aluzie răutăcioasă. Rudolf, nu.

Prânzul trece și nu apare temuta vizită de la Viena. Se spune că unul dintre domni trăiește cu nevasta pădurarului. Înșuși prințul moștenitor îl preferă de dragul nevestei lui. Seara târziu, baroana Vetser se retrage în camera ei. Domnul care s-a lăudat cu relația pe care o are este contele Festeicz. El se află într-o dispoziție excelentă. Acum iese afară. Baroana Vetser doarme de mult.

– O să intru pe fereastră la nevasta pădurarului! – se laudă contele.

Curioși, ceilalți vin după el. Vor să vadă dacă nu cumva se laudă. Deodată izbucnește un scandal asurzitor. În camera nevestei pădurarului a apărut bărbatul ei. Cei doi se iau la bătaie. Ceilalți sar în ajutor, iar în frunte se află prințul moștenitor. Ia pușca agățată de perete și lovește cu patul ei în dreapta și în stânga. Pădurarul apucă o sticlă de bere și o aruncă în Festeicz. Sticla zboară prin aer, îl lovește în cap pe prinț și face oglinda țăndări.

Toți domnii, Festeicz și prințul moștenitor se întorc la castel și discută cu aprindere. Este o situație neplăcută. Ceilalți întreabă dacă prințul nu a fost rănit. Acum, acesta șade într-un colț lângă cămin și tot corpul îi tremură. În cele din urmă, i se reproșează lui Festeicz felul cum s-a comportat. El se apără. Enervat, prințul moștenitor strigă la el:

– Nu e cinstit și nici decent să te bagi în felul ăsta în căsnicia unor tineri!

Festeicz își permite să facă o observație despre baroana Vetser. Prințul moștenitor sare în picioare și încearcă să pună mâna pe sticla de pe masă, în timp ce le strigă celorlalți:

– Veți mai primi încă una!

Festeicz s-a înarmat și el cu o sticlă grea de șampanie. Prințul moștenitor îi cere să-și retragă cuvintele despre domnișoara Vetser. Festeicz ezită. Urmează un schimb de cuvinte rostite pe un ton iritat. Prințul moștenitor se răstește la Festeicz, care ridică sticla ca să-l lovească în cap cu ea. Societatea intervine la timp. Domnișoara Vetser s-a trezit și, auzind cuvintele jignitoare la adresa ei, sare între cei doi bărbați. Prințul moștenitor îi dă câteva palme lui Festeicz.

Festeicz se dezlănțuie. Domnișoara Vetser și prințul moștenitor sunt scoși afară pe ușă și se retrag în camera de la etaj. Rudolf și iubita lui devin dintr-odată conștienți de caracterul nedemn al relației lor. Amândoi beau mult. Și tocmai în clipa asta, lui Rudolf îi trece prin minte ideea de a părăsi de bunăvoie viața. Ia o armă agățată de perete și se pregătește să iasă cu ea afară.

– Rămâi cu mine! Nu ieși de aici fără mine! - țipă baroana Vetser. Dacă vrei să-ți iei viața, atunci omoară-mă mai întâi pe mine. Am vrut să plecăm împreună. Atunci să plecăm! Dar nu în Italia, ci pe un alt tărâm...!

Se îmbrățișează, se sărută și domnișoara Vetser îl trage spre ea.

– Împușcă-mă! Nu te răzgândi! Ar fi mai bine așa, pentru că toată lumea ne-ar lăsa în pace.

În clipa aceea, cameristul bate la ușă. Apoi intră și anunță:

– Tocmai a venit o doamnă.

– Ștefania! - exclamă Rudolf.

Nu este soția lui, ci o artistă care s-a întors împreună cu prietenul ei. Domnișoara Vetser nu știe asta, așa încât pune mâna pe armă, așază țeava pistolului la tâmplă și apasă pe trăgaci. Glonțul îi străpunge capul.

Cameristul bate la ușă.

– Deschideți ușă!

Cineva de jos țipă:

– Ajutor, o crimă...!

Rudolf ia o armă și se împușcă.

Oamenii deschid ușa cu forța. Prințul moștenitor zace întins lângă domnișoara Vetser. Tânăra a murit. Rudolf mai poate să șoptească:

– Așa e mai bine.

Prințul moștenitor moare după câteva minute.

Asta este tot! În castel nu s-a mai întâmplat nimic deosebit. Împăratul a primit vestea morții lui Rudolf și încearcă să se consoleze. Domnișoara Vetser este legată și așezată într-o trăsură, iar prințul moștenitor e așezat lângă ea, în aceeași poziție, și astfel trăsura se îndepărtează, urmărită de privirile țăranilor. Abia mai târziu ei au fost transportați mai departe.”

Hanussen a încheiat. Oaspeții și-au așezat demult păhărelele pe masă. Țigara de foi a contelui von Limburg-Stirum are o cenușă de trei centimetri, iar doamna consul Sommert își roade unghiile lăcuite. Au asistat la o dramă din înalta societate, o societate care este mult deosebită de a lor, fiind de aceea atât de interesantă pentru ei. Acum au fost atât de aproape de dramă, încât ar fi putut să o atingă, deși s-a petrecut aproape cu o generație înaintea lor.

– Acest Hanussen e un adevărat artist, trebuie să admiteți!

– Se pricepe la meseria lui!

– Poate a descoperit ceva care poate intra chiar în istorie!

Doctorul Thoma întreabă:

– Toate acestea sunt adevărate, Maestre?

Hanussen:

– Așa s-a întâmplat. Așa am văzut eu.

Consilierul secret Julius Wasserbock:

– Conte Festeicz, cel care întreține o anumită relație cu artista, este - după părerea dvs. - una și aceeași persoană cu cel care trăia cu soția pădurarului?

Hanussen:

– Da, este același.

Consilierul secret Julius Wasserbock:

– Ce motiv a avut cameristul Loschek să facă atâta agitație în jurul venirii artistei? De ce l-a anunțat în acest sens pe prințul moștenitor?

Hanussen:

– Își închipuia că doamna acoperită cu voal ar putea fi și prințesa.

– Desigur, pare verosimil.

Dr. Thoma:

– Stimate doamne și stimați domni, experimentul s-a încheiat și Maestrul se trezește.

Hanussen acordă o atenție specială momentului trezirii, deoarece astăzi are un public important. La început, simulează că îndepărtează ceva invizibil, ridică mâinile ca un robot, își îndreaptă spatele, o clipă stă încremenit, apoi își dezleagă banda de catifea de la ochi și mijește ochii, deoarece lumina difuză a lămpii de masă este prea puternică.

Urmează aplauze și se rostesc toasturi în cinstea victoriei clarvăzătorului.

Relatarea acestui episod a apărut într-unul dintre numerele ziarului lui Hanussen, care a devenit senzational și s-a vândut bine. Prezicătorul făcuse din nou o demonstrație a calităților sale. Numele cunoscute ale celor câtorva persoane care asistaseră la spectacol au conferit episodului o și mai mare credibilitate. Și, cu toate acestea, a fost vorba pur și simplu despre o escrocherie. În acest caz, Hanussen nu numai că s-a pripit, dar s-a și supraestimat. Nu i-ar fi trecut prin minte că slujitorul prințului moștenitor ar fi putut să vorbească chiar și de pe lumea cealaltă.

Cameristul Johann Loschek a lăsat o depoziție autenticată de notar despre evenimentele care au avut loc la castelul Mayerling. A fost singurul martor ocular a cărui mărturie era, în mod neîndoielnic, autentică. Prin publicarea depoziției, câteva luni mai târziu, în *Berliner Illustrierte Zeitung*, s-a dovedit că ceea ce pretindea Hanussen că a văzut în stare de hipnoză nu a fost decât un moft. și o neobrăzare de primă clasă.

19.

Deasupra portalului atârnă portretul lui Hanussen. De la un ochi la altul măsoară 6,60 m, fruntea i-a fost tăiată, iar barba îi lipsește cu desăvârșire, întrucât nu ar mai fi încăput deasupra fațadei Teatrului Scala. Privirea sa mistică îi atrage pe spectatori zi și noapte. La ora 19.00 încep să apară primii spectatori. Ei vin de pe toate străzile, se grăbesc să iasă din stațiile de metrou, se îndreaptă cu pași repezi spre casa de bilete, ca să-și lase acolo obolul și să participe apoi la spectacol.

Afișele anunță cu litere imense: *Erik Jan Hanussen - un fenomen al zilelor noastre!*

Scala este un teatru cunoscut. Cel care se poate mândri ca a luat examenul de maturitate pe scena acestui Colosseum berlinez se bucură de o mare stimă în rândul managerilor. Hanussen a intrat fără să fi dat examen și a reușit cu diplomă de merit. O mie de mărci pe seară valorează mai mult decât o legitimație bună. iar astăzi tocmai a semnat contractul pentru sezonul următor.

Erik Jan Hanussen - un fenomen al zilelor noastre!

Berlinul l-a ajutat pe Hanussen să-și câștige gloria și acum îl apreciază. În momentul acesta a ajuns la apogeul artei sale, are bani și relații influente, și-a cumpărat două mașini noi, iar în Golful Stralau este ancorat iahtul *Ursula*. Toate acestea îl ajută să ducă o viață lipsită de griji.

– La cabinetul lui din Esplanada dă consultații de la 10 la 11 și de la 2 la 4. Ar fi bine dacă Wilhelm ar afla cât mai multe despre el.

Apoi s-au despărțit și s-au dus acasă cam la aceeași oră la care se ducea la culcare fenomenul atâteștiutor în domeniul științelor oculte, care în momentul acela nu bănuia nimic.

Cabinetul este amenajat fastuos într-unul dintre cele mai importante hoteluri din Berlin. Sala de așteptare are covoare persane, în anticameră te întâmpină un secretar cu nume exotic și un consilier cu titlu academic, amândoi îmbrăcați impecabil. Culisele creează o impresie bună, după cum la fel de serioase sunt întrebările secretarului, iar zecile de oameni care așteptau să fie primiți de marele magician constituie, de asemenea, garanția obținerii unor performanțe neobișnuite.

Printre cei care asteptau în anticameră se afla și Wilhelm. Are mai degrabă o înfățișare de boxer decât de om neurastenic care e curios să afle ce va mai avea de suferit în viitor. El urmărește forfota din cabinetul de consultații și încearcă să rețină cât mai multe detalii. Apoi, după ce îi vine rândul, plătește fără să crâcnească taxa de consultație și semnează o declarație.

Șarlatanul Harry, care are deja experiența procesului de la Litdmerice, s-a asigurat împotriva altor eventuale reclamații de escrocherie. Oricine vine la el primește un formular tipărit, editat de secretariatul lui Erik Jan Hanussen.

De obicei, cel care are visează să aibă și mai mult. Hanussen nu mai râvnește la bogăție și nici măcar nu mai are pe ce cheltui banii pe care-i primește ca onorariu. Acum el tânjește după glorie, dar nu în calitate de clarvăzător. Ar dori să ajungă ceva mai mult decât o simplă vedetă de variété, cucerind laurii care se află pe treapta cea mai de sus a celebrității.

Deocamdată însă, se aprinde semnalul luminos care îl anunță că trebuie să se pregătească pentru a intra în scenă. Își îmbracă maieul, se pudrează, își dă cu puțină umbră sub ochi și - gata - vrăjitorul secolului douăzeci poate să apară! Gongul bate a treia oară, și cortina se ridică.

Ca în fiecare seară, sala este plină: se află aici doamne îmbrăcate în toalete elegante de seară și domni în smoking și cu papion. În al treilea rând stau doi bărbați. Deocamdată, nu au nume și pur și simplu fac parte dintre spectatori. Acum ei se distrează, fiind curioși să vadă ce se va întâmpla pe scenă.

Luminile se sting, orchestra începe să cânte și apar primii actori.

Regizorul nu a introdus numărul său de senzație imediat în primul act. Surpriza cu păr blond care iese la rampă, în lumina reflectoarelor, constituie un lucru bine gândit pentru numărul științific și important al lui Hanussen, deoarece el creează în conștiința spectatorilor un criteriu de comparație. La început este prezentat un număr de circ, după care urmează adevăratul număr științific.

Blonda îmbrăcată sumar știe să facă adevărate minuni. Doi bărbați robuști, aleși din public, o leagă cu niște lanțuri, o închid într-un butoi, încing butoiul cu alte lanțuri, le ferecă cu un lacăt încuiat cu cheie și, în timp ce rostogolesc butoiul încolo și înapoi pe scenă, fata apare în toată splendoarea ei golașă și mulțumește publicului pentru aplauze, trimițând bezele bărbaților care au asistat-o.

După o clipă, repetă același număr, cu deosebirea că de data aceasta este udată din cap până în picioare. Fata nu

numai că supraviețuiește potopului, dar apare pe scenă într-o rochie strălucitoare, complet uscată, și scoate din butoiul gol mai întâi apă, pe care o oferă spectatorilor, apoi *chianti*.

Între numărul susținut de perechea de dansatori La Jana și Hanussen, pe scenă mai apar doi excentrici de la Teatrul Empire din Paris. Apoi reflectoarele se sting complet, scena se cufundă într-o beznă înăbușitoare, iar viorile, flautele și toba cântă în surdină o melodie orientală. Regizorul menține mult timp această stare de tensiune, iar când simte că încordarea a ajuns la cote maxime, dă semnalul. Reflectorul care se află deasupra portalului desenează pe cortină o elipsă de culoare verzuie. În sală se produce rumoare, apoi, ca la comandă, se face liniște. Pe scenă și-a făcut apariția un bărbat îmbrăcat într-un frac impecabil. Este dr. Ludwig Thoma, conferențiar și asistent, care îl introduce pe scenă pe cunoscutul magician.

Se aprinde o lumină albă, și muzica se oprește. Fenomenul zilelor noastre nu este un bărbat în vârstă care poate să lucreze numai cu filtre roșii.

Momentul intrării seamănă cu cel de la un spectacol de circ, și șarlatanul se deconspiră de la primele minute. Aruncă în sală, la întâmplare, mingi de tenis care zboară pe unde nimeresc, după care, una câte una, revin înapoi pe scenă și clarvăzătorul le prinde cu o mișcare de pisică. În sală se așterne o liniște de mormânt. Hanussen ține mingea câteva clipe în mână, cu grijă, de parcă ar fi o castană fierbinte. Este vorba despre un anume fel de emanație a fluidului personalității, o iradiere a trăsăturilor de caracter și a gândurilor ascunse, explică amabil dr. Thoma publicului neinformați. În fiecare minge de tenis, Maestrul simte soarta și sufletul celui care a ținut-o câteva clipe în mână, fiecare obiect păstrând ceva din personalitatea proprietarului lui.

Nimeni nu râde.

Cel care a aruncat mingea poate să urce pe scenă și este invitat la un număr de exhibiție. Prin intermediul acesteia și al mâinilor sale cu puteri supranaturale, Maestrul

a intrat în conștiința lui și acum știe despre el tot ce are nevoie. Cel puțin așa afirmă domnul doctor, care îi plimbă de mână pe spectatori prin jungla plină de mister a fenomenelor oculte, pentru ca nu cumva să pășească alături. Urmează pauza, în timpul căreia Maestrul stă de vorbă cu cei pe care i-a ales din mijlocul publicului. Știe să pună întrebări și, în câteva clipe, află tot ce-i trebuie.

Spectacolul continuă! Maestrul lucrează pe scenă, în timp ce dr. Thoma și secretarul Ismet Aga Dzino stau pe culoar. Oamenii sunt curioși, dar și mândri atunci când stă de vorbă cu ei cineva care îl cunoaște pe Maestru în intimitatea lui.

Cei doi care stau în rândul trei se distrează. Probabil fac parte din cercurile înalte. Hanussen ar trebui să știe că unul are în buzunarul de la piept cărți de vizită cu numele von Ohst, iar celălalt o legitimație de membru de partid cu număr mic, cu o fotografie alături de care se află semnătura: contele Helldorf. Cu cel de-al șaselea simț al său, Hanussen ar trebui să înregistreze pe cine are astăzi în sală. Este adevărat că cei doi au venit să se distreze, dar unuia dintre ei i-a trecut acum prin cap o idee năstrușnică, care ar putea să influențeze și soarta celebrului clarvăzător.

Bate gongul, și Hanussen se poate demachia.

Cei doi mai stau încă în rândul al treilea și o urmăresc cu un aer cunoscător pe dansatoarea La Jana. Contelui Helldorf i-a dispărut însă de pe buze surâsul de mulțumire provocat de frumoasa femeie de pe scenă. Acum îi trece prin cap cu totul altceva. Hanussen a făcut asupra lui o puternică impresie. Nu numai prin ceea ce a prezentat, ci și prin modul cum a prezentat. Acel bărbat mic de statură și cu mâini mari este într-adevăr, un iluzionist adevărat, deoarece știe să-i domine pe oameni. Cei peste o mie de oameni atât de diferiți, care au venit la spectacol cu un sentiment de neîncredere în miracole, au fost transformați într-un public ascultător care, după câteva numere ale lui Hanussen, este dispus să bage mâna în foc pentru el. A comandat publicul din sală într-un mod atât de convingător și

I-a subjugat atât de profund, încât, înainte de plecare, acesta era înclinat să considere cel mai absurd lucru ca pe un adevăr divin.

Ar fi bine să ai un asemenea prooroc. Orășeanul ar avea încredere în el. Iar orășeanul este un mic speculant. E bănuitor și începe să reflecteze abia atunci când se întâmplă ceva neplăcut. Apoi se alătură acelei părți care îi oferă mai multă siguranță și o cămară mai bine aprovizionată. Acum însă așteaptă, nu știe ce să facă și, deocamdată, trece dintr-un partid în altul, deoarece nu are încredere în politică. Și acum apare cineva care este considerat o adevărată capacitate – un clarvăzător, atestat de autoritatea judecătorească și, printr-un singur gest al mâinii, el poate să provoace simpatie, ca să nu mai punem la socoteală faptul că prezice în mod sistematic un viitor roz al unui anumit partid politic. „Acest partid va câștiga în mod sigur alegerile, iar după victoria în alegeri, o să vedeți cum o s-o ducem noi, toți care facem parte din el, iar poporul, viitorul și statul vor aparține numai conaționalilor lor. Cine altcineva poate să evoce oamenii un rai cafeniu pe pământ mai bine și mai precis decât un clarvăzător care a fost atestat de tribunal?”

Orășeanul respiră ușurat. Doamne ajută!, acum știu de ce am nevoie și, din moment ce acest lucru este rostit de o voce aleasă de Dumnezeu, care astăzi a probat și, de fapt, probează în fiecare zi aptitudinile sale supranaturale, el trebuie să corespundă adevărului. Nu voi înota contra curentului!

După terminarea spectacolului de la Teatrul Scala, cei doi care stătuseră în rândul trei s-au dus la Uhu-Bar. Și pentru că unuia dintre ei îi venise o idee în legătură cu clarvăzătorul Hanussen, au comandat un whisky dublu, apoi încă un whisky dublu și târziu, după ora două noaptea, când au plătit consumația, hotărârea lor era deja luată.

– Măine îl voi trimite pe Wilhelm la cabinetul lui de consultații, spuse unul dintre ei.

– Dă și ore particulare de clarviziune?- îl întrebă celălalt.

Este un document foarte important, care trebuie citit de către fiecare dintre cei interesați să participe la o ședință privată de spiritism și care, de asemenea, trebuie semnat înainte de a intra în cabinetul Maestrului.

Boxerul Wilhelm stă, citește unul dintre formularele care se află pe masa din anticameră și rămâne destul de uimit. Șeful său i-a povestit că Hanussen ar fi un fel de făcător de minuni, iar acum vede cum Maestrul îl pune să semneze tot felul de formulare. „Subsemnatul iau la cunoștință și sub proprie semnătură confirm că am venit aici de bună voie, fără a fi convins de nimeni și mai ales de nimeni din personalul lui Hanussen, și nu am fost întrebat nimic de nimeni, mai ales din rândul asistenților lui”.

„Hanussen este un artist și nu vrea să fie altceva, deoarece în particular nu prezintă altceva decât ceea ce prezintă pe scenă”, citește uimit Wilhelm. „În mod categoric, refuză să i se spună că este un făcător de minuni miraculos și declară că poate să prezinte experimente remarcabile, pe care le pot învăța și alți oameni cu înclinații asemănătoare, bineînțeles, după ce au fost instruiți din punct de vedere științific”.

Boxerul rămâne pur și simplu stupefiat. Aștepta să întâlnească o reclamă deșănțată, un om cu o bilă din sticlă și o pisică pe umăr, poate un clarvăzător cu o aură deasupra capului și îmbrăcat într-o pelerină purpurie. În loc de toate acestea, a întâlnit un individ care dă dovadă de o prudență de avocat și care, asemenea unui bancher, și-a luat măsuri de asigurare pentru toate cazurile.

În continuare, în formulare se menționează că „subsemnatul confirmă sub proprie semnătură că i s-a atras atenția că toate experimentele efectuate sunt foarte contradictorii din punct de vedere științific – și nu prezintă importanță pentru viață. Și aici pot să apară insuccese, ca în orice domeniu al vieții spirituale. Hanussen este numai un om și de aceea poate uneori să se înșele. Chiar și în știința grafologică foarte dezvoltată pot să apară erori”.

Prin urmare, după cum rezultă din acest formular, o vizită la cabinetul de consultații al lui Hanussen nu reprezintă nimic altceva decât intenția pusă în practică a clientului de a sta de vorbă, de a fi inițiat și informat despre problemele oculte direct de către Hanussen, de a-și satisface curiozitatea sau, de asemenea, poate fi numai urmarea dorinței de a se convinge între patru ochi dacă marea artă a lui Hanussen rămâne mare și inaccesibilă chiar dacă este privită de aproape.

Emisarul lui Helldorf era complet năucit. După ce a semnat și a dat formularul domnului secretar, a intrat în cabinetul lui Hanussen, care funcționa în cel mai bun apartament al hotelului. Odată intrat aici, a uitat însă complet ce trebuia să întrebe, să afle și să răspundă, comportându-se ca un imbecil. Când a ieșit afară, avea impresia că este un băiețel care a pierdut la jocul cu bile. A ieșit din cabinet cu un aer demn, iar după cinci minute a intrat pe altă ușă în sala cea mare a hotelului.

Contele Helldorf are însă o părere cu totul diferită despre acest episod. Atunci Wilhelm le aduce un formular mototolit, pe care a reușit să-l fure, ca unica pradă a lui, iar șefii lui îl citesc ca pe o adevărată biblie. Cântăresc fiecare frază, citesc de mai multe ori și, în cele din urmă, ajung la concluzia că Hanussen știe mult mai mult decât și-au închipuit ei. Reversul formularului constituia, de fapt, o culme a rafinamentului.

Fiecare era obligat să semneze că tot ceea ce va vedea constituie un truc, o escrocherie, un număr de variété. Prin urmare, Hanussen atrăgea atenția că nimic nu avea nici o importanță. Nu oferea nici o garanție, nu promitea nimic și afirma despre sine că nu este un clarvăzător, deoarece oricine poate învăța ceea ce știe el. Și, cu toate acestea, sala de așteptare era plină, la ședințele particulare de ghicit se aștepta uneori săptămâni întregi, iar spectacolele de la Teatrul Scala se jucau cu casa închisă.

Pur și simplu, oamenii nu credeau în ceea ce semnau.

Erau suficiente o observație discretă aruncată de domnul secretar cu nume exotic, un singur cuvânt al domnului dr. Thoma pentru că oamenii să înțeleagă că ceea ce semnav constituia un lucru care, probabil, era necesar din punct de vedere oficial, iar ceea ce trăiau era cu totul altceva. Ei nu credeau în formularele tipărite ale lui Hanussen. Au făcut din Hanussen un prezicător, și așa va rămâne, chiar dacă va încerca să se apere de o sută de ori. În acest caz, opinia publică are putere de convingere și nimeni nu va închina o odă aptitudinilor supranaturale ale lui Hanussen.

Contele Helldorf simte că prezicătorul se bucură de un credit uriaș în rândul oamenilor. Aceasta este mai mult decât un cont cu multe zerouri pe care l-ar putea avea. Atunci când crezi în cineva din tot sufletul și nu te lași convins că e alb sau negru, înseamnă că cel în care crezi are valoare. Mai ales acum, când partidul nu are încă cheile de la toate ușile. Dacă clarvăzătorul de la Esplanada ar prezice măcar fiecărui al doilea dintre vizitatorii săi că, în alegerile viitoare, partidul nazist reprezintă miza pe care trebuie să joci, atunci această știre secretă s-ar răspândi ca holera prin tot Berlinul în decurs de numai două zile. O scurtă frază rostită pe un ton confidențial reprezintă în acest caz mult mai mult decât un afiș de campanie mare cât Reichstagul.

Nu a fost prima oară când Hanussen și-a făcut reclamă afirmând că nu are nici o aptitudine supranaturală. În vremurile acelea era nevoie de iluzioniști. La un moment dat, într-o carte care se ocupa de ocultism descoperise numeroase trucuri și instrucțiuni cum să devină scamator ușor și repede, învățase cum să caute un ac și cum să citească pe scenă plicuri lipite. Apoi prezentase el însuși toate acestea pe scenă, și oamenii n-au crezut că este vorba despre același truc. Cum putea să facă el exact ceea ce aflase din carte și condamnasе?

Și totuși a putut. În numărul 20, *Neues Wiener Journal* i-a publicat un articol care trebuia să-i atragă pe cititori și să-i facă reclamă prin însuși titlul său: „Cum lucrez?”.

„Oricine are o bună elocință și știe să-și aleagă în mod corect cuvintele cele mai convingătoare poate să insufle voința sa unui om cu temperament pasiv. Acesta îl ascultă și va avea încredere în el. Afirm și în același timp pot să dovedesc că ceea ce fac eu nu este nimic altceva decât ceea ce fac comis-voiajorii, poeții, oratorii sau comercianții. Munca mea este însă mai ușoară. Spre deosebire de negustorul care poate să experimenteze cu fiecare client în parte, eu am posibilitatea de a alege cu grijă. Îi primesc numai pe cei despre care sunt convins că sunt de la bun început dispuși să cumpere, ceea ce înseamnă că încă de la începutul ședinței nu doresc nimic altceva decât ca experimentul lor să reușească. Acești oameni doresc să aibă succes numai pentru că sunt interesați de ocultism. În plus, mai am încă un mare avantaj. Pentru un mediu, scena reprezintă o ambianță cutremurătoare și eu însumi am faima unui om căruia îi reușește totul. Mediul este convins despre acest lucru încă de la bun început. Prin urmare, el nu se îndoiește. Dacă îi spun că nu poate să deschidă ochii, atunci el nu-i deschide.

Oamenii pe care îi aleg, cu o aparentă lipsă de preocupare și în mod întâmplător au fost foarte bine studiați de mine și selecționați tocmai pentru că mi-am dat seama că pot să aducă pe scenă calitățile cele mai importante pentru un experiment: fantezie, dorința vie ca experimentul să reușească și simpatie pentru cauza în sine.

Desigur că eu însumi atrag atenția asupra acestor condiții. Dacă am făcut o opțiune corectă, tot ce urmează este mult mai ușor. Nu sunt nevoit să fac altceva decât face un artist atunci când vrea ca pe scenă să se producă ceva senzațional, care să incite nervii. Publicul cedează pentru o clipă emoțiilor instinctive și totodată renunță la propria sa capacitate de judecată.

Mă năpustesc asupra mediului cu o gramadă de afirmații și nu las creierului, care este și așa perturbat, timp nici o secundă să critice. Afirmațiile pe care le comunic cu un aer hotărât omului ale cărui gândire și simțire sunt deja dirijate către un anumit lucru au drept consecință

subordonarea creierului lui, care este leneș de la natură, în așa fel încât, în cele din urmă, ajunge să nu mai încerce deloc să treacă cuvintele mele prin filtrul criticii sau să opună rezistență.

La aceasta contribuie dorința, motivată din punct de vedere psihologic, de a se impune, care se manifestă aproape la toți oamenii, mirarea care apare atunci când afirm ceva ce nu a reușit încă, iar în cele din urmă reușește, credința nemăsurată în forța mea, căreia ar fi total inutil să i se opună”.

Domnii Helldorf și von Ohst se gârfesc cum să-l folosească pe Hanussen în campania de reclamă a partidului lor, în timp ce acesta se gândește că ar fi timpul să termine cu prezicerile și să se lanseze în profețiile politice.

La început nu a avut succes. Mulți dintre cei care își mai aduc aminte de conținutul declarației pe care au semnat-o în anticamera cabinetului lui de consultații înțeleg acum foarte bine de ce el le cerea să renunțe anticipat la toate drepturile lor juridice față de prezicător.

În 1929, prezisese într-un mod nesăbuit revenirea pe tron a lui Wilhelm al II-lea în decurs de maximum un an și o zi. Majoritatea oamenilor nu și-au mai adus aminte de această profeție după un an, deoarece aveau alte griji, dar au existat unii care și-au dat seama încă de atunci că șarlatanul începe să țintească prea sus. Există, totuși, o diferență între a prezice unui țaran că va avea o recoltă bună și a te implica în prezicerea unor treburi de stat. Tot ceea ce se spune poate fi deformat în toate felurile. Iar Hanussen este maestru în deformarea realității.

Așa, de pildă, prezice rămânerea cancelarului Brüning la conducere, cu o mică întrerupere. După spusele lui, marea coaliție va fi constituită din trei oameni. În afară de Brüning, va face parte din ea și Hugenberg. Iar cel de-al treilea, deocamdată, nu este Hitler.

Aceasta a fost o profeție puțin nereușită pe care Hanussen a făcut-o în 1932, cu un an înaintea

Machtergreifung-ului. Brüning a căzut, și clarvăzătorul începe să facă slalom. El prezice nu numai revenirea cancelarului, dar și rolul important care îi va reveni generalului Schleicher. De fapt, ce altceva îi mai rămânea de făcut? Oricum, nu putea să afirme azi una, iar mâine alta! Cel puțin așa gândeau unii oameni. După părerea lor, Hanussen era un tip cu caracter, care își menținea linia. Apoi, ei vor uita și se va instaura din nou liniștea. Așa au fost uitate și alte profeții nereușite ale lui.

La un moment dat, prezisese că, după un an, șomajul va fi lichidat, iar în iunie se va ajunge la o înflorire a activității bancare. În realitate, șomajul a crescut, iar băncile au dat faliment, și bursa a trebuit să fie închisă. Dar astăzi nimeni nu își mai aduce aminte. Totuși, pentru siguranță...

Mai întâi se face reclama cuvenită, apoi urmează fotografiile și reprezentația, după cum spune legea. În cabinetul lui Hanussen de la Hotelul Esplanada nu ar mai putea intra nici un ziarist în plus, chiar dacă ar avea legitimație de la *Times*. A fost adus chiar și un gong și s-au tras perdelele de la ferestre, pentru ca lumina să nu-l deranjeze pe Maestru. Urmează ceremonialul obișnuit: se așază într-un fotoliu adânc, pune alături gomboloy-ul, dr. Thoma afișează un aer preocupat, de om de știință, și reprezentația poate să înceapă:

– Domnule Hanussen, care este viitorul lui Adolf Hitler?

Multă vreme nu scoate nici un cuvânt. Răspunsul este, probabil, complicat. Mâinile îi tremură și este înconjurat de toată recuzita menită să producă o impresie bună. Probabil însă, nu bănuiește deloc că profeția lui va intra în istorie. Apoi începe să vorbească cu un glas profund, la început puțin întretăiat, așa cum obișnuiește să-și înceapă întotdeauna profețiile:

– „În viitorul apropiat văd că în viața acestui om cunoscut se vor petrece schimbări importante, spre mai bine.

dar și spre mai rău. Înainte de toate, trebuie să se îngrijească mai mult de sănătatea lui, care până acum a fost bună. Ar trebui să acorde mai multă atenție în special modului cum se hrănește. Trebuie să aibă grijă și de inima sa. O mică rană la mâna dreaptă a conducătorului marelui partid nu trebuie subapreciată, ci trebuie să i se acorde cea mai mare atenție, deoarece ar putea conduce la infecție generalizată. Adolf Hitler trebuie să fie prudent și să evite orice accident.

Din punct de vedere spiritual, îl așteaptă o perioadă de mari zguduiri, care se referă nu numai la evoluția raportului de forțe din interiorul partidului, dar care intervin și în problemele intime legate de anturajul său. Îl amenință un pericol direct și poate surveni și o îmbolnăvire subită. Desprinderea unui mic grup în interiorul partidului îi va produce lui Hitler o mare enervare. Acest om este amenințat cu trădarea de către cineva pe care până acum l-a considerat a-îi prieten.

Hitler va rămâne totuși, liderul partidului, deși poziția lui este minată de o formațiune aflată în imediata lui apropiere. Între Hitler și un oarecare neamț al cărui nume îl cunoaștem și îl rostim în fiecare zi va avea loc o discuție, care va exercita o influență fundamentală asupra evoluției politicii noastre.

Va avea loc o atenuare a prevederilor programului partidului și se va produce un compromis, care va fi avantajos atât pentru Germania, cât și pentru partid. Influența Partidului Național-Socialist nu se va diminua, ci dimpotrivă, după ce vor fi luate unele măsuri noi și chiar după ce își va fi schimbat cursul, partidul va cunoaște o afluență de noi membri și va câștiga considerabil în diverse acțiuni electorale.

Trebuie subliniat că Hitler va rămâne conducător și nu se va produce o fărâmițare a partidului dreptei. Hitler trebuie să se păzească să nu fie victima unui atentat pe care îl pune la cale un anume student nebun. Atentatorul va fi de origine străină. Personalitatea lui Hitler va continua să joace

un rol important în istoria Germaniei, fără ca el să primească o anumită funcție”.

Urmează ceremonia trezirii. De fiecare dată, reușește să arboreze o mină puțin uimită, puțin obosită, de parcă ar vedea lumea pentru prima oară și, în același timp, pentru ultima oară. Este o grimasă bine învățată de clarvăzător.

Este riscant să prezici lucruri pe care oricine le poate controla după câteva luni. Dar Hanussen știe foarte bine că cel care nu joacă nu câștigă. De aceea, el nu numai că intră în război, dar și luptă. Din când în când, pentru o mai mare siguranță, face profeții convenabile și celeilalte părți, pune pariu și pe Brüning, dar, în principal, este de partea lui Hitler. Este un joc *va banque*, și el știe asta.

Era de așteptat ca cei înțelepți să intre în opoziție. Atâta timp cât ghicești babelor și domnișoarelor bătrâne că vor avea parte de un mire, poți să îndrugi verzi și uscate, dar dacă începi să vorbești despre viitorul poporului tău și să rostești și alte cuvinte mari, atunci treaba devine puțin și a noastră”.

Câțiva au scris în ziare că Hanussen e un escroc care îi înșală pe oameni, iar aceștia sunt proști că se lasă păcăliți. Numai că un asemenea articol dă apă la moară tocmai proștilor. Oare primii creștini nu au fost și ei persecutați? Consilierul juridic Hellwig, de la Tribunalul civil din Postupim, a organizat chiar o campanie științifică de deconspirare a lui Hanussen. Pe cine intenționa el să convingă? Oamenii deștepți știu cine este Hanussen, iar părerea celorlalți nu contează. Superstiția are o vârstă înaintată, ea fiind o boală care se moștenește și se află în străfundurile omului și, de îndată ce omul se dezmeticește puțin, ea îl tulbură în așa măsură încât devine neinteligibil.

Redacția ziarului *Berliner Woche* a organizat o ședință, la care clarvăzătorul a fost invitat și rugat să spună care va fi viitorul politic cel mai apropiat al Germaniei.

Iata ce a răspuns acesta:

„Nici un guvern nu va reuși să se mențină o perioadă mai îndelungată fără colaborarea lui Brüning. El va continua să rămână personalitatea conducătoare a politicii Germaniei. În toate împrejurările se poate conta pe noi alegeri, care vor aduce Partidului Național-Socialist un număr considerabil de voturi. Cu toate acestea, se va impune politica unei coaliții între centru și aripa dreapta. Noul cabinet care se va forma va oferi premisa unei politici înțelepte de conciliere.

Știrile despre confruntările sângeroase care vor avea loc între partidele radicale sunt lipsite de orice fundament. În afara unor mici dispute politice, nici în Germania, nici în altă țară nu vor avea loc tulburări importante. Concepția nazistă, care se impune în prezent, nu va constitui niciodată un motiv pentru persecutarea vreunei păături sociale”.

Nu toate profețiile Pythiei din Delfi au avut succes, după cum au existat și unii clarvăzători ale căror preziceri au fost eronate. În materie de ghicit, lucrurile stau în felul următor: dacă spui primul lucru care-ți trece prin cap, înseamnă că el are și, totodată, nu are o semnificație. După ce au citit aceste rânduri, cititorii ziarelor berlineze au reacționat în mod diferit. Unii au afirmat că sunt deja sătui până peste cap de acest șarlatan, alții, dimpotrivă, au început să-și frece mâinile de bucurie, deoarece își dădeau seama că el făcea exact ceea ce doreau să-l roage să facă. Într-o seară, domnul conte Helldorf l-a sunat pe von Ohst și l-a întrebat dacă nu ar vrea să meargă împreună cu el a doua zi la Hanussen.

În timp ce unii se pregăteau să-l ridice în slăvi pe clarvăzător, domnul Wilhelm Gubisch își începea drumul său de misionar de combatere a acestuia. Era, desigur, o idee excelentă și, probabil, singura posibilitate de a lupta împotriva escrocului folosind propria sa metodă. Librarul Gubisch, „învățătorul oamenilor”, cum și-a spus singur mai târziu, și-a învățat bine rolul și a pornit, folosind principiile lui Hanussen, o și mai perfecționată campanie disimulată împotriva acestuia.

câștigând bani. A început să călătorească prin Germania, ajungând întotdeauna în orașele unde fusese Hanussen cu reprezentațiile sale miraculoase cu câteva săptămâni mai târziu și făcând acolo tot ceea ce făcuse marele său model.

Îl imita până în cele mai mici detalii pe fenomenalul iluzionist, copia cu farmec și îndemânare toate numerele lui și le servea publicului ca o garnitură picantă, deoarece nu făcea nici un fel de secret din faptul că executa în mod fidel numerele domnului Hanussen și, după cum se puteau convinge înșiși spectatorii, făcea totul la fel de bine. Publicul aplauda numărul în care era găsit acul, se mira că Gubisch, la fel ca și Hanussen, putea să citească scrisorile care se aflau în plicurile lipite, că transmitea poșta telepatică, rezolva rebusuri grafologice, intra în stări de transă profundă și prezicea, ajungând chiar să ghicească, ceea ce trebuia din mai multe date notate pe o bucată de hârtie. Într-un cuvânt, el oferea spectatorilor o copie perfectă a programului lui Hanussen.

Publicul era entuziasmat. Apăruse un nou prooroc, ceea ce însemna că în sânul poporului german existau mulți oameni dotați cu aptitudini supranaturale. Nimeni nu a reclamat că ar putea fi vorba despre un plagiat și că nu se poate numi artă imitarea altcuiva. Dimpotrivă, doi Hanussen reprezentau ceva mai mult decât unul singur.

Apoi a urmat o lovitură neașteptată pe care au primit-o cei superstițioși și Hanussen deopotrivă. Domnul asistent de librar, care nu este numai un om inteligent, ci și adaptabil, începe să-și prezinte spectacolul după pauză altfel. El susține o prelegere bine fundamentată împotriva modei ocultismului, împotriva escrocheriei care se numește clarviziune, explică noțiunile de bază, vorbește într-un limbaj simplu și pe înțelesul tuturor, și pentru ca nimeni să nu aibă îndoieli, demonstrează în toate numerele din prima parte a reprezentației cum se face fiecare dintre ele și, prin urmare, cum pot fi oamenii manipulați și înșelați în mod fraudulos.

Domnul Gubisch explică încet, și toate explicațiile sunt apoi confirmate în practică, iar atunci când vede că oamenii tot nu-l cred încă, nu se enervează, ci ia totul de la capăt. În decurs de câteva minute, el ajunge să dovedească publicului că ceea ce a privit cu o clipă înainte cu un sentiment de imens respect față de aptitudinile supranaturale ale iluzionistului nu este nimic altceva decât un cocteil amețitor, posibil grație trucurilor prezentate de iluzionist și amabilității celui care este dispus să-l creadă.

Domnul Gubisch nu acționează numai din dorința de a demonstra adevărul, ci și pentru că reprezentațiile lui, care au ajuns să fie chiar mai senzaționale decât cele ale lui Hanussen, îi aduc un anumit venit. Dar cel mai important lucru îl constituie faptul că, între timp, Wilhelm Gubisch constată cât de profund ancorată în gândirea oamenilor este predilecția pentru miracole și minuni. Oamenii cărora le-a demonstrat în mod clar că tot ce au văzut nu este decât o escrocherie, refuză să se despartă de iluzia lor că, undeva, există ceva supranatural și că acolo îi așteaptă ceva mai mult decât o viață cenușie.

Credința în fantome a frânat evoluția societății cu câțiva ani buni, iar un pseudomag din Dresda s-a convins pe propria piele care au fost cauzele acestei stări de lucruri. Cei care au dus o viață plicticoasă și-au făurit o credință în minuni, înfrumusețându-și astfel existența monotona și cenușie, cu grijile ei cotidiene. Iar atunci când domnul Gubisch a adus atingere acestor relicve numite iluzii, ei nu l-au crezut.

Gubisch, care a băut sângele lui Hanussen, nu a fost singurul lui inamic. Atunci când, sub egida Societății de psihologie științifică (întâmplător, marea majoritate a acestor conferințe care combăteau profețiile au fost organizate de instituții științifice sau umanitare), el a organizat un spectacol de demascare în sala Charity din Berlin, Hanussen a pus la cale împotriva lui un atac din partea unui grup de tineri motocicliști, care au pătruns în sală și astfel Wilhelm Gubisch nu a mai apucat nici prima pauză.

Erik Jan Hanussen a simțit că îi fuge pământul de sub picioare, iar atunci când a apărut încă un adversar periculos, în persoana clarvăzătorului Max Moecke, care nu scapă nici un prilej ca să-l defăimeze, el a pregătit cât se poate de bine spectacolul *Mystery of mysteries* pentru lupta ce avea să vină. Hanussen a procedat în felul său speculativ, dar original, care s-a dovedit deosebit de eficient încă de la prima rundă. Clarvăzătorul și-a redactat și tipărit astfel confesiunea politică:

„Mă oblig ca atunci când va fi nevoie, să depun ca jertfă pe altarul patriei tot ce mă reprezintă și tot ce am. Același spirit de sacrificiu l-am găsit la toți cei care pășesc sub stindardul ideii naționale. Știu că Adolf Hitler a sacrificat tot ce a putut pentru această țară, am văzut frunțași încălțați cu ghețe rupte și îmbrăcați în bluzoane subțiri, prin care trece aerul rece, stând ore întregi de strajă, am cunoscut profunzimea renunțării la sine, puritatea spiritului de sacrificiu și dragostea adevărată de țară a milioaneilor de oameni care stau în spatele lui Hitler și Hugenberg și consider o onoare faptul că pot să-mi exprim respectul și mulțumirea față de ei prin aceea că voi continua să slujesc cauza adevărului, în ciuda tuturor minciunilor”.

20.

De când lumea îi plăcuseră blondele, așa încât nu e de mirare că ultima lui soție era tot blondă. Acum îi închiriasă o cameră cu bucătărie și îi dădea bani ca să aibă cu ce să trăiască. Contesa este însă brunetă. Este o femeie inteligentă, cu maniere aristocratice, și care știe să se îmbrace elegant. Hanussen are nevoie să fie înconjurat de oameni inteligenți. Nora, secretara lui, este binecunoscută de ziariști și de clienți. Este o fată lipsită

de prejudecăți, care își face treaba bine. Dar, uneori, apar situații când trebuie introdus în spectacol cineva care nu a fost verificat înainte despre care să se poată spune: întâmplarea v-a adus în calea mea, deoarece sunteți un medium extraordinar. Contesa este un asemenea mediu. Cel puțin știe să simuleze acest rol mai bine decât oricine.

Hanussen coboară scările ca un maharadjah. Are o ținută frumoasă, pentru că între timp a învățat manierele elegante.

– Acesta este domnul Ludwig Renner, din Nachtausgabe.

– Mă bucur.

– El este Lindemann, din Lichtbuhne, și a avut bunăvoința de a-și lua liber pentru a face pe controlorul, iar domnul redactor de la *Programm* îl va asista.

– Mulțumesc, domnilor, spuse Hanussen, iar dr. Thoma continuă expunerea.

– Stimați domni, ne-am adunat aici, reprezentanții presei și maestrul Erik Jan Hanussen, la cererea dvs. și, pentru a fi foarte sincer, la îndemnul direcției Teatrului Scala din Berlin. Am organizat o scurtă conferință de presă numai pentru că am dorit să vă oferim posibilitatea de a participa la un experiment interesant, pe care îl va efectua astăzi maestrul Hanussen direct pe străzile din Berlin. Astăzi o să vă convingeți - într-un loc public, la lumina zilei și cu propriii dvs. ochi - de arta celui mai mare clarvăzător din lume.

În acest timp, Hanussen stă cufundat în fotoliul său și arborează mina unui rege atunci când în prezența lui se vorbește despre meritele sale istorice. Apoi se uită la ceasul de mână și se gândește că, în momentul acesta, Contesa merge pe trotuarul de vizavi.

– Domnii Lindemann și Renner vor fi atât de amabili și vor ascunde această păpușă într-un loc de pe stradă. I-aș ruga însă să o ascundă într-un loc cât mai apropiat, pentru a avea astfel posibilitatea de a urmări

desfășurarea experimentului. Apoi, ei vor reveni aici pentru a efectua controlul. Maestrul Hanussen va încerca să găsească păpușa cu ajutorul unui mediu ales într-un mod cu totul întâmplător.

*Pifke*¹ berlinez se grăbește zi și noapte, dar cel mai tare se grăbește la ora 11.30. Graba este virtutea lui, dar o virtute și mai mare o constituie curiozitatea. Mulțimea de oameni oprește traficul din oraș, tramvaiele pun frână, oamenii se uită afară pe ferestre, mașinile nu pot să-și continue drumul, iar polițiștii stau și ei să vadă ce se întâmplă.

Lui Hanussen i-au legat ochii chiar din holul hotelului și, deoarece nu au avut la îndemână altceva, au folosit un șervet împăturit de mai multe ori. O redactoare de la *Ullstein* s-a oferit să joace rolul de mediu. Maestrul a luat-o de mână, după care a urmat o clipă de concentrare. Apoi a ieșit cu pași șovăitori din hotel, afară pe stradă. Se întoarce de jur împrejur, ezită, încă nu a găsit direcția bună și, cu pași nesiguri, merge prin mulțime către colțul cel mai apropiat.

— Atenție, domnilor, faceți-i loc maestrului Hanussen!

Oamenii se poartă de parcă cineva ar fi fost călcat de tramvai. Domnește un haos ca la demonstrație și atunci se naște întrebarea: cum se poate găsi pe străzile din Berlin o păpușă care a fost ascunsă Dumnezeu știe unde? Continuă să meargă cu pași șovăitori. Apoi o ia spre strada Bellevue. Mulțimea de oameni îl urmează. Hanussen își croiește, de fapt, drum prin mulțime deoarece fiecare vrea să fie lângă el pentru a vedea cât mai îndeaproape ceea ce se va întâmpla. Și o brunetă elegantă merge grăbită în aceeași direcție, alături de ceilalți oameni de pe stradă.

Contesa a ajuns pentru o clipă în imediata apropiere a Maestrului. Toți cei care sunt în jurul lui spun câte ceva, poate și doamna brunetă a spus ceva, dar nimeni nu a înțeles-o și

¹ Gură-cască (lb. germ).

nimeni nu a băgat-o în seamă. Ea însă a reușit în acea înghesuială să-i strângă mâna liberă.

Hanussen a iuțit pasul, de parcă l-ar mâna ceva de la spate. Trage mediul după el pe trotuar, iar ziarista abia reușește să mai țină pasul. Strada este lungă și dă în Piața Postdam. Straniul cortegiu mai aleargă o sută de metri buni. Mai întâi, aleargă mulțimea de curioși, apoi vin fotografiile, care încearcă să surprindă cât mai multe momente, urmează o nouă mulțime de oameni și toți împreună mărșăluiesc la trap, deoarece Hanussen iuțește din ce în ce mai mult pasul.

Puțin înainte de a ajunge la colțul cu Piața Postdam, el se oprește. Se întoarce cu 180 de grade, cu mâinile întinse în față. Apoi, brusc, se rotește la dreapta. Aici este o farmacie. Hanussen intră în farmacie. Se duce după tejghea și scoate păpușa din sertarul de jos.

Mulțimea de oameni izbucnește în aplauze, ca și cum maestrul s-ar afla pe scenă. Numai că aici se simt mult mai bine, fiecare putând să se uite la el de aproape. Ziaștii au fost și ei prezenți. Unii dintre ei, respectiv cei care au ascuns păpușa, au pus chiar pariu, știind foarte bine că nu au spus nimănui locul respectiv. Și nici unuia dintre ei nu i-ar fi trecut prin minte că una dintre zecile de femei care mergeau pe trotuarul din jurul Hotelului Esplanada îi va urmări până la farmacie.

Trucul era simplu, și femeia îl cunoștea foarte bine. Ea a știut încotro merg ei, fără ca ei să bănuiască măcar că cineva din rândul trecătorilor ar fi putut să observe că domnul Lindemann din Lichtbuhne ține în mână o păpușă.

Noul guvern prusac – Brüning - Hitler - Hugenberg – este rezultatul ședinței de clarviziune politică a lui Hanussen.

I-au adus la hotel conceptul, dar, atenție, acum trebuie cântărit fiecare cuvânt. Bine că l-a redactat un om care este considerat a fi unul dintre cei mai bine informați comentatori de politică internă! Nu trebuie să aibă dreptate, chibzuiește Hanussen, care dă crezare mai mult propriei sale

intuiții decât curiozității de gazetar. El știe foarte bine ce se ascunde în realitate în spatele frazelor ce apar în ziare atunci când redactorul care le-a conceput nu știe ce să facă: "Din cercuri bine informate, aflăm..."

– Cum se va contura imaginea politică a Prusiei în viitor, domnule Hanussen? Ce componență va avea Cabinetul prusac?

– „Ne putem aștepta ca în următoarele zile să aibă loc discuții importante între politicienii aflați la putere, reprezentanții de la centru și cei ai NSDAP. De asemenea, aripa de stânga încearcă să intre în alianțe, adică Partidul Social-Democrat al Germaniei și Partidul Comunist al Germaniei, care împreună cu voturile reprezentanților de la centru ar putea să formeze o majoritate de lucru.

Toate aceste încercări de unificare vor eșua la început. Din această cauză, situația va fi deosebit de critică. Soluționarea ei cu ajutorul unui guvern de tehnocrați va deveni acută și chiar se va pune problema desfășurării de noi alegeri.

În realitate, nu vor avea loc noi alegeri. Chiar și ideea de alegeri noi este absurdă.

Deoarece nu ne putem aștepta în viitorul apropiat la unificare, treburile de stat vor fi conduse provizoriu în continuare de Cabinetul Braun. În decurs de câteva săptămâni se va cristaliza, iar după o lună, când deruta va fi maximă, Hugenberg va prezenta propunerea lui de mediere, care va indica o cale certă de ieșire din haos. Nume ca Hitler, Hugenberg și Brüning se vor detașa din mulțimea de combinații și vor crea principiul fundamental al noului orizont politic.

După ce o anumită perioadă s-a bătut pasul pe loc, peste noapte vom trăi o mare surpriză și ne vom trezi cu o alianță, care nu va domoli nici cele mai liniștite cercuri. Așa cum am afirmat mereu, și de data aceasta în instalarea echilibrului va juca un rol important personalitatea lui Brüning.

O lovitură de stat de forță sau acțiuni care să încalce legile în vigoare nu vor fi niciodată suportate de Brüning. Hitler nu se va abate nici măcar cu un singur pas de la calea sa, pe care o anunță de ani de zile, de a intra în istoria Germaniei într-un mod legal. Enervarea anumitor cercuri care se tem de revoluție, războaie civile și inflație rămâne fără fundament și e improbabil să apară. Oamenii care stau în fruntea partidelor conducătoare au sânge rece și sunt înțelepți și responsabili. În mod clar trebuie subliniat că regimul care urmează nu poate fi conceput fără ascensiunea NSDAP”.

Nu suna rău, dar Hanussen ar dori să verifice înainte eficacitatea unei asemenea profeții politice. Ar putea să se ducă liniștit la minister și să anunțe: domnilor, eu am prezis că se va întâmpla asta și asta și așa dori să aflu, înainte de a fi publicate profețiile mele, care este părerea dv.? Nu este chiar așa de ușor să prezici ziua de mâine a politicii de astăzi și ai putea chiar să ajungi pentru un timp la răcoare. Hanussen nu este unul dintre cei care bat prea mult timp pasul pe loc înainte de a lua o hotărâre. Cu toate acestea, va lăsa horoscopul să mai aștepte puțin, deoarece mai e o zi întreaga până când *Berliner Woche* va apărea. Și nu apucă să-și termine gândul, că, după câteva minute, sună telefonul:

- Aici este aghiotantul *Oberführerului* SA contele Helldorf... Vă transmit dorința domnului conte de a se întâlni azi cu dvs. după ora 3.

Domnul Helldorf a venit însoțit de domnul von Ohst și au fost așteptați de Hanussen în holul hotelului. El nu știe dacă au venit să-i ceară o ședință particulară sau din alt motiv. Este adevărat că, în ultimul timp, avea clienți din rândul elitei berlineze. Poate că cei doi erau interesați să afle care va fi evoluția situației de la bursă? Dar nu era așa. Curând, de la primele fraze, și-a dat seama că este vorba despre o vizită cu totul excepțională, așa că i-a invitat pe cei doi într-un apartament din hotel.

Contele Helldorf avea o experiență îndelungată în materie de oameni. Se aștepta să întâlnească un artist, și nu a fost dezamăgit. În fața lui se afla un bărbat îmbracat impecabil, cu haine comandate la cel mai bun croitor, cu batistă albă din dantelă la buzunarul de la piept, cu pantofi de lac, mâini fine și cu maniere elegante. Vizita înaltelor oficialități nu l-a intimidat deloc, ci s-a purtat ca de la egal la egal, iar ordinele pe care le-a dat celor care îl serveau semănau mai degrabă cu ordinele pe care le dă stăpânul casei servitorilor decât cu cele ale unui oaspete al Hotelului Esplanada vorbind cu chelnerul șef care este tocmai de serviciu. Contele a fost surprins în mod plăcut, gândindu-se că este bine să tratezi cu cineva care se află la același nivel social.

Natural că s-a vorbit despre politică, dar, deocamdată, fiecare partener se gândește la altceva. Hanussen umblă pe vârfuri în jurul problemelor, deoarece este un bun tactician și așteaptă până ce se va lămuri care este scopul vizitei lor. Nu poate însă să tacă și de aceea preferă să le povestească despre meseria lui. Aceasta este o confesiune pe măsura unui politician și nici măcar o singură frază nu-l trădează pe iluzionistul de variété care induce publicul în eroare cu trucurile sale. Vorbește un psiholog, un strateg social, un om cu tact aristocratic, care este, totuși, lipsit de scrupule față de obstacolele pe care le sare cum poate.

„Fiecare om dă prioritate credinței și preferă să se convingă cu propriii săi ochi de un lucru decât să dea crezare unor argumente științifice aleatorii. Eu lucrez în fiecare zi cu un public care are o mie de capete. Nici unul dintre vizitatorii mei nu are încredere în mine înainte de spectacol. Apoi, pe scenă mă așez în fața lui și îmi încep lupta de fiecare zi. După primele încercări soldate cu succes, ei încep să aibă încredere în mine, apoi sunt încântați, iar când pleacă, i-am câștigat pe toți de partea mea. Domnilor, sunt convins că a crede în ceva valorează mai mult decât o probă oarecare”.

– Aveți păreri interesante, domnule Hanussen!

– Experiența mă învață.

– Aveți gânduri sănătoase și cred că și utile. Noi amândoi suntem oameni ai practicii și se pare că și dvs. sunteți la fel. Credeam că vom întâlni un actor, un artist...

– Ce vă doriți acum?

– Cred că aș dori să contribui la un lucru bun. Încerc să fac asta în toate ziarele mele. Cunoașteți ziarul *Berliner Woche*, domnilor?

– Face parte din meseria noastră citirea ziarelor.

– Aveți dreptate.

– Se pare că trăiți, cum să spun, că trăim la un nivel foarte înalt.

– Am un venit onorabil. Întreprinzătorii de astăzi pot să aprecieze o performanță bună. Desigur, nu trebuie să vă ascund că nu-mi vând arta ieftin. Ce e ieftin este de obicei și prost.

– De acord.

– Ați văzut spectacolul meu?

– L-am văzut.

– Ce părere aveți despre el?

– Ar trebui să vă gândiți la modul de a vă folosi talentul în alt fel.

– La ce vă gândiți?

– Ne gândim că scena nu este totul pentru dvs!

– Poate îmi puteți da un sfat? V-aș rămâne deosebit de recunoscător.

– Germania are nevoie de un om care să poată să-i convingă pe oameni.

– Nu-mi doresc nimic altceva. Poate, domnilor, mi-ați citit declarația?

– Tocmai de aceea. Poate ați putea face și ceva mai util, în loc să scrieți declarații politice. Croitorul trebuie să se ducă să-și cumpere tort de la cofetar, și nu să încerce să-l prepare singur. Nimeni nu știe să facă torturi mai bune decât un cofetar.

– Dar ce se întâmplă dacă croitorul nu știe unde este cofetăria?

– Cred că nu vă gândiți serios, domnule Hanussen! Este de-ajuns să-l întrebe pe primul băiat care mănâncă înghețată pe stradă.

– Domnii sunt foarte amabili. Cred că o să-mi aduc aminte de această vizită ca de un semn al providenței. Pot să vă mai servesc cu coniac?

Conversația se desfășura în mod liber. Acum, de fapt, stăteau la un pahar de băutură, și aceasta este întotdeauna o parte mai plăcută a tratativelor comerciale decât să te cerți pe prețuri. Dar în cazul nostru nu fusese încă rostit nici un cuvânt despre preț. Cine cui vindea și cine trebuia să plătească? Contractele în care totul se dă de pomană nu au nici o valoare.

Hanussen continua să umble în vârful picioarelor ca să nu-l sperie pe client, cu atât mai mult cu cât s-ar putea întâmpla ca acela pe care-l sperie să fie viitorul său șef. Cafetierul turc îl ajunsese din urmă cu berbecii morți, dar pe vremea aceea era numai contabil. Miss Fara îl ataca pe la spate, dar femeilor trebuie să le recunoști anumite drepturi de excepție. Cel care deliberează mult timp până să ia o hotărâre, de multe ori nu se mai hotărăște niciodată.

A băut coniacul și a jucat *va banque*. Norocul se afla numai de partea lui.

– Domnilor, dacă îmi permiteți, aș mai vrea să adaug ceva, apropo de asta. Se poate întâmpla, de pildă, ca într-o fabulă, ca printre cârpaci să se găsească un croitor care drege pantofi chiar pentru rege, dar știe să prepare și un tort. Nu poate să aducă regelui tortul ca să-l guste, deoarece și-ar strica reputația de croitor, la cofetar tot nu se poate duce, fiindă acesta i-ar găsi un nod în papură. Atunci cui trebuie să dea tortul ca să-l guste?

– Știți că aș avea gust să...! exclamă contele Helldorf.

– Dacă îmi permiteți, pot să vă ofer un sos care, vă asigur, este foarte proaspăt. Am prevăzut vizita dvs. și scopul ei. Azi dimineață am dictat, desigur în stare de transă,

o prognoză politică pentru numărul următor al ziarului meu. O voi chema pe secretară.

S-au înțeles încă înainte de a veni secretara. Desigur, o asemenea degustare poate fi numită consultație. Conte Helldorf și von Ohst sunt bucuroși că pot să medieze legătura clarvăzătorului cu partidul lor. Iau conceptul și-l dau să fie citit, după care i-l returnează. Dacă va fi necesar, i-l vor putea completa cu observațiile lor. Domnul Hanussen se poate baza că partidul, conducerea lui și, firește, SA îl vor considera de-al lor pe Maestru. Cu toate consecințele. Partidul luptă, are mulți adversari, și apreciază pe oricine se situează de partea lui.

— Și eu am mulți dușmani. Uneori chiar prea mulți. Pe intelectuali, se plânge Hanussen.

Se pare că avem nu numai interese comune, dar și dușmani comuni. Nu de mult am fost la o consultație a conducătorilor care a avut loc la Casa maronie din München. Dr. Goebbels a discutat despre această temă. Intelectualismul constituie adversarul a tot ce este viu. Nu este nimic altceva decât un instrument diabolic al umanismului, iluminismului și liberalismului. În știință se manifestă ca obiectivitate, în artă - sub forme concrete, în politică - sub formă de comunism. Sufletul german nu se va putea dezvolta dacă nu îi vom stârpi pe intelectuali din rădăcini. Avem nevoie de bărbați, și nu de intelectuali. Trebuie să distrugem tipul de intelectual german. Majoritatea lucrurilor care se numesc probleme sunt absurde. Inima poate rezolva ca într-o joacă tot ce chinuie rațiunea de ani de zile.

În clipa aceea a batut la ușa Nora, și discuția despre politică s-a încheiat. Nora era o tânără înaltă, nu foarte zveltă, cu părul blond și lung. Nu se întâmpla ca atunci când mergea, bărbații să nu întoarcă capul după ea. Fusesse manechin înainte de a deveni secretara lui Hanussen și de aceea știa să meargă ca pe scenă, fiind conștientă ca oferea un spectacol.

– Domnișoara Eleonora Ulmann, secretara mea.

Helldorf strângea hârtiile, dar privirea îi era concentrată în altă direcție. Dacă Hanussen nu ar fi fost un amfitrion atât de desăvârșit, el ar fi îndrăznit să-i propună să rămână cu ei să bea măcar un pahar. Marele magician își dădu seama despre ce este vorba și, deocamdată nu era convins că a câștigat pe toată linia. Observase că celor doi le plăceau femeile. Iar acesta era și domeniul lui.

În mod intentionat nu i-a spus sa mai ramana, chiar daca vazuse cat de deceptionati sunt ca a plecat. Conversatia nu mai putea insa sa abordeze un alt subiect.

– *Rassig*, exclamă von Ohst, iar cuvântul *rassig* poate fi tradus prin sex-bombă.

– Aveți gust, adăugă Helldorf, iar Hanussen aprecie că, după atâtea pahare de coniac, ar putea lovi direct la țintă.

– Îmi plac femeile frumoase. Nu îmi este indiferent cum arată cineva care stă lângă mine în fiecare zi. Și în plus, chiar și o secretară este pentru un bărbat în primul rând femeie. Nora este o fată deșteaptă, foarte deșteaptă. Nu știe însă să fie modestă. În nimic.

Dacă trei bărbați discută despre femei după-amiaza, în jurul orei cinci, atunci discuția s-ar putea prelungi cu încă două sticle de coniac. Peste puțin timp, Hanussen trebuie să intre în spectacol și, prin urmare, trebuie să pună punct, dar chiar și din motive tactice, aceasta nu constituie o manevră proastă. Pentru a se convinge că a avut succes garantat la cei doi, le mai aruncă o ultimă remarcă înainte de a-și lua rămas bun de la ei.

– Vă puteți închipui ce poate face o asemenea femeie în stare de hipnoză...?

– Cum adică?

– Dvs. nu ați văzut niciodată un hipnotizor care sugerează cuiva că mănâncă un măr, în timp ce-i dă să muște dintr-o lămâie?

– Adică dvs. puteți...? Adică, mă gândesc nu numai la lămâie...

– Desigur, domnilor...

- Trebuie să fie un spectacol minunat!
- Dar nu este numai un spectacol, domnilor!
- Hanussen...!
- O cunoașteți pe actrița Portales?
- Cine nu o cunoaște?
- Uneori ieșim împreună în week-end. Cu iahtul.
- Dvs. aveți un iaht? Domnule Hanussen, înseamnă că sunteți un bărbat plin de succese.
- Iahtul meu e ancorat în Golful Stralau. Dacă îmi permiteți... Dacă veți avea chef vreodată, aș considera o cinste...
- Cred că cel mai bine ar fi să vă predăm personal manuscrisul, după o consultație privată.
- O să-mi facă plăcere.
- Și mie. Ce părere aveți, domnule Ohst?
- Sunteți un om de lume, Hanussen, și știți ce înseamnă concurența. Orice negustor își laudă astăzi marfa, dar dvs. oferiți un produs de excepție. Mai rămâne de discutat costul biletului de intrare. Sper că aveți bilete mai ieftine pentru prieteni?
- Din păcate, nu pot să-mi permit acest lucru. Biletul de intrare costă la fel ca biletul de la Teatrul Scala. Între 70 de pfenigi și 4 mărci. Mie îmi place extravaganța. În acest caz, îmi cumpăr bilete singur de la public.

21.

Orice întreprinzător are bani de regie, și Hanussen știe asta. Nu-i pare rău de banii pe care îi pune la dispoziție mișcării și se bucură atunci când detașamentul de șoc din Brandenburg folosește mașina lui pentru acțiuni nocturne. Când merge într-un turneu și se teme că ar putea surveni provocări, în fața intrării în sală postează câțiva oameni îmbrăcați în uniforme SA. Din nou lansează invitații ca

adversarii să urce pe scenă pentru a-l deconspira și mărește de două ori recompensa pentru cei care vor reuși. Oricine va reuși să demonstreze escrocheriile lui Hanussen va primi 10 000 de mărci cash.

Contelui Helldorf și prietenilor lui le plac localurile unde nu trebuie să plătească consumația. Într-o zi îi fac o vizită prietenului lor atoateștiutor pe iaht, în alta îl vizitează în apartamentul lui luxos de la Hotelul Esplanada. De fiecare dată, au băutură la discreție și fete frumoase, dar nu foarte timide în jurul lor, iar spre dimineață discuția alunecă pe o pantă în care, aparent, nu este vorba despre nimic. Informațiile de primă mână nu pot fi ușor cumpărate.

Hanussen continuă să fie cu ochii în patru. Într-o dimineață, când începea să se crape de ziuă, îi spuse, așa ca din întâmplare, contelui Helldorf că și el se trage dintr-o familie de nobili, fiind descendentul unor nobili danezi. Prin urmare, strămoșii săi erau de rasă nordică. În plus, îi arată pașaportul pe care scria numele: Erik van Hanussen - Steinschneider. Cine știe cum strămoșii lui au ajuns la numele de Steinschneider, care este mai degrabă un nume nemțesc decât olandez, iar *van* este o particulă olandeză? Poate unul dintre ei a fost un nobil german. Hanussen a procedat așa cu bună știință, deoarece campaniile antisemite erau în plină desfășurare. Și, desigur, nu era foarte complicat ca în pașaport să transformi numele Jan în particula *van*.

Toată ziua Hanussen avea treabă. Trebuia să facă o prezicere care să fie publicată în ziarul său, trebuia să aibă grijă de horoscoape, după care scotea de la cei interesați să primească ore de consultații particulare câteva sute de mărci, inventa tot felul de mijloace atractive pentru reclamă, care să-l ajute să-și mențină popularitatea, după care urmau spectacolele. Unul la ora 17, iar celălalt – la 21.00. După spectacol făcea o plimbare cu iahtul, uneori mai prezenta după miezul nopții un număr de exhibiționism particular, deoarece domnii Helldorf și Ohst iubeau anumite extravagante, urmat de discuții despre viitor și de pronosticuri în legătură cu ceca se va întâmpla în continuare.

– Am auzit de la Goebbels că faci preziceri și peste ocean?

– Încerc. Am fost rugat.

– Înseamnă că are loc un export de pronosticuri germane în America. Este bine să continui să prezici, pentru ca toată lumea să vadă că spiritul german este în stare să facă totul. Chiar și lucruri supraomenești.

– La cererea reprezentanților agenției germane *America Press*, Erik Jan Hanussen a organizat o ședință de clarviziune pe o temă care-i tulbură permanent pe toți oamenii serioși din lume. Ce s-a întâmplat cu băiatul aviatorului transoceanic Lindbergh, care a fost răpit? În timpul acelei ședințe, Erik Jan Hanussen a formulat câteva concluzii surprinzătoare în legătură cu modul în care a fost comisă crima, cu motivele ei și cu locul unde este ținut ascuns copilul. Toate aceste date le-a pus la dispoziția reprezentanților unei agenții americane, care, la rândul lor, le-au transmis telegrafic în America. În felul acesta, poliția și-a început cercetările într-o nouă direcție pentru a găsi copilul dispărut.

Se înțelege că, în scopul efectuării cu succes a unei anchete, toate știrile publicate trebuie să fie oarecum reținute în menționarea unor fapte concrete. În cele ce urmează vom prezenta o informare asupra modului cum s-a desfășurat ședința, dar îi asigurăm pe onorații cititori că vom reveni din nou la această problemă într-unul din numerele viitoare ale ziarului, când vom publica protocolul complet.

Clarvăzătorul declară că, la început, copilul aviatorului a ajuns numai întâmplător în mâinile anumitor oameni și abia mai târziu a fost reținut de aceștia, din motive de câștig. Clarvăzătorul a văzut că băiețelul este în pericol. Toate scrisorile pe care le primise poliția erau trimise de oameni care nu aveau nimic comun cu acest incident. Abia în această săptămână, aviatorul Lindbergh poate spera să primească prima veste autentică, care îl va ajuta să deznoade izele acestui caz complicat.

Cineva din casa lui Lindbergh, mai bine zis cineva din cercul familiei lui, o persoană apropiată de soția lui, cumnata.

împrejurări, probabil de teamă să nu fie trasă la răspundere. În orice caz, la răpirea copilului lui Lindebergh au contribuit mai multe persoane.

Copilul lui Lindbergh nu se află la New York. Cu toată rezerva, atragem atenția asupra faptului că clarvăzătorul vorbea despre ghinion și despre pericolul care amenință viața copilului. Persoana care poartă cea mai mare parte din vină este de sex feminin și e o cunoștință a familiei Lindbergh. Este o femeie brunetă, slabă, mai degrabă scundă decât înaltă. E mioapă și, probabil, poartă ochelari. Are mișcări bărbătești, e necăsătorită și nu e cetățeană americană.

Persoana de sex masculin care a fost implicată în cazul răpirii copilului lui Lindbergh este un bărbat care seamănă mai degrabă cu un ziarist, om de știință, funcționar sau criminal. Urmează să mai rămână un timp pe teritoriul Statelor Unite, și anume la New York”.

Asemenea preziceri se confecționează ușor, au cifră mare de vânzare și sunt greu controlabile. În rest, Hanussen nu-și face griji cu autenticitatea lor. Lucrul cel mai important este că se vând. Și cum să nu se vândă dacă prietenii lui Hanussen au reușit să impună părerea că, alături de revistele oficiale ale partidului, *Berliner Woche* a devenit o revistă pe care cei din partid o recomandă cu caldura, deoarece proprietarul și editorul ei este omul lor. În felul acesta, și reporterul reporterilor, Egon Erwin Kisch, are posibilitatea de a-și alege în închisoarea unde se află unul dintre cele două ziare: *Völkischer Beobachter*, al lui Goebbels, sau săptămânalul lui Hanussen.

Clarvăzătorul are grijă ca cititorii săi să se amuze și, totodată, să fie instruiți. De aceea, primele pagini ale revistei lui publică știri senzaționale, care nu pot fi găsite în alte publicații, și pronosticuri de natură politică care sunt de partea partidului din care fac parte noii lui prieteni. În felul acesta se propagă visele lui Hitler despre guvernarea lumii în conștiința oamenilor, odată cu tragedia prințului Jiri Lobkovic.

Erik Jan Hanussen a prezis în mod oficial accidentul mortal al alergătorului de curse automobilistice, prințul Jiri Lobkovic, care a avut loc pe pista de la Avus, cu mașina sa, Bugatti, de 2,5 litri. Cine nu a știut poate acum să se mire deoarece fenomenul zilelor noastre, clarvăzătorul numărul 1, a avertizat cu cinci zile înainte de începerea concursului și chiar în sala clubului automobilistic ADAC. Protocolul cuprinzând această prezicere a fost redactat chiar în clădirea direcției clubului.

De aceea s-a putut întâmpla ca una dintre membrele clubului automobilistic ADAC să leșine exact în momentul când a auzit la megafon știrea despre accidentul mortal. Este de neînțeles din ce cauză cei care au fost martorii profeției lui Hanussen și chiar însuși clarvăzătorul, care credea cel mai mult în veridicitatea prezicerilor sale, l-au lăsat pe tânăr să ia startul în această cursă care i-a adus moartea.

Să fi fost vorba de o înșelăciune? Nu, așa ceva nu era, totuși, posibil. Hanussen nici măcar nu cunoștea numele temerarului automobilist. Printul Jiri Lobkovic participa pentru prima oară la o cursă sub adevăratul său nume. Până atunci, el obișnuia să ia parte la raliuri pentru fabrica de automobile Bugatti, sub pseudonimul Hyta. Prin urmare, era un automobilist absolut necunoscut, iar clarvăzătorul Hanussen a întâlnit prima oară numele lui abia când a citit lista celor care luau startul în raliu.

Să fie, prin urmare, adevărat? Să se fi știut că îl amenință un pericol de moarte și nimeni să nu fi intervenit? Ziariștii au adus și mai multă confuzie în acest caz, ceea ce îl face pe domnul editor al săptămânalului tuturor berlinezilor să explice cu plăcere:

„În ziua de marți, 17 mai, Hanussen a fost solicitat, cel puțin așa afirmă el și domnul Martin, să organizeze în sala de la clubul auto ADAC o ședință în care să încerce să prezică modul cum se va desfășura cursa de mașini și rezultatul ei. Șeful Departamentului de presă al autoclubului, redactorul Martin, voia ca în felul acesta să mărească

popularitatea acestei competiții și să atragă atenția opiniei publice asupra acestui eveniment, dorind să vândă presei o știre care să facă evenimentului ce urma să aibă loc duminică o reclamă corespunzătoare și originală.

Hanussen a acceptat invitația. A venit la club și a cerut lista persoanelor care urmau să ia startul. După ce a parcurs numele celor 38 de participanți, a pălit imediat și i-a chemat atât pe domnul Martin, cât și pe domnișoara Seifert, stenodactilografa clubului, cărora le-a spus:

– Domnule Martin, văd că prințul Jiri Lobkovic va suferi un accident grav. Poate că ar fi bine să nici nu participe la această cursă. Dacă veți găsi o modalitate de a împiedica în mod discret startul lui, ar fi foarte bine.

Zămbitor, domnul Martin a fost de acord și l-a încredințat că va anunța rezultatul prezicerii lui prezidiului, ceea ce de altfel a și făcut. Prezidiul a hotărât însă că nu era destul de bine să-i dea o asemenea veste tânărului automobilist chiar înainte de a lua startul, așa că nu a comunicat prezicerea lui Hanussen nici prințului Lobkovic, nici reprezentanților presei.”

În realitate, angajații autoclubului au declarat la conferința de presă care a urmat după încheierea cursei că atât prințul Lobkovic, cât și reprezentanții presei nu au știut absolut nimic despre prezicerea lui Hanussen. Stenodactilografa, domnișoara Seifert, este singura care poate depune mărturie că în urmă cu cinci zile, înainte de începerea cursei, a scris două protocoale despre accidentul care se va produce. Helga Seifert este o fata frumoasă.

„Duminică, cu puțin timp înainte de ora 4 după amiaza, prințul Lobkovic, care a participat la raliu cu automobilul său Bugatti, având numărul 38, a avut un accident încă de la primul tur de pistă, puțin înainte de a lua virajul din partea de sud. Accidentul s-a produs după ce s-a

rupt bara de aluminiu care ține anvelopa disc, și el nu putea fi prevăzut și nici evitat. La o viteză de 230 de km a fost suficient ca prințul Lobkovic să piardă controlul asupra mașinii. Automobilul avariat s-a rotit de trei ori. Nu a lipsit mult pentru ca să se accidenteze și automobilistul Lewi, care tocmai trecea pe lângă el și de care s-a ciocnit mașina Bugatti a lui Lobkovic. Lewi a pierdut însă numai o singură roată, a suferit o comotie cerebrală, și după primul tur, a renunțat la competiție, cu toate că anul trecut a fost câștigător la categoria sa. Prințul Lobkovic a murit pe loc. A suferit o fractură de coloană și de cutie craniană.

Hanussen era și el prezent pe pista de la Avus, dar despre avaria mașinii lui Lobkovic a auzit de la megafon. Crainicul nu a anunțat alte detalii despre accident, dar, cu toate acestea, Hanussen și-a dat seama imediat ce s-a întâmplat. El s-a ridicat în picioare și, alb ca varul, le-a spus celor din jurul său: «Prințul Lobkovic e mort».

Nu era prima prezicere din acest domeniu. Încă cu patru ani în urmă, el prezisese în spectacolul *Mystery of mysteries* accidentul mortal al unui anumit pilot de curse cehoslovac, Junek, care a avut loc la la Nüremberg.

Cel puțin așa se afirmă acum.

Oamenii citesc ziarele. Unii au încredere în el, și acești oameni îl plasează pe Hanussen în categoria divinităților moderne. Alții dau din cap în semn de neîncredere și se întreabă retoric până unde va cuteza să meargă acest șarlatan. Mulți au citit prezicerea lui Hanussen, care a fost publicată chiar de ziarul lui. Era fără sare și piper și putea fi explicată în fel și chip. Înainte de începerea cursei, clarvăzătorul anunțase că ziua de duminică va fi critică pentru Caracciola, care ar fi trebuit să câștige cursa dacă Chiron nu ar fi participat.

O asemenea prezicere ar fi putut fi făcută de orice băiat de zece ani. La fel și mențiunea despre prințul Lobkovic era total neangajantă. Iată care era fraza respectivă: „Această zi este critică pentru alergătorul recordman Caracciola, la fel ca și pentru participantul cehoslovac, prințul Lobkovic, care va folosi un Bugatti“.

Prietenia lui Hanussen cu contele Helldorf continuă să se dezvolte pe căi deja bătătorite. Ambii parteneri au deja planul lor, și fiecare crede că celălalt nu bănuiește nimic. Iluzionistul și-a încheiat deja stagiunea la Teatrul Scala din Berlin. A venit perioada concediilor, și el se pregătește pentru o călătorie de pirat. Despărțirea înainte de plecare are loc pe puntea iahtului, care, dispunând de un echipaj mai numeros și având-o pe Contesa alături de Hanussen, va porni mâine dimineată în călătoria sa spre țărmurile olandeze.

Întotdeauna a încercat să îmbine plăcutul cu utilul. Drept urmare, procedează și acum la fel. Merge, ce-i drept, în vacanță, dar are un program bine definit, conform contractelor. Și contele Helldorf – care, deocamdată, râde de glumele lui Hanussen și face curte femeilor din jurul lui - are pregătită, în cilindru, o surpriză pentru Hanussen. SA are nevoie să știe totul, trebuie să cunoască pe fiecare în parte și să știe cum gândește. Orice mijloc este bun pentru a se obține informații și detalii. Dacă ele vin din străinătate, este cu atât mai bine.

– Cred că nu o să ne refuzați un mic serviciu. Aș dori să ni-l faceți în timpul călătoriei dvs. Cred că, odată ajuns în Olanda, aceasta nu o să vă ocupe prea mult timp.

Apoi nu l-a lăsat pe Hanussen nici măcar să protesteze sau să-și exprime acordul, ci pur și simplu i-a comunicat, sub forma unui ordin militar, că va trebui să se prezinte la Hamburg, la câteva adrese, unde va primi

instrucțiuni precise, precum și o listă de întrebări la care va trebui să aducă răspunsurile.

Până astăzi nu s-a putut stabili ce a scris și despre cine anume a scris. Este însă improbabil că l-ar fi lăsat să nu scrie. Este sigur că nu au știut nimic nici Contesa, care îl însoțea tot timpul, nici unul dintre prietenii lui olandezi. Se poate dovedi însă că Hanussen a călătorit prin Olanda și în locurile unde nu avea ce să facă, unde nu se găseau hoteluri moderne, cazinouri sau cafenele în care simpla sa prezență ar fi putut să-i facă reclamă pentru reprezentațiile ce aveau să urmeze.

Epidemia ocultismului cuprinsese Olanda, ca de altfel întreaga Europă de atunci, ceea ce înseamnă că exista o conjunctură favorabilă pentru șarlatani. Iahtul lui Hanussen și-a aruncat ancora în portul din Schwenningen, ca Arca din Biblie care l-a adus pe Mântuitor. Pe dig îl aștepta dr. Rademacker, redactorul unuia dintre cele mai mari ziare olandeze, *Het Vaderland*, care anul trecut finanțase turneul lui Hanussen.

A fost întâmpinat cu multă căldură, și-au strâns mâinile, după care a urmat gesticulația temperamentală a uriașului olandez.

— *Mijnher* Hanussen, vă urez bun venit, mă bucur foarte mult să vă văd! Apoi adaugă imediat: tot ce ați prezis anul trecut s-a adevărit. Până la ultimul punct. Oamenii și-au decupat din ziare profeția dvs. și poartă articolul ca pe o amuletă. Acum ei compară ce s-a întâmplat în realitate cu ceea ce urmează să se mai întâmple. Poate că redactorul Rademacker a înscenat fastuoasa primire a lui Hanussen în port pentru alți ziariști pe care i-a chemat să vină acolo ca să-l întâmpine pe clarvăzător. Este sigur că această călătorie a lui Hanussen prin Olanda a fost încununată de succes. Publicul de aici era pregătit să creadă în orice îi spunea acesta. Escrocul avea, de fapt, în această țară destul de mulți

colegi, însă nici unul dintre ei nu atingea nivelul lui profesional: astfel, o anume contesă Beck săpase, de pildă, pe terenurile unui mare latifundiar, nu departe de Amsterdam. Și aceasta era o clarvăzătoare care, sub pseudonimul Sylvia, a prezis că în acele locuri va fi găsită o comoară veche și nespus de prețioasă care fusese îngropată acolo încă din timpul războaielor de eliberare. Această comoară trebuia să fie una fabuloasă, în valoare de câteva milioane de guldeni, formată din bijuterii vechi, monede din aur, pietre prețioase. Prezicătoarea știa precis ce conține tezaurul și, în felul acesta, s-a format un curent ademenitor pentru adepții forțelor oculte, cu predispoziții romantice.

Contesa poate credea sau poate vroia să se facă interesantă. Un lucru este cert, și anume că, într-o zi, a început să umble cu o nuia în mână pe moșia întinsă a domnului latifundiar, după care, la un moment dat, s-a oprit și a zis: aici e!. Un grup de muncitori au început să sape. După un an de săpături, când terenurile domnului latifundiar erau numai găuri, iar comoara nu fusese găsită, talentul doamnei contese Beck-Rzikowski a început să fie pus la îndoială chiar și de către cei mai înverșunați ocultști, iar muncitorii care săpaseră făceau tot mai des semne că e nebună. Bineînțeles, numai atunci când doamna contesă nu era în apropierea lor. Pe de altă parte, erau foarte bucuroși că au reușit să facă rost de un loc de muncă permanent într-o perioadă de criză. Cei mai înțelepți dintre ei știau că vor continua să sape încă mult timp, fără să aibă nici un rezultat.

Pentru Hanussen, o țară ai cărei locuitori se ocupau foarte serios de căutarea de comori și de tălmăcirea viselor constituia un adevărat rai. Reprezentațiile lui din Sala Diligenția, din Haga, fac săli pline. Chiar dacă este o perioadă de concedii, spectacolele lui de la Rotterdam, Haarlem și din alte orașe sunt

epuizate. Clarvăzătorul înregistrează adevărate triumfuri, călătorește prin toată țara, peste tot este cunoscut și i se organizează primiri fastuoase. Hanussen a ajuns la apogeul popularității sale și, deoarece este conștient că timpul lucrează în favoarea lui și la Berlin, unde prietenii lui se întâlnesc cu Hitler, el nu are nici cel mai mic motiv de a se retrage în plină glorie.

22.

În copilărie, venea aici ca la cinematograf. De data aceasta însă, își ridicase gulerul ca să nu-l recunoască nimeni, nici măcar din întâmplare, se retrăsese la marginea trotuarului și, asemenea unui băiat sărac care se uită prin vitrina cofetăriei înăuntru, privea la oamenii de seamă care se perindau prin fața lui. Rând pe rând, au început să-și facă apariția baroni, miniștri, ambasadori, patroni de toate felurile și femei plătite cu aur pentru o singură clipire din ochi. Se mai aflau aici un diplomat cu ochi pieziși, un maharadjah ca din basme, un domn modest la înfățișare, urmat de un șir de domni și mai modești. Într-un cuvânt, un adevărat vis animat pentru un artist de circ.

Ceva mai târziu, Hanussen a revenit în același loc, descinzând dintr-un Cadillac. Locotenentul major Cord von Ein a sărit de la volan și i-a deschis portiera. Apoi l-a salutat cu mâna la cozoroc, deoarece emisarul lumii misterioase a ocultismului merita să fie primit cu toate onorurile cuvenite unui diplomat.

Hotelul Kaiserhof se afla într-un loc bine ales. De la Cancelaria Reichului până aici nu era decât un pas, dar și vecinii meritau toată atenția, contribuind la faima hotelului: Ambasada americană și Ministerul Finanțelor. În apropiere se mai aflau Prezidiul Reichului și Ministerul Afacerilor Externe. Iar această înșiruire mai putea continua. Acum, Wilhelmstrasse reprezenta centrul lumii, iar hotelul Kaiserhof un loc încărcat de istorie. Portalul lui strălucea de alamă, sticlă și livrele, iar în față erau parcate limuzine elegante, pe măsura rangurilor stăpânilor lor.

Înaintează cu pași înceți. Are impresia că pășește în istorie și aproape că are dreptate. Ar dori să păstreze în el acest sentiment și să forțeze mâna destinului, care i-a oferit puține momente de bucurie. Cu un prilej atât de festiv, oricine și-ar aduce aminte măcar pentru o clipă de sărăcia care a premers gloriei. Hanussen nu-și amintește și nici măcar nu vrea să-și umbrească fericirea aruncând o privire în trecut. A ajuns acolo unde și-a dorit. A urcat treptele de marmură până sus, iar aici masa este întinsă numai pentru două persoane:

- *Habe die Ehre!* îl salută liftierul.
- *Schön willkommen!* îl întâmpină directorul hotelului.
- Totul e pregătit, Maestre! îi zice chelnerul.
- Șefule, e ora 10, îi aminteste secretarul Ismet Aga

Dzino.

În salon se află Contesa, îmbrăcată într-o rochie de seară, frumoasa Nora și dr. Thoma, în smoking, care - în treacăt fie spus - nu e haina cea mai potrivită. Așa cum obișnuiește înaintea fiecărei reprezentații, Hanussen verifică toate pregătirile ce se fac, după care se așază într-un fotoliu adânc și își aprinde o țigară dintr-un portțigaret de aur. Regele șarlatanilor se așază pe tron, și audiența poate începe.

Numai că astăzi vor fi doi.

Hitler a venit însoțit de Helldorf și de paza lui de corp. S-a oprit în pragul ușii salonului, a mijit ochii ca un

om care intră de la lumina soarelui de afară într-o cameră semiobscură, și-a plimbat privirile de la unul la altul, după care i-a făcut contelui semn din cap că poate începe prezentările.

Și-au dat mâinile și s-au privit fix în ochi. Acesta a fost prologul reprezentației lui Hanussen în fața lui Hitler. Dar, în timp ce se pregătea să-și prezinte numărul, după primele fraze, el a avut impresia că partenerul îi taie respirația. Era prima oară în viață că avea un sentiment de nesiguranță, de parcă nu-i reușea rolul. La început, a stat în picioare în fața concurentului său, apoi s-a așezat, dar tot timpul a fost conștient că se află „în fața lui“. Acest om morocănos, mic de statură și nearătos, cu privirea rătăcitoare a celui care își simte conștiința încărcată, era, evident, un obstacol pe care nu-l putea sări fără a-și lua avânt. De aceea a preferat să se retragă din rolul de partener egal în cel de admirator.

Nu se știe de ce Hitler a vrut să se întâlnească cu Hanussen. Este posibil ca Helldorf să-l fi prezentat ca pe un mecena al partidului. Deși, de la bun început, Hitler a fost conștient că banii nu reprezintă totul, el și-a dat seama că, în anumite momente ale vieții politice, ei puteau să însemne ceva mai mult decât totul, așa încât a apelat la persoanele care aveau bani și erau dispuse să sponsorizeze partidul. Iar când a aflat că în fața lui se află una dintre aceste persoane, Hitler s-a transformat dintr-un tip necomunicativ într-unul foarte sociabil. Motivul era foarte simplu: partidul avea nevoie de bani.

Hanussen putea fi considerat un bun cunoscător al condițiilor de viață din regiunea Sudeților și poate că Hitler a avut în vedere acest lucru. Dar cel mai probabil este că s-a simțit atras de astrolog. Lui Hitler îi plăcea să citească viețile marilor uzurpatori ai istoriei, dar nu credea în nimic, cu excepția predestinării sale, și de aceea era mereu asaltat de prooroci. Pe de altă parte, constelația planetelor și orele fericite, zilele stabilite de soartă, forța magică a unor cuvinte

rostate în clipa potrivită formau obiectul credinței lui Hanussen, care tocmai apăruse la orizont și strălucea ca o vedetă în lumea ocultismului.

Cei doi semănau cu doi magneti aflați într-o cutie de pioane, care se atrag unul pe altul. Până atunci fusese suficient ca Hanussen să stea în fața unei persoane pentru a ști sau a bănuși la ce se gândește ea. De data aceasta însă, fantezia lui bine antrenată îl înșală. Hitler este deosebit de amabil, îl laudă pentru aptitudinile lui, îi spune că a citit despre succesele pe care le-a avut, se interesează cum a realizat profețiile ce au fost publicate în legătură cu partidul și cu persoana lui.

– Văd lucruri pe care alții nu pot să le vadă. Poate că aceasta este un fel de presimțire a ceea ce se va întâmpla în viitor sau convingerea că altceva nu se va putea întâmpla în viitor.

Hanussen vorbește ca din carte, fără să fi avut intenția de a vorbi astfel. La început era bucuros că va întâlni un prieten, dar imediat și-a dat seama că acesta este actorul principal, care stabilește programul și dă tonul. Iar acum el a început să și proorocească.

„– Fiecăruia îi este predestinată o soartă, spune Hitler, numai că puțini știu ce soartă îi așteaptă. Providența are un program precis pentru cei de care depinde mersul lumii. Există oameni care nu au nici o menire, total lipsiți de importanță, după cum există personalități care au fost special alese pentru a crea istoria, și totul trebuie să se subordoneze voinței lor. Totul, deoarece în fața predestinării nu poate fi așezată nici o putere care să o poată schimba“

Hanussen simte că nu a ieșit bine în rol, iar ceilalți fac numai figurație pentru ca scena să nu rămână goală. Dialogul se schimbă într-un monolog cu fraze bombastice, în care tot timpul revin aceleași teme: soarta, providența, forțele magice ale ocultismului. Acesta este însă numai începutul, pentru că urmează recitarea cu patos a unei lecții bine învățate:

„– Poporul german are în mâinile sale cea mai mare și mai puternică armă care a văzut vreodată lumina zilei: național-socialismul și coeziunea germană! Morala național-socialistă este filozofia noastră, disciplina e calificarea noastră, disciplina și forța credinței ne conduc către atingerea țelului nostru, care este păstrarea poporului german și înflorirea lui!

Poporul nostru are peste optzeci de milioane de oameni și, prin numărul de locuitori care populează un teritoriu unitar, el formează corpul omogen al rasei europene, cum nu se găsește în nici o altă țară! Tocmai această realitate ne îndreptățește mai mult decât pe oricine să cerem un spațiu vital mai mare!”

Harry Steinschneider este furios pe el însuși. Simulează că ascultă, zâmbește puțin, stă cu capul plecat și creează impresia că este atent. A crezut că-l va buimăci cu glumele sale, că îl va ademini cu frumoasa Nora și cu eleganta Contesă, de care nu trebuie să-i fie rușine nici în cea mai aleasă societate.

Hitler a rămas indiferent la toate. Din când în când, își trece mâna cu un gest nervos prin părul lins, o bagă în buzunar și o scoate din nou, ca și cum ar dirija cascada de cuvinte provocatoare. Se sucește, se ridică în picioare, face câțiva pași, se întoarce, se așază din nou și iar continuă să predice, de parcă ar ține o cuvântare la Kaiserhof și nu ar discuta amical cu cel mai mare specialist în domeniul ocultismului din vremea aceea și cu cele mai frumoase femei din lume.

– Soarta și providența își țin mâna protectoare asupra Germaniei! continuă Hitler. Dar poporul german trebuie să-și construiască singur viitorul și el va reuși să-l construiască“.

– Bravo! exclamă Hanussen și începe să aplaude.

– Excelent! spune Contesa, simulând entuziasmul.

– *Mein Führer*, victoria ideilor dumneavoastră este absolut clară, declară Hanussen cu o voce liniștită, de parcă ar fi constatat un fapt general cunoscut. Desigur, ați observat care au fost profețiile mele. Stau în spatele dumneavoastră,

merg alături de Partidul Naționalist-Socialist, deoarece cred că el este mântuitorul poporului nostru. De aceea, în trecut, am ajutat cu toate forțele mele mișcarea nazistă și o voi ajuta în continuare. Soarta poporului german este scrisă în stele, și victoria lui este inevitabilă.

– Stelele nu mint, spune Hitler. Forțele oculte, ocultismul sunt domenii despre care în prezent se știe puțin. Dar eu consider că au o importanță excepțională. Este necesar să ne dedicăm studiului acestor fenomene. În viitor va trebui să avem grijă ca ocultii care se ocupă de problemele neexplorate ale lumii să aibă cele mai bune condiții pentru a-și desfășura activitatea. Ei trebuie să ajungă de pe scenele teatrelor de variété pe un podium universal.”

„– Știința noastră are un viitor uriaș! exclamă Hanussen.

– Mă gândesc să înființăm un institut de învățământ superior pentru studii în domeniul ocultismului,” declară Hitler cu un aer solemn.

– O facultate de ocultism?

„– Este necesar să reformăm știința din zilele noastre. Ea nu mai are nici o valoare, continuă Hitler să-și prezinte planurile. Să terminăm cu intelectualii care otrăvesc aerul german cu ideile lor. Profesorii sunt niște imbecili, și orice om inteligent știe acest lucru. Cu mofturile lor, le iau oamenilor credința. Pentru popor, nu există nimic mai important decât credința. Știința nu înseamnă nimic, ci tulbură principalele virtuți ale germanului, spiritul lui de sacrificiu și idealismul. De aceea va trebui să terminăm repede cu toți așa-zișii savanți iudeo-bolșevici și, în locul lor, să numim practicieni la facultăți.”

– Dacă ați ști cât de mult m-am chinuit cu procesul de la Litomeřice! Au vrut să-mi demonstreze că sunt un escroc, care nu înțelege nimic. Nu au fost capabili să priceapă cu mințile lor aerate nimic altceva decât ce au învățat la școală și n-au crezut că arta mea este reală. Toți profesorii de la Universitatea din Praga, toți acei specialiști

anchilozati nu știu să simtă cu inima, ci numai cu creierul, și de aceea nu înțeleg o grămadă de lucruri.

„– Știu ce trebuie să facem și pot aprecia care aptitudini sunt reale. Am citit declarația dumneavoastră și horoscoapele. Fiecare perioadă are nevoie de proorocii ei, care să vadă mai departe! Ziua victoriei noastre nu este departe și atunci vor fi răsplătiți toți cei care au contribuit la obținerea ei! În acea zi veți primi cele mai înalte onoruri, deoarece în fiecare domeniu al activității umane trebuie apreciați cei mai buni!”

Aceasta a fost o promovare clară la gradul de prooroc al celui de-al treilea Reich, iar Hanussen a devenit prooroc al statului german, consilier al guvernului și prietenul lui Hitler. Acum era necesar să fie prezise numai și numai succesele partidului nazist, a cărui victorie urma să fie și victoria lui Hanussen.

Restul întâlnirii s-a petrecut într-o stare de transă: Hanussen i-a dat mâna lui Hitler, Helldorf l-a bătut amical pe umeri, ceea ce însemna că nu-l mai privește cu suspiciune și, încadrat de Contesa și de Nora, s-a îndreptat spre mașină.

Apoi proorocul celui de-al treilea Reich a străbătut cu mașina Wilhelmstrasse și a ordonat șoferului său, fostul locotenent major Cord von Ein, să ruleze cât mai încet, deoarece voia să savureze fiecare clipă a triumfului său. Cezarul ocultismului avea impresia că trece în revistă parada triumfătoare. Îi lipseau numai fanfarele și compania de onoare a cavaleriei din Brandenburg.

Hanussen făcea comerț unde și cum putea. A pune pariu la bursă era o afacere rentabilă, mai ales pentru un clarvăzător. Trebuia să știe dacă cursurile vor urca sau coborî și în acest scop avea nevoie numai de un creion, o hârtie și de o mică tablă a înmulțirii. A jucat la bursă, dar a ținut seama de sfaturile și instrucțiunile agentului de bursă Schultz, care știa multe lucruri dinainte.

Apoi, admiratorii lui Hanussen au aflat despre succesele lui la Bursa din Berlin și astfel s-a creat o legendă

care l-a ridicat deasupra familiei Rothschild. Desigur, au mai existat unii care au încercat să afle de la prooroc câte un pont de la bursă, iar el nu avea nici un motiv să nu-l vândă avantajos în schimbul unei tăceri și discreții absolute. Avea nevoie de o grămadă de bani pentru Helldorf și Ohst, iar seratele la care invita mulți oaspeți de seamă îl costau foarte mult.

De la domnul fabricant Sommer, care a venit tocmai din Kralovce, nu a primit nici un ban, iar în plus, acesta l-a mai și încurcat. Înainte de a intra în biroul lui, el s-a oprit în anticameră, unde secretarul Ismet Aga Dzino îi întreba pe toți vizitatorii care e scopul vizitei lor la maestru. De data aceasta însă, secretarul nu a pus întrebările sale obișnuite și nu a lăsat să i se citească nimic pe chip. Dzino l-a privit îndelung, gândindu-se că nu se va întâmpla nimic dacă un mic fabricant va profita de marile escrocherii ale maestrului. În felul acesta, Dzino a pus la punct o afacere pe cont propriu, fără a-i spune lui Hanussen nici un cuvânt. A primit de la Sommer un avans de 3000 de mărci, și în schimb i-a promis că va încerca să obțină unele ponturi de la bursă, garantându-i participarea la tranzacțiile financiare ale stăpânului său.

Aga Dzino a cheltuit banii repede și a uitat de domnul fabricant. Sommer a așteptat o lună, după care a plecat din nou la Berlin, unde i s-a explicat că tranzacțiile la bursă reprezentau un lucru deosebit de delicat, care nu putea fi impulsionat numai printr-o mișcare tactică a lui Hanussen.

Sărmanul Sommer a plecat și a început din nou să aștepte. După Crăciun a mai trimis încă o scrisoare, la care tot nu a primit nici un răspuns. Fabricantul înșelat, care intrase într-o stare de jenă financiară, a depus o plângere penală.

De data aceasta, nu Hanussen a fost cel căruia i s-a intentat proces, ci secretarul lui, iar în fața instanței nu s-a amintit nimic despre Maestru. Dar procesul lui Ismet Aga Dzino, secretarul lui Hanussen, a fost, implicit, o pată asupra renumelui acestuia din urmă, iar în societatea naziștilor s-au

găsit oameni care nu au scăpat nici o ocazie pentru a-l lua în derâdere pe prezicător.

De când lumea, oamenii au fost invidioși pe cei care sunt mai bogați decât ei. Hanussen se lăuda ușor cu banii câștigați. Avea slăbiciune pentru mașinile scumpe, se mândrea cu iahtul său, cheltuia sume enorme pentru petreceri, despre care chelnerii spuneau că erau un adevărat paradis pentru amatorii de bacșiș.

A intrat în politică și s-a amestecat în problemele interne ale Partidului Național-Socialist, ceea ce nu a plăcut multor membri fondatori ai acestuia. Pe Goebbels l-a concurat cu o fițuică de ziar având ca antet zvastica, în care și-a publicat prezicerile. Un asemenea coleg nu putea fi pe placul lui Goebbels și acesta a folosit momentul pentru a atrage atenția asupra unei știri locale despre procesul secretarului lui Hanussen. Desigur, el nu bănuia că în felul acesta se va desprinde o pietricică care va porni avalanșa de mai târziu.

Angriff, organul oficial al Partidului Național-Socialist German, acea fițuică instigatoare, de tristă celebritate, care de la început a incitat la luptă împotriva comuniștilor și a evreilor, a anunțat sec că a avut loc un proces de escrocherie ordinară, comisă de secretarul lui Hanussen asupra unui cetățean cinstit, și că Hanussen, cunoscut sub numele de clarvăzătorul Erik Jan Hanussen, este evreu ceh.

Știrea a căzut ca un fulger pe cerul senin.

Hanussen dă deoparte ziarele și rămâne nemișcat. Este palid, apatic și are o privire de nebun. Știe ce consecințe implică afirmația că cineva este evreu și poate să-și imagineze ce va însemna această știre pentru el în viitorul apropiat.

Prin minte îi trec proclamațiile pe care le-a tipărit în numele partidului, în programul căruia există un punct referitor la exterminarea evreilor. O secundă evită, poate își mai reproșează ceva, poate în sinea lui se întreabă de ce

ascute un cuțit care se poate întoarce împotriva lui. Apoi încearcă să-și alunge gândurile funeste, îl lasă pe locotenentul-major von Ein să-l depășească la volanul Cadillac-ul său și pare decis să se ducă să-și rezolve problemele.

În acea clipă, străzile Berlinului i se par prea lungi și are impresia că mașina lui cu 12 cilindri rulează prea încet. Își pregătește un tir de reproșuri pe care vrea să le aducă prietenilor săi. De ce i-a invitat la chefuri care l-au costat mii de mărci? De ce i-a împrumutat cu bani fără să aibă garanția că-i va primi înapoi? Le-a permis să circule cu mașina lui, să bea pe banii lui, să primească cadouri și să vină la el ca la bancă! La ce-i folosește prietenia contelui și a lui von Ohst! Poate că acum vor putea să-l reducă la tăcere pe gazetarul de la ziarul lui Goebbels.

Clarvăzătorul, care nu de mult fusese promovat de Hitler la rangul de prezicător al celui de-al treilea Reich, a gândit corect. Naziștii nu voiau să-l piardă pe omul care le sponsoriza partidul și le plătea consumația la toate petrecerile. Conte Helldorf s-a dus să discute la redacția ziarului lui Goebbels, dar problema lui Hanussen era deja cunoscută la centrala Partidului Național-Socialist. Apoi a fost suficient un singur telefon al lui Helldorf, care a repetat că Hanussen fusese verificat de Hitler în persoană.

– Trebuie să-i atrageți atenția aceluia redactor că, înainte de a scrie despre un lucru, trebuie să se convingă că e adevărat. Nu de mult eu însumi am văzut pașaportul lui Hanussen. Este descendentul unei vechi familii nobile daneze, Erik van Hanussen.

Goebbels a fost învins în această confruntare. Centrala Partidului Național-Socialist l-a verificat pe clarvăzător și a emis o judecată de valoare care poate servi ca epitaf:

„Erik Jan Hanussen și-a câștigat merite în Partidul Național-Socialist“.

Dr. Joseph Goebbels a strâns din dinți și a capitulat în fața șarlatanului: nu avea decât să se supună hotărârii organului suprem de partid și să-și ceară scuze, pocăit, clarvăzătorului, publicând un mic anunț în *Angriff*:

„În numărul de aseară al ziarului nostru, la rubrica *Știri din sala de judecată*, a fost publicată o notiță în care s-a afirmat că prezicătorul Erik Jan Hanussen este evreu ceh. Știrea a fost tipărită dintr-o eroare, care se datorește zăpăcelii corespondentului de la tribunal. Adevărul este că domnul Hanussen nu este evreu, dimpotrivă, el l-a denunțat pe secretarul lui ca fiind un exemplu tipic de escroc evreu“.

Această notiță apărută în *Angriff* a completat colecția de documente autentice care demonstrau ce persoană importantă este Hanussen. Ce-i drept, fusese greu plătită, dar era una dintre cele mai valoroase. Pe vremea aceea, a nu fi evreu și a fi un național-socialist recunoscut devenise în Germania apanajul unor aleși. Singurul element suspect din finalul acestei chestiuni putea fi legat de Goebbels, care nu putea să-i uite pe cei ce-l obligaseră să capituleze.

Astfel, în urma acestui episod care lui Ismet Ag Dzino i-a adus 3000 de mărci, Hanussen a căzut în dizgrația viitorului ministru Goebbels, și ar fi fost dispus să o răscumpere, contra unei sume de trei ori mai mare, dacă ar fi știut într-adevăr să prezică viitorul.

23.

Călătoria la Copenhaga nu a reușit. Este adevărat că ziariștii au venit în portul unde era ancorat iahtul *Ursula* și, de data asta, nu s-au mirat că acest om îmbrăcat în negru din cap până în picioare avea o navă proprie, cu un echipaj în livrea.

Danezii se simt pe apă ca acasă, iar pe făcătorii de minuni nu-i prea iau în serios. Despre Hanussen s-a scris la Copenhaga cu același entuziasm ca despre Duo Bertini, care făcuse senzație cu o zi înainte, după cum avea să se scrie și despre câinii lui Miss Muriel Griffith, care știau să numere.

Hanussen încearcă să se autoamăgească că, de la sosirea iahtului *Ursula*, viața din capitala daneză se învâрте în jurul lui. Dă consultații particulare în cel mai bun hotel, nu încasează onorarii mai mici de 150 de coroane daneze, prezintă publicului aceleași trucuri pe care le-a prezentat la Varnsdorf și Rumburk, dar nu are succes. Danezilor nu le plac misterele. Ei sunt capabili să se entuziasmeze de o reprezentație artistică, râd la Tivoli de scamatoriile arlechinilor vechi de o sută de ani și nu le place când cineva le prezintă drept știință adevărate ineptii.

Opinia publică este o forță uriașă și un semnal pentru ziariști.

Un redactor al ziarului *Politiken* a scris necrologul turneului danez al lui Hanussen. I-a luat un interviu în care l-a întrebat de ce o consultație particulară costă minim 150 de coroane, iar clarvăzătorul i-a răspuns invocând succesul repurtat la Litomeřice, care fusese comentat de presa din întreaga Europă. Cinci sute de jandarmi și cincizeci de detectivi au supravegheat atunci performanțele lui excepționale, care i-au adus recunoașterea unanimă. Este un magician? Nu, nu este. Domnul redactor poate să citească declarația pe care o semnează în anticamera lui fiecare vizitator. Este un vrăjitor? Da!, de unde! Niciodată nu a afirmat așa ceva despre propria persoană. Aici stă scris negru pe alb - și domnul redactor se poate convinge singur că este recunoscut pe plan mondial. Desigur, au la redacție dicționarul științific al lui Meyer, iar în dicționar va găsi la litera H, numele Hanussen. Este unicul specialist în ocultism care a intrat în istorie.

Redactorul de la ziarul *Politiken* nu s-a lăsat intimidat de tertipurile verificate ale lui Hanussen. L-a

întrebat unele lucruri neplăcute, iar el a răspuns cum a putut. S-a mândrit și cu faptul că în Germania fusese înființat clubul *Uniunea prietenilor clarvăzătorului Hanussen*, care număra milioane de membri. Nici această afirmație nu l-a intimidat pe ziarist, care a replicat liniștit:

– Cred că în Germania e posibil. În Danemarca, nu.

Redactorul a scris un articol senzațional, în care Hanussen era considerat un diletant și în care dezvăluia modul cum dădea consultații. Oamenii au râs și, a doua zi, nimeni nu l-a mai luat în serios pe Hanussen, în afara poliției. Apărătorii legii au constatat că Hanussen încerca să practice această meserie ca un mod de a-și câștiga existența, ceea ce în Danemarca era interzis din Evul Mediu. Poate acolo fusese descoperită o lege împotriva vrăjitoriei. Sigur este că domnul prefect de poliție i-a cerut ferm magicianului să se imbarce pe puntea iahtului său și să ridice ancora în termen de douăzeci și patru de ore.

Pe lângă o tenacitate ieșită din comun, Hanussen avea și o piele de elefant. S-a întors la Berlin, comportându-se de parcă ar fi venit dintr-un turneu triumfal. După două zile, nici nu și-a mai adus aminte că cineva îl luase în derâdere și a început să uneltească din nou cu naziștii. S-a hotărât să devină clarvăzătorul celui de-al treilea Reich *de iure* și *de facto*, adică a început să le cânte în strună.

Nu i-a dat prea multă bătaie de cap. Oratorii se luau la întrecere în proclamarea de lozinci de luptă, iar publicul format din mii de oameni urla și tropăia de entuziasm atunci când auzea mereu aceleași formule: providență, predestinare, lupta pentru spațiul vital. Hanussen perfecționase profețiile clasice și își simplificase tehnica. Nu avea nevoie de nici o victimă, nu trebuia să taie nici o viețuitoare, ci era suficient să citească atent într-un ziar cine ce a spus, pentru ca a doua zi să prezinte cele citite într-o altă formă, ca un program pentru săptămâna viitoare. Nu putea să se înșele, pronosticul era dat ca sigur, iar peste o săptămână un nou orator prelua, cu alte cuvinte, declarațiile făcute mai înainte.

Ceea ce se întâmpla la adunările cămășilor brune era un lucru demn de toată lauda, iar providența își întindea brațul protector asupra lor. Proclamațiile emise la Palatul Sportului vor deveni o rugăciune a viitorului, o lege divină și o revelație a soartei. Dacă oratorul țipa, invocând victimele însângerate, constelația Marte pricinuisese acest lucru, ura rasială se născuse din conjuncția care avusese loc între Jupiter și Saturn și, în general, orice se întâmpla era provocat de aceste configurații, chiar dacă erau cel mai absurd lucru de pe lume. Nemții erau atât de prostiți, încât credeau orice. Chiar și în Hanussen.

Putea să aibă succes numai în cazuri deosebite. De aceea, a încercat să implice stelele, luna și forțele cosmice secrete într-un caz de crimă foarte concret petrecut în rândurile mercenarilor cu cămăși brune.

La Dresda, în timpul unei repetiții la care au fost scandate lozinci despre luptă și război, naziștii l-au ucis pe colegul lor Hentsch. Dar, pentru ca să nu cheltuie cu înmormântarea, l-au aruncat într-un râu, după care s-au dus la o bere.

A fost o crimă ordinară, care nici măcar nu a avut o motivație bine întemeiată. Hanussen a prelucrat-o sub formă de materie primă, a adăugat stelele și traiectoriile lor cerești și i-a găsit o explicație științifică.

„— După fizionomie, se poate afirma că, prin convingerile sale interioare, Hentsch a fost mai apropiat de teoriile social-democrate mondiale decât de cele național-socialiste. De aceea, pe bună dreptate, se poate presupune că a intrat în rândul SA mai ales din motive economice.”

După fizionomie, adică după expresia feței, care putea fi citită mai ales dintr-o fotografie, Hanussen și-a format și apoi a și publicat părerea sa fermă că Hentsch nu avea conștiința curată și că intrase în partid cu anumite intenții; prin urmare, merita ceea ce i se întâmplase.

Horoscopul care a fost publicat în ziarul lui Hanussen a fost culmea obrăzniciei șarlatanului: planeta

destinului, Saturn, care stăpânește nașterea, s-a aflat într-o poziție proastă față de Jupiter. Iar aceasta a fost o greșeală de neiertat a victimei, care era singura vinovată de cele întâmplate. Oricine știe că "vina personală contribuie la dispariția vieții" dacă planeta Saturn „se găsește în primul câmp al personalității“.

Prostia și șarlatania s-au întronat.

Berlinezul crede în fiecare cuvânt al omului de știință Hanussen, după cum crede și în fiecare cuvânt al lui Hitler, conducătorul cămășilor brune. Nu e mare deosebire între ceea ce proclamă unul și celălalt. Cariera lui Hitler este dirijată de providență, iar stelele îl vor ajuta să ajungă la putere și să-i salveze pe germanii de ambele sexe. Politica este o știință, ca și citirea viitorului. Hanussen a devenit o autoritate. E suficient să vezi cu cine se întâlnește, cum se comportă și cum se tutuiește cu Hitler. Cum să-ți închipui că cei de sus s-ar împrieteni cu el dacă nu ar fi un geniu care știe totul dinainte?

Dacă ar fi știut totul dinainte, nu s-ar fi dus la Paris.

Wintergarten, Schauspielhaus, Scala, Tivoli, Diligentia, Excelsior, Alhambra, Kristallpalast, Apollo au marcat locurile unde a poposit acest călător. A cutreierat aproape prin toată Europa. Numai că Parisul rămâne Paris. Pentru un artist, este piatra de încercare, iar pentru un iluzionist - un vis împlinit. De ce să nu încerce? Agențiile și-l dispută precum ofițerii pretendenți la mâna fetei unui milionar.

Descinde în orașul de pe Sena ca un gladiator și ca un bonvivant irezistibil. Nu vine cu rapidul, ci cu două mașini bine spălate și lustruite înainte de a intra în capitala Franței. În prima se află doamne elegante care zâmbesc cuceritor alături de maestru, iar în cea de-a doua - secretarul, într-un costum negru impecabil, cu o servietă diplomat pe genunchi.

Frumoasa Nora are o nouă coafură, iar Contesa și-a făcut rost de un nou monoclu la modă. Toți sunt parfumați și

arborează un aer distins, de parcă ar veni cel puțin de la Quai d'Orsay. Dacă portarul de la Hotelul Ambassador nu ar avea simțul specific pe care îl au numai portarii în privința oaspeților, și dacă în această figurație nu ar scârțâi ceva care să amintească mai degrabă de un circ decât de Chanel, atunci s-ar putea crede că domnul este un diplomat incognito, poate chiar un mare industriaș care face trafic de arme pentru orientali. Numai că portarul de la Ambassador adulmecă precum un câine lup. Și intuiește că povestea nu va sfârși bine.

Au loc conferințe de presă, reprezentații particulare pentru ziariști, pauze în care oaspeții sunt serviți nu numai de chelneri, ci și de două încântătoare doamne venite de la Berlin. Întotdeauna, ziariștii se strâng acolo unde pot găsi mâncare, băutură și femei. Acum se distrează bine, ascultă câteva glume făcute de Hanussen, flirtează cu doamnele, după care se duc repede acasă și se aștern pe scris, deoarece scrisul este meseria lor. Nici un cuvânt despre providență, soartă sau știință ocultă. Aici nimeni nu gustă așa ceva. Un artist cu bun renume trebuie să știe și el ceva.

Debutul pe marea scenă pariziană nu a fost dintre cele mai triumfătoare. Cadillacul și Bugatti parcate în fața hotelului nu atrag atenția nimănui. Parisul nu trăiește într-o atmosferă de surogat și respect al canoanelor. Ce-i al Parisului e al Parisului, și pe deasupra pretinde liniște! Oamenii au pe ce să-și cheltuie energia ca să poată dormi bine, nopțile sunt scurte, iar la nouă dimineața trebuie să se scoale.

O premieră ca aici nu mai avusese până atunci. Nici măcar nu l-ar fi aplaudat dacă nu începea să facă reverențe adânci în fața publicului. N-au făcut liniște nici când a trebuit să se concentreze ca să intre în transă. Spectatorii își dădeau coate, scoteau exclamații de tot felul și în mod vădit erau mai preocupați de vecinele lor decât de farmecele mistice. Pe Hanussen îl trecea o sudoare rece și în minte îi stăruia o amintire: debutul său artistic nereușit de la

periferia Berlinului. Și cel mai mult se temea ca lumea să nu înceapă să râdă și să-și bată joc de el!

L'Empire din Paris este o emblemă. Pe scena lui au apărut multe celebrități. Directorul știe că are nevoie de un anume tip de spectacol, iar după premiera lui Hanussen rămâne dezorientat. A încheiat cu el un contract pe 14 zile, și semnătura e semnătură, dar lucrurile nu pot rămâne așa, pentru că mâine ar putea izbucni un adevărat scandal.

Teatrul L'Empire din Paris își poate permite orice, dar nu să se facă de rușine.

Directorul insistă ca scriitorul Paul Heuze să salveze reputația lui Hanussen, deoarece prestația clarvăzătorului ar putea produce tulburări în rândul spectatorilor, care nu suportă să fie duși de nas. Ei, pur și simplu, nu cred în vrăjitori, și de asta Hanussen s-a convins personal la premiera de aseară.

Se apără invocând diferite argumente, ca până la urmă să capituleze. Nu vrea însă să renunțe la Paris. Își închipuise că după primul spectacol va apărea în fiecare noapte în alt local, iar fetele vor șopti între ele: "Uite-l pe celebrul Hanussen!". Este nevoit să renunțe la glorie și la spectacolele lui nocturne, prin care ar fi dorit să intre în istorie. Deocamdată, trebuie să salveze corabia șarlataniei, care se scufundă.

Înainte ca Hanussen să apară în spectacol pe scena de la Music Hall de Paris L'Empire, scriitorul Paul Heuze rostește o alocuțiune. O alocuțiune spirituală în care precizează că Hanussen nu este un magician cu aptitudini supranaturale sau un clarvăzător, iartotce va prezenta astăzi publicului este doar un truc, o dovadă de îndemânare și de colaborare cu asistenții. Scurta cuvântare nu face decât să-i pună ștreangul de gât lui Hanussen, și aceasta înseamnă o adevărată tragedie.

Închipuți-vă, el, clarvăzătorul personal al lui Hitler, să fie prezentat ca un circar! Stătea pe scenă și simțea că urăște și întunericul din sală. Îi ura și pe francezi. Nu mai

admira doamnele din Paris, nu se mai bucura de compania domnișoarelor din Montmartre și încerca numai să se țină la suprafață.

Ce valoare mai au trucurile unui iluzionist, dacă se anunță dinainte că ele sunt trucuri? Poate cineva să se bucure de o profeție dacă i se spune dinainte că va vedea o escrocherie și că va trebui să fie atent pentru a descoperi secretul? Unde au dispărut magia și taina ocultismului, dacă fiecare spectator vrea să fie mai deștept decât cel de pe scenă? Cel care descoperă trucul își varsă nervii pe iluzionist că l-a indus în eroare, iar cel care nu-l descoperă se supără pe el însuși, ceea ce tot nu e bine.

Hanussen a reușit să supraviețuiască doar șase reprezentații. La a șaptea însă, în sală s-a repetat scena care avusese loc cu ani în urmă la Teatrul Apollo din Viena. La început, s-au auzit numai șoapte, cineva a scos un țipăt, altcineva - o înjurătură, alții s-au asociat, pe scenă au fost aruncate câteva cocoloașe de hârtie și prima portocală, după care publicul și-a făcut rost de o altă muniție și regizorul a fost obligat să tragă cortina tocmai la momentul culminant. Deși era în stare de profundă transă, Hanussen a sărit de pe scaun și a luat-o la fugă.

Portarul de la Hotelul Ambassador a avut fler.

Hanussen s-a întors la hotel ca ieșit din minți. Cu dinții încleștați, măsura cu pași repezi holul, de parcă încerca să găsească într-un colț o scuză. Apoi s-a oprit în mijloc, a ridicat mâna, de parcă ar fi vrut să depună un jurământ, și în fața oaspeților prezenți a blestemat Franța, pe francezi, Parisul, după care a rostit o profeție formală, care semăna mai degrabă cu amenințarea unui copil:

– O să ne mai vedem noi!

Trecuseră atâția ani, colindase atâtea orașe și atâția oameni se înghesuiseră să-l vadă, pentru ca acum să ajungă în fața unui public care să-l fluiera. Înseamnă că publicul îl fluiera și pe cetățeanul german care îl admira pe Hanussen, și pe Hitler, care îl considera om de știință, și că i-a

batjocorit pe judecătorii de la Litomerice, care nu știuseră să combată la timp pe acest adept al misticismului și să-i spună: ajunge...!

Aproape douăzeci de ani cutreierase magicianul Europa, bătându-și joc de oameni și primind, în schimb numai aplauze. Fusesse considerat un geniu.

Să fi existat o asemenea perioadă? Să fi fost atât de mulți oameni limitați, iar restul indiferenți? Ce poate să însemne faptul că un escroc a ajuns până la tronul Germaniei și a fost aclamat regește? Poate se va găsi o explicație la întrebarea: cum e posibil ca atâția oamenii inteligenți să fi lăsat să se dezvolte un alt șarlatan care nu și-a ascuns deloc intențiile, ba din contra, le-a deconspirat de la bun început, a amenințat în mod public toată Europa și, în general, toată lumea, care și-a alcătuit o listă a crimelor pe care le plănuia și a publicat-o în cartea *Mein Kampf*, care putea fi citită de oricine acasă? Și cu toate acestea, nimeni nu-l credea că ar putea fi atât de nebun!

Aproape nimeni! Era mult mai comod să gândești că amenințările lui Hitler nu sunt reale și că trucurile lui Hanussen nu sunt trucuri, ci un dar supranatural. Dacă publicul nu era dispus să creadă în trucurile naive și caraghioase ale clarvăzătorului, atunci el nu trebuia să creadă nici că un maniac ce se dădea drept sol al providenței ar avea măcar o mustrare de conștiință atunci când le-a plănuit pune în practică toate grozăviile pe care le-a plănuit.

Ca întotdeauna, au existat mult prea mulți oameni indiferenți!

Cei care de când lumea nu i-au suportat pe escroci, și-au pierdut răbdarea într-o bună zi. În toamnă, clarvăzătorul a dat o serie de spectacole la Teatrul Scala din Berlin, fără să bănuiască că la unul dintre ele, în rândul șase, stătea un om cu înfățișare modestă, care avea să joace un rol foarte important în viitorul lui destin. Nu venise în calitate de spectator.

Bruno Frei, redactorul-șef al ziarului proletar *Berlin am Morgen*, din Berlin, auzise multe lucruri despre tupeul acestui șarlatan, care intrase în grația eminențelor naziste. Și de aceea se hotărâse să-i studieze cariera. A început prin a face investigații în trecut și a sfârșit prin a sta în rândul șase în sala de spectacol, deoarece prefera să se convingă cu propriii săi ochi.

24.

„Hanussen, ești un escroc, un șarlatan, un potlogar care scoate oamenilor bani din buzunar, iar ceea ce prezinți ca fiind spectacol de clarviziune nu e decât un șiretlic ordinar, care nu are nimic comun cu știința sau cu arta.”

Acesta a fost prologul ziaristului la tragedia clarvăzătorului. Articolul apărut în cotidianul *Berlin am Morgen* avea să fie cel de-al treilea gong pentru marele magician. Autorul nu i-a lăsat pe cititori să aibă îndoieli în legătură cu cauzele și întreaga evoluție a lui Hanussen, așa încât, în încheiere, a conchis foarte clar:

"Erik Jan Hanussen și-a făcut ucenicia la Hitler. Folosește aceeași metodă de reclamă deșănțată în propriul interes, proclamă cu nerușinare minciuna drept adevăr și încearcă să sugereze că are succes, folosind rețeta verificată a lui Coue, medicul francez făcător de minuni. Hanussen este dublura lui Hitler numai în ce privește modul de a-și face reclamă. Într-o perioadă când se poartă mitul național, când sunt la modă frazele sforăitoare despre destin, când milioane de oameni nu cred în rațiunea sănătoasă, în logică, în istorie și în științele naturii, ci mai degrabă disprețuiesc totul, în această perioadă, șarlatanii și escrocii o duc bine,

indiferent că sunt conducători ai naziștilor sau clarvăzători, indiferent că numele lor este Hitler sau Hanussen".

Aceste cuvinte incită la păruială.

Și cine ar putea să suporte asemenea jigniri? Cu atât mai puțin Hanussen. Dar dacă șarlatanul nu mușcă momeala? Pentru ca succesul campaniei împotriva lui să fie garantat, redacția ziarului *Berlin am Morgen* prelucrează materialul pe care îl are la dispoziție și continuă să publice articol după articol. Astfel, ziarul îl deconspiră pe escroc până la ultimul truc.

Lupta prin intermediul presei are o strategie a ei, și această campanie a fost bine gândită. Acum se așteaptă reacția clarvăzătorului și a protectorilor lui. Se pare că aventurierul a îmbătrânit și a devenit mai prudent, șovăind, de parcă nu ar avea suficient curaj să urce în ring ca să-și încheie socotelile cu cel care l-a provocat.

Era nevoie de ultima picătură care să umple paharul.

„Ieri am încheiat seria de articole apărute în ziarul nostru în care am demonstrat cu exemple convingătoare că Erik Jan Hanussen este un escroc în materie de clarviziune. Dar, pentru noi, cazul nu este încheiat. Dimpotrivă. Hanussen ne-a avertizat că ne va reclama pentru ofensele care i-au fost aduse în articol. Deocamdată însă, nu am primit nici o plângere. Am publicat acuzația lui Hanussen pentru a obține în fața instanței o confirmare a metodelor lui frauduloase. Materialul pe care îl avem la dispoziție este suficient pentru a-i dovedi vinovăția. Un singur lucru ne mai lipsește: reclamația lui Hanussen. Dacă se întâmplă ca lui Hanussen să-i fie teamă să ne reclame, atunci noi ne vom strădui să-l facem să trăiască în continuare numai ca un escroc deconspirat în domeniul clarviziunii. Are de ales între două variante: să compară în fața instanței sau să plece din Berlin".

Din nou nici un ecou, deși era, în mod clar, o provocare.

Hanussen trăiește clipe grele. Aleargă pe la avocați și pe la prietenii lui influenți și încearcă să obțină atuuri împotriva redacției acestui ziar de stânga. Dar nu reușește. Cei care îl susținuseră până atunci au acum griji mai importante.

Între timp, în ziar a apărut un alt articol în care se menționează că redactorul-șef, Bruno Frei, nu intenționează să renunțe. El s-a hotărât să arunce mănuașă escrocilor, care pe vremea aceea aveau câștig de cauză.

„De luni de zile, încercăm să traducem în fața instanței un om care a comis înșelăciuni grave. Pe birourile noastre s-au adunat mormane de documente care, pentru orice instanță, pot constitui probe clare și indubitabile ale faptului că Hanussen înșală și induce lumea în eroare în spectacolele sale.

În seria de articole apărute în ziarul nostru, l-am demascat pe Hanussen ca fiind un șarlatan care scoate oamenilor bani din buzunar, iar activitatea lui - o escrocherie și o înșelăciune. Am citat o serie lungă de exemple prin care am dovedit că folosește toate trucurile frauduloase din lume, pe care le denumeste, generic, clarviziune. Din prima zi a campaniei noastre, am mizat pe faptul că vom fi în stare să probăm fiecare cuvânt în fața instanței“.

Începea să se lase definitiv întunericul asupra escrocului.

Redactorul-șef, Bruno Frei, s-a aliat cu Juhn, fostul secretar al lui Hanussen, și se află în posesia declarației lui, făcută sub jurământ și legalizată de notar, în care acesta a divulgat tot. Mai deținea și o scrisoare ce purta ștampila Poștei din Rumburk, care constituia asul din mânecă.

În timp ce ziarul aducea la cunoștința cititorilor alte probe și aștepta să le prezinte în instanță, Hanussen publica un almanah în care apăreau profeții de anul trecut. La pagina 29 se afla un articol cu subtitlul: "Ce s-a adevărit din profețiile lui Hanussen pentru anul 1932?", ceea ce era o altă mărturie împotriva șarlatanului.

„În continuare, Hanussen afirmă că în Germania va fi promovată o politică de compromis cu partidele de centru și că trebuie să ne așteptăm la apariția unui cunoscut om de stat, de centru. Deocamdată, politica de compromis cu partidele de centru este foarte actuală, iar Pappen este un om de stat care reprezintă centrul“.

Hanussen proorocise că Brüning va ajunge cancelar, iar după ce a fost ales Pappen, a afirmat liniștit, a scris și chiar a publicat în ziarul lui că profeția lui s-a îndeplinit. Metoda repetării permanente a unei minciuni până când ajunge să devină adevăr este tipică nu numai pentru Hanussen. O folosesc și Hitler, și purtătorul lui de cuvânt, Goebbels, ajungând să sugereze ascultătorilor sau cititorilor lor că negrul e alb.

„Cu patru ani în urmă, Hanussen a profețit că fostul împărat Wilhelm al II-lea va reveni în Germania în anul 1930. De asemenea, el a prezis că, până în 1931, cel de-al treilea Reich va scăpa de șomaj, iar în luna iulie a aceluiași an, se va produce un avânt deosebit la bursă. În realitate, s-a produs un faliment bancar răsunător, în urma căruia bursa a fost închisă. În perioada răpirii copilului lui Lindbergh, a organizat o sedință de clarviziune, al cărei rezultat l-a publicat în ziarul său, anunțând că băiețelul răpit trăiește și că va mai supraviețui câteva zile. În realitate, copilul era mort de mult“.

Redactorii de la ziarul *Berlin Am Morgen* urmăresc pas cu pas escrocheriile lui Hanussen și adună noi dovezi pentru a reuși să probeze în fața instanței acuzațiile pe care i le aduc.

Cu zece ani în urmă, Hanussen prezentase un spectacol la Memel. Afizele care fuseseră lipite atunci la fiecare colț de stradă îl prezentau opiniei publice ca pe un om care și-a pus aptitudinile excepționale în slujba Justiției, care a fost angajat al Poliției de stat din Grecia, din Turcia și care, în calitate de expert al Poliției Arabe, a descoperit sute de crime.

După ce poliția a început să-l ancheteze din cauza acestor declarații mincinoase, Hanussen a recunoscut în fața comisarului criminalist Peltz nu numai că în timpul spectacolelor sale nu a folosit trucuri de variété, dar și că în viața lui nu a fost angajat de vreo poliție și nu a cercetat nici o crimă. În acest sens, a declarat unui funcționar de poliție care locuia la Berlin NO 58, Schonhauser Allee 127 că asemenea afirmații exagerate și neadevărate erau ceva necesar în domeniul lui de activitate, un fel de reclamă care să atragă publicul la spectacol.

În primăvara lui 1931, adică în timpul ascensiunii sale la Berlin, Hanussen a organizat o mare campanie publicitară, în cadrul căreia a declarat că lucrează la un roman pe care-l scrie în stare de transă. Bineînțeles că această declarație a fost făcută în fața unui public ales, format din ziaristi și oameni de litere, printre care se afla și cunoscutul scriitor și medic Alfred Doblin. Doblin și-a dat seama imediat că e vorba despre o escrocherie ordinară și a protestat împotriva faptului că se făcea abuz de numele și de prezența lui.

Din nou, Hanussen începea să ia apă la pantofi.

Aproape nu exista zi în care să nu apară cel puțin un articol de presă despre escrocheriile lui. Campaniei inițiate de ziarul *Berlin am Morgen* i s-a adăugat și cea organizată de ziarul de seară *Welt am Abend*. Adepții lui Hanussen l-au obligat să se apere. Magicianul care fusese ridicat de însuși Hitler la rangul de clarvăzător al celui de-al treilea Reich nu se putea lăsa învinuit la nesfârșit de tot felul de scriitori și comuniști de periferie.

Hanussen nu poate lua ușor o hotărâre. Mai întâi, se consultă cu avocații săi, apoi petrece câteva zile cu Contesa pe iahtul său. Stă într-un fotoliu din trestie și scrutează orizontul, de parcă ar încerca cel puțin să ghicească, dacă nu să prognozeze propriul său viitor. Hanussen nu este un visător și devine conștient că situația lui e critică.

Nu poate să înceapă un proces în instanță, deoarece își dă seama că rezultatul lui va fi altul decât al celui de la Litomeřice. Redactorul-șef Frei nu este sergentul Havlicek, din Teplice. De data aceasta, Hanussen are împotriva lui parteneri periculoși, care știu să gândească. Doar atât cât au publicat până acum, și este suficient ca el să nu mai reziste în fața lor. Opinia publică nu poate fi mereu înșelată. În sfârșit, a sosit momentul să ofere o satisfacție și cititorilor ziarului său. Conte Helldorf i-a spus clar că, deocamdată, nu se poate face nimic, deoarece există unele lucruri în privința cărora poliția nu poate fi convinsă.

Este vorba de timp, și timpul se câștigă numai cu ajutorul unor trucuri inteligente, al unor minciuni bine ticluite și cu tertipuri sigure din punct de vedere juridic. Avocații lui Hanussen nu sunt niște începători și au un întreg arsenal de rețete pentru a induce în eroare o procedură penală. Ei inventează o mutare simplă, și balonul care începuse să se umfle în paginile ziarelor berlineze având ca temă "Cazul Hanussen" la un moment dat se sparge. Clarvăzătorul îi reclamă pe defăimători, dar într-un asemenea mod, încât plângerea lui penală nu mai poate fi dezbătută în instanță. Aceasta este o tehnică, având ca preț rușinea, dar nu se mai poate face nimic, deoarece acum este în joc ceva mai mult decât onoarea șarlatanului.

Este deja amețit, dar are convingerea că o să iasă cu bine din această belea. Discuția pe care a avut-o cu von Ohst l-a mai liniștit puțin. Trebuie să aștepte până ce va sosi ziua când își va încheia socotelile cu toți cei care i-au stat în cale. "Vom fi nemiloși, ne vom bate în dreapta și în stânga, ne vom răzbuna pentru toate nedreptățile pe care am fost nevoiți să le îndurăm, și comuniștii ne vor plăti scump pentru fiecare ofensă pe care ne-au adus-o." /

Comuniștii? *Berlin Am Morgen* este, totuși, un ziar de stânga, iar *Welt am Abend* - la fel. Cazul Hanussen se încadrează foarte bine în programul Partidului Național-Socialist. În acest caz, nu mai este vorba despre disputa

particulară a unui șarlatan, ci despre politică! Și chiar despre o politică înaltă.

Hanussen se consolează la gândul unui viitor roz pentru că nu mai are ce face. Instanța îl va obliga să treacă prin momente grele. Va trebui să se ducă la Moabit, să stea în fața completului de judecată și să simuleze surprinderea la auzul sentinței: Tribunalul respinge plângerea domnului Hanussen, deoarece domnii Benjamin Freund și dr. Munther, ambii avocați celebri, din Berlin, au făcut o greșeală atunci când au redactat denunțul, reclamând o altă persoană, și nu pe redactorul responsabil al ziarului.

Era aproape incredibil ca patronii unui birou de avocatură atât de cunoscut să nu se priceapă la dreptul procesual. Sau poate se pricepeau prea bine. Bruno Frei și colegii săi știau însă foarte bine de unde bate vântul, iar a doua zi, ziarul a publicat anunțuri rușinoase.

Hanussen a renunțat la luptă înainte de a fi pusă mingea în joc.

Șarlatanul se temea să compare într-un proces în fața justiției.

Escrocul a scăpat din laț și a fugit din sala de judecată.

Hanussen a intrat deja în defensivă, ceea ce nu e o poziție de invidiat. Cu atât mai mult, cu cât în arenă apare un alt inamic. În ziarul *Welt am Abend* apar probe clare ce demonstrează că Hanussen a comis o escrocherie atunci când a prezis moartea prințului Jiri Lobkovic, demascându-l în mod public ca mincinos, astfel încât este nevoit să-i roage pe domnii Freund și Munther să aplice trucul lor și împotriva acestui ziar. Apoi, ziarul lui Hanussen publică pe primele pagini articole șocante care anunță că a fost înaintată o plângere penală împotriva comuniștilor fără Dumnezeu și arată că atacul împotriva clarvăzătorului celui de-al treilea Reich face parte din lupta politică inerentă unei perioade preelectorale.

Hanussen este nevoit din nou să compară în fața instanței. Chiar dacă știe cum se va încheia înfățișarea, nu trăiește clipe prea plăcute. Este a doua oară când încearcă să joace în fața judecătorului rolul de cetățean cinstit - care a fost jignit în orgoliul său, deoarece a fost învinovățit pe nedrept - și se erijează în adept al Partidului Național-Socialist și în reprezentant al mișcării germane de dreapta.

Credea că va face impresie asupra completului de judecată. Pe de altă parte, considera că o asemenea declarație ar fi oportună și față de Hitler, care probabil avea să afle curând despre toate încurcăturile lui. S-a purtat așa și pentru a le dovedi lui Helldorf, lui von Ohst și lui Ernst că au un prieten de nădejde, care nu uită nici la ananghie de obligațiile pe care le are față de stăpânii săi în uniforme brune. Judecătorul nu a părut deloc entuziasmat, în sală nimeni nu a aplaudat, așa cum se obișnuiește după asemenea declarații, și nimeni nu a strigat: „*Sieg Heill!*”, ca la Palatul Sporturilor. La Moabit, justiția încă mai are un cuvânt greu de spus.

Judecătorul ridică mâna:

– Documentele dvs. personale, vă rog!

Hanussen rămâne perplex o clipă. Ce vrea să însemne asta? Vor să se legitimeze? Cum adică, nu-l cunosc? Există cineva la Berlin care să nu știe cine e Hanussen? Scoate din buzunarul de la piept pașaportul albastru și-l întinde judecătorului, cu un zâmbet arogant.

– Consemnați, se adresează judecătorul grefierei.

– În ziua de, luna, anul, s-a prezentat în fața completului de judecată al primei instanțe cetățeanul cehoslovac Heřman Steinschneider, născut la Prostějov, care s-a legitimat cu pașaportul numărul... Plângerea penală înaintată de dr.S.Benjamin Freund și dr. Munther, de la Biroul de avocatură din Berlin C 25, Alexanderstrasse 38, se respinge din motive formale. Ea a fost înaintată sub numele Erik Jan Hanussen, adică sub un nume fals, care nu există din punct de vedere juridic. .

Aceasta a constituit o lovitură care nici în vis nu i-ar fi trecut prin minte. Cum îi va explica lui Helldorf povestea pe care i-o spusese despre strămoșii lui, cavalerii danezi? Ce va spune în fața Führerului? Cum se poate explica faptul că cetățeanul străin Heřmann Steinschneider s-a amestecat în problemele Partidului Național-Socialist, că își ascunde propriul său nume și lucrează sub un alt nume? Trebuia neapărat să se pună capăt cu orice preț acestei afaceri.

S-a urcat în mașină și a început să-și caute peste tot cunoștințele, intrând în panică. Pretutindeni povestea câte o istorioară, și toate convergeau către un scop comun: să creeze în rândul oamenilor la care ține o asemenea impresie încât aceștia să nu-l ia la bătaie când vor afla conținutul protocolului redactat în sala de judecată. Și, după ce termină totul, își freca mâinile de satisfacție și tot nu-i venea să creadă că ar putea să piardă. Desigur, a fost o vreme când în *Angriff* s-a scris despre el că e evreu, și domnul Goebbels a trebuit să se pocăiască. Helldorf a rezolvat atunci totul, și tot el va trebui să aranjeze și acum. Restul este treaba avocaților, care pot să-și bată capul cât vor.

Și aceștia au reușit. Au aflat că a 13-a instanță a Tribunalului civil de la Berlin a trimis redacției ziarului *Berlin am Morgen* o hotărâre prin care i se aducea la cunoștință că, "avându-se în vedere urgența cazului, fusese luată - fără dezbateri judiciare, conform articolului 935 din Codul Civil - măsura provizorie care interzicea redacției, sub amenințarea unei amenzi, să califice activitatea domnului Hanussen ca o escrocherie în domeniul clarvizionii și să afirme că este un șarlatan, un escroc și un panglicar, care scoate oamenilor bani din buzunar."

Deoarece instanța a luat această hotărâre ca urmare a propunerii împuțerniciților Freund și Munther, ziarul *Berlin am Morgen* a trebuit să publice, pe cheltuială proprie, textul acestei măsuri provizorii. Litigiul costă 3000 de mărci, și instanța impune ca suma să fie achitată redacției ziarului *Berlin am Morgen*. Semnat Buchow și Lang.

Hanussen are impresia că a obținut ce a vrut. *Berlin am Morgen* trebuie să publice o scrisoare care-i oferă satisfacție. Admiratorii citesc că Maestrul lor este curat ca un înger, că toți cei care au complotat împotriva lui s-au purtat așa numai din invidie și ură politică, deoarece el este de partea Partidului Național-Socialist. În sfârșit, va avea liniște. Chiar dacă a fost o pilulă de reclamă - ce-i drept - cam amăruie, orice agitație este bună. Mai rău este când nu se vorbește deloc.

Era mai bine să fi renunțat la această publicitate îndoielnică și să nu se fi bucurat înainte de a se convinge de calitățile adversarului. Cu ceva timp înainte, în presă apăruse o știre conform căreia Hanussen era nepotul rabinului Daniel Prossnitz, din Bratislava. Astăzi nu se mai poate ști cât adevăr a fost în această afirmație. Poate că a fost o minciună. Desigur, Hanussen era cel mai mult deranjat de aceste atacuri privind originea lui evreiască. După ce reușise să obțină într-un mod atât de ingenios interzicerea oricărei activități de calomniere, acum încerca să obțină interzicerea publicării știrii conform căreia "Hanussen este nepotul rabinului Daniel Prossnitz, din Ghetoul de la Bratislava".

Bruno Frei și redactorii lui erau pregătiți pentru orice, iar unica lor mișcare tactică nu a fost deloc întâmplătoare. Nu era prea greu să-și închipuie că șarlatanul care se îneca va da din mâini și din picioare în jurul său. De aceea aveau pregătite diferite materiale pentru a combate eventualele argumente pe care le-ar fi invocat Hanussen, transformând astfel un aparent succes într-o înfrângere definitivă. Proba publicată a doua zi în *Berlin am Morgen* a devenit concludentă.

Prin scrisoarea din 29 decembrie 1932, înregistrată sub numărul de ordine 27, din 1932, Rabinatul și Oficiul de Stare Civilă al comunității evreiești din orașul cehoslovac Rumburk aduce la cunoștință domnului Erich Juhn, scriitor, domiciliat în Varnsdorf, nr. 2185, următoarele:

„Referitor la întrebarea dvs., vă comunicăm că la 1 ianuarie 1928, la Sinagoga din Rumburk, a avut loc căsătoria lui Heřmann Steinschneider cu Elfrieda Charlotta Ruhl, în prezența martorilor Erich Juhn, scriitorul din Varnsdorf, Emil Former, funcționar la Casa de Asigurări din Rumburk, și a rabinului Ignac Popper. Semnat: Șef al Oficiului de Stare Civilă, dr. Fraenkel, Rabin”.

Escrocheria fusese descoperită, totul ieșise la iveală, iar SS-iștii care în schimbul unei halbe de bere asigurau liniștea în sălile unde se producea Hanussen nu-l mai puteau ajuta în nici un fel. Toți cei care îl ajutaseră până acum se vor întoarce împotriva lui. Trebuia pusă la punct repede o acțiune de salvare. Era imposibil să nu se găsească o cale de a închide gura redactorilor de la ziarul de stânga care își puseseră în gând să-l distrugă complet.

A refuzat să mai dea spectacole, a trimis-o pe Contesa acasă, și-a ridicat gulerul șubei și, cu mâinile adânc înfipite în buzunare, a pornit la plimbări nocturne prin Berlin. Pas cu pas și-a memorat toată viața. Ea fusese un mare salt și apoi o cădere în abis. A urmat, din nou, un pas mai sus, și apoi o nouă catastrofă. Până atunci nu-l deranjase nimic și considerase un fel de exerciții sportive încercările sale de a înfrunta destinul. Acum era făcut knock-out.

25.

Hitler a asistat în picioare la prima mare paradă din fața Porții Brandenburg, alături de președintele Hindenburg, care îl ajutase să devină cancelar. Göring se afla în elementul lui, împărțea funcții și îi promova pe oamenii săi fideli în pozițiile-cheie ale aparatului de stat. De la o zi la

alta, dr. Goebbels devenea un mare maestru în înșelarea opiniei publice. Hanussen avea impresia că, în sfârșit, îi venise timpul.

Și contelui Helldorf i s-a ivit o ocazie. Șeful suprem al SA candida pentru funcția de comandant al poliției, iar Hanussen nu își dorea nimic altceva, fiindcă aceasta ar fi însemnat sfârșitul campaniei lui Bruno Frei. Un comandant de poliție poate să interzică apariția unui ziar, să-l oprească, să-l confişte și chiar să-i trimită pe redactorii lui în detenție preventivă. Într-un cuvânt, poate să facă tot ceea ce avea nevoie Hanussen. Helldorf nu a reușit însă să-și etaleze atât de convingător meritele ca și celălalt candidat, Melcher. Și, pentru ca surpriza să fie perfectă, comandant al poliției a devenit un al treilea - Lewetzow.

Hanussen s-a bucurat prematur. Acum este la fel de nefericit ca învinsul Helldorf și la fel de furios pe toată lumea. În asemenea cazuri, simțea nevoia să bea, astfel că și-a înecat amarul în băutură câteva zile la rând.

Hanussen avea însă o fire tare și pielea groasă. Nu și-a făcut prea multă vreme griji. Helldorf nu era, totuși, singura persoană importantă cu care se tutuia între mărimile cămășilor brune. Domnul conte și von Ohst nu au fost singurii pe care îi finanța. Se gândea la celelalte cunoștințe influente și reflectă mult timp asupra Gruppenführer-ului Ernst, care se afla într-o permanentă ascensiune. Apoi își dădu seamă că avea și alt motiv să se împrietenească în timp cu acest domn. În acest scop a ales un procedeu la care se putea gândi numai un șarlatan. Îi va face cadou o mașină, fiindcă se pare că Ernst nu are nevoie de bani.

L-a trimis la Ernst pe șoferul său la volanul unei mașini noi, Lasalle, cu o scrisoare în care îi explica că-și permite să facă o mică donație mișcării. Iar după ce Cord von Ein s-a întors fără mașină, și-a frecat mâinile de bucurie și s-a dus la o întâlnire cu un arhitect.

Erik Jan Hanussen avea nervi incredibil de tari. În acest moment când era în joc viața lui, când putea să-și dea

seama chiar și fără nici o aptitudine de clarvăzător că escrocheriile lui încep să fie descoperite, el continua să creadă în lozul cel mare. Se gândea că ar putea să se consacre numai vieții publice și profețiilor istorice, reducându-și numărul prelegerilor și menținând numai reprezentațiile cele mai rentabile. Ar opta pentru un mod de existență stabil, devenind un onorabil editor, scriitor, ziarist și patronul unui ziar prosper. Dar pentru ca un asemenea vis să poată deveni realitate, avea nevoie de un studio.

Acest studio avea să fie o vilă din cartierul celor înstăriți de pe Lietzenburgerstrasse 16. Proiectul era gata și urma doar să fie aprobat și apoi semnat contractul.

– Domnule arhitect, repet încă o dată, ca să ne înțelegem bine. Nu are importanță cât va costa, ci cum va arăta. Trebuie să fie ceva cum nu a mai existat până acum. Un palat al ocultismului, ~~un~~ templu închinat artei clarviziunii. Puteți să folosiți toate mijloacele privind materialele și tehnica construcțiilor. În fiecare încăpere trebuie instalate microfoane de ascultare. Trebuie să avem posibilitatea de a înregistra orice convorbire pe o placă de gramofon. Totul va fi ascuns într-un mod foarte discret și mobilat fastuos.

– Înțeleg, Maestre!

– Trebuie folosite numai materialele cele mai bune: mahon, piele, argint.

– Mi-am imaginat cabinetul dvs. de lucru ca pe un sanctuar. El nu va fi un birou propriu-zis, ci un fel de altar modern, luminat de jos într-un mod special. El va sta într-un loc ceva mai înalt, care va ascunde pârghiile tuturor mecanismelor pe care le veți comanda discret dintr-un singur loc. Numai dvs. singur...!

– Bravo! Ați înțeles.

– Oaspeții dvs. vor sta în fotolii joase, mult sub nivelul biroului dvs., și vor trebui să se uite la dvs. în sus. M-am gândit că astfel se creează momentul psihologic al unui mai mare respect față de arta dvs. Apoi vor urma

efectele de lumină. După părerea mea, lumina contează mult. Fiecare cuvânt al oaspeților va putea fi înregistrat.

– Ce fel de iluminare veți folosi?

– Va fi o surpriză pentru dvs, Maestre. Puteți să vă bazați pe mine. Vom instala acolo ceva ce nu a mai existat până acum. În tot palatul nu va exista o singură lustră. Nu veți vedea nicăieri nici un bec. În schimb, pe plafon vor sclipi stelele, iar podeaua va străluci ca un vulcan incandescent. Pot să vă asigur că va fi ceva senzațional.

– Cât va costa devizul?

– Aproximativ 40.000 de mărci, dar totul va avea o execuție ireproșabilă.

Arhitectul a primit un termen foarte scurt, pentru că Hanussen nu avea timp să aștepte până va urca pe tron. Providența, care îl ajutase de atâtea ori, l-a ajutat și de data aceasta. Helldorf nu a ajuns comandantul poliției, dar nici ziarul *Berlin am Morgen* nu a mai continuat să apară, pentru că îi instiga pe oameni la luptă împotriva fascismului, încerca să mobilizeze toate forțele și sprijinea programul comunist de organizare a unei greve generale. Domnul comandant al poliției, Lewetzow, a ascultat ce i-a șoptit un apropiat și a calificat activitatea colectivului de redacție drept o activitate subversivă. Deoarece încercase să instige la trădare de țară, a fost interzis pentru paisprezece zile. Deocamdată! Apoi vom mai vedea.

După spectacol, Hanussen face o plimbare nocturnă prin oraș și fluieră. Toate îi merg bine. Se plimbă pe Kurfürstendamm și se bucură când fetele care-l recunosc întorc capul după el. Dacă ar avea destul curaj să se ducă pe Rittergasse și să se uite ce se întâmplă în spatele ferestrelor iluminate, i-ar trece cheful de fluierat. -

Redactorul-șef Bruno Frei și-a găsit un aliat în lupta împotriva lui Hanussen în persoana doctorului Botho Laserstei și împreună încearcă să adune la un loc probele existente împotriva escrocului. Ele vor fi tipărite sub forma unui *aide-memoire* pentru a fi la îndemână, dacă la redacție s-ar

întâmpla ceva neprevăzut. Dacă Hitler va reuși să-și pună în practică intențiile, ziarul va trebui să-și continue activitatea în ilegalitate.

Publicistul dr. Bruno Frei, care mai târziu s-a retras la Viena, mi-a dezvăluit în ianuarie 1965, adică după niște ani buni de la încheierea întregii afaceri, dar nu și de la elucidarea cazului Hanussen, ce măsuri de precauție au fost luate atunci împotriva unei eventuale confiscări sau a unor "dispoziții provizorii judiciare" care ar fi putut bloca tot complexul de probe. Au trimis apoi acest document Parlamentului Reichului, sub forma unei petiții, conform articolului 20 din Constituție, și în felul acesta l-au pus la adăpost. Deși naziștii au distrus în timpul războiului toate documentele privind cazul Hanussen, inclusiv pe cele despre procesul de la Litomeřice, acest document a rămas până astăzi ca unul dintre puținele documente de arhivă.

Hanussen nu s-a bucurat prea multă vreme de măsurile polițienești îndreptate împotriva echipei lui Frei. După zece zile, instanța a revocat interdicția, și acțiunea a putut continua. Dar în zilele acelea exista un interes mult mai important decât cazul clarvăzătorului Hanussen. În oraș domnea o stare de tensiune - liniștea dinaintea furtunii. SS-iștii intensificaseră teroarea. Redacția era supravegheată de parcă ar fi fost în stare de asediu. Ziarul de stânga nu putea conta pe ajutorul poliției, care se afla în mâinile naziștilor. Toată lumea știa că se pregătește ceva, dar nimeni nu știa ce anume. Și chiar atunci a căzut în mână redactorilor un document prețios: ordinul conducătorului suprem SA, Ernst, comandantul grupei Est.

„Duminică, 26 februarie 1933, grupele I, II, III, IV se vor aduna într-un loc. Se va păstra cea mai strictă disciplină și va fi întreruptă orice legătură cu cei din jur. Vor fi așezate sentinele. De îndată ce membrii unităților de șoc vor fi la locul lor, nimeni nu va avea permisiunea să plece. Unitățile de șoc vor arbora drapelele, uniformele vor fi împachetate și vor fi îmbrăcate numai la locul potrivit. Adversarul nu va trebui să afle nimic despre acțiunea care se

pregătește. Și, cu toate că pentru zilele următoare este prevăzută înarmarea unităților de șoc, fiecare trebuie să poarte asupra lui arma din dotare.

În ceea ce privește hrana, ea este asigurată. Unitățile de șoc vor sosi în noaptea de 5 spre 6 în camioane de marfă rapide ale poliției, pregătite special în acest scop. Este necesar să se amintească membrilor de partid că nu au voie să întârzie pe străzi și să se expună în mod inutil. Conducătorii grupelor de informații vor fi pregătiți pentru sarcini speciale în cadrul Statului Major al unității pentru a fi asigurată transmiterea perfectă a ordinelor. Directivele privind modul de comportare în timpul ocupării orașului și al unor eventuale revolte de stradă recomandă utilizarea armelor fără nici un scrupul. Indicații de ultimă oră se pot afla de la conducătorii unităților de șoc.

Semnat: *Stabsführerul* Ernst și *Adjutantul* Tret".

Chiar dacă mulți bănuiau ce se pune la cale, nu erau capabili să înțeleagă la ce puteau servi toate aceste pregătiri. Orașul trăia în incertitudine, ziarele tipăreau diferite știri contradictorii, situația se înrăutățea, iar ziarul *Berlin am Morgen* apărea pentru ultima oară.

Fiecare se întreba ce se va întâmpla mâine, și aceasta era o ocazie bună pentru clarvăzător. Au urmat cheltuieli de două ori mai mari și o ediție specială a ziarului lui Hanussen. Nu numai că își putea reface reputația, dar își mai umplea și buzunarele. Însă prietenii influenți îi cereau tot mai mult. Chiar dacă nu a inaugurat în mod oficial palatul său în care practică ocultismul, a organizat deja câteva petreceri care au durat toată noaptea, și uneori și mai mult, cu toate că șampania nu este tocmai ieftină. Dar ceea ce aude clarvăzătorul a doua zi dimineața merită toți banii. Firește că nimeni nu bănuia că în palatul lui Hanussen pereții aveau urechi.

Hanussen jubilează, deoarece acum are subiecte pentru proorocit care nici măcar în vis nu i-ar trece prin cap unui magician. Aceasta ar fi o adevărată senzație. Va urma

saltul în poziția cea mai înaltă – Catedra Facultății de studii superioare de ocultism, unde va fi profesor, decan, rector și lider necontestat în domeniul ocultismului.

Între timp, cititorii ziarului lui Hanussen încercau să-și croiască drum printre frazele neinteligibile și ambigue. Profetul făcea preziceri despre modul cum se vor încheia alegerile, ce se va întâmpla în Germania, care va fi viitorul statului cămășilor brune, cum vor arăta zilele următoare și prezenta horoscopul Parlamentului Reichului.

Și-a făcut bilanțul. Are deja o anumită practică. Scrie și iar scrie, în timp ce oamenii citesc și iar citesc, dar nu află nimic. Cine vrea poate să interpreteze profețiile lui fie în toate direcțiile, fie spre dreapta, fie spre stânga. Și deoarece în politică nu există altă direcție, clarvăzătorul nu se poate înșela.

Și astrologul din redacția lui Hanussen are informații precise din punct de vedere științific despre zilele care vor fi hotărâtoare pentru destinul Germaniei. Stelele nu mint, traiectoriile corpurilor cerești confirmă cele mai sigure știri. Desigur, ele sunt accesibile numai celor ce știu să le interpreteze.

„Comuniștii vor trece printr-o perioadă de alegeri și mai târziu se vor afla într-un mare pericol, dată fiind conjuncția specială a Lunii cu Soarele față de planetele care stau sub semnul Peștilor și al Fecioarei; în acea perioadă, Marte și Neptun se vor afla în conjuncție cu Saturn, ceea ce înseamnă o mare catastrofă în horoscopul Partidului Comunist. În ziua alegerilor se poate aștepta la o îmbunătățire a conjuncției lui Jupiter cu Venus, care prin configurația triumghiului Lunii față de Soare și Uranus poate să împiedice, deocamdată, prăbușirea. Toate se vor întâmpla însă mult mai târziu. Conform acestei versiuni, Partidul Comunist trebuie să se aștepte la o slăbire a pozițiilor sale și, cu sprijin sovietic, la 5 mai, să-și concentreze toate forțele pentru ultima sa ofensivă.“

Cu douăzeci de ani în urmă, stătea pe trotuar în fața *Konzerthaus*-ului din Viena și se mira cât de multă lume bună vine la spectacolele lui. În viața lui nu văzuse atâtea toalete și echipaje de trăsuri. Nici măcar în vis nu-și închipuise că, o dată în viață, se va întâlni personal cu atâția reprezentanți ai elitei societății. Prima oară când a îmbrăcat fracul împrumutat de la Pepi Koller a avut senzația că a căzut bariera care-i despărțea pe oamenii obișnuiți de cei aleși. Avea gânduri incredibil de extravagante, iar planurile lui erau deopotrivă. Era convins că fracul va deveni îmbrăcămintea lui obișnuită.

Acum stă în capul scărilor în propriul său palat, îmbrăcat într-o uniformă elegantă și are gânduri mărețe. Berlinul este centrul Europei, iar Hanussen este centrul Berlinului. Cel puțin așa arată la prima vedere. Cei care sosesc aici sunt numai persoane importante, iar în fața palatului sunt parcate limuzine luxoase, landouri, mașini tip sport.

Hanussen îi întâmpină pe ziariști. Aceștia au venit pentru că și Hanussen este unul dintre ei, și, pe deasupra, patronul unei edituri. De fapt, a editat o singură carte. Propriile sale amintiri: *Meine Lebenslinie*. Hanussen îi întâmpină pe actori, care au venit la el și ca la un actor. Și-a făcut debutul într-o trupă obscură de teatru și a devenit un fel de Rothschild al spectacolelor de variété. Au fost invitați medici, pentru că parapsihologia, care este domeniul Maestrului, e o ramură a medicinei. Au venit și politicieni, deoarece Hanussen face parte deja dintre ei. Au venit și femei frumoase, pentru că – nu-i așa – ele roiesc în jurul clarvăzătorului. În sfârșit, au mai venit și reprezentanții partidului și ai SA.

Numai puțini pot să spună: aceasta este cea mai importantă seară din viața mea! Hanussen știe că astăzi e ziua triumfului lui. Reședința pe care o inaugurează este un palat, așa cum își poate permite numai o persoană foarte importantă și care are un cont serios în bancă. Sau un credit. Sau are suficient tupeu ca să simuleze și una, și alta.

Rând pe rând, își fac apariția prințul Reuss și contele Fassbender, cu soția, îmbrăcată într-o rochie decoltată, Maria Paudler, într-o superbă rochie de seară, Hans Heinz Ewers, consilierul juridic Franke, Marx, directorul general al Teatrului Scala din Berlin, se află deja înăuntru, fiind obișnuit să vină la spectacole mai devreme decât publicul. Urmează să vină curând și profesorul Grossmann. A venit și Anastasia Romanova, fiica contestată a țarului.

Contele Helldorf este singurul care a venit îmbrăcat într-o uniformă nouă, de paradă. *Stabsführer*-ul Ernst a venit întâmplător, iar von Ohst este și el în smoking. Ziariștii stau în hol, în timp ce fotografiile își pregătesc aparatele. Deocamdată, își dau coate și privesc în jurul lor. Deși sunt obișnuiți cu tot felul de extravagante, palatul lui Hanussen este și pentru ei o mare surpriză. Așa ceva ei nu au mai văzut la Berlin.

Hanussen își croiește drum prin societate ca peștele în apă. Este galant, spiritual și irezistibil ca șampania și prăjiturile Metternich servite pe tăvi din argint de către trei chelneri de la Esplanada. Oaspeții pot să aleagă între Martini Extra Dry, Cordial Medoc, Altvater sau Chartreuse Royale, cocktail de creveți și anchoa, stridii importate direct din Ostende și caviar Malosol.

Hanussen plutește printre notabilitățile din sală și se laudă cu „penele” sale noi. Podeaua este luminată. În loc de tavan, se arcuiește o boltă cerească întunecată artificială. Aldebaran, Casiopaea, Andromeda, Arcturus, Pegas, Eridanus. Poate să aprindă și să stingă chiar tot sistemul solar. Pe boltă se află simbolurile celor șapte planete care sunt stilizate printre

semnele zodiacului. Într-un colț al salonului, care trebuie să fie, probabil, locul cel mai intim pentru o întâlnire în doi, susură o fântână și asupra ei sunt proiectate, de undeva, de jos, fascicule luminoase care-și schimbă culorile.

Sala de primire, acea camera magică de consultații - atât de bănoasă pentru Hanussen, pe care o mutase dintr-un hotel în altul - seamănă mai degrabă cu o sala de rugăciuni oculte. Are pereți care strălucesc difuz, sistemul de iluminare este montat sub dușumea, pe pereți se află nișe cu colivii de aur. În colivii sunt papagali de toate culorile, salamandre și, într-un colț, chiar un cuib de șerpi verzi. Pe fundalul pereților acoperiți cu o draperie din catifea neagră strălucesc acvarii puternic luminate. Se mai află aici un glob al pământului, cu un diametru de un metru. În rest, totul este acoperit de perdele și draperii cu modele fantastice, pe jos sunt așternute covoare colorate care înăbușă orice pas, iar din loc în loc, sunt expuse statuete reprezentându-l pe Buddha sau, zeite cu multe mâini și măști de negri.

Proprietarul casei este încântat și mândru de bogăția lui și se bucură că oaspeții au motive să-l invidieze. Dar, cu toate că ar trebui să fie atoateștiutor, cel puțin în acest palat, el nu înțelege zâmbetele unora dintre oaspeții săi. Ziariștii nu participă prima oară la inaugurarea locuinței unui mare bogătaş. Uneori, arhitecții reușesc să-și impună gustul împotriva dorinței clientului. În cazul lui Hanussen însă, orice încercare a arhitecților în acest sens a dat greș.

Palatul ocultismului de pe Lietzenburgerstrasse seamănă puțin cu un circ, puțin cu un teatru de variété, dar cel mai mult - cu o casă de bălci construită din materiale nobile. Șarlatanul și-a dat arama pe față cu statuetele din ghips care-l reprezintă pe Buddha, iar escrocul și-a atârnat pe pereți colivii cu viețuitoare, în loc de tablouri înfățișându-i pe strămoșii lui. Culisele palatului misteriosului magician dezvăluie aproape totul despre persoana lui: este numai o grandomanie care "pare" a fi ceva, dar, în realitate, nimic nu este autentic.

Profesorul dr. Christoph Schröder, unul dintre oamenii de știință care nu a respins posibilitatea ca Hanussen să aibă aptitudini excepționale, a fost invitat la palatul clarvăzătorului încă înainte de inaugurarea lui. Iată cum și-a prezentat el impresiile într-un articol publicat în *Mitteilungen der Gesellschaft für metapsychische Forschung*:

„Plafonul semăna cu bolta cerului acoperită noaptea cu stele și avea un sistem de iluminare magic. Sub podea era încă un sistem de iluminare. În cameră se aflau zodiacul și o canapea mare, în formă de semicerc, iar pe peretele opus - un acvariu mare, iluminat cu bule de aer, și o fântână arteziană. Cabinetul de consultații al lui Hanussen era amenajat ca un adevărat templu, unde trebuia idolatrizat clarvăzătorul și puse în evidență puterile lui supranaturale. Hanussen stătea pe un tron înalt la o masă de scris uriașă, iar în speteaza tronului era montată o instalație care împodobește ca un nimb capul clarvăzătorului. Masa și tronul erau așezate pe un podium, unde se ajungea urcând câteva trepte, ca la un altar, care ocupa aproape jumătate din încăperea. În cealaltă jumătate se aflau fotolii joase din piele pentru vizitatori, aflate la distanța convenită de zeu”.

Cu alte cuvinte, sala semăna cu o scenă montată în casă, dotată cu tot confortul tehnic și scenic necesar, deoarece Harry Steinschneider nu se simțea în elementul său când nu putea să joace.

Vinul are calități miraculoase și, după câteva pahare, el are darul de a inocula oamenilor o doză de bună dispoziție. Ce a fost tragic devine doar neplăcut, iar ce a fost neplăcut devine acum demn de râs. Iar atunci când într-o societate unde se află băutura la discreție, o femeie frumoasă râde din tot sufletul, se sparge imediat gheața. Muzica ce se aude în surdină are efectul unui cub de zahăr. Apoi, unul dintre oaspeți spune: pot să vă rog..., și cei doi se îmbrățișează, iar după o clipă, se așază pe canapea unul lângă altul. În acest timp, la bar se bea pentru frăție, cineva găsește ușa care duce în budoarul puțin luminat, alții rămân

în încăperea cu colivii. Oaspeții încep să se poarte de parcă nu ar fi într-o vizită oficială la clarvăzătorul celui de-al treilea Reich, ci mai degrabă la o serată de familie unde e permis să faci totul.

Hanussen e fericit. În buzunarul de la piept are un plic cu creanțele domnilor Helldorf și Ohst. Este o amuleță care trebuie să-l protejeze de tot ce este rău și să-i asigure un loc la masă alături de domnii care au acum definitiv câștig de cauză. Acum va încasa bani, va primi recompensa pentru împrumut, și dobânzile vor fi mari.

Din ziua când mama lui Hanussen ieșise din pușcărie ca să-l nască trecuseră douăzeci și patru de ani. Era o perioadă de timp destul de lungă, în care putea să învețe cum trebuie să se poarte. Acum avea oaspeți de vază și trebuia să le mulțumească într-un fel ieșit din comun. Se spune că prințesa Anastasia Romanova nu este sigură dacă e într-adevăr fiica țarului. Atunci de ce să nu-i faci o bucurie? Nu strică puțină agitație. Domnii secretari vor anunța că Maestrul este de acord să facă o prezicere, se vor stinge luminile, la fel ca pe scenă, iar proiectorul va fi îndreptat asupra clarvăzătorului.

Acum nu mai trebuie decât să se concentreze în mod corespunzător și să-și lege ochii cu o bandă din catifea. Urmează clipe de îndoială, cuvinte inteligibile rostite în șoaptă, după care prințesei îi este recunoscută obârșia. Hanussen proclamă că este fiica țarului, așa încât nu trebuie să mai existe nici un fel de îndoială în această privință.

Prințesa Anastasia îl îmbrățișează de bucurie și este atât de fericită că i-a fost confirmată originea, încât începe să bea din ce în ce mai mult, în timp ce lumea se miră cum poate să se îmbete atât de tare o rusoaică atât de nobilă. Apoi încep să bea și ceilalți, și dispoziția atinge cote maxime.

Hanussen avea o rețetă îndelung verificată asupra modului cum se putea împrieteni cu oamenii. Îi ametea cu alcool, cu cât mai mult alcool. După un timp, ajungeau să se

îmbrățișeze și apoi să se tutuiască. A doua zi dimineața, aveau gura amară. Dar nu puteau să-i mai refuze nimic.

Nici astăzi nu și-a greșit socotelile. Doamnele râd la cele mai deochete glume și nici măcar nu le trece prin cap că ar trebui să simuleze că le e rușine. Și bărbații încep să-și permită orice. Aerul e plin de fum, parfum și aluzii cu dublu sens. Oaspeții se distrează, iar între timp, Hanussen își pregătește marele său număr. Nu îl va servi tuturor, dar, cu siguranță, va fi gustat de domnul conte Helldorf și de domnul von Ohst. Numai un gurmand poate să aprecieze ouăle chinezești frăgezite, la fel cum un inițiat poate să aprecieze o prezicere disimulată.

Este miezul nopții, iar servitoarele au așezat lumânări pe masă. Secretarul Ismet Aga Dzino se plimbă printre grupurile de oaspeți zgomotoși și le atrage atenția încet, confidențial, că urmează ceva senzațional.

– Maestrul va mai organiza încă o ședință...!

Regia a fost pregătită până în cele mai mici detalii. Nu se vor auzi nici un fel anunțuri de genul „acum începem”. Au trecut de mult acele timpuri. Acum își poate permite lucruri mult mai rafinate, deoarece în jurul lui sunt valeți cărora e suficient să le faci semn cu degetul. Deși sunt bine dispuși, amutesc brusc deoarece atmosfera în care urmează să se petreacă miracolul viziunii viitorului este atât de impresionantă, încât aici un râs zgomotos ar putea deranja la fel ca într-o biserică.

În mijlocul încăperii, unde s-au stins luminile, se află zodiacul din sticlă și becuri, în centrul căruia stă Hanussen. Este iluminat de jos de lumini albastre, verzi și roșii, iar chipul lui pare nepământesc. Oaspeții se înghesuie în jurul lui, urmați de ziariști și fotografi, care bănuiesc ce număr senzațional va prezenta Hanussen.

Prologul este banal, poate ceva mai vesel decât la Teatrul Scala din Berlin. Doamnele împart bilețele cu întrebări, iar Hanussen își permite mai mult decât de obicei. Chiar și în stare de transă poate fi spiritual și echivoc.

Mystery of mysteries surprinde prin prezență de spirit, prin caracterul său atotștiutor, e fermecător, și fiecare doamnă ar fi în stare să-și dea sufletul pentru el.

Acum îi dă bilețelul prințul Reuss, urmează la rând Hans Possendorf, prințesa Anastasia Romanova și, în sfârșit, contele Helldorf. Nu s-au înțeles deloc între ei. Hanussen își cunoaște însă prietenul. Știe că nu scapă nici un prilej de a pune la încercare aptitudinile clarvăzătorului. Poate că încă nu are încredere totală în el, în ciuda sutelor de probe pe care i le-a adus.

Hanussen ia bilețelul în mână. Il așază pe frunte. Chipul lui nu exprimă o cunoaștere imediată, ca în celelalte cazuri. Chipul lui este împietrit, nemișcat și inexpressiv. Are ochii goi și buzele întredeschise. Apoi, mâna în care ține bilețul îi cade de-a lungul corpului. Prezicătorul începe să tremure, de parcă ar fi cuprins de frisoane.

A înviat. Își îndreaptă spatele. Ridică mâna ca la salutul nazist și stă cu brațul ridicat în mijlocul Capricornilor, Fecioarelor și Gemenilor, privind absent, cu spiritul, în spatele cercului luminat al amvonului său, peste umerii și prin ochii oaspeților. Chipul lui indiferent se transfigurează în urma cunoașterii marelui mister.

„— Unde sunt? Ce văd aici? Un castel? Poate că e un castel. O sală mare, cu tablouri mari. Văd aici chipuri cunoscute. Bărbați care au intrat în istoria Germaniei. Politicieni, cancelari... *Reichskanzlei*. Văd marea ședință de consiliu din Cancelaria *Reich*-ului. Este goală. Nu e nimeni aici. Din când în când, din stradă se aude câte un zgomot. Pe Wilhelmstrasse mășcăluiesc unități militare. Se aude un marș triumfător. Un mare marș triumfător. *Sieg heil! Sieg heil! Sieg heil...!* Mulțimea se bucură, Hitler a biruit! *Sieg heil, Sieg heil...!*”

Chiar și cei mai beți încep să se trezească și devin atenți. Hanussen își interpretează bine rolul. Și, de fapt, nu bănuiește că este rolul vieții sale. A studiat înainte fiecare gest în oglindă. Știe ce efect are iluminarea de sub podea a

zodiacului de sticlă, cunoaște reacțiile oaspeților și a reflectat bine cât de mult le va ameți simțurile cu șampanie. De aceea, acum, șarjează puțin patetic. Se uită la Helldorf și apoi la Ernst. Acest număr le este destinat lor. Cei doi stau în semiîntuneric, cu fețele încremenite, ca doi cavaleri din piatră. Von Ohst își mușcă buzele nervos.

„– Acum, aud un alt zgomot. Nu, acesta nu seamănă cu freamătul mulțimii care însoțește o victorie, ci este... Ce este, de fapt? O luptă? Aud împușcături, sau zgomot de sticlă spartă, de uși scoase din țâțâni? Nu sunt, cumva, niște trosnete...? Flăcări...! Într-adevăr, sunt flăcări! Oameni, arde! Arde...! Văd un incendiu. Niște incendiatori au provocat un incendiu uriaș, pregătesc o revoluție, vor să distrugă Germania...!

Se odihnește, după care apucă, cu un gest convulsiv, lumânarea din sticlă. Se clatină de epuizare, arată de parcă din secundă în secundă se va prăbuși, se aude cum pocnește din palme și tropăie din picioare, apoi din nou se ridică, se așază în poziție de drepti, de parcă ar prezenta raportul, și din nou le explică celor care nu au auzit încă precizarea.

– Incendiatorii dau foc... Este o clădire mare, publică. Ei au dat foc viitorului poporului german, vor să-l împiedice pe Hitler să învingă! Vor revoluție, război, o lovitură de stat! Trebuie împiedicați...! Trebuie nimiciți...! Bolșevicii vor să-l împiedice pe Hitler să-și împlinească marea lui menire...!

S-a prăbușit pe pupitrul din sticlă. Luminile s-au aprins. Se aud blitzurile fotografiilor. Ziariștii au scris bloc-notesuri întregi. Contele Helldorf stă încruntat. *Stabsführerul* Ernst pleacă fără să mai vorbească cu cineva. Ceilalți rămân muți încă câteva clipe, după care încep să se împrăștie. Din nou se aude muzica la megafoane, iar chelnerii oferă șampanie și coniac.

– *Fabellhaft*, Harry! – îi spune recunoscător Helldorf clarvăzătorului, dar ajunge, nu trebuie nimic mai mult. Doar observația că nimic din toate astea nu trebuie să apară în ziare. Iar aceasta constituie aproape o mică recunoaștere a unei asemenea performanțe.

27.

Începutul acestui deznodământ tragic a fost stabilit precis. Ora H. 21.00

21,05

Străzile pe care merge spre casă studentul în teologie Hans Floter sunt goale și pustii, la fel ca și Königsplatz, unde se înalță clădirea *Reichstag*-ului. Deputații stau de mult la masa de seară, iar ferestrele sunt oarbe. Studentul înaintează și își ascultă propriii săi pași. Se aude un zornăit al ferestrei. Pașii se opresc. Studentul privește spre clădirea părăsită. Din nou se aude un zornăit de sticlă spartă, iar acum, sus, se poate observa o umbră suspectă, de parcă cineva ar vrea să intre înăuntru prin fereastra spartă. Sau iese afară? Vede o lumină sau un foc și o siluetă care se mișcă. Studentul începe să alerge.

– Poliția...!

21,10

Sergentul major Buwert este de serviciu în acest district. Studentul îl întâlnește în colțul clădirii. Aleargă împreună câțiva zeci de metri. Polițistul vede o fereastră scoasă din țâțâni și o lumină sau, mai degrabă, o dogoare. Nu este sigur ce ar putea fi și gândește cu voce tare. La fel și tânărul îmbrăcat într-o pelerină neagră și cu cizme în picioare. Zețarul Thaler, care tocmai trecea pe acolo, a auzit și el zornăit de sticlă spartă, s-a cățărat pe rampă și, în clipa când studentul în teologie alerge după sergent, el a văzut cum două siluete se strecurau înăuntru prin fereastra spartă.

21,14

La parter se simte într-adevăr o dogoare. Se întinde repede de la o fereastră la alta, și trei oameni aleargă cu lumină în exterior, pe rampa clădirii. Este clar că în interior se petrece ceva periculos.

– Trage! – strigă zețarul Thaler. Polițistul îl ascultă și trage.

Silueta dispare imediat. În locul ei apare însă o lumină uriașă. La câteva ferestre ard perdelele. Trecătorii se opresc în Königsplatz, deoarece au văzut focul de la distanță.

– Chemați repede pompierii!

Lângă clădirea *Reichstag*-ului se află Casa inginerilor. Cineva intră într-un suflet acolo, iar portarul anunță imediat brigada de pompieri. După patru minute, apare prima mașină de pompieri, iar după un minut alte mașini.

21,15

La postul de poliție al districtului Buwert dă fuga un tânăr îmbrăcat într-o pelerină neagră și cu cizme în picioare, care îl anunță pe locotenentul Lateit, cu sufletul la gură, despre cele întâmplate.

21,17

Mașina poliției rulează cu viteză maximă. În două minute, ajunge la fața locului. Locotenentul Lateit solicită întăriri, dă ordin polițistului să tragă în incendiator dacă mai apare la una din ferestre, în timp ce el însuși va încerca să intre în clădire. Există două intrări, iar trei sunt închise. Cea cu numărul cinci este însă deschisă. Intră repede înăuntru împreună cu inspectorul clădirii, Scranowitz, și cu alți câțiva sergenți de poliție.

Străbat repede culoarele, încercând să ajungă în sala mare a restaurantului *Reichstag*-ului. În stânga, se ridică vâlvătai, drumul le este luminat de dogoarea lor, arde balustrada din lemn, iar perdelele sunt cuprinse de limbi mari de foc. Pe podea arde un colet ciudat. Locotenentul îl lovește cu piciorul. Este un palton făcut sul. Trebuie să fi fost stropit cu benzină sau cu petrol lampant, fiindcă altfel nu ar fi ars singur. În sala de ședințe este clar de la prima vedere că a fost vorba despre un incendiu provocat. Flăcările se ridică în unele locuri până la tavan, dar nu provin dinspre parchet sau balustradă. Deodată, începe să ardă în toate colțurile, ceea ce dovedește că incendiul nu s-a întins numai dintr-un singur loc.

— Rămâneți aici și fiți atenți! Eu mă duc să raporteze...!

Lateit a ajuns la postul de poliție de lângă Poarta Brandenburg, iar între timp, inspectorul Scranowitz a intrat în restaurantul *Reichstag*-ului. Oriunde îți arunci privirea, focul arde în vâlvătai. În sala de ședințe, incendiul s-a extins, având aspectul unei păduri furioase de flăcări. Pe drumul către Sala Bismarck ard canapelele și fotoliile. Înaintează încet în fum și căldură. Apoi se opresc. La capătul culoarului se întrevede silueta unui om învăluit de fum. Acum aleargă către ei. Respiră zgomotos, de parcă flăcările l-ar fi gonit o bună bucată de timp. Arată ca un nebun. Este îmbrăcat numai în pantaloni, fără cămașă, iar în picioare are ghete. În rest, nimic, în afara ochilor mari, dilatați de spaimă și de emoție.

— *Halt!*

Să nu-i fi văzut oare? Nu-și dădea seama că le cade direct în mână? Sau era de atât de epuizat, încât totul îi devenise indiferent?

– Măinile sus!

Este ascultător ca un miel și privește absent culoarul. Spectacolul acela îngrozitor pare să nu-l atingă deloc. Nu percepe incendiul?

– Faceți-i percheziție!

Îi găesc în buzunar un cuțit și pașaportul. Nimic altceva. Nici bani, nici o batistă, absolut nimic.

– De ce ai făcut asta, nenorocitul? urlă la el Scranowitz.

– Ca un protest! Ca un protest! strigă tânărul pe jumătate gol și cu părul lipit pe frunte.

După accent, se pare că este străin.

21,30

Marius van der Lubber a fost adus la postul de poliție. Pe masă sunt așezate pașaportul lui olandez și briceagul drept corpuri delict. deoarece nimănui nu-i trece prin cap să-l caute pe incendiatorul care a dat foc *Reichstag*-ului dacă poliția îl are aici, sub lacăt.

Mercedes-ul lui Göring a fost prima mașină care a oprit în fața *Reichstag*-ului cuprins de flăcări. Președintele *Reichstag*-ului și ministrul de Interne prusac, care sunt una și aceeași persoană, s-a aflat la fața locului fără să fi fost chemat, fără să fi avut o ședință sau o altă companie. Auzise despre incendiu, se urcase în mașină și acum era aici. După câteva minute, a apărut și Hitler împreună cu viitorul său ministru al Propagandei, Goebbels. Cu câteva zile înaintea alegerilor, nici aceștia doi nu făcuseră nimic altceva decât să stea la masa lui Goebbels și, între un aperitiv și o prăjitură, să vorbească despre cine știe ce.

Hitler rămâne ținut locului de îngrozitorul spectacol. Se uită o clipă fără să miște la cupola care arde, și apoi

începe să facă tărașoi. Indignarea lui este însă mult prea izbitoare. Curioșii și cei din rândul comuniștilor, care, chipurile, au dat foc clădirii, pot să-i observe prin fereastra biroului luminat al lui Göring pe Hitler și pe asociații săi care măsoară camera cu pași mari. Nici măcar nu trag perdelele și, în general, nu le este deloc frică, chiar dacă, după părerea lor, comuniștii au ales incendiul pentru a da semnalul de începere a revoluției antigermane.

Contele Helldorf se poartă în mod ostentativ de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Dr. H. B. Gisevius, martor la procesul de la Nürnberg, unul dintre cei care a supraviețuit ascensiunii lui Hitler, a notat în reportajul său documentar „Până la capătul amar” următoarea remarcă:

„Helldorf nu lua parte la nimic. *Gruppenführer*-ul se afla tocmai la un restaurant foarte luxos, unde mânca caviar și bea un vin spumos, în momentul când a auzit sirenele și s-a anunțat că arde *Reichstag*-ul. Împreună cu prietenul său von Arnim, de la SA, Rectorul Înaltei Școli Tehnice, a ieșit din curiozitate pe stradă ca să se convingă dacă cerul are, într-adevăr, culoarea sângelui. Apoi s-au sfătuit împreună dacă nu ar fi, totuși, mai bine să meargă să se convingă cu propriii lui ochi. Dar, după ce locotenentul care fusese trimis i-a anunțat că pompierii au venit deja la fața locului, la fel ca și *Führer*-ul, Goebbels, Göring și Pappen, și că nu se mai putea face nimic, Helldorf a preferat să se întoarcă la mâncarea lui preferată”.

Hanussen a aflat despre incendiu în pauza dintre numărul poștei telepatice și căutarea acului ascuns. Secretarul Dzino îi spusese în culise:

– *Reichstag*-ul arde. I-a dat foc un anarhist.

Uneori lui Hanussen îi venea destul de greu să repete în fiecare seară aceleași trucuri și se distra numai atunci când trebuia să aleagă ca să urce pe podium femei frumoase sau bărbați interesați. În seara aceea, nu a mai putut să stea până la sfârșitul reprezentației din alt motiv. Vroia să se convingă cu propriii săi ochi ce s-a întâmplat.

A venit, a coborât din mașină și nu-i venea să-și creadă ochilor. Clădirea aceea uriașă într-adevăr ardea, așa cum prezisese el. Acum îi părea rău că au fost modificate articolele care apăruseră în ziare. Dacă ar fi fost publicată o știre despre ședința lui de clarviziune în care prezisese acest incendiu, ar fi putut să-și facă reclamă la scară mondială. Dar poate ar fi apărut și alte încurcături. Din moment ce a știut că va izbucni un incendiu, de ce nu a făcut nimic pentru a-l preîntâmpina? Incendiatorul fusese, totuși, un comunist.

Incendiatorul era comunist?

Numele lui era Van der Lubbe și era de origine olandez.

Hanussen știe unde trebuie căutat adevăratul incendiator, dar nu scoate nici un cuvânt. La început, păstrează tăcerea absolută. Este unul dintre puținii inițiați, este unul dintre cei care au complotat cu puternicii zilei. Stă și privește fix flăcările și abia acum își dă seama că, totuși, au făcut-o. Avea impresia că nu vor cuteza. Dar se vede că sunt capabili de orice.

În fața incendiului trăiește sentimente ciudate. O clipă se teme de prietenii care l-au uimit în felul acesta, o clipă simte o satisfacție că a intrat în gașca lor. Aceștia sunt oameni care joacă o carte mare. A pus pariu și acum vede numai roadele câștigului.

În fața clădirii, care a fost deja înconjurată de trecători și de poliție, a oprit mașina în care se află Hitler, împreună cu Goebbels. Hanussen stă puțin într-o parte. Acum încearcă să-și facă drum prin mulțimea de curioși, înaintează câțiva pași ca să ajungă în fața lui Hitler, îl salută ceremonios, cu mâna dreaptă ridicată și încearcă să-i vorbească. Hitler are însă privirea întoarsă în altă parte și capul plin de gânduri. Nu îl vede pe proorocul său, nu răspunde la salutul lui, nu se oprește nici o clipă în fața lui, ci continuă să meargă cu mașina. Este încruntat și își pregătește

în gând frazele și discursurile pentru revoluția istorică care va cuprinde peste câteva clipe întreaga Germanie.

Harry stă printre ceilalți și se simte jignit. Ca un copil ignorat de cei mari. Ca un outsider care nu are ce să caute printre favoriți. Ca un parvenit printre nobili. Totuși, locul lui este aici, în mulțimea de pe trotuar, căreia poliția îi spune: dați-vă înapoi!

Își ridică gulerul cojocului său luxos, face un semn șoferului, și acesta rulează cam cincizeci de metri la volanul Cadillac-ului pentru ca domnul să nu fie obligat să facă nici un pas pe jos. Apoi oprește și îi deschide ceremonios portiera clarvăzătorului. Cutreieră în toiul nopții prin Berlin, și ex-locotenentul major Cord von Ein îl întreabă de câteva ori încotro merg. Nu primește însă nici un răspuns.

Hanussen își pune gândurile în ordine. Câteva dintre ele continuă să-l obsedeze și toate au o temă comună: cum să primească de la viitorii stăpâni ceea ce le-a dat sub formă de împrumut? Cu o dobândă mare, în schimbul ofenselor pe care le-a primit. Nici măcar nu-i trece prin cap că ar putea fi în pericol deoarece știe un mare secret. Câți oameni de la Berlin știu care este adevărul în legătură cu incendiarea *Reichstag*-ului?

Au ajuns pe Kurfürstendamm. Mașina se oprește în fața redacției. Hanussen urcă scările și deschide ușa. Redactorul Kahan stă la birou, cu capul în mâini, și citește a nu se știe câta oară vestea pe care a primit-o un confident al său de la comisariatul de poliție.

La miezul nopții vor fi decretate următoarele măsuri represive:

„Imediat să fie confiscate toate manifestele de campanie comuniste.

Imediat să fie confiscate și interzise toate publicațiile periodice comuniste.

Activitatea sporită a Partidului Comunist German necesită întărirea patrulelor.

Să fie cerut ajutorul poliției și să se decreteze starea de urgență pentru unitățile de urgență.

Să se efectueze percheziții prin surprindere și temeinice la toți funcționarii comuniști.

Să fie confiscate toate tipăriturile, manifestele și presa periodică a Partidului Socialist al Germaniei.”

Acesta a fost ordinul telegrafic dinaintea declanșării celui de-al doilea război mondial.

Despre evrei, deocamdată nu se vorbește. Acum sunt în vizor comuniștii. Poate de aceea lui Harry Steinschneider nu-i trece prin gând că în acea noapte de rușine se va produce o schimbare fundamentală în situația lui.

Deodată, se ridică și începe să se plimbe prin cameră. Fumează liniștit, apoi își ia pălăria, coboară iute scările, se urcă repede în mașină și trăneste portiera, răstindu-se la șofer.

Inopinat, și-a adus aminte de pamfletul tăios scris de redactorii comuniști de la *Berlin am Morgen*, care este depus la Tribunalul din Berlin. Să se oprească! Să fie confiscat! Să fie interzis! Să fi câștigat într-o singură noapte pe toate fronturile datorită unui incendiu?

Șoferul nu poate opri exact în fața intrării în redacție, deoarece acolo sunt parcate două mașini de poliție. În ambele colțuri sunt patrule, pe trotuarul de vizavi stau doi bărbați în cămăși SA. Pe scări tropăie o jumătate de duzină de vlăjgani. Toți cară pachete.

După ce coboară din mașină, Hanussen rămâne pe trotuar în postura proprietarului casei căruia i-au venit oamenii să-i care mobila. Apoi, când trece pe lângă el un ofițer de poliție, îl întreabă pe un ton categoric:

– Ce fac redactorii?

Polițistul se uită, dă din mână și spune cu un ton indiferent:

– Vă rog să continuați să mergeți, nu vă opriți!

– Eu sunt Hanussen!

- Și ce-i cu asta? Continuăți-vă drumul!
- Ați înțeles? Eu sunt clarvăzătorul Hanussen!
- Cu atât mai mult ar trebui să știți totul și să nu mai

puneți întrebări. Continuăți să mergeți!

În aceeași seară fusese jignit a doua oară. Măine îl va suna pe Helldorf ca să-i pună la dispoziție o gardă de corp în uniformă SA. Hitler umblă cu gorile, de ce și Hanussen nu ar avea dreptul la un asemenea respect?

De data aceasta, a intrat într-o stare de ușoară transă. Hanussen începe să urzească visuri de viitor. Se vede ajuns la apogeul carierei, contează pe faptul că va face politică și, ca o mamă vitregă, se pregătește să încheie cu ședințele de clarviziune, văzându-se mai degrabă în postura de patron prosper al unei tipografii decât în cea de clarvăzător. Deodată îi trece prin cap că ar putea să-și pregătească deja o declarație postelectorală, deoarece, după cum decurg lucrurile, este foarte clar cum se vor termina alegerile.

Spre dimineață își citește conceptul pregătit și își imaginează, pe prima pagină a ziarului său, un articol despre victoria triumfală. Ar trebui ca articolul să aibă un titlu de două degete, ca pe afișele de circ: *Vergeltung* - încheierea de conturi.

„Zarurile au fost aruncate. Pe fortăreața regimului terorist, pe Casa de la Berlin a lui Karl Liebknecht, flutură drapelul cu zvastica nazistă. Simbolul eliberării definitive a Germaniei de sub ciuma roșie. Adepții Uniunii Sovietice care s-au împrăștiat în toate colțurile lumii au fost trântiți la pământ, distruși. Domnii din lumea comunistă nu au apucat un sfârșit măreț. Plecarea lor de pe arena politică nu a fost actul, încheiat dramatic, al unei epopei eroice, ci a semănat mai degrabă cu o lovitură binemeritată pe care a încasat-o un bătaș gălăgios, după ce a speriat trecătorii pașnici cu pocniturile lui, excluzându-se singur dintre semenii săi. A fost, desigur, un final deloc celebru, iar lumea trebuie să se gândească și la faptul că în Germania a fost restabilită

ordinea prin câteva mișcări inteligente și s-a încheiat perioada care a amenințat ani întregi ca un pericol iminent.

Mult timp am așteptat această zi. Acum, în sfârșit, a sosit. Ani de zile, am fost obligat să mă ocup în exclusivitate de gloata lui Munzenberger, Am considerat că e oportun să atac această bandă în ceea ce avea mai sensibil. Aceasta însemna pentru el finanțele. Le-am provocat cheltuieli considerabile prin amânarea permanentă a dezbaterilor judiciare. Ani întregi am fost înjurat, dar în același timp am fost respectat sub porecla de clarvăzătorul lui Hitler sau proorocul naziștilor, titluri pe care au trebuit să mi le recunoască, în furia lor neputincioasă, deoarece toate prezicerile mele în legătură cu deșteptarea omenirii s-au împlinit.

În fața noastră se află pamfletul pe 23 de pagini al bolșevicului Munzenberger, pe care l-a scris împotriva noastră slujitorul lui fidel, avocatul Botho Laserstein, cel care a avut voie să instige ani de-a rândul împotriva a tot ce înseamnă german fără să fi fost pedepsit vreodată. Îl recunosc, de asemenea, pe dr. Bruno Frei, redactor-șef al diferitelor ziare, ca autorul acestui pamflet bolșevic care atacă concepția mea național-socialistă.

Întreaga societate a fost păgubită, și mângălitura lor abia își mai găsește drum în *Reichstag*, căci unde este acum fracțiunea comunistă care trebuia să reducă la tăcere avertismentul meu? S-a destrămat și s-a împrăștiat în toate părțile. Am alungat-o de pe pământ! Cu o singură lovitură de pumn al poporului din nou trezit, legionarii sovietici au fost neutralizați. Hitler are grijă să nu se mai întoarcă niciodată, deoarece prin fapta lui, care va intra în istoria mondială, s-au împlinit profețiile mele, pe care le-am publicat în ziua de 8 ianuarie, în articolul meu de fond intitulat *Instigare din toate părțile*. Pe atunci scriam: «Se apropie ziua când va înceta această tulburare. Va sosi ziua când presa germană se va putea dedica adevăratei sale misiuni. Și va veni acea oră când

defăimarea numelui și a cinstei unui om onorabil pentru convingerile lui nu va rămâne nepedepsită, aceasta fiind ora când Germania națională își va serba trezirea ei definitivă».”

Erik Jan Hanussen

28.

Contele Helldorf-senior era un vânător pasionat. Se spunea că nici măcar pe viitoarea lui soție nu o iubise atât de mult ca vânătoarea. 156 de fazani fusese recordul lui. Și din această cauză era stimat.

Contele Helldorf-junior moștenise alte calități. Era un om de lume, obișnuit să se miște mai ales în localurile de noapte și avea cu totul alte plăceri. Se bucura de orice cruzime și îi făcea plăcere atunci când putea să chinuiască și să umilească. Niște gusturi tocmai potrivite pentru perioada ce a urmat incendierii *Reichstag*-ului.

Încă din noaptea aceea fatală, Göring a dat semnalul pentru a începe vânătoarea comuniștilor. Președintele Hindenburg a ridicat teroarea la rang de politică de stat. El a semnat un ordin care era îndreptat împotriva "raidurilor de înaltă trădare". A fost, practic, o situație excepțională, dar nu numai în sensul stării de asediu, ci și în sensul unei bunăvoințe ieșite din comun față de faptele teroriste ale naziștilor. Cine era din SA putea totul. Cine avea uniformă putea să-și încheie socotelile particulare, după cum vroia.

Julius Streicher a început să prolifereze amenințări la adresa evreilor germani. La început, nimeni nu l-a crezut. După câteva cazuri care, în sudul Statelor Unite, s-ar fi numit linșare cu excluderea opiniei publice, mulți au învățat că lozincile isterice nu reprezintă numai un mijloc de intimidare

platonică. În acele zile au plecat primii din grupul refugiaților care trebuiau să se reverse din Germania nazistă timp de zece ani.

Contele Helldorf avea propria lui echipă de șoc înarmată. Și, în rest, ca orice nazist onorabil, circula prin oraș și-și încheia vechile socoteli într-un mod atât de temeinic, încât își câștigase porecla de *conte pogromovy*. Hanussen a văzut cum le-au crescut vertiginos acțiunile camarazilor și, nevrând să rămână în urmă, a spus ceva despre niște asasini școliți. Aveau uniformă, purtau pistol la centură, în buzunarele pantalonilor de călărie aveau o bucătică de oțel care, în argoul lumii interlope, s-a numit de când lumea "boxer". Știau să se încaiere și să așeze în mod ostentativ la o bere până când șeful fluiera la ei.

Clarvăzătorul celui de-al treilea Reich circulă cu mașina prin Berlin și în spatele lui, pe banchetă, stau gărzile de corp îmbrăcate în cămăși cafenii. Șarlatanul apare pe scenă, iar printre spectatori se plimbă câțiva bărbați cu fețe crâncene și cu mâinile în buzunare. Hanussen are ceva ce nu a avut până atunci: sentimentul puterii nelimitate. Ce-și pune în gând poate să facă pentru că are bani. Poate să facă însă și ceea ce nu a putut până atunci. Helldorf i-a trecut pe linie moartă pe inamicii săi, iar von Ohst și Ernst își încheie și ei socotelile. De ce Hanussen nu ar proceda la fel?

Mulți oameni i-au băut până nu de mult sângele. Și mai ales unul dintre ei. Clarvăzătorul concurenței, Max Moecke. Acesta folosește aceleași trucuri și îl imită în toate, chiar prin mijloace de reclamă. Nu de mult a trimis la tipar o știre din Monte Carlo, unde trebuia să spargă o bancă și să câștige într-o singură noapte un milion de franci. Dar se întâmplă ceea ce este mai rău în lupta dintre doi rivali: Hanussen se judecă cu Moecke.

După ce circumstanțele vieții politice l-au scutit de procesul cu redacția ziarului *Berlin am Morgen*, concurentul Moecke a putut prelua ștafeta în timpul înfățișării, folosind

argumentele domnilor Frei și Laserstein. Din nou era să-i sară țandăra. Acum Hanussen nu admite, pentru a doua oară, posibilitatea ca bunicuțele evreice să-i fie povară. Are, totuși, cunoștințe influente și pe ici, pe colo începe să se gândească că ar putea ieși pe ușa din spate. Max Moecke este cel mai apropiat obstacol al lui Hanussen. Procesul începe să se incline în favoarea concurentului.

Acum fiecare își cultivă rivalii în stilul său propriu. Atunci de ce să nu ia și el exemplu? Îi comunică la telefon domnului Moecke ca diseară, la ora șase, trebuie să se întâlnească cu el la Cafeneaua Roman pentru o discuție importantă. Domnul Moecke întreabă cine e la telefon. I se trănțește receptorul în furcă și nu află nimic. Nici nu bănuiește nimic, deoarece altfel ar rămâne acasă.

Hanussen îi fluieră pe scutieri, iar aceștia se ridică de la masa unde beau bere și pleacă. Lasă mașina parcată în fața cafenelei și dau năvală înăntu ca un puhoi de apă. Tropăie cu zgomot, asta făcând parte din bontonul cămășilor cafenii, pășesc cu picioarele crăcănate, așa cum le stă bine viitorilor stăpâni ai lumii, și-și țin mâinile în buzunar sau în șold, așa cum obișnuiește Göring. Rămân în pragul ușii, se uită prin tot localul și totul amuțește. Hanussen trece în revistă fiecare măsută.

– Aceea!

A fost o glumă urâtă și o dovadă de lașitate crasă. Colegul șarlatanului, care nu bănuia nimic, a fost înconjurat de oameni înarmați care acum încearcă să-l convingă. Trebuie să fie atent, să nu se joace cu ei, deoarece Hanussen are degete lungi și i s-ar putea întâmpla ceva neplăcut. Ar fi mai bine să renunțe la proces fără luptă, deoarece timpurile s-au schimbat acum, iar ceea ce-și putea permite cu o săptămână înainte îi este interzis.

Max Moecke stă lângă ceașca de cafea, care între timp s-a răcit, și își dă seama că a pierdut. Nu luase în considerare această variantă, chiar dacă este clarvăzător de

meserie. Aceasta nu mai este nici măcar concurență neloială, ci pur și simplu banditism în mijlocul Berlinului. Ce poate să facă altceva decât să fie de acord cu totul! Cine are în mână o armă, acela are și dreptatea. Nu-i rămâne decât să joace așa cum îi vor fluiera băieții lui Hanussen. Aceia i-au ordonat să urce pe masa pe care era ceașca de cafea nebăută și să scandeze numele lui Hitler. Cererea a fost rostită pe un ton categoric și sprijinită de lovituri puternice sub coastă.

Cu o săptămână în urmă, un asemenea incident ar fi provocat o mare vâlvă. Oamenii s-ar fi adunat, ar fi venit poliția, iar poliția, în cel mai rău caz, nu i-ar fi dat drumul. Astăzi nu s-au adunat în jurul măsuței la care stătea Max Moecke, nu au făcut o barieră în jurul bărbaților în cămăși cafenii, nu au încercat să privească unul peste umărul altuia. Oamenii aveau deja o altă experiență. La fel și clarvăzătorul Max Moecke. El s-a urcat pe masă, după cum i s-a ordonat, și a început să strige:

– Heil Hitler, Heil Hitler...!

A fost o victorie asupra unui concurent care acum, cu siguranță, nu va cuteza să ridice vocea împotriva lui. Harry Steinschneider are însă nevoie de o altă victorie, mai utilă. Creditul nu este totuși infinit și marile gajuri nu ajung pentru afaceri mari, cum sunt cele în curs. Poate să-și bată joc de Moecke, să-l neutralizeze, să-l înlăture, dar ce ce va urma după aceea? El trebuie să primească înapoi banii pe care i-a investit.

Hanussen își tipărea ziarul lui de prezicător la tipografia cotidianului *12-Uhr Blatt*. Într-o zi, Inspectoratul de poliție a pus ștampila pe decizie și cotidianul care ieri se număra printre cele mai citite ziare a încetat să mai existe. Hanussen a aflat despre aceasta chiar în aceeași dimineață. Avea legătură cu tipografia zilnic și îi datora sume mari de bani.

Atunci a avut într-adevăr o idee de clarvăzător. Fără să spună nimic, l-a chemat pe șoferul Cord von Ein, apoi a

intrat în tipografie și a comunicat conducerii ei propunerea ei.

– Mă bucur de o mare influență și am cunoștințe bune. Voi putea sista comanda.

Indiferent că l-au crezut sau nu, îl cunoșteau foarte bine și de aceea l-au întrebat imediat:

– Bine, Hanussen, dar noi ce o să primim în schimb?

– Tăiați-mi datoria, răspunse el imediat, de parcă s-ar fi așteptat să i se pună această întrebare.

Nu era o bagatelă, dar interzicerea apariției ziarului ar fi însemnat sfârșitul. Au dat din cap, au bătut palma și Hanussen a plecat.

În sinea lor s-au gândit că trebuie să fie foarte prudenți. Poate astfel începea un nou mod de viață. Helldorf avea cuvânt, von Ohst - la fel, Ernst nu ar fi putut nici el să refuze dacă ar fi fost rugat ceva. Nimic nu era mai important în oraș în acele zile decât câștigarea unei anumite bunăvoințe. Hanussen putea să facă rost de avantaje, Hanussen avea protecție.

A organizat o serată în palatul său la care i-a invitat numai pe cei de care avea nevoie, s-a abținut de la preziceri și momente de groază, iar efectele de lumină au fost introduse în program numai pentru a crește buna dispoziție. Au fost servite numai delicatese și vinuri fine, iar când, spre dimineață, a simțit că a fost deja pregătit terenul, le-a adresat prietenilor o urare.

A procedat fin, diplomatic, cu ocolișuri, așa cum o cereau timpurile acelea.

Helldorf dădu din cap. Nu putea să nu dea din cap.

– Mulțumesc, spuse șarlatanul, care avea acum senzația că a început o nouă etapă a carierei clarvăzătorului celui de-al treilea Reich.

Două zile mai târziu, un sol i-a adus numărul proaspăt al ziarului *12-Uhr Blatt*, iar în plic nota de plată cu suma datorată.

Harry Steinschneider a testat de multă vreme că cea mai buna reclamă este o prestație bună. Renumele trebuie însă din când în când alimentat, întinerit, uneori în memorie trebuie inoculată o observație rostită la momentul potrivit. Printre ziariști nu se mușamalizează însă nimic. Imediat a doua zi, fiecare patron de restaurant din Berlin știa că prezicătorul celui de-al treilea Reich avea mari merite în editarea cotidianului, care, în pofida tuturor deprinderilor ziariștilor, nu a ieșit nici foarte dimineață, nici târziu seara, nici la amiază.

După ce a fost rostită sentința de oprire, s-a crezut că domnul Lachman-Mosse va fi lovit de dambla. O asemenea firmă? O asemenea tradiție? *Berliner Tageblatt*, ziarul evreilor vorbitori de limba germana din întreaga lume, urma să-și înceteze apariția? Așa ceva nu era, totuși, posibil, deoarece lumea s-ar fi răsturnat cu susul în jos.

Domnii de la Editura Rudolf Mosse aveau însă relații multiple. Firma avea tradiție, dar nu avea destulă protecție din partea acelor pe care îi cunoștea de mult. Editura nu avea nici un fel de relație cu noii stăpâni. Față de guvern, avea. Numai că guvernul a respins protestele domnului Lachman-Mosse printr-o simplă strângere de umeri. Poate să revoce, desigur, are dreptul, dar rezultatul... Nu, nu poate fi garantat. Există asemenea condiții și fiecare, de fapt, știe că firma Rudolf Mosse este o firmă evreiască.

Apoi directorul editurii și-a adus aminte de Hanussen.

Și ziarul *12-Uhr Blatt* avusese aceeași interdicție și totuși continua să fie tipărit, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Ar fi mai bine ca, în loc să se consulte cu juriștii, să stea de vorbă cu clarvăzătorul. Are, totuși, un cabinet de consultații particulare, unde poate să răspundă la orice întrebare.

Directorul Vetter nu a stat prea mult pe gânduri și s-a anunțat la cabinetul lui Hanussen de pe Lietzenburgerstrasse

nr.16. La ora 4 după-amiaza a sunat la ușă și a intrat în vestibulul luxos.

Hanussen ședea în templul său și asculta ce discutau între ei directorul Mosse și directorul Vetter. În felul acesta, înainte să intre clientul, el știa deja despre ce va fi vorba și își pregătise numărul. Totodată, și-a dat seama cu iuțeala fulgerului ce momeală grasă îi aruncase providența în plasă. Rudolf Mosse era un nume care se exprima în milioane.

Hanussen șade în fotoliu și-l lasă pe domnul director să vorbească. Îl ascultă cu o mină aparent indiferentă. Aproape că-l enervează pe domnul director cu indolența pe care o afișează. Domnul Vetter nu știe ce trebuie să creadă. Chiar așa să fie? Clarvăzătorul celui de-al treilea Reich nu se lasă tulburat de nimic?

– Am vrut să vă întreb dacă nu ați putea să-mi dați un sfat util. Nu s-ar putea face nimic pentru Mosse?

– S-ar putea, răspunse Hanussen fără nici o ezitare.

– Aș putea să îndrăznesc să vă rog?

– Va fi ceva mai complicat. Înțelegeți, Mosse este Mosse.

– Vă închipuiți cum s-ar putea rezolva această problemă? Desigur, sunt împuternicit să vă asigur că toate cheltuielile..., vreau să spun că firma ar fi dispusă să...

– Să lăsam discuția asta pentru ceva mai târziu. Am impresia că singura soluție o constituie numirea unui comisar în conducerea firmei. Formal.

– Ce comisar?

– Ar trebui să fie o persoană importantă din partea SA.

– Numai că, domnule Hanussen, noi nu avem în aceste cercuri... Înțelegeți, niciodată nu ne-a trecut prin cap... Singura soluție ar fi dacă am putea conta pe influența dvs.

– Mă voi strădui. Voi discuta despre această problemă cu von Ohst.

– Credeți că ar fi posibil? Credeți că ar fi de acord?

– Am câștiga domni la mână. Vă dați seama că este vorba despre bani. Îmi sunt datori o sumă mică, așa încât trebuie să se stăruie. Altfel, după aceea, dvs. ar trebui să-mi plătiți acești bani în locul lor.

Directorul Vetter a plecat cu o speranță. Nu a întrebat deloc cât îi datorează lui Hanussen domnii din rândurile cămășilor cafenii. De fapt, nu avea nici o importanță. Acolo este vorba despre tot, nu se pune problema banilor.

A reușit până la ultimul punct. Hanussen este un om abil. Știe să se descurce, iar clarvăzătorul care știe nu numai să prezică, dar să și asigure succesul unei acțiuni este o capacitate care merită toți banii.

Își făcea mari planuri. Se vedea deja cum, de la o editură-pitic, se va muta în cetatea ziaristicii a lui Mosse, fiind sigur că va reuși. Von Ohst va fi primul spion care se va instala la *Berliner Tageblatt*, fiind totuși prietenul confidențial al lui Hanussen și, în plus, rămânându-i foarte obligat. Nu era bine ca prin intermediul comisarului lui Mosse să nu ajungă la firmă.

Escrocul nu voia să aibă nimic comun cu acest tâlhar. *Sturmführer*-ul Ohst a apelat la un alt prieten, care în clipa aceea putea să-i fie mult mai util. S-a întâlnit cu directorul Vetter și a rămas la comisariat, lăudându-se cu realizările sale. Poate și datorită faptului că primul cec pe care îl primise pentru sfaturile de specialitate depășea foarte mult sumele care erau primite de la Hanussen. În felul acesta, între cei doi domni apăruse o importantă coincidență de păreri, iar scopul lor devenise identic.

Directorul Vetter dorea să scape de Mosse, ceea ce nu era improbabil în condițiile date. Von Ohst știa ce înseamnă o afacere bine fundamentată și condusă, cu ce sume se poate dispune în cadrul ei cu o singură trăsătură de condei și și-a pus în gând să scape de Hanussen. Nu putea fi vorba în nici un caz să-l treacă ilegal la firmă, ci dimpotrivă.

Dacă Hanussen se ocupa într-adevăr de ceva, acesta era serviciul de informații. De acest serviciu depindeau succesele lui. Insista să primească rapid informații de la confidenții săi, iar aceste informații să fie sigure. După puțin timp a aflat despre complotul pus la cale de von Ohst împreună cu directorul Vetter.

Hanussen știa să piardă, să-și recunoască un insucces și se pricepea să accepte o înfrângere, iar insuccesul îl făcea să tremure ca un câine de apă. De data aceasta, fusese atins chiar în scopul vieții sale. Era din nou aproape sus, avea mulți bani și putea să aibă și mai mulți. Nu mai era nevoie să cedeze. Avea, totuși, atuurile domnului von Ohst în buzunar.

De când lumea, purta în buzunar creanțele prietenilor. Îi dădeau un sentiment de siguranță, deoarece le considera un fel de certificat al viitorului lui încununat de succes. Aștepta. Continua încă să aștepte cu răbdare. Venise timpul să-și etaleze atuurile. Va juca cu cărțile pe masă, deoarece partenerii lui știu foarte bine ce miză se află în joc și nu vor face nici un rabat.

Și-a greșit socotelile. Wilhelm von Ohst era, de asemenea, conștient de forța puterii sale politice și de valoarea ei. Poate că, nu cu multă vreme înainte, s-ar fi speriat de ultimatumul lui Hanussen. Venise ca un fulger de pe cerul senin. Astăzi nu făcea decât să zâmbească.

– Hanussen, dvs. spuneți că avem să vă plătim ceva. O să reflectez la asta.

– Puteți să primiți înapoi creanțele dacă îmi veți înlesni intrarea la firmă. Nu uitați că eu v-am ajutat să ajungeți acolo.

La toate s-ar fi așteptat, dar în mod categoric nu la un asemenea sânge rece. Wilhelm von Ohst nici măcar nu a încercat să se scuze că nu a plătit, ci doar să sugereze când și

cum va dori să plătească. Hanussen s-a enervat. S-a urcat în mașină și s-a dus după Helldorf. Nu se poate să te porți cu clarvăzătorul celui de-al treilea Reich în felul acesta...! Mai ales acum, nu!

Helldorf nu poate fi găsit. Se zice despre el că se află în acțiune. Hanussen încearcă să-l găsească măcar telefonic, iar atunci când nu reușește, formează un număr de telefon complet diferit.

– Cu domnul director Vetter, vă rog...!

Și-au fixat întâlnire pentru ora 16. Directorul Editurii Rudolf Mosse era un domn mai fin. El l-a întrebat pe clarvăzător dacă poate să-i ofere un coniac sau un whisky. I-a răspuns că ar dori coniac și atunci l-a întrebat care este marca lui preferată, l-a mai tratat cu o țigară havană și cu o cafea. Într-un cuvânt, a luat la cunoștință cu zâmbetul pe buze de faptul că Hanussen ar trebui să primească o recompensă pentru medierea acțiunii de numire a comisarului în cadrul firmei, l-a asigurat pe vizitator nu numai că va reflecta la modul cum va trebui să procedeze, dar că se va înțelege - altfel ce se putea face, aveau deja un comisar - și cu domnul comisar von Ohst.

Era tot un fel de refuz, dar frumos ambalat, ca un produs de la un magazin de lux. Domnul Vetter era și el un pungaș, dar deocamdată se purta ca un om de afaceri. Cei doi care conduceau atunci firma Mosse s-au înțeles în mod tacit că vor juca împreună în această afacere deoarece domnul Lachmann - Mosse nu putea, totuși, să suporte presiunea lui Streicher, iar Hanussen...? De fapt, cu Hanussen nu-și băteau deloc capul.

– Domnule Hanussen, mă voi bucura foarte mult dacă voi putea să vă dau cât de curând o veste cât se poate de favorabilă. Desigur, vă suntem deosebit de obligați, fiindcă ne-ați făcut un serviciu pe care nu-l putem uita.

Providența a mai regizat câteva întâlniri și astfel s-a conturat soarta lui Hanussen din acele zile. Următoarea întâlnire a fost mai puțin manierată și nici nu a durat prea mult.

În aceeași seară, exact în timp ce clarvăzătorul își prezenta numărul său cheie la Teatrul Scala, la redacție s-au întâlnit domnul von Ohst și domnul Vetter. Directorul editurii i-a comunicat comisarului firmei că a trecut pe la el clarvăzătorul Hanussen, care a avut niște pretenții pe care el le consideră justificate și că cel mai bine ar fi să-și încheie socotelile cu el și să aibă odată liniște. Comerțul este comerț, orice muzică costă ceva, desigur, banii nu ies din buzunarul lor și nu vor distruge firma. De aceea, ar înclina pentru o rezolvare conciliantă, cu atât mai mult cu cât domnul Hanussen a sugerat că ar putea să le complice viața unor domni sus-puși într-un anumit fel.

Wilhelm von Ohst nu a divulgat nici un cuvânt despre discuția sa cu Hanussen. În general, nu a spus nimic. O clipă s-a plimbat de colo, colo prin încăpere, cu buzele încheștate. S-a oprit câteva secunde în fața ferestrei, apoi s-a întors la birou, s-a așezat, a scos din buzunarul de la piept un bloc-notes, a căutat un număr de telefon și l-a format.

– Secretariatul? *Sturbannführerul* von Ohst. Vă rog să mă anunțați la domnul ministru Göring. Este absolut necesar. Sosesc imediat.

A pus jos receptorul, a ieșit trântind ușa, s-a urcat în mașină, în timp ce domnul director Vetter se uita în urma lui de la fereastră, gândindu-se că Hanussen i-a făcut rost într-adevăr de un comisar puternic. Și firma va ajunge departe cu el.

De multă vreme, Göring nu este numai un erou al aerului, ci mult mai mult. I se spune *der Dicke Hermann*. A câștigat în greutate și în importanță. De asemenea, a câștigat putere, pe care o ține bine în mână după incendierea *Reichstag*-ului. Nu are timp și nici dispoziție pentru fleacurile lui Wilhelm von Ohst, dar nici nu poate să-l refuze și trebuie să-i asculte plângerea.

Este, evident, foarte furios și se plimbă cu pași mari în fața biroului șefului, gesticulează mult și chiar își permite să bată de câteva ori cu pumnul în masă. Grasul Hermann zâmbește și se gândește că Hanussen trebuie să-l fi înfuriat foarte mult.

– Nu știați dinainte că este evreu?

Totul se poate explica atunci când omul are conștiința flexibilă, iar von Ohst se poartă ca un școlar surprins în timp ce copiază. Iar negrul din spatele lui este de data aceasta contele Helldorf. Göring mai trebuie însă să și asculte cum Hanussen se umflă în pene printre cunoștințele lui evreiești, cum amenința că îi va ataca pe Helldorf, Ernst, Ohst și pe alții, deoarece îi are la mână și toți îi datorează bani. În general, Hanussen este un escroc, explică Ohst, s-a infiltrat fraudulos printre prietenii celor mai înalți demnitari SA, a pătruns în partid, se amestecă în mod neplăcut în politică, iar ceea ce a făcut cu prezicerea incendierii *Reichstag*-ului nu se poate trece ușor cu vederea. L-au auzit o mare mulțime de oameni, precum și ziariști.

– V-ați împrumutat, nu? îl întreabă Hermann, iar lui von Ohst nu-i rămâne altceva decât să dea din cap a încuviințare.

– *Jawohl, Herr Minister!*

– Sunteți niște proști. Vă compromiteți cu un circar oarecare. Sunteți funcționari superiori de partid și mergeți la băutură împreună cu un escroc evreu. Ați aranjat-o foarte bine. Ca și cum nu ați fi fost avertizați de Goebbels.

Îl sună pe adjutant. Se aude un scârțâit de tocuri, un *jawohl* spus pe un ton hotărât de câteva ori, iar adjutantul îl sună pe contele Helldorf. Și, realizând că problema este urgentă, Göring îl audiază pe delincvent la telefon.

– Ați vorbit cu el despre această acțiune?

– Nu am spus nici un cuvânt.

– Atunci cum a putut el să afle?

– Știe să prevadă viitorul.

– E o absurditate! Toți sunteți niște tâmpiți! Semănați cu niște babe care cred în duhurile rele ce bântuie pădurile.

– De abia dacă... Desigur, el nu s-a aflat atunci în încăpere!

– Atunci, cum e? A vorbit sau nu a vorbit?

– S-a discutat despre acțiune în locuința lui, dar când eram singuri.

– S-a discutat...! Cine a trâncănit?

– Eu și Ernst.

– Tâmpiților! A ascultat la ușă ce vorbiți!

– Imposibil!

– Nu e posibil să se fi întâmplat așa ceva, mai ales în fața unui evreu căruia îi suntem toți îndatorați.

– Hanussen se pricepe să prezică!

La început, grasul Hermann s-a înfuriat pe von Ohst deoarece îl deranjează cu asemenea probleme personale mărunte, cum sunt datoriile și bârfele. Apoi l-a ascultat, dându-și astfel seama că este vorba despre mult mai mult. Un mare proces cu van der Lubbe, au după cum se pare, comuniștii aceia bulgari, mai ales unul dintre ei, iar în Berlin se plimbă într-o limuzină luxoasă un evreu care ar putea să se

constituie într-un martor-cheie. În plus, acesta este un bastard al cărui tată a fost rabin și care s-a infiltrat nu numai în partid, ci chiar a câștigat favoarea *Führer* -ului. Spre marele nostru ghinion, are și un ziar propriu care, de fapt, este un ziar evreiesc.

Von Ohst continuă să mai vorbească, dar Hermann Göring nu-l mai ascultă, fumează și se plimbă prin încăpere, apoi se așază în fotoliu, cere înregistrarea convorbirii telefonice pe care a avut-o cu o clipă înainte cu Helldorf, ia legătura cu șeful penitenciarului și află un lucru incredibil: poliția știe că Hanussen este evreu, a văzut la tribunal documentele pe care le-au prezentat comuniștii și nu face nimic deoarece Hanussen este tovarăș de petrecere cu Helldorf. Acela a intervenit deja odată și a fost atunci o mare rușine.

Göring o sună pe secretară.

– Vă rog să notați. Inspectorului de poliție și comandantului... Așteptați, nu trimiteți nimic la poliție. Numai comandantului SA.

Timp de câteva clipe, Wilhelm von Ohst se schimbă de pe un picior pe altul. Nu îndrăznește să-l deranjeze. Apoi se oferă totuși. Poate ca să-și șteargă vina și să-și refacă reputația.

Lietzenburgerstrasse nu este atât de retrasă ca să treacă neobservată o mașină în care se află patru bărbați îmbrăcați în uniformă. În fața palatului ocultismului lui Hanussen sunt însă parcate tot felul de automobile, iar în palat intră curioși costumați în cele mai diferite feluri.

Această mașină a frânat însă, așa cum frânează echipajele de poliție într-un film. Șoferul și alți trei au rămas în mașină, în timp ce cel de-al patrulea s-a dus să sune la ușă. O clipă a așteptat până s-a deschis ușa și în prag a apărut servitoarea, care a ezitat până să facă reverența cuvenită, în timp ce bărbatul a rânjit la ea, de au trecut-o fiorii.

– *Bitte schon...!*

– Îl caut pe domnul Hanussen.

Hanussen se afla în cadă și ascultă radioul. Apa în care făcea baie fusese tratată cu o nouă sare de baie pariziană, *Aromă de pădure*, iar la difuzor prietenul lui, Richard Tauber, cânta o arie din *Cavalerul rozelor*. Prezicătorul visa cu ochii mijii să organizeze o mare campanie pe Riviera italiană și se juca cu o perie de-a submarinul. SS-istul înjura, fluierând în surdină. Trebuia să aștepte până când prezicătorul avea să-și termine baia, să se pieptene, să se îmbrace, urmând ca numai după aceea să-i comunice că trebuie să-i însoțească.

– Unde? îl întreabă Hanussen.

– La o consfătuire importantă, răspunse SS-istul.

– Unde?

– La Ministerul de Interne.

Cu toate bunele sale intenții, nu a reușit să inventeze un pretext care să motiveze participarea la o consfătuire la Ministerul de Interne, dar Hanussen suferea de grandomanie. Nu s-ar fi mirat nici măcar dacă ar fi sunat telefonul și o voce străină i-ar fi comunicat că a fost ales rege al Madagascariului. Este, desigur, politician, este editor, are merite în rezolvarea cu succes a complicațiilor create cu firma Mosse, și atunci de ce să nu fi existat dorința de a participa și el la consfătuirea de la Ministerul de Interne?

Și-a luat pardesiul, pălăria, mănușile și a plecat.

În fața casei era parcată o mașină. Dacă doresc să vorbească cu el, este de acord să fie transportat la minister. În mașină se află însă o mulțime de oameni. Hanussen se opri în fața ei, deschise portiera și din mașină coborâră doi oameni îmbrăcați în uniformă, iar din spate încă unul. Pe de o parte, sunt mult prea mulți pentru a-l invita la consfătuire, iar pe de altă parte, au o înfățișare foarte ordinară. Ce trebuie să însemne toate astea?

Continuă să stea lângă mașină, înconjurat de cei patru, cărora le pune tot felul de întrebări, fiindcă vrea să afle cât mai multe. Cine îl invită, de ce și cum de s-a ajuns tocmai la el? Bărbații au niște fețe tâmpе și unul dintre ei încearcă totuși să-i explice ceva. Imediat după primele cuvinte, Hanussen își pierde încrederea.

Face un pas înapoi.

Patru perechi de mâini îl invită în mașină. Cei patru bărbați dispar în mașină, portiera este închisă zgomotos și Mercedes-ul demarează brusc, așa cum demarează în filme toate Mercedes-urile poliției.

Hanussen șade pe bancheta din spate, înghesuit de coatele celor două namile și încearcă să-și dea seama ce s-a întâmplat. A fost de când lumea o fire optimistă, fiindcă altfel nici nu ar fi putut duce modul de viață pe care și l-a ales. Îi trec prin cap toate combinațiile posibile, în afara celei adevărate.

La început a încercat să-i descoasă și a enumerat numele tuturor cunoștințelor sale, de la plutonieri până la Hitler. Apoi a preferat să se retragă deoarece unul dintre bărbații de lângă el a rostit o formulă magică împotriva căreia nici măcar un vrăjitor nu are o amuletă:

– Ordinul rămâne ordin...!

În sfârșit, Hanussen a înțeles că cei patru nu știu absolut nimic, că nu au nici un amestec și că au primit numai ordinul de a-l conduce la minister. Totul se va lămuri în momentul când va sta în fața cuiva care știe cine este Hanussen.

Mașina a străbătut tot Berlinul și s-a oprit în fața unei porți mari. La prima vedere, clăvăzătorul celui de-al treilea Reich nu și-a dat seama unde se află, dar a intuit că nu se află în fața Ministerului de Interne. Trădare! Hanussen, încadrat de cele patru namile, a fost introdus în cazărmi

poliției de pe Strada General Pap. În urma clarvăzătorului s-au închis porțile metalice.

Secretarul Ismet Aga Dzino îl aștepta pe Hanussen la Cafeneaua Dohrin. Băuse deja a treia cafea și acum își comandase al treilea pahar cu coniac. Se uita poate a suta oară la ceas și la ușă. Hanussen nu venea. Secretarul nu putea să afirme că stăpânul său nu ține foarte mult la punctualitate. Uneori întârzia, alteori uita să mai vină, dar, oricum, întotdeauna nu uita să-și ceară scuze că a întârziat. De data aceasta însă, nu venea, și până la începerea reprezentației mai rămăseseră numai șaizeci de minute.

Mai întâi a sunat la Teatrul Scala să vadă dacă întâmplător nu se află acolo. Apoi a format numărul de acasă al lui Hanussen. Servitoarea Betty obișnuia să vorbească întotdeauna deosebit de confuz:

– Domnul locotenent-major așteaptă cu mașina și nu știe ce trebuie să facă. Domnul a plecat deja de dimineață la o consfătuire importantă. Au fost aici unii de la SA.

– De la ce brigadă?

– Nu știu, eu nu-i cunosc pe domnii aceia.

– Erau din echipa noastră de șoc?

– Nu cunosc nici un fel de echipă de șoc.

– Mă refer la cei care vin la noi!

– Cred că nu aceia au fost, deoarece ăla care a intrat m-a întrebat mai întâi dacă acolo locuiește domnul.

După ce s-a întunecat, Ismet Aga Dzino a plătit consumația și a plecat. Afară era o seară urâtă de martie: nu mai era iarnă, dar nici primăvară. Vântul le lua pălăriile oamenilor de pe cap și le strica coafurile domnișoarelor. Secretarul se urcă în primul taxi pe care-l întâlnește în drum:

– Să mergem la Scala!

Directorul Marx așteaptă nervos în culise. Clovnul machiat stă trist pe o banchetă, jonglerul își încălzește mâinile, pe scenă tocmai se produce Trioul Martinelli, după

care urmează Mimi Kochler, dar ce se va întâmpla dacă Hanussen nu va sosi?

Pauza a salvat câteva minute prețioase, și apoi trebuia să apară o soluție. Încă un minut, treizeci de secunde, în sală se aude o rumoare, iar de la galerie, cineva scoate un prim fluierat. Directorul a tras aer în piept și a făcut un demers hotărâtor. El știe că publicul este o bombă cu efect întârziat, urmează o prelungire de câteva secunde, și reprezentația s-a încheiat.

Are rutină în salvarea spectacolelor, în rândul artiștilor nu se duce lipsă de surprize, dar în acest caz chiar nu știe ce să facă. Hanussen a dispărut încă din timpul dimineții. Încearcă să-l scuze în fața publicului, pretextând că are o indispoziție de moment, că este surmenat din punct de vedere nervos și că a fost nevoit să fie transportat de urgență la spital. Deocamdată nu știe care este starea lui de sănătate, dar cert este că reprezentația lui nu va mai avea loc. Mai adăugă că dacă printre spectatori se află oameni care au venit special pentru el, ei vor putea să-și recupereze de la casă banii plătiți pentru biletele de intrare.

Oamenii s-au foit puțin, dar au rămas în sală. Nu mai erau interesați să vadă un clarvăzător care a sfârșit într-un ospiciu. În timp ce spectatorii urmăresc numărul de step prezentat de Rene Mischka, îmbrăcat în frac, cu cilindru și cu baston, pe Lietzenburgstrasse oprește brusc o limuzină. Din ea coboară domni cu gulerile ridicate, care dau năvală în sediul pustiu al șarlatanului și încep să scotocească.

Bucătăria, vestibulul, biroul, salonul, sala propriu-zisă de consultații, sala de așteptare, dulapuri, sertare, biblioteci, compartimente secrete. Apoi mai caută și sub covor, și în colivia cu păsări exotice, și sub șerpii încolăciți, în speranța că vor găsi ceva.

Wilhelm von Ohst nu este curios să vadă nimic din interioarele palatului vrăjitorului, în timp ce restul își pierde aproape respirația de uimire în fața tehnicii de ascultare a convorbirilor telefonice. Pe von Ohst îl interesează în exclusivitate hârtiile. Se uită prin toate plicurile, răscolește facturile, este nerăbdător, aruncă pe jos declarația de impozit și devine tot mai furios. Au căutat peste tot unde au putut și au confiscat aproape tot, fără să găsească însă lucrul pentru care au venit. Nu-i face deloc plăcere să părăsească câmpul de luptă devastat pentru că nu pleacă ca un câștigător.

Documentele respective îl interesau atât de mult, încât mai întâi s-a gândit să treacă pe la cazărmile poliției, dar și-a dat seama că e târziu, cu atât mai mult cu cât în ziua aceea aveau un *kameradschaftsabend*, ceea ce însemna că se va duce direct la berărie.

La serata prietenească s-au adunat toți. Era organizată de poliția politică pentru a aniversa puterea, gloria, și poporul și a constituit un adevărat turnir al băutorilor de bere. S-au purtat discuții pe teme eroice, după fiecare jumătate de *spatenbrau*^{*} fiecare avea impresia că este erou, încerca să se impună și mai sonor, își ridica mâinile deasupra capului, se urca cu picioarele pe scaun și tropăia ca un erou de teatru într-o piesă proastă.

Wilhelm von Ohst a încercat să se încadreze în atmosferă ștergând din memorie amintirea insuccesului percheziției din ziua aceea și a început să bea pentru că fusese rezolvată problema zilei de azi. Acum totul rămăsese de domeniul trecutului, ceea ce însemna că va avea odată pentru totdeauna liniște și va deveni asociat al firmei Mosse, dacă nu chiar și proprietarul ei. Avea în fața lui o halbă cu guler și un viitor promițător.

* Rând de bere (lb. germ)

Certitudinea rămâne însă certitudine. Îl neliniștea în continuare faptul că nu găsisse hârtiile. De aceea, la un moment dat se ridică de la masa unde halba lui de bere avea un loc bine stabilit și se duse să dea un telefon.

- Cu *Sturmführer*-ul Kell!
- Cine e la aparat?
- Aici e von Ohst? Ce e nou?
- Ordinul a fost îndeplinit.
- Ceva documente ați găsit?
- *Jawohl!*

Își făcuse griji inutile. Documentele fuseseră găsite asupra lui, mai precis în portofel. Acum, Kell se aflau în posesia lor, iar peste o clipă le vor primi proprietarii lor inițiali.

– Vi le trimit într-un plic prin omul de legătură. Unde vă găsim?

- La berăria *Zum Spaten*.

– Sunteți la *kameradschaftsabend*-ul nostru! Îmi pare rău că sunt de serviciu. Și tocmai acum așa avea așa chef să...!

– E bine că tocmai dvs. sunteți de serviciu. Sunteți un om de nădejde, *Sturmführer*! O să vă menționez în raport.

Sturmführer-ul Kell era într-adevăr un om foarte capabil, căruia îi mergea mintea foarte bine. El știa cine a fost Hanussen și putea să-și închipuie ce însemnau angajamentele scrise care fuseseră găsite în portofelul lui. Deoarece știa din experiența celor câtorva luni, cât de nestatornice erau carierele superiorilor lui și pentru că nume ca von Ohst și Helldorf trezeau în sufletul lui respectul unui subordonat, pentru o mai mare siguranță, sună la Secretariatul Ministerului de Interne și îl anunță pe adjutant despre ce este vorba.

Göring avea o ciudăţenie: dorea să ştie cât mai multe despre colaboratorii, subalternii şi prietenii săi. Simţea o bucurie imensă dacă reuşea să mai adauge o pietricică colorată în mozaicul de caractere ale oamenilor care se pregăteau să instaureze în Europa o viaţă cu totul nouă. De aceea, dădu ordin ca omul de legătură care îi va aduce creanţele să se anunţe mai întâi la biroul lui. Apoi îi dădu sarcină adjutantului să afle imediat ce poziţie ocupă von Ohst în firma evreiască Rudolf Mosse.

Pe urmă, după ce le primi pe amândouă, studie documentele pe care Hanussen le avusese la el încă dimineaţă şi citi raportul despre activitatea lui von Ohst în cadrul editurii. Apoi îşi luă creionul şi notă pe calendar o observaţie foarte succintă: von Ohst, Helldorf.

Între timp, la serată, buna dispoziţie creştea proporţional cu numărul sticlelor de bere băute şi cu trecerea nopţii. Wilhelm von Ohst avea un sentiment liniştit de siguranţă. Se distra ca toţi ceilalţi, bea ca toată lumea şi cânta cântece eroice în care unii erau ameninţaţi, iar altora li se făgăduise o glorie veşnică. Apoi, după ce se anunţă curierul şi îi predă plicul, se uită la creanţe numai în fugă, una, două, trei, cinci, erau toate, se duse la toaletă şi rupse acolo toate hârtiile.

După ora două dimineaţa, ieşi afară pe stradă şi, în timp ce mergea împleticindu-se, mormăia cuvintele deformate ale ultimului cântec pe care îl cântase cu tovarăşii săi de petrecere.

Aproape în acelaşi timp se deschidea poarta metalică a cazărnilor poliţiei de pe Strada General Pape, iar în beznă nopţii ieşea o limuzină neagră. Şoferul conducea grăbit, de parcă undeva ar fi fost dată alarma. Doi bărbaţi care se înghesuiau lângă el pe scaunul din faţă erau îmbrăcaţi în haine civile şi fumau ţigară după ţigară.

Mercedes-ul străbătu periferia Dahlewitz, continuându-și drumul cu o viteză moderată spre Zossen. Putea să fie ora trei dimineața când cei doi civili zăriră luciul suprafeței lacului Mellensee.

– Se apropie Neuhoof, spuse unul dintre ei.

Au oprit în fața primelor blocuri. Unul dintre bărbați intră repede în pădurea din apropiere. Câteva clipe, lanterna lui luminează copacii, apoi bărbatul se întoarce și ordonă:

– *Weiter! Richtung Baruth!*

Nu au ajuns la Baruth și, imediat după Neuhoof, au cotit într-o pădurice, care – la noi – se numește lăstăriș. Mercedes-ul rulă atât de mult până când începu să derapeze pe terenul nisipos. Apoi, șoferul opri motorul și cei doi fumători înveterați aruncară de pe bancheta din spate un pachet voluminos în lăstărișul de conifere.

– *Fertig!* spuse unul dintre ei, mai rupse câteva crengi, acoperind cu ele pachetul în care se afla cadavrul lui Hanussen.

Și-au scuturat pantalonii, s-au urcat în mașină, iar limuzina neagră s-a întors din nou în Berlinul care mai dormea încă. Continua să sufle un vânt neplăcut, care zbura oamenilor pălăriile din cap și le strica coafurile domnișoarelor.

30.

Într-un colț din Berlin, care se numește Albrechtseck, se opri un bătrân cu un cărucior. Aruncă mukul de țigară în Spree, luă apoi o găleată și vopsi cu o pensulă fața lui Hanussen. Apoi scoase afișul proaspăt și acoperi cu el chipul

mistic al prezicătorului. În locul numelui pompos al clarvăzătorului lui Hitler, în programul Teatrului Scala apăru numele Werner Finck.

Göring ştia să fie aspru cu propriii săi prieteni. Mai ales dacă în acelaşi timp putea să scape de concurenţi. După dispariţia lui Hanussen, el l-a trimis pe Helldorf la München. Peste puţin timp, însă se răzgândi, ca să-l aibă sub control şi sub comanda lui directă. De aceea, l-a propus ca director al poliţiei locale, din Postupim şi ca referent pentru probleme de creştere a cailor al Ministrului de Interne.

Comisarul de criminalistică Albrecht a participat la 23 de procese judiciare rămase în urma lui Hanussen şi se părea că a dat de o urmă, dar, ulterior, a declarat că orice investigaţii sunt lipsite de rezultat. Creditorii s-au adunat şi, imediat, la prima întâlnire, au constatat că Hanussen le datorează o sută cincizeci de mii de mărci. Atunci au cerut confiscarea automobilelor luxoase şi a iahtului.

Timp de paisprezece zile, Wilhelm von Ohst a trăit în linişte şi pace. A fost arestat în aceeaşi zi când a fost găsit cadavrul lui Hanussen. Şi von Ohst a plecat însoţit de patru bărbaţi, care l-au condus într-o limuzină, şi aceasta a frânat brusc, tot ca într-un film poliţist. De atunci, nu l-a mai văzut nimeni.

Domnul procuror general Niechmann a comunicat mai întâi domnului secretar de stat, directorului din minister, Goetsch, iar mai târziu ministrului prusac de Justiţie ce s-a întâmplat şi ce s-a anchetat. Aceasta este însă numai jumătate din episod, cealaltă jumătate rămânând în culise. Iar pe vremea aceea în Germania nimeni nu putea să privească în culise fără să fie pedepsit. Aşa se explică de ce toate comunicatele oficiale par a fi numai un camuflaj pentru ca dreptul să semene cel puţin cu dreptul.

„În ziua de 7 aprilie, Tribunalul din Zossen mi-a comunicat la telefon că în zona lui a fost găsit într-o pădurice de conifere, la o depărtare de circa douăzeci de metri de Șoseaua Neuhoof - Baruth, la kilometrul 48,1 cadavrul unui bărbat care fusese aruncat acolo de câteva zile.

Imediat după aceea, consilierul de criminalistică Gennat a dat telefon de la Inspectoratul de poliție, comunicându-mi că a primit aceeași informație și că intenționează să trimită câțiva funcționari să cerceteze locul unde a fost găsit cadavrul. Am dispus ca la locul respectiv să se deplaseze și consilierul Ministerului Public, dr. Goercke.

În timpul discuției care a avut loc între referentul meu, consilierul Poliției de criminalistică, von Liebermann, consilierul de poliție Gennat și ceilalți funcționari ai Comisiei pentru crime însărcinată cu anchetarea cazului au ieșit la iveală următoarele:

La 24 aprilie 1933, în jurul orei 20.00, funcționarii poliției auxiliare, condusă de *Sturmbannführer*-ul SA Wilhelm von Ohst au efectuat o percheziție în apartamentul editorului Heřman Steinschneider din Berlin, Charlottenburg, Lietzenburgerstrasse 16, care și-a desfășurat activitatea ca prezicător, sub numele de artist Erik Jan Hanussen, nume sub care a fost cunoscut publicului. Percheziția a fost efectuată în urma denunțului lui Ohst, precum și la îndemnul lui, deoarece Steinschneider se făcuse vinovat de ofensă gravă adusă personalităților aflate la conducerea guvernului. Imediat după percheziție, în timpul căreia trebuiau să fie confiscate diferite scrisori și documente, Steinschneider a fost trimis în detenție preventivă și transportat la cazarmile poliției de câmp de pe Strada General Pape. Potrivit declarației *Stürmführer*-ului Kell și a ajutorului funcționarului de poliție Waespy, Hanussen a fost eliberat de aici la miezul nopții. Se zice că un ofițer SS anonim și funcționarul de poliție *Oberführer*-ul

Paetze au declarat ulterior că, după eliberarea lui, asupra lui Hanussen a fost comis un atac prin surprindere.

După ce Steinschneider nu s-a mai întors în apartamentul său, procuristul lui, redactorul-șef Ismet Aga Dzino, și șoferul principal al lui Hanussen, locotenentul major Cord von Ein, amândoi ofițeri-SA, au anunțat Inspectoratul de poliție, exprimându-și în același timp bănuiala că Steinschneider ar fi putut fi victima unei crime.

Ancheta efectuată de membrii Comisiei pentru crime a avut ca rezultat un fapt evident și dintr-o altă împrejurare, al cărei conținut a fost, de asemenea, confirmat de *Gruppenführer*-ul Ernst, din partea NSDAP, în raportul trimis de acesta la cererea poliției de criminalistică, a cărui copie o prezentăm.

„În dimineața zilei de 7 aprilie, Comisia judiciară care a cercetat cadavrul a găsit în sacoul lui Hanussen eticheta firmei de confecții Hoffmann, pe care era de asemenea indicat numele lui Hanussen. După această descoperire exista și posibilitatea ca acest cadavru să fi fost identic cu cel al dispărutului Steinschneider.

În ziua de 7 aprilie dimineața, comisarul de criminalistică Albrecht s-a deplasat cu mașina la locul unde fusese găsit cadavrul. L-au însoțit câțiva funcționari de la poliție, consilierul pe probleme de sănătate dr. Dyrenfurth și consilierul Ministerului public, dr. Goercke.

Pe baza descrierii cuprinse în anunțul mai-sus menționat, cadavrul a putut fi identificat ca a fiind al editorului ziarului, Heřman Steinschneider-Hanussen, domiciliat în Berlin - Charlottenburg, Lietzenburgerstrasse 12, născut la 2 iunie 1889, la Viena, pretins cetățean al statului cehoslovac. Cercetarea cadavrului a arătat că Steinschneider a fost împușcat cu trei gloanțe care au fost trase în partea din spate a craniului, în gât și în hipogastru. Moartea survenise cu câteva zile în urmă, deoarece cadavrul avea urme de mușcături ale

animalelor sălbatice înfometate din pădure. Potrivit tuturor indicilor, moartea nu a survenit la locul unde a fost găsit cadavrul, iar acesta a fost ascuns aici de către făptaș. Asupra mortului nu au fost găsite nici un fel de documente și îi lipsea și pălăria. Totodată, nu au fost găsite obiecte de valoare, ca, de pildă, ceas de mână. În schimb, în buzunarul sacoului au fost găsite monede din argint în valoare de 30 de mărci și mărunțiș. Am solicitat Tribunalului din Zossen efectuarea unei autopsii. Deocamdată, nu am primit rezultatul ei".

Dacă anchetatorul este atât de indulgent, încât admite ca făptașul să-i explice felul cum nu a comis o crimă și se mulțumește cu asta fără să verifice ceva, anchetarea crimei poate să capete o alură de operetă. *Gruppenführer*-ul grupului SA al NSDAP Berlin-Brandenburg a expediat în ziua de 29 aprilie, de la sediul său din Hedemannstrasse 31-32, prin scrisoarea secției I/33 transmisă prin curier Inspectoratului de poliție, secția "K" din Berlin, următoarea motivare a șefului său:

„La somația domnului consilier de criminalistică von Liebermann, vă remit următorul raport care conține tot ce știu despre cazul Hanussen.

În dimineața zilei când Hanussen a fost arestat, i-am adus înapoi automobilul Lasalle pe care sus-numitul l-a oferit sub formă de cadou grupului Berlin-Brandenburg, deoarece nu este compatibil cu funcția mea de *Gruppenführer* să posed o mașină cu marcă de fabricație străină și, totodată, nu pot să primesc pentru serviciile SA nici un fel de cadou de la un om despre care, între timp, am aflat că este evreu.

În timp ce, seara, eram la o petrecere amicală organizată de poliția politică, la masa domnului consilier-șef guvernamental dr. Diehls, s-a prezentat subalternul meu, *Sturmbannführer*-ul Ohst, care mi-a comunicat că l-a arestat pe Hanussen și a dispus să fie transportat la cazarma poliției de câmp. Ca motiv al acestei intervenții proprii, el a

menționat că în timpul acelei zile Hanussen se mândrise (în cercurile evreiești, dar și în locuri publice și în restaurante) că-i are la mână pe contele Helldorf, Ohst și pe Ernst deoarece i-a mituit pe toți. Nu am avut dreptul să-l rețin din acest motiv pe Hanussen în detenție și de aceea am dat ordin la petrecerea noastră amicală *Führer*-ului prezent al poliției de câmp *Stürmbannführer*-ului Fritsch să-l cheme pe *Führer*-ul SA al poliției de câmp care era de serviciu și să-l elibereze imediat pe Hanussen.

Totodată, Ohst mi-a comunicat că a confiscat diferite documente din locuința lui Hanussen pe care însă până acum nu le-am văzut. Rog ca în legătură cu conținutul lor să fie audiat von Ohst. După cum am aflat mai târziu, mai precis a doua zi, Hanussen a fost imediat eliberat de către *Stürmführer*-ul Kell care era de serviciu la poliția de câmp.

Mai târziu, mai precis cred că a doua zi, *Stürmführer*-ul von Eine m-a anunțat că se aude că Hanussen a dispărut. Am considerat că dispariția lui în strânsă legătură cu arestarea constituie unul dintre trucurile reușite de reclamă ale clarvăzătorului care dădea spectacole la Scala, așa încât nu m-a preocupat în continuare problema asta. Eram prins cu obligațiile mele de serviciu, deoarece tocmai preluasem grupa Berlin – Brandenburg de la contele Helldorf, și de aceea pentru a afla detalii, solicit să fie audiați domnii Ohst, Fritsch și Kell, pe care îi trimiț la dvs.

Semnat: *Der Führer der Gruppe Berlin-Brandenburg Ernst, Gruppenführer* ".

La tribunal, procuratură și, desigur, la Ministerul de Justiție se găseau mulți oameni care se străduiau să nu lase să fie scoase la iveală nici un fel de alte împrejurări pe baza cărora comisarul de criminalistică ar putea să-i descopere pe adevărații ucigași. Un funcționar cu o concepție prusacă și educat în spiritul unei discipline oarbe vrea să aibă ordine și în cazul unui omor mișelesc care ar fi putut fi fost comis

direct într-o încăpere a poliției. El vrea să scape de acest caz odată pentru totdeauna.

Încă de la 15 mai al aceluiași an, deci după ceva mai mult de o lună, după găsirea cadavrului lui Hanussen, sub nr.de ordine II 612/33, procurorul suprem de stat, declară că în cazul clarvăzătorului totul este în regulă, că nimeni nu are nici o implicație, că făptașul este Dumnezeu știe cine și Dumnezeu știe unde și, pentru ca incidentul cu omorul să poată fi clasat în arhivă, comunică prompt domnului Ministru prusac Al Justiției că nu se poate face nimic:

„Investigațiile efectuate până în prezent dovedesc că uciderea lui Hanussen a avut loc abia după ce a fost eliberat din cazărmile poliției de câmp. Totodată, din discuțiile de până acum nu rezultă că dispariția lui Hanussen ar fi avut o legătură cu percheziția de la domiciliul lui și cu arestarea lui de către poliția de câmp. Nu au fost găsite nici un fel de urme ale făptașului. Din aceste motive, am renunțat la continuarea anchetei și am sistat procedura penală“.

Domnul comisar Albrecht și-a notat pe o bucată de hârtie: uciderea clarvăzătorului Hanussen a fost rezolvată și poate să meargă acasă. Are avansarea asigurată, și cumnatul lui nu trebuie să se teamă că își va pierde meseria lui de ceasornicar. La cimitirul din Stahndorf a mai apărut un mormânt.

31.

Hanussen a putut să prezică incendierea *Reichstag*-ului deoarece în palatul ocultismului pe care și-l crease a ascultat, cu ajutorul tehnicii de interceptare, convorbirea care a avut loc între ofițeri superiori naziști,

respectiv Helldorf și von Ohst, sau Karl Ernst, și unul dintre foștii funcționari despre planul lor diabolic. Creanțele au constituit numai un ultim episod colateral.

În anul 1978, scriitorul austriac Geza von Cziffr a editat cartea **Hanussen, clarvăzătorul diavolului. Adevărul despre incendierea Reichstag-ului** (*Hanussen, Helleseher des Teufels. Die Wahrheit über den Reichstagbrand*). Autorul a fost contemporan al evenimentelor de atunci, prieten al lui Hanussen, cel puțin o bună cunoștință a lui, și de asemenea, îl cunoștea bine pe secretarul lui. Autorul afirmă că Hanussen, probabil din exces de zel și poate pe cont propriu, s-a lansat într-o acțiune care urma să constituie o surpriză plăcută pentru prietenii lui. Prin intermediul unui anumit Erich Bruno Vogt, el l-a cunoscut pe van der Lubbe, și în cadrul câtorva ședințe de hipnoză, a încercat să-l convingă că trebuie să dea foc clădirii *Reichstag*-ului. La ultima ședință, van der Lubbe nu a mai venit. El a intrat pe cont propriu în *Reichstag* și l-a incendiat. Astăzi nu se mai poate afla cât adevăr ascunde această versiune și de ce autorul a evitat atât de mult timp să dea publicității fapte atât de importante. Știm însă că van der Lubbe era piroman sau că, cel puțin, era predispus spre piromanie. Așadar, nu era absolută nevoie să i se dea ordine în stare de somn hipnotic pentru asemenea acțiuni, ceea ce din punct de vedere medical constituie un efort cel puțin iluzoriu.

Cea de-a treia persoană ucisă după procesul de la Leipzig al prezumtivului incendiator al *Reichstag*-ului a fost dr. Georg Bell. Pe baza celor ce s-au putut afla despre el, ceea ce nu este deloc mult, Bell a fost o persoană oarecum enigmatică și un aventurier politic. Începutul carierei lui ciudate este, în general, învăluit de mister, dar în anii '20, el a jucat un rol deloc de invidiat în câteva cazuri de spionaj. Nu a lucrat pentru nici o centrală de informații, ci pentru un

multimilionar, respectiv pentru regele olandez al petrolului, Deterding, și s-a bucurat că a reușit să scape de acest incident neplăcut și de acuzații fără nici o problemă. În anul 1927 a fost dovedit vinovat de falsificare de bancnote prin care dușmanii Uniunii Sovietice doreau să provoace un haos economic în zona Caucazului. Când a apărut Adolf Hitler, dr. Bell a simțit că are o șansă și a trecut de partea naziștilor.

La început, a lucrat în domeniul său. Procura și furniza informații secrete. Mai târziu a devenit consilier al *Stabsführer*-ului Ernst Röhm pentru probleme de politică externă. În perioada ascensiunii fascismului german, Ernst Röhm a fost una dintre figurile proeminente care dispunea de o putere uriașă. El a devenit conducătorul armatei SA, formată din milioane de oameni. Avea mulți colaboratori, pe care și-i alegea după un criteriu special. Mulți dintre ei erau, ca și el, homosexuali. Și dr. Bell a devenit prietenul intim al lui Ernst Röhm.

Știm că Röhm a fost una dintre victimele unei operațiuni de epurare inițiate de Hitler, care a intrat în istorie sub numele de *Noaptea cuțitelor lungi*. Mai puțin cunoscută a fost însă soarta unuia dintre iubiții săi, dr. Bell. Încă din 1932, acesta se certase și se despărțise de Röhm și, deoarece nu era sigur pe viața lui în Berlin, a plecat în Austria. Avea multă experiență și știa foarte bine ce valoare pot să aibă uneori niște documente compromițătoare, așa încât a luat cu el o serie de acte a căror publicare ar fi marcat sfârșitul lui Röhm.

Un dosar conținea lista iubiților *Stabsführer*-lui celui de-al treilea Reich. Printre cele treizeci de nume, mai mult sau mai puțin cunoscute, figura și numele Rinus. Cui i-ar fi putut trece pe atunci prin cap că Rinus era prescurtarea numelui de botez Marinus și că acesta putea fi Marinus van der Lubbe. În timpul anchetei a ieșit la iveală că Marinus van

der Lubbe a făcut cunoștință în timpul primei sale călătorii în Germania cu escrocul de origine scoțiană dr. Bell – care, din întâmplare, folosea titlul de doctor în mod nejustificat - și a ajuns chiar să corespundă cu el. A doua oară, cei doi s-au întâlnit în septembrie 1931, la München, de unde rezultă că toate aceste călătorii ale lui van der Lubbe nu erau deloc întâmplătoare, așa cum ar fi părut la prima vedere. Încă de atunci, Bell făcea parte din cercul de prieteni intimi ai lui Röhm.

Să se fi întâlnit van der Lubbe cu Röhm ? În mod evident da, deoarece Bell a considerat lista pe care figura numele Rinus drept cel mai mare triumf al său în fața *Stabsführer*-ului Röhm. Astăzi este clar pentru toată lumea ce panică ar fi stârnit în perioada de ascensiune a nazismului, mai ales după incendierea *Reichstag*-ului – căruia, chipurile, îi dăduseră foc comuniștii - afirmația că unul dintre cei mai puternici bărbați ai Reich-ului nazist, Röhm, care era comandantul suprem al celei mai mare forțe de șoc a naziștilor formată din milioane de soldați și ofițeri SS, întreținea o relație intimă cu incendiatorul van der Lubbe.

Au aflat unde se ascunde dr. Bell și, în aprilie 1933, au trimis pe urmele lui ucigași profesioniști. Au apărut în orașul austriac Kufstein numai pentru câteva ore, dar Bell nu a supraviețuit scurtei lor vizite. L-au împușcat și poliția nu a reușit să dea de urma ucigașului.

Încă de la 25 februarie, van der Lubbe a încercat să incendieze trei clădiri publice din Berlin, Primăria, un castel și Oficiul de ocrotire socială. Nu a fost surprins în flagrant delict în nici unul dintre aceste cazuri, deoarece de fiecare dată a reușit să fugă. Se pune atunci, pe bună dreptate, întrebarea: a fost un anarhist, un terorist, având ideea fixă că trebuie să atragă atenția asupra lui, că trebuie să demonstreze protestul său împotriva orânduirii național-socialiste sub

forma unei acțiuni evidente, cum era incendierea unei clădiri publice? Era oare necesar să fie convins să comită o asemenea faptă sau, până la urmă, chiar să fie hipnotizat? Contemporanul Cziffr afirmă că așa a fost.

Din istoria manuscrisului

Această carte nu ar fi putut să apară fără contribuțiile contemporanilor și fără ajutorul martorilor. Dr. Robert Salek, fostul președinte al Senatului Tribunalului din Litomeřice, care l-a judecat pe Hanussen, a fost unul dintre aceștia. Cu o deosebită amabilitate, el mi-a pus la dispoziție unele materiale din perioada respectivă și mi-a povestit despre modul cum s-a desfășurat procesul și despre figura șarlatanului Hanussen. Publicistul și scriitorul vienez Bruno Frei, adversarul de atunci al lui Hanussen, mi-a oferit, de asemenea, informații prețioase. Amândurora le adresez mulțumiri călduroase. Nu mai puțin obligat mă simt în fața lucrătorilor de la Arhiva centrală de stat din Postupim care m-au ajutat să descopăr documente inedite, ce au contribuit la elucidarea sfârșitului dramei. Imediat după apariția sa, această carte s-a bucurat de o mare atenție, a fost tradusă, iar Televiziunea cehoslovacă de atunci mi-a propus să colaborez. Am scris scenariul unei serial, format din trei părți, despre cazul Hanussen. Serialul a fost turnat în anul 1970, fiind prezentat cu succes și în străinătate. Imediat după premiera serialului, de acest caz au început să se arate interesați și alți contemporani - cercetători în domeniul parapsihologiei,

telepatiei, hipnozei, clarviziunii - care m-au convins că Hanussen a avut sau, cel puțin, a putut să aibă - cu mare doză de probabilitate - aptitudini de clarvăzător și că, în orice caz, a fost un hipnotizor de succes. În anexă sunt prezentate o parte din bibliografia și din lucrările publicistice care mi-au servit ca sursă de inspirație.

Bibliografie

1. **Revue Metapsychique**, *Publication de l'Institut Metapsychique International*, Paris, 1932
2. *Mitteilungen der Gesellschaft für metapsychische Forschung*, Berlin, 1933
3. **Dr. Botho Laserstein - Bruno Frei**: *Wider den Hellseherschwindel*, Berlin, 1933 - *Als Eingabe an der deutschen Reichstag*, Berlin, 1933
4. Deutsches Zentralarchiv Potsdam, Bestand Reichsjustizministerium, Zentralanwaltschaft, eine Ermittlungssache gegen unbekannt wegen Mordes an Steinschneider-Hanussen
5. *Berliner Woche*, 1933
6. *Berliner Wochenschau*, 1933
7. **Peter de Mendelssohn**: *Planurile lui Hitler de cucerire a Europei (The Nürnberg Documents)*, Praga, 1948
8. **Dr. F. Bauer**: *Lupta mea. Hitler despre el însuși și despre țelurile sale*, Praga, 1936
9. **H.B.Gisevius**: *Până la sfârșitul cel fierbinte*, Praga, 1947
10. *Wunderglaube der Gegenwart, Die Woche*, Berlin, 1932
11. **Erik Jan Hanussen**: *Meine Lebenslinie*, Berlin, 1930

12. **Erik Jan Hanussen:** *Wie ich arbeite, Neues Wiener Journal*, 1932
13. **E. J. Hanussen-Steinschneider:** *Das Gedankenlesen*, Wien, 1918
14. *Hanussens Jahrbuch*, Berlin, 1932
15. **Bruno Frei:** *Hanussen, un rabin miraculos al celui de-al treilea Reich*, Praga, 1933
16. **L. L. Vasiliev:** *Fenomene ascunse ale psihicului omenesc, Osveta*, Bratislava, 1964
17. **Friedrich Karl Kaul:** *Es knistert im Gebalk*, Volumul III, Berlin, 1962
18. **W.Hampel:** *Schwärmer, Schwindler, Scharlatane*, Berlin, 1961
19. **Erich Juhn:** *Leben und Taten des Hellsehers Henrik Magnus*, Saturn-Wien, Bohemia, Praga, 1930
20. **E. E. Kisch:** *Prazsky pitaval*
21. *Teplitz Schonauer Anzeiger - Teplice- Sanov*, 1930
22. *Angriff*, Berlin, 1931-1933
23. *Die andere Welt*, Berlin, 1933
24. *Bohemia*, Praga, 1930
25. *Prager Tagblatt*, Praga, 1927-1928
26. *Lume pestriță*, Praga, 1930
27. *Die Hanussen Zeitung*, Berlin, 1933
28. **Sentința Tribunalului din Litomeřice**, TK-VI-3882/28
29. **H. Wissiak:** *Der leitmeritzer Hellseher Prozess*
30. **Hellseher Hanussen ermordet - Zeitschrift für Parapsychologie**, 1933 (pag.238-239)
31. *Berliner Tagenblatt*, Berlin, 13.2.1933

32. **Wie es zu Hanussens Zusammenbruch kam**, *Die Wahrheit*, Berlin, 1933
33. **Verhaftung und Flucht Hanussens**, *Die Wahrheit*, Berlin, 1933 (31.39)
34. **Max Moecke**: *Hanussenprozess gewonnen*, *Erfolgspartei*, Berlin, 1933
35. **Dr. Thoma**: *Hanussen*, *12-Uhr Blatt*, Berlin, mai 1933
36. **Dr. Albert Hellwig**: *Ein Epilog zum Hanussenprozess*, Bohemia, 1930
37. **Dr. A. Heller**: *Glauben und Wissen*, Praga
38. **Dr. Botho Laserstein**: *Klagebeantwortung in Sachen Hanussen*, *Kosmos Verlag*, Berlin, 1933
39. **Dr. Albert Hellwig**: *Der Fall Hanussen*, *Kölnische Volkszeitung*, 1932